

ספר ויקרא

תוכן העניינים

v	Introduction
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
33	פרשת שמיני
47	פרשת תזריע
57	פרשת מצרע
69	פרשת אחרי מות
81	פרשת קדשים
92	פרשת אמור
111	פרשת בהר
120	פרשת בחקתי
134	פרשת במדבר
136	הפטרות
136	הפטרת ויקרא
138	הפטרת צו
140	הפטרת שמיני
144	הפטרת תזריע
146	הפטרת מצרע
148	הפטרת אחרי מות
150	הפטרת קדשים
151	הפטרת אמור
152	הפטרת בהר
154	הפטרת בחקתי
157	מפטיר לשבת ראש חודש
157	הפטרת שבת ראש חודש
160	הפטרת שבת מחר חודש
162	מפטיר לפרשת זכור

162	הפטרת פרשת זכור
165	מפטיר לפרשת פרה
167	הפטרת פרשת פרה
169	מפטיר לפרשת החודש
171	הפטרת פרשת החודש
174	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metzudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

I hope this text will be helpful to those who use it.

<p>And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה מִמִּשְׁכַּן עֹלָם וַיֹּאמֶר לְמֹשֶׁה:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה מִמִּשְׁכַּן עֹלָם וַיֹּאמֶר לְמֹשֶׁה:</p>
<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־ יָקָרִיב מִנֶּהם קָרְבָן לַיהוָה יִי מִן בְּעִירָא מִן תּוֹרִי וּמִן עֵנָא תִקְרְבוּן יֵת קוֹרְבָנֹכֶם:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־ יָקָרִיב מִנֶּהם קָרְבָן לַיהוָה יִי מִן בְּעִירָא מִן תּוֹרִי וּמִן עֵנָא תִקְרְבוּן יֵת קוֹרְבָנֹכֶם:</p>
<p>If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אִם עֹלֹתָ קוֹרְבָנִיה מִן תּוֹרִי דְּכַר שְׁלִים יִקְרְבֶנָה לְתַרְע מִשְׁכַּן עֹלָם וַיֹּאמֶר לְמֹשֶׁה:</p>	<p>אִם עֹלֹתָ קוֹרְבָנִיה מִן תּוֹרִי דְּכַר שְׁלִים יִקְרְבֶנָה אֶל־ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרַצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלכתי השתתפות, שנאמר, ויקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אבל לנביאי האומות עבד נגלה אליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר ויקרא אל משה. ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמעות, ליתן ריוח למשה להסתגל צין פרשה לפרשה וצין ענין לענין, קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגד נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואילו הן י"ג מיעוטין לְדָבָר אֹתוֹ (במדבר ז, פט), מדָּבָר אֵלָיו (שם), וידָּבָר אֵלָיו, וְנוֹדַעְתִּי לָךְ (שמות כה, כז), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו. מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קול אהל (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צפח, קול ה' צִהָרָר, קול ה' שִׁבַּר הַרְזִים (תהלים כט ד, ה), אס כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול פִּנְסֵי הַקְּרָבִים נִשְׁמַע עַד הַקֶּזֶר הַסִּינָיָה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קֶקוֹל אֵל שָׁדִי צִדְצָרוֹ (שם), אס כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מֵעַל הַפֶּתַח (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִצֵּינִי שְׁנֵי הַקְּרָבִים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצוין שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילן, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּטָהוּ כָּל אֲנָשֵׁי הַמַּלְאָכָה לָמוּת. וידָּבָר ה' אֵלָיו (לְאֹמַר) דברים צטו, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אס יקבלום, כמו שנאמר ויִשָּׁע מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם וגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבנות נדבה דָּבָר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אדם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר דָּבָר וְאֵלָן: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצח ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעצד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולה קין המזבח הצאה מן המותרות (שבועות יב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדורגינוס (בכורות מא:): תמים. בלא מוס: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולה ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו בחולין לזרכי עולות, והיה הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו.ו): לפני ה' וסמך. אין סמיכה צדקה:

- 4 And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְיָסְמוֹךְ יָדָיו עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְיָסְמוֹךְ יָדָיו עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:
- 5 And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting. וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהַקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּמִים וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּמִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְשָׁחַט יֶבֶס יֵת בֶּר תֹּרִי קֶדֶם יְיָ וְיָקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנִיָּא יֵת דָּמָא וְיִזְרְקוּ יֵת דָּמָא עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
- 6 And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces. וְהַפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ: וְשָׁלַח יֵת עֲלֵתָא וַיַּפְלִיג יֵתָה לְאַבְרָהָא:
- 7 And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire. וְנִתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וְיִתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנֵי אִישְׁתָּא עַל מִדְבָּחָא וַיִּסְדְּרוּן אֲעִיָּא עַל אִישְׁתָּא:
- 8 And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar; וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּסְדְּרוּן בְנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנֵיָּא יֵת אֲבָרִיָּא יֵת רִישָׁא וְיֵת תְּרָבָא עַל אֲעִיָּא דְּעַל אִישְׁתָּא דְּעַל מִדְבָּחָא:
- 9 but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרֵחַן בְּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלָה אִשָּׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לִיהוָה: (ס) וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרֵחַן בְּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלָה אִשָּׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לִיהוָה: (ס) וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרֵחַן בְּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלָה אִשָּׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לִיהוָה: (ס)

(4) על ראש העולה. להציא עולת חובה לסמיכה, ולהציא עולת האון: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתה בידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילן מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה זור: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתיין (ס"א ששתיין) צבני אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם צ' פעמים, להציא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר ק' דמו (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שהיא הדם נחת צד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרצות את כל העולות להפשיט ונחת: אותה לנתיחה. ולא נחמיה לנחמים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מזה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא זכיהונו, הא אם עזד צבגדי כהן הדיוט, עזדו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם זכיהונם, הא כהן הדיוט שעזד צמונה צגדים, עזדו פסולה: את הנתיחים את הראש. לפי שאין הראש כולל הפשט, שכבר הוצא להפשיט, לפיכך הוצרך לנחתו לעצמו (חולין כו.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמד שמעלה עם הראש ומכסה בו את צית השחיטה, והו' דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה:

10	<p>And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ׃</p>	<p>ישראל</p>
11	<p>And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.</p>	<p>וְיִכַּסּוּ יָתִידָהּ עַל־שֵׁדָא דְּמִדְבָּחָא צְפוֹנָא קֳדָם־יְיָ וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֲרֹן כֹּהֲנֵי־יְת דְּמִיהּ עַל־מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר׃</p>	<p>11</p>
12	<p>And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.</p>	<p>וְיַפְלִיג יָתִידָהּ לְאַבְרוֹהֵי וְיִשִּׁיָּהּ וְיִת תְּרִיבִיהּ וְיִסְדֵּר כְּהֵנָא וְיִתְהוֹן עַל־אֵעִיָּא דְּעַל אִישְׁתָּא דְּעַל מִדְבָּחָא׃</p>	<p>12</p>
13	<p>But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְגֵזָא וּכְרָעֵיָא יַחְלִיל בְּמֵיָא וְיִקְרִיב כְּהֵנָא יְת כּוֹלָא וְיִסִּיק לְמִדְבָּחָא עֹלָתָא הוּא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קֳדָם־יְיָ׃</p>	<p>13</p>
14	<p>And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.</p>	<p>וְאִם־מִן עוֹפָא עֹלָתָא קוֹרְבָנִיהּ קֳדָם־יְיָ וְיִקְרִיב מִן־שְׁפָנִינִיָּא אוֹ מִן־בְּנֵי יוֹנָה יְת קוֹרְבָנִיהּ׃</p>	<p>שני</p>
15	<p>And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.</p>	<p>וְיִקְרִיבֶיהּ כְּהֵנָא לְמִדְבָּחָא וְיִמְלֹק יְת רִישִׁיהּ וְיִסִּיק לְמִדְבָּחָא וְיִתְמַצִּי דְּמִיהּ עַל כּוֹתֵל מִדְבָּחָא׃</p>	<p>15</p>

(9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שוחטנו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושיי"ר צלע"ו: בידוח. נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני:

(10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליחן ריוח למשה להתבונן צין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטים, פרט לזקן לחולה ולמוזהם:

(11) 'על ירך המזבח. על כל המזבח: צפונה לפני ה'. ואין לפון צממה:
(14) מן העורף. ולא כל העורף. לפי שנאמר קמים וְכָר בְּקָרָר בְּפִשְׁצִים וַעֲצִים (להלן כב, יט), תמות וזכרות צממה, ואין תמות וזכרות צעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העורף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציוד, שצבה ושצבה שהוא פסול, שהוא גדול אצל בני יונה וקטן אצל מורים:

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלך. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוֹחֵץ בצפרו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסימנין וקוֹחֵץ: ובמזבח דמו. לשון מיֵץ אִפִּיס (משל ל, ג), פי אִפִּיס המֵץ (ישעיה טז, ד), כובש בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומלך והקטיר ובמזבח. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוזה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלך והקטיר, וקודם הקטרה ונמנה דמו כזר:

- 16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes. וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֻצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶמָה אֶל־מִקְוֹם הַדָּשָׁן: וְעַדִּי יָתִּי זָפְקִיָּה בְּאוֹכְלִיָּה וְיִרְמִי יָתִי בִּסְטֵר מִדְּבָחָא קְדוּמָא בְּאַתֵּר דְּמִקְרִין קִטְמָא:
- 17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְשָׁסַע אֹתוֹ בְּכַנְפֵּיָו לֹא יַבְדִּילִי וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס) וּפְרִיק יִתִּיה בְּכַנְפֹּהִי לֹא יִפְרִישׁ וְיִסִּיק יִתִּיה כְּהֵנָא לְמִדְּבָחָא עַל אֵשׁ דְּעַל אִשְׁתָּא עֹלָתָא הִוא קוֹרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא קָדָם יי:
- II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon. וְנִפְשׁ כִּי־תִקְרִיב קֹרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֵלֶת יִהְיֶה קֹרְבָּנוֹ וַיִּצֶק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה: וְאִנְשׁ אֲרִי יִקְרִיב קוֹרְבָּן מִנְחָתָא קָדָם יי סֵלֶתָא יְהִי קוֹרְבָּנִיה וִירִיק עֲלָה מִשְׁחָא וְיִתֵּן עֲלָה לְבֹנְתָא:
- 2 And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְהִבִּיאָהּ אֶל־בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מִלֵּא קִמְצוֹ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּהּ עַל כָּל־לְבִנְתָּהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזָכְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַהּ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּתִּינָהּ לֹת בְּנֵי אַהֲרֹן כְּהֵנָא וַיִּקְמוֹץ מִתִּמֹּן מְלִי קוּמְצִיָּה מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁחָהּ עַל כָּל לְבֹנְתָהּ וְיִסִּיק כְּהֵנָא יָתִי אֲזָכְרָתָהּ לְמִדְּבָחָא קוֹרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא קָדָם יי:

- (16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכאים סד); ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי קָנוּ גֵסָעוּ (איכה ד, טו), וזהו שתרגסו אונקלוס בְּאוֹכְלִיָּה, וזה מדרכו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארוצה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכאים סה). בעולת צהמה שאינה אוכלת אלא בצאצאם בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנזון מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורחו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל זוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא): (17) ושסע. אין שיסוע אלא ביד, וכן הוא אומר בשמשון וַיִּשְׁפָּעוּהוּ קֶשֶׁסַע הַגָּדִי (שופטים יד, ו זכאים סה): בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוחת: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קלה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שָׁצַע ומבודד בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לז' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעט ובלבד שיכוין את לבו לשמים: (1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתדב מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (מנחות קד): סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמאת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכן קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סֵלֶת חֲטִים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וַעֲשֹׂרוֹן סֵלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לזכר אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי בתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמאת עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שייקה וצִלְיָה כשרים בזר: (2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מלות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה

<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ שֵׁן מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי־דֵי:</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ שֵׁן מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי־דֵי: (ס)</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרֹב קָרְבָן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוֹר סֶלֶת גִּרִּיצָן פִּטִּירָן דְּפִילָן בְּמִשַּׁח וְאַסְפֹּגִין פִּטִּירִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשַּׁח:</p>	<p>וְכִי תִקְרֹב קָרְבָן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוֹר סֶלֶת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִיקִיקִי מִצֹּת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָה עַל־הַמַּחְבֶּת קֹרְבָנָהּ סֶלֶתָּ דְּפִילָּא בְּמִשַּׁח פִּטִּיר תִּהְיֶה:</p>	<p>וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחְבֶּת קֹרְבָנָהּ סֶלֶת בְּלוֹלָה בְּשֶׁמֶן מִצֹּתָהּ תִּהְיֶה:</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>בָּצַע יְתֵהּ בְּצוּעִין וְתָרִיק עֲלֶיהָ מִשְׁחָה מִנְחָתָהּ הִיא:</p>	<p>פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וַיִּצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הִוא: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָה רִדְתָּה קֹרְבָנָהּ סֶלֶת בְּמִשַּׁח תִּתַּעֲבִיד:</p>	<p>וְאִם־מִנְחָת מִרְחֶשֶׁת קֹרְבָנָהּ סֶלֶת בְּשֶׁמֶן תִּעֲשֶׂה:</p>
<p>And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.</p>	<p>וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה לְקָהֵן וּלְקָהֵן לְמִדְבָּחָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה לְקָהֵן וּלְקָהֵן לְמִדְבָּחָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>

כשרה בכל מקום בעזרה, אף ב"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמחו. יכול מִצָּדָן, מִצָּדָן ויוצא לכל כד, תלמוד לומר במקום אחר וְהָרִים מִמֶּנּוּ צִקְמָנוּ (להלן ו, ח), לא יאכל אלא מה שצחוק הקומץ, אי צקמנו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא.), וזה קומץ במשמע, לשון העברית: על כל לבונה. לזד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונה והקשר. אף הלבונה בהקטרה: מלא קמחו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה זידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, והעדוים במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד'. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחין וחוזקין ומושחין עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחין כמין כף יוגית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן ששמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלש' היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר זו זך. ושנינו במנחות (עו.) כל המנחות האפירות לפני קמיתן ונקמזות על ידי פחיתת כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין בא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המזבח. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא כף, ומעשה המנחה שצמחו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות' שמן ליקה, וכלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שצוללן בעודן סלת:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפחיתתה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות לליקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שְׁמָנָה לְצֹר וְאִין קָאור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשוין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

<p>And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהַלִּים הַכֶּתֶן מִן־הַמִּנְחָה וַיִּפְרֹשׂ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יֵת אֶת־אֲזִכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה אֵשָׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>9</p>
<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ לַיהוָה:</p>	<p>10</p>
<p>No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ בִּי כָל־שָׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אֵשָׁה לַיהוָה:</p>	<p>11</p>
<p>As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.</p>	<p>קֹרְבַן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֲתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ:</p>	<p>12</p>
<p>And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.</p>	<p>וְכָל־קֹרְבַן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשָּׁבֵת מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קֹרְבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:</p>	<p>13</p>
<p>And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.</p>	<p>וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחָת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלּוֹי בָּאֵשׁ גֵּרֶשׁ בְּרָמָל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:</p>	<p>14</p>

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישו. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מחיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קָמַן סִפְסִינָה (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

(13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים התחתונים ליקרב במזבח צמלח, וניסוך המים צמח: על כל קרבנך. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ):

(14) ואם תקריב. הרי אם שמשש צלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמחת העומר הכתוב מדבר שהיא חוצה, וכן ואם יִהְיֶה הַיּוֹצֵל וגו' (צמדבר לו, צ): מנחת בכורים. צמחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אביב צשעת צישול התצואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אביב, ונאמר להלן כי השעורה אביב (מנחות סח): קלוי באש. שמיצין אותו על האור בצבוב של קלאים, (פירש"י צמחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטמנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש ברמל. גרוסה בעודה לחה: גרש. לשון צצירה ומצינה גורסה צריחים של גרוסות, כמו וַיִּגְרַס צֶמֶךְ (איכה ג, טז), וכן גִּרְסָה נִפְשִׁי (תהלים קיט, כ): ברמל. צעוד הכר מלא (מנחות

<p>15 And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>וְנָתַתָּה עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ וְנָתַתָּה מִנְחָתָא הָיָא עָלֶיהָ לְבֹנְתָא מִנְחָתָא הָיָא</p>	<p>15 וְנָתַתָּה עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ לְבֹנְתָהּ מִנְחָה הִוא</p>
<p>16 And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסֶּיךָ כֹהֵנָא יֵת אֲדָכְרָתָהּ מִגְרִשָּׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל- לְבֹנְתָהּ קֹרְבָנָא קָדָם יי</p>	<p>16 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזָכְרָתָהּ מִגְרִשָּׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל- לְבֹנְתָהּ אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם נִכְסֵת קֹדֶשֶׁיֶא קֹרְבָנִיהָ אִם מִן תּוֹרִי הִוא מִקְרִיב אִם דָּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָה קָדָם יי</p>	<p>וְאִם-זֶבַח שְׁלָמִים קִרְבָּנוּ אִם מִן-הַבָּקָר הִוא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָדֵיהָ עַל רִישׁ קֹרְבָנִיהָ וַיִּכְסֶּנָה בְּתַרְעָה מִשְׁכָּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֲרֹן כֹּהֲנָיָא יֵת דָּמָא עַל מִדְבַּחָא סָחֹר סָחֹר:</p>	<p>2 וַיִּסְמֹךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קִרְבָּנוּ וַיִּשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֹהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּקְרִיב מִנְכֶּסֶת קֹדֶשֶׁיֶא קֹרְבָנָא קָדָם יי יֵת תַּרְבָּא דְּחִפִי יֵת גִּנָּא וְיֵת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גִּנָּא:</p>	<p>3 וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה אֶת-הַחֵלֶב הַמְכֶּסֶה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:</p>
<p>4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת- הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל-הַפְּסָלִים וְאֵת-הַיֹּתֶרֶת עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:</p>
<p>5 And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסְקֹן יִתִּיה בְּנֵי אֹהֲרֹן לְמִדְבַּחָא עַל עֲלֹתָא דְעַל אֵשׁ דְּעַל אִישָׁתָא קֹרְבָנָא דְּמִתְקַבֵּל בְּרִיעָא קָדָם יי:</p>	<p>5 וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי-אֹהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>

- (ס): שהצבואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פרקל בְּקָלָנוּ (מלכים"ב 7, מז):
- (1) שלמים. שמטילים שלום בעולם. דבר אחר שלמים שיש צהם שלום למצוה ולכהנים ולבעלים:
- (2) ואת כל החלב וגו'. להביא חֶלֶב שעל קצצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להביא חֶלֶב שעל הדקין:
- (3) הכסלים. (פלגין"ן צלע"ו) שהחלב שעל הכליות כשהצהמה חיה הוא בגוזה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שחמת המתנים שקורין צלע"ו לונצילו"ש, לוצן הגראה למעלה בגוזה הכסלים, וצמחיתו הצער חופה: היותה.
- היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי תִּקְרָא דְּכָדָא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיֹּתֶרֶת מִן הַכָּבֵד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:
- (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שמקדים עולת תמיד לכל קרבן, על המערכה:

<p>And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיהָ לְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת קָדָם יְיָ דָּכַר אוֹ נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָהּ:</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קֹרְבָנוֹ לְזִבַח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם אֹמֵר הוּא מִקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיהָ וְיִקְרִיב יִתִּיבָה קָדָם יְיָ:</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְיִסְמוֹךְ יֵת יְדֵיהָ עַל רִישָׁהּ קוֹרְבָנִיהָ וַיְכּוֹס יִתִּיבָה קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יֵת דְּמִיהָ עַל מִדְבַּחַת סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>וְיִסְמוֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְיִקְרִיב מִנְכַּסֵּת קוֹדֶשֶׁת קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ תְּרִיבָהּ אֲלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקָבִיל שְׁזִרְתָּא יַעֲדִינָהּ וְיֵת תְּרִבָּא דְחָפִי יֵת גִּנָּא וְיֵת כָּל תְּרִבָּא דְעַל גִּנָּא:</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חֲלָבֹו הָאֲלִיָּה תְּמִימָה לְעֻמַּת הָעֶצֶה יִסְרֶנָּה וְאֶת־הַחֲלָב הַמִּכְסָּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וְיֵת תְּרִיתִין כּוֹלִין וְיֵת תְּרִבָּא דְעַל־יְהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָהּ:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל־הֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכְּבִד עַל־הַכְּלָיִת יִסְרֶנָּה:</p>
<p>And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְיִסְקַנְיָה כְּהֵנָּא לְמִדְבַּחַת לְחִים קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַת לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.</p>	<p>וְאִם מִן בְּנֵי עֹזָא קוֹרְבָנִיהָ וְיִקְרְבֶנָהּ קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְאִם עִז קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְיִסְמוֹךְ יֵת יְדֵיהָ עַל רִישֶׁיהָ וַיְכּוֹס יִתִּיבָה קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דְּמִיהָ עַל מִדְבַּחַת סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>וְיִסְמוֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>

(7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכשז מה שאין צאימורי העז, שהכשז אלימו קריצה, לכך נחלקו שתי פרשיות:

(8) וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן צאצא אלא בחטאת:

(9) חלבו. המוצמר שזו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.):

(11) לחם אשה לח'. לחמו של אש לשם גזרה: לחם. לשון מאכל, וכן נשחקה עץ בלחמו (ירמיה יא, יט), עבד

לקס רב (דניאל ה, א), לשחוק עשים לקס (קהלת י, יט):

14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֶרְבָּנוֹ אִשָּׁה קֹרְבָּנָא קָדָם יי ית תִּרְבָּא דְּחִפִי ית גִּזָּא וְיִת כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא:	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֶרְבָּנוֹ אִשָּׁה לִיהוָה אֶת־הַחֹלֶב הַמִּכֶּסֶה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:	14
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְיִת תִּרְתִּין כּוֹלִין וְיִת תִּרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיִת חֲצָרָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת־ הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבִד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:	15
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וְיִסְקִנּוּן כֹּהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קֹרְבָּנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא כָּל תִּרְבָּא קָדָם יי:	וְהִקְטִירֶם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחֹחַ כָּל־ חֹלֶב לִיהוָה:	16
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	קִים עֲלֵם לְדִרְיֹכֹן כָּכֹל מוֹתְבְּנִיכֹן כָּל תִּרְבָּא וְכָל־ דָּמָא לֹא תִיכְלוּן:	חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֹל מוֹשְׁבְּתֵיכֶם כָּל־חֹלֶב וְכָל־ דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	17
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּמְלִל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	חמשי
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב בְּשָׁלוּ מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְּלֹא כְּשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:	דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נָפֹשׁ כִּי־תַחֲטָא בְּשִׁגְגָה מִכָּל־ מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וַעֲשֵׂה מֵאֲחַת מֵהֵנָּה:	2
3	if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.	אם כֹּהֵנָא רַבָּא יְחֹב לְחֻבַּת עֲמָא וַיִּקְרִיב עַל חֻבַּתִּיה דְּחֵב תוֹר בֶּר תוֹרֵי שְׁלִים קָדָם יי לְחַטָּאת:	אם הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּרֶךְ־ בָּקָר תָּמִים לִיהוָה לְחַטָּאת:	3
4	And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.	וַיְבִיחַ ית תוֹרָא לְתַרְעֵ מִשְׁכַּן זִמְנָא לְקָדָם יי וַיִּסְמוֹד ית יְדִיה עַל רִישׁ תוֹרָא וַיַּכּוּס ית תוֹרָא קָדָם יי:	וְהִבִּיא אֶת־הַפֶּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וַיִּסְמֹד אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפֶּר וַיַּשְׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה:	4

(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

(2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וזכרת ושגגתו חטאת (שבת סט.).

מאחת מהנה. ממקלט אחת מהן. כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דין מדינאל:

(3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין זו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טון, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג'.

5 And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.	וַיִּסֹבֶּב כֹּהֵנָא רִבָּא מִדָּמָא דְתוֹרָא וַיַּעֲלֵל יְתִיהָ לְמִשְׁכַּן זִמְנָא:	5 וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר וַיִּבְרִיא אֹתוֹ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד:
6 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.	וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא יָת אֶצְבָּעִיהּ בְּדָמָא וַיִּדְּל מִן דָּמָא שְׁבַע זִמְנֵין קֳדָם יי קֳדָם פְּרוּכְתָא דְקוֹדֶשָׁא:	6 וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּזְחֹק מִן-הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת-פָּנֵי פֶרֶכֶת הַקֹּדֶשׁ:
7 And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא מִן דָּמָא עַל קֳרִנַת מִדְּבַח קִטְוֶרַת בְּסַמֵּיָא קֳדָם יי דְּבִמְשָׁכֵן זִמְנָא וַיִּת כָּל דָּמָא דְתוֹרָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא דְעֻלְתָּא דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:	7 וַנִּתֵּן הַכֹּהֵן מִן-הַדָּם עַל-קֳרִנֹּת מִזְבֵּחַ קִטְוֶרַת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵתוֹ כָּל-דָּם הַפָּר יִשְׁפֹךְ אֶל-יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
8 And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וַיִּת כָּל תְּרֵב תוֹרָא דְחֻטָּאת יִפְרִישׁ מִנֶּיהָ יָת תְּרִבָּא דְחֻפִּי עַל גִּזָּא וַיִּת כָּל תְּרִבָּא דְעַל גִּזָּא:	8 וְאֶת-כָּל-תֵּלֶב פֶּר הַחֻטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת-הַחֵלֶב הַמְכֻסֶּה עַל-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:
9 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,	וַיִּת תְּרֵתִין כּוּלִין וַיִּת תְּרִבָּא דְעֻלְהוֹן דְעַל גִּסְסִיָא וַיִּת חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוּלִיתָא יַעֲדִינָה:	9 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַפְּסָלִים וְאֶת-הַיֶּתֶר עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:
10 as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.	כִּמָּא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא וַיִּסְקִנּוּ כֹהֵנָא עַל מִדְּבַחָא דְעֻלְתָּא:	10 כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וַהֲקִטִּירֵם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:
11 But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,	וַיִּת מִשְׁךְ תוֹרָא וַיִּת כָּל בְּסָרְיָה עַל רִישֶׁיהָ וְעַל כְּרַעְוֶיהָ וְגִזָּיָהּ וְאוֹכְלֶיהָ:	11 וְאֶת-עוֹר הַפָּר וְאֶת-כָּל-בָּשָׂרוֹ עַל-רֹאשׁוֹ וְעַל-כְּרַעְיוֹ וְקִרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:

(5) אל אהל מועד. למשכן. וצנית עולמים להיכל:

(6) את בני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז):

(7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פר. חלצו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרצות פר של יוס הכפורים לכליות ולחלצים ויותר: החטאת. להציא שערי עבודה אלילים לכליות ולחלצים ויותר: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחמו קודם הסרת חלצו (ת"כ פרק ד, א):

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור וצח השלמים, וכי מה פירש צח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. וצחיטת קדשים (וצחים מט): מנריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזוה מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון מוספת הן, כמו מלצד:

<p>even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וַיָּבִיךָ יְתָ כָּל תּוֹרֵא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא וַיִּקְיֵד יִתְיָה עַל אֵעִיָּא בְּאִשְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא יִתְקַד:</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת-כָּל-הַפָּר אֶל- מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מָקוֹם טָהוֹר אֶל-שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל-עֵצִים בָּאֵשׁ עַל- שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן יִשָּׂרַף: (פ)</p>
<p>And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל יִשְׁתְּלוּן וַיְהִי מִכּוּפָא פְתִגְמָא מִעֵינֵי קְהֵלָא וַיַּעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דִּלָּא כְּשִׁרִין לְאַתְעֵבְדָא וַיְחַוְּבוּן:</p>	<p>וְאִם כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם דְּבָר מִעֵינֵי הַקֹּהֶל וַעֲשׂוּ אֶחָת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>
<p>when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְתַתִּידַע חֻבָּתָא דְּחָבּוּ עֲלָהּ וַיִּקְרְבוּן קְהֵלָא תוֹר פֵּר תוֹרִי לְחַטָּאת וַיִּיתוֹן יִתְיָה לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְנוֹדַעַה הַחַטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֶל פֶּר בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.</p>	<p>וַיִּסְמְכוּן סָבִי כְּנִשְׁתָּא יְתָ יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ תּוֹרָא קֹדֶם יְיָ וַיַּכּוּס יְתָ תּוֹרָא קֹדֶם יְיָ:</p>	<p>וַיִּסְמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת- יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת-הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעֲלֵל כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְּתוֹרָא לְמִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשֻׁיחַ מִדָּם הַפָּר אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.</p>	<p>וַיִּטְבּוֹל כְּהֵנָא אֶצְבָּעֵיהּ מִן דָּמָא וַיִּדִּי שִׁבַּע זִמְנִין קֹדֶם יְיָ קֹדֶם פְּרוּכְתָּא:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן- הַדָּם וַיִּזְחֹק שִׁבַּע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפְּרָכֶת:</p>

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולבית הקברות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, וצבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירושו רבותינו במס' יומא (סח.) וצנסהדרין (מג:): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמוד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלה דבר. טעו להורות צאחת מכל כריתות שצחורה שהוא מותר (הוריות ו:): הקהל ועשו. שעשו לצור על פיהם:

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שפרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זבחים מא:):

- And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.
- 18 וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּד־מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
- And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.
- 19 וְאֵת כָּל־חִלְבּוֹ יִרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה:
- Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.
- 20 וַעֲשֵׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וּכְפָר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:
- And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.
- 21 וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חֲטָאת הַקָּהָל הִוא: (פ)
- When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:
- 22 אִם רֹבֵא יַחֲבִיד וְיַעֲבִיד חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דְיֵי אֱלֹהֵיהּ דְּלֹא כְּשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא בְּשָׁלוּ וְיַחֲבִיד:
- if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.
- 23 אוֹ־הוֹדֵעַ אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים:
- And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.
- 24 וְיָסֻמוֹד יָדֵיהּ עַל רִישׁ צִפִּירָא וְיַפּוֹס יְתִיב בְּאַתְרָא דְּיַפּוֹס יֵת עֲלֵתָא קָדָם יְיָ חֲטָאת הִוא:

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:
 (19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועקה לפר כאשר עשה וגו'.
 ומפני מה לא נתפרשו זו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט בשרונו מפני חיבתו (שם):
 (20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול צמזמות העזדות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו צניחנין על המזבח החיצון שנחנן צמזמה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שצמזמה אחת מהן מעכבת:
 (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
 (23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה או יש שמשמשין בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע כי שור נקח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היטב, ולאחר מכאן נודע לו שאסור היה:
 (24) במקום אשר ישחט את העולה. בלשון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.</p>	<p>וְיֹסֵב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְחַטָּאתָא בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלֹתָא וַיִּתְּ דָּמִיהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוּד מִזְבֵּחַ דְּעֹלֹתָא:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחַטָּאת בְּאַצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-דָּמּוֹ יִשְׁפֹךְ אֶל-יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תְּרִבִּיָּהּ יֹסִיק לְמִדְּבַחָא כְּתִרְבַּת נִכְסַת קוֹדֶשֶׁת וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵנָא מִחֻבַּתִּיהּ וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיהּ:</p>	<p>וְאֶת-כָּל-חֶלְבּוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ כְּחֶלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ וַנִּסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:</p>	<p>וְאִם אִנְשׁ חֵד יַחֲבֹב בְּשָׁלוֹ מַעֲמָא דְאַרְעָא בְּמַעֲבָדִיהּ חֵד מִפְּקוּדֵי דִּי דְלֹא כְּשִׁרִין לְאַתְעֵבְדָא וַיַּחֲבֹב:</p>	<p>וְאִם-נֶפֶשׁ אַחַת תַּחַטָּא בְּשִׁגְגָה מִעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׁתָּהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ וְאִשָּׁם:</p>
<p>if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.</p>	<p>אִו אֶתִּידַע לִיהּ חֻבַּתִּיהּ דְּחֵב וַיָּבִיִּי קוֹרְבָנִיהּ צִפְרִית עֲזִי שְׁלֵמָא נִיקְבָּא עַל חֻבַּתִּיהּ דְּחֵב:</p>	<p>אִו הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהָבִיא קֹרְבָנוֹ שְׁעִירַת עֲזִים תְּמִימָה נִקְבָּה עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רִישׁ חַטָּאתָא וַיִּכּוֹס יָת חַטָּאתָא בְּאַתְרָא דְּעֹלֹתָא:</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת-יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וַשְׁחַט אֶת-הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>
<p>And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וַיֹּסֵב כֹּהֵנָא מִדָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלֹתָא וַיִּתְּ כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאַצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תְּרִבִּיָּהּ יַעֲדִי כְּמָא דְאַתְעֵבְדָא תִּרְבַּת מִעַל נִכְסַת קוֹדֶשֶׁת וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרִעָא קָדִשׁ יִי וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵנָא וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיהּ:</p>	<p>וְאֶת-כָּל-חֶלְבָּהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֶלֶב מִעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לְרִיחַ נִיחַח לִיהוָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וַנִּסְלַח לוֹ: (פ)</p>

(25) ואת דמו. שירי הדם:

(26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים בשלמים:

<p>And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p>	<p>וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאתָא תְּמִימָה נְקִיבָה וְיִתְּנָהּ:</p>	<p>32 וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאתָא תְּמִימָה נְקִיבָה וְיִתְּנָהּ:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.</p>	<p>וְיִסְמֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל־רִישׁ הַחֲטָאתָא וְשַׁחֵט אֹתָהּ לַחֲטָאתָא בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשַׁחֵט אֶת־הָעֹלָה:</p>	<p>33 וְיִסְמֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַחֲטָאתָא וְשַׁחֵט אֹתָהּ לַחֲטָאתָא בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשַׁחֵט אֶת־הָעֹלָה:</p>
<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְיִסֹּבֵב כָּהֵנָּה מִדָּמָא דַּחֲטָאתָא בְּאַצְבָּעֵיהּ וְיִתֵּן עַל־קַרְנֵת מִדְּבָחָא דְעֹלָתָא וְיִתֵּן כָּל־דָּמָה יִשְׁפֹּךְ דְּמִדְּבָחָא:</p>	<p>34 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמֵי הַחֲטָאתָא בְּאַצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָה יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיִתֵּן כָּל־תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כָמָא דְמִתְעַדָּא תֵּרֵב אָמַר מִנְכַּסֵּת קוֹדֶשֶׁיָּא וְיִסִּיק כָּהֵנָּה יִתְּהוֹן לְמִדְּבָחָא עַל־קוֹרְבָּנֵי דִּי וְיַכְפֹּר עֲלוֹהֵי כָהֵנָּה עַל־חֻבַּתִּיהּ דְּחָב וְיִשְׁתַּבֵּי לֵיהּ:</p>	<p>35 וְאֶת־כָּל־חִלְבֶּה יֹסִיר בְּאֶשֶׁר יוֹסֵר חִלְב־הַכֶּשֶׁב׃ מִזִּבְחַ הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל־אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו חֲכֹתָן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;</p>	<p>וְאִנְשׁ אֲרִי יְחִיב וְיִשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סְהִיד אוֹ חֵזָא אוֹ יָדַע אִם לֹא יְחִוִּי וְיִקְבִּיל חֻבִּיהּ:</p>	<p>V וְנִפְשׁ כִּי־תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ:</p>
<p>or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;</p>	<p>אוֹ אִנְשׁ דִּיקָרֵב בְּכָל־מַדְעָם מִסָּאב אוֹ בְּנִבְלַת חֵיתָא מִסָּאבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאב וְיַחֲוִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא מִסָּאב וְחָב:</p>	<p>2 אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל־דָּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חֵיהּ טָמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרֵץ טָמֵא וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשָׁם:</p>
<p>or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;</p>	<p>אוֹ אֲרִי יִקְרֵב בְּסוֹאֵבַת אִנְשָׁא לְכָל סְאוֹבְתִיהּ דִּיקְטָאב בֵּיהּ וְיַחֲוִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב:</p>	<p>3 אוֹ כִּי יִגַּע בְּטָמְאָת אָדָם לְכָל טָמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בֵּיהּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:</p>

- (33) ושחט אותה לחטאת. שמהא שחיטתה לשם חטאת:
 (35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרצו אמורין וְאֵלֶּה, אף חטאת כשהיא צאה כצעה טעונה אֵלֶּה עם האמורין:
 על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואיל"ש צלע"ז:
 (1) ושמעה קול אלה. צדצר שהוא עד צו, שהשזיעוהו שזועה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:
 (2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שזועות (ז). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:

<p>or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>או אִנִּשׁ אֶרִי יָקִים לְפָרֶשֶׁא בְּשִׁפּוֹן לְאַבְאָשָׁא או לְאִיטְבָּא לְכָל דִּיפְרִישׁ אִנִּשָׁא בְּקִיּוֹם וִיהִי מְכּוּסָא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב לְחַדָּא מֵאֲלִין:</p>	<p>או נָפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתָיִם לְהִרְעוּ או לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֹא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשֵׁם לְאַחַת מֵאלֹהִי:</p>
<p>and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>וִיהִי אֶרִי יַחֲבִיב לְחַדָּא מֵאֲלִין וַיִּנְדִּי דְחָב עָלָה:</p>	<p>וְהִיָּה כִּי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאלֹהִי וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלָיָה:</p>
<p>and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.</p>	<p>וַיָּבִי יֵת אֲשָׁמִיהּ לְקָדָם יי על חֻבְתִּיהּ דְּחָב נִיקְבָּא מִן עֵנָא אִמְרָתָא או צִפִּירַת עֵזִי לְחַטָּאת וַיְכַפֵּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא מִחֻבְתִּיהּ:</p>	<p>וְהָבִיָּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאֵן כְּשִׁבְיָה או־שְׁעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ:</p>
<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצִי יְדִיָּה כְּמִסַּת סִיחָא וַיָּבִי יֵת חֻבְתִּיהּ דְּחָב תְּרִין שְׁפָנִינִין או תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה לְקָדָם יי חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לְעֹלָתָא:</p>	<p>וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הִי שֶׁהָ וְהָבִיָּא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְּרִים או־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לִיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וַיָּבִי יֵתָּהוֹן לְוִית כְּהֵנָּא וַיִּקְרִיב יֵת דְּלְחַטָּאת קְדָמוּתָא וַיִּמְלֹק יֵת רִישִׁיהּ מִקְּבִיל קִדְלִיהּ וְלֹא יַפְרִישׁ:</p>	<p>וְהָבִיָּא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רֵאשׁוֹנָה וַיִּמְלֹק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֶרְפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>
<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וַיִּנְדִּי מִדָּמָא דְּחַטָּאתָא עַל כְּתָל מִדְּבָחָא וְדִישְׁתָּאָר בְּדָמָא יִתְמַצִּי לִיסּוּדָא דְּמִדְּבָחָא חַטָּאתָא הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהִנָּשָׂאָר בָּדָם יִמָּצֵה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>

- (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרצות טומאת מגע וצין וזכות: אשר ישמא. לרצות הנוגע בצוועל נדה: בה. לרצות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:
- (4) בשפתיים. ולא נצז: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרצות לשעצר (שצועות כו.). ונעלם ממנו. ועצר על שצועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שצועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:
- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרצות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחריו (זכחים ז:). ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גוצה הראש המשופע לנד הנאמר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורך כל אחורי הנאמר:
- (9) והזה מדם החטאת. צוולה לא הטעין אלא מנאי, ובחטאת הזאה ומנאי, אוחז בעורף ומנאי, והדם ניתז והולך למזבח (זכחים סד:). חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:

- 10 And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.
- 11 But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.
- 12 And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.
- 13 And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.
- 14 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- וְאֶת־הַשְּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֻטְאָתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לּוֹ: (ס)
- וְאִם־לֹא תִשְׂגֶּי יָדוֹ לְשֵׁנִי תָרִים אוֹ לְשֵׁנִי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיא אֶת־קֶרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֵת הָאֵפָה סֵלֶת לַחֲטָאתָ לֹא־יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לִבְנֹה כִּי חֲטָאתָ הוּא:
- וְהָבִיאוּהָ אֶל־הַכֹּהֵן וְקִמֵּץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קִמְצוֹ אֶת־אֶזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה חֲטָאתָ הוּא:
- וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא מֵאֶחָת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לּוֹ וְהִיָּתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ס)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר לְמִימַר: לְאָמַר:
- וַיְתֵּן תְּנִינָא יַעֲבִיד עֹלָתָא כַּדְחִזִּי וַיְכַפֵּר עֲלֹהֵי כְהֵנָּא מִחֻבָּתֵיהָ דְּחָב וַיִּשְׁתַּבֵּי־לִיהּ:
- וְאִם לֹא תִדְבִּיק יָדֶיהָ לְתָרִין שְׁפִינִין אוֹ לְתָרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיְהִי יָת קֶרְבָּנִיהָ דְּחָב חֵד מִן עֶסְרָא בְּתָלֶת סָאִין סֹלֶתָא לַחֲטָתָא לֹא יִשְׂוִי עֲלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתֵּן עֲלֶיהָ לְבִנְתָּא אֲרִי חֲטָתָא הִיא:
- וַיְהִינֶה לֹת כְּהֵנָּא וַיִּקְמוּץ כְּהֵנָּא מִנָּה מְלִי קִמְצִיהָ יָת אֶזְכָּרְתָּהּ וַיִּסִּיק לַמִּזְבֵּחַ עַל קֶרְבָּנֶיהָ דִּי חֲטָתָא הִיא:
- וַיְכַפֵּר עֲלֹהֵי כְהֵנָּא עַל חֻבָּתֵיהָ דְּחָב מִחֻטְאֵי מֵאֲלִין וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיהּ וְהִיָּתָה כַּמִּנְחָתָא:

(10) כַּמִּשְׁפָּט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה בראש הפרשה:

(11) כי חטאת הוא. ואין דבין שיהא קרְבָנוֹ מִהֶדָּר (מנחות ו).

(12) חטאת הוא. נקמצה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות ודלות נאמר מחטאתו, וכאן בדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז): מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקלחו שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקלחו עשירית האִיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האִיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או בדלות, או בדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הקטורים שזהם יהיו כשזה או שעירה, והקלין יהיו צעוף, והקלין שצקלין יהיו בעשירית האִיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה יד, ואח החמורין לקלין לעשירית האִיפה בדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאלקין, וזה לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קָלִיל תְּהִיָּה לֹא תִקָּבֵל (ויקרא ו, טז):

<p>If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּאֵה אָנֹכִי אֲרִי יִשְׁקֹר שֹׁקֵר וַיַּחֲבֹב בְּשִׁגְגָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה וַהֲבִיֹא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:</p>	<p>15</p>
<p>And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֵת אֲשֶׁר חִטָּא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלֹם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַפְחִין יִכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>	<p>16</p>
<p>And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטֹא וְעִשְׂתָּה אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא־יָדַע וְנָשָׂא עֹנֹו:</p>	<p>17</p>

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יז), וכן הוא אומר וימנעו באלהי מצותיהם ויזנו אחריו אלהי עמי הארץ (דברי הימים-ה, ה, כה), וכן הוא אומר בקדושה וימנעו באלהי עמי הארץ (דברי הימים-ה, ה, כה). וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בחרומה ולא ישאיו עליו חטא (ויקרא כז, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח:). מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יאלו קדשים קלים: איל. לי קשה, כמו ואת אילי הארץ לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שזה שתי סלעים:

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:).
(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר דמי שזא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לא, כגון חלבו ושומן לפניו, וכסבור ששתיהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חלב היתה, ולא ידע אם זו של חלב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שזדאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יביא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יז, ז), הרי הכחוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא נטוה אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדה פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ציוס הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיוכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי צדיקים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכחוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכחוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה מעושה מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תקצור קצירך בשרך (דברים כד, יט) ויפסק עומר בשרך (שם יג), הרי הוא אומר למען יצרכך וגו', קצב הכחוב ברכה למי שזאת על ידו מזה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע נרורה בכנפיו, ונפלה הימנו, ומנחה העני ונתפרנס בה, הרי הקב"ה קוצב לו ברכה:

<p>And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְהָבִיָּא אֵיל תָּמִים מִן־הֶצֶאן בְּעֶרְכֶּךָ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ:</p>
<p>It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.</p>	<p>אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם אֲשָׁמָא הוּא עַל חֻבַּתִּיהָ דְחָב אֲשָׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי:</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאָמֹר:</p>
<p>If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;</p>	<p>נַפְשׁ כִּי תַחֲטָא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקְדוֹן אוֹ־בְתְּשׁוּמַת יָד אוֹ בְּגִזְלָא אוֹ עֲשָׂק יֵת חֲבֵרִיהָ:</p>
<p>or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;</p>	<p>אוֹ־מָצָא אֲבֵדָה וּכְחָשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֹׁקֶר עַל־אֲחֵת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהֵנָּה:</p>
<p>then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יַחֲטָא וְהָשִׁיב אֶת־הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֲשָׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפִּקְדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אִתּוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>

(18) בערךך לאשם. צורך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה יהרג (ת"כ פרק כא, 3):

(19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא צח"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להציא אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שמי שנים) [שזה שמי סלעים]. יכול שאני מרצה אשם נזיר ואשם מזרע תלמוד לומר, הוא:

(21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה, לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים ובשטר, אבל המפקיד אלא חזירו ואינו רוצה שחזר צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. ששם זידו ממון להתעסק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון:

(23) כי יחטא ואשם. כשיכיר צעמו לשונו שחטא, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג"ס"א) וצדעתו להתודות כי חטא ואשם:

- 24 or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.
- 25 And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.
- 26 And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.
- או מכל אשר-ישבע עליו לשקור ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו: או מכול אשר-ישבע עליו לשקור ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו: ואת-אשמו יביא ליהנה איל תמים מן-הצאן בערפקה לאשם אל-הכהן: וכפר עליו הכהן לפני יהנה ונסלח לו על-אחת מכל אשר-יעשה לאשמה בה: (פ)
- מפטיר
- קיא פסוקים

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 136. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 162. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 169.

- VI And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 2 Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.
- 3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.
- וידבר יהנה אל-משה ומליל יי עם משה למימר: וצו את-אהרן ואת-בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) על-המזבח כל-הלילה עד-הבקר ואש המזבח תוקד בו: וילבש הכהן מדו בד ומכנסי-בד ילבש על-בשרו והרים את-הדשן אשר תאכל האש את-העלה על-המזבח ושמו אצל המזבח: וילבש כהנא לבושין דבויז ומכנסין דבויז ילבש על בסריה ויפריש ית דשנא דתיכול אישתא ית עלתא על מדבחה וישויניה בסטר מדבחה: ומכנסין דבויז ילבש על בסריה ויפריש ית דשנא דתיכול אישתא ית עלתא על מדבחה וישויניה בסטר מדבחה:

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשתיו. (צ"ק קח). רצתה תורה חמסיות הרצה לקרן אחת, שאם כפר בחומש וגשע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשבע עליו פחות משה פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי זנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו:

(2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ביותר זריך הכתוב לזרז צמקום שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלצים ואיצרים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), וללמד על הפסולין איזה אס עלה ירד, ואיזה אס עלה לא ירד, שכל תורה לרצות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרובע ואת הנרבע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין נקדש שנפסלו קודם שנצאו לעזרה (כל הענין בת"כ (פרשתא א, ח) וזבחים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכתומה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדמו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ

- 4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.
- 5 And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.
- 6 Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.
- 7 And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.
- 8 And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.
- וַיִּשְׁלַח יְתָ לְבוֹשׁוֹהִי וַיִּלְבַּשׁ
לְבוּשֵׁי אֲחֵרֵינוּ וַיִּפִּיק יְתָ
דָשָׁנָה לְמִשְׁרִיתָהּ
לְאַחֵר דָּכִי:
- וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּבּוּ
לֹא תִכְבֶּה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן
עֲצִים בְּבֹקֶר וְעֵרֶךְ
עָלֶיהָ הַעֲלֶה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ
חֵלְבֵי הַשְּׁלָמִים:
- אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדַּבּוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ
לֹא תִכְבֶּה: (ס)
- וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּרֶב
אַתָּה בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה
אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:
- וַיִּפְרִישׁ מִנֶּה בְּקִמְצִיהָ
מִסְלָתָהּ דְּמִנְחָתָהּ וּמִשְׁחָהּ
וְיֵת כָּל לְבוֹנָתָהּ דָּעַל
מִנְחָתָהּ וַיִּסִּיק לְמִדְּבַחָהּ
לְאַתְקִפְלָא בְּרַעְוָא
אַדְכַּרְתָּהּ קָדָם יְיָ:
- וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסְלַת
הַמִּנְחָה וּמִשְׁמָנָהּ וְאֵת כָּל-
הַלְבָנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רֵיחַ נִיחֹחַ
אֲזָכְרָתָהּ לִיהוָה:

צנחם (ערכין ג): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אברים שעדיין לא נאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אליך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך בהואאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים ששכל בהן קדרה לרצו אל ימוזג בהן כוס לרצו, לכך ולבש בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג): והוציא את הדשן. הַצָּנוּר צִפְפוּת כשהוא קָצָה ואין מקום למערכה, מוציאו משם (תמיד כח), ואין זה חובה בכל יום, אצל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו במס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח). (בר"י ומניין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו מכאן עליה, על עולת הבוקר השלם כל הקרצנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את הנרות שנאמר זה לְהַעֲלֹת גֵר קָמִיד (שמות כז, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין צענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמט, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לנד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרום שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הכוון:

(8) (והרים ממנו. מהמחזור, שיהא עשרון שלם צבת אחת בשעת קמיצה. בר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרבה שמנה (סוטה יד): המנחה.

<p>9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֹהֶלֶן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכֹל בְּמָקוֹם קָדֹשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>	<p>9 והנותרת ממנה יאכלו אהלן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל-מועד יאכלוהּ:</p>
<p>10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאָפֶה חֲמִץ חֲמִיעַ חוֹלֶקְהוֹן יִהְיֶה יְתָהּ מִקֹּרְבָנֵי קָדֹשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא כַּחַטָּאת וּכְאָשָׁם:</p>	<p>10 לֹא תֵאָפֶה חֲמִץ חֲלָקִים נִתְּתִי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם:</p>
<p>11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֹהֶלֶן יֹאכְלֶנָּה יִכְלֶנָּה קִים עֲלֵם לְדֹרֵיכֹן מִקֹּרְבָנֵי דָיו כָּל דֹּיֶקֶרֶב בְּהוֹן יִתְקַדֵּשׁ:</p>	<p>11 כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֹהֶלֶן יֹאכְלֶנָּה חֶק-עוֹלָם לְדֹרֵיתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יִהְיֶה כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>12 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַר:</p>	<p>12 וידבר יהוה אל-משה לאמר:</p>
<p>13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קֹרְבַן אֹהֶלֶן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֵפָה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>	<p>13 זֶה קֹרְבַן אֹהֶלֶן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֵפָה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>
<p>14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>עַל-מִסְרִיתָא בְּמִשַּׁח תַּחֲעִיֵּב רַבִּיכָא תִּיתִינָה תוֹפִינִי מִנְחַת בְּצוּעִין תִּקְרִיב לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדִים יי:</p>	<p>14 עַל-מִחְבֹּת בִּשְׁמֵן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבִיאָנָה תְּפִינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>

שלא תהא מעורצת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה): ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמינה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות זויקרא (לעיל ז, ב), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים בחמץ (מנחות נה): כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמנה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמנה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד):

(11) כל זכר. אפילו זעל מוס. למה גאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לָחֵם לָלֶחֶם מִקְדָּשִׁי הַקֹּדֶשִׁים וגו' (ויקרא כא, כב), אלא לרבות זעלי מומין למחלוקת (זבחים קג): כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו): יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים יז):

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריצין עשירית הארפה ציוס שהן מתחננין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מבניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא):

(14) מרבכת. חלוטה כרותחין כל לרכה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפוייה אפיויה הרצה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטוגנה במחבת (מנחות נ): מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיה:

- 15 And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD. וְהִכְהִין הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו וַיִּקְהֵנָּה דִּיתַרְבָּא תַּחֲתוֹהִי מִבְּנָהִי יַעֲבִיד יְתָה קָיָם עָלֶם קָדָם יי גְּמִיר תַּתְּסֵק: כָּלִיל תִּקְטָר:
- 16 And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten. וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה וְכָל מִנְחָתָא דִּכְהֵנָּה גְּמִיר תְּהִי לֹא תִתְאָכֵל: (פ)
- 17 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לֵאמֹר:
- 18 Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering; in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy. דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאָת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֲטָאָת לִפְנֵי יְהוָה קָדָשׁ קָדָשִׁים הוּא:
- 19 The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting. הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בַּמָּקוֹם קָדָשׁ תֹּאכֹל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד:
- 20 Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place. כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בַּבֶּשָׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִיָּה מִדָּמָה עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִיָּה עָלֶיהָ תִּכְבֹּס בַּמָּקוֹם קָדָשׁ:
- 21 But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water. וְכַל־יִתְרַשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל־בּוֹ יִשָּׁבֵר וְאִם־בְּכֵלִי נִחְשַׁת בִּשְׁלָה וּמִרְק וְשֻׁטָּף בַּמַּיִם:
- 22 Every male among the priests may eat thereof; it is most holy. כָּל־זָכָר בִּכְהֹנִים יֹאכְל אֹתָהּ קָדָשׁ קָדָשִׁים הוּא:

(15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:

(16) כליל. כולה שזה לגזרה:

(19) המחטא אותה. העוזד עצודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא צעטת זריקת דמים שאינו חולק צדש (וצחים נט), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:

(20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמזה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם ז:). ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר יזה עליה) תכבס בתוך העזרה (ת"כ פרק ו, ז): אשר יזה. יהא נזה כמו ולא יטה לארץ מנגלם (איוב טו, כט), יהא נטוי:

(21) ישבר. לפי שהזליעה שנצלת צונעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקי הקשים (אסתר ג, יז) אשקורי"ר צלע"ז: ומרק ושטף. לפלוט את זליעמו, אצל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ז:):

<p>23 And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.</p>	<p>וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לִכְפֹּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (פ)</p>	<p>23 וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לִכְפֹּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (פ)</p>
<p>VII And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.</p>	<p>וְזֹאת תֹּרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ וְדָא אוֹרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:</p>	<p>VII וְזֹאת תֹּרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:</p>
<p>2 In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.</p>	<p>בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת-הַעֹלָה יִשְׁחָטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמּוֹ יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>2 בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת-הַעֹלָה יִשְׁחָטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמּוֹ יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,</p>	<p>וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ וְאֵת הָאֵלֶּיָּה וְאֶת-הַחֲלָב וְהַמִּכְסָּה אֶת-הַקֶּרֶב:</p>	<p>3 וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ וְאֵת הָאֵלֶּיָּה וְאֶת-הַחֲלָב וְהַמִּכְסָּה אֶת-הַקֶּרֶב:</p>
<p>4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיִּתְּרֹת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלָיִת יִסִּירֶנָּה:</p>	<p>4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיִּתְּרֹת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלָיִת יִסִּירֶנָּה:</p>
<p>5 And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.</p>	<p>וְהַקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן לַיהוָה אֲשָׁה לַמִּזְבֵּחַ קוֹרְבָנָא קֹדֶם יי אֲשָׁמָא הוּא:</p>	<p>5 וְהַקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן לַיהוָה אֲשָׁה לַמִּזְבֵּחַ קוֹרְבָנָא קֹדֶם יי אֲשָׁם הוּא:</p>
<p>6 Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בִּפְּהֵינִים יֹאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם קְדוֹשׁ יֹאכַל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:</p>	<p>6 כָּל-זָכָר בִּפְּהֵינִים יֹאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם קְדוֹשׁ יֹאכַל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:</p>
<p>7 As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.</p>	<p>כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תֹּרַת אֶחָת לָהֶם הִכְהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ לוֹ יִהְיֶה:</p>	<p>7 כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תֹּרַת אֶחָת לָהֶם הִכְהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ לוֹ יִהְיֶה:</p>

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמטאף אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לחטו:

(23) וכל חטאת וגור. שאם הכניס מדם חטאת החיונה לפניו פסולה (זכחים פג.). וכל. לרבות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרבו ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ח"כ פרש"א ד, ז):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחטות הרבה, לפי שמצינו אשם נצור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו בעולה להציא עולת נצור לנפון:

(3) ואת כל חלבו וגור. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת נזר נתפרשו בה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרבו באליה:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו בא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב בנחמא, לפי שאשם לא נאמר בו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (זכחים ה: וע"ש ב"רש"י):

(6) קדש קדשים הוא. בתורת כהנים הוא נדרש (פרש"א ה, י):

<p>8 And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.</p>	<p>וְהִכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת-עֹלֹת אִישׁ עֹדֵר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לוֹ יִהְיֶה:</p> <p>וְכֹהֵן דִּמְקָרִיב יֵת עֹלָה גֹבֵר מִשְׁדֵּךְ עֲלֵתָא דִּמְקָרִיב לִכְהֵן דִּילִיָּהּ יִהְיֶה:</p>	<p>8 וְהִכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת-עֹלֹת אִישׁ עֹדֵר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לוֹ יִהְיֶה:</p>
<p>9 And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.</p>	<p>וְכָל-מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֹּנֹר וְכָל-נֶעֱשֶׂה בַּמִּדְרָשֶׁת וְעַל-מִחְבֵּת לִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה:</p> <p>וְכָל מִנְחָתָא דִּתְתַּאפִּי בַתְנֹרָא וְכָל דִּתְתַּעֲבִיד בַּרְדָּתָא וְעַל מִסְרִיתָא לִכְהֵן דִּמְקָרִיב יִתָּה דִּילִיָּהּ תִּהְיֶה:</p>	<p>9 וְכָל-מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֹּנֹר וְכָל-נֶעֱשֶׂה בַּמִּדְרָשֶׁת וְעַל-מִחְבֵּת לִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה:</p>
<p>10 And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.</p>	<p>וְכָל מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְדִלָּא פִילָא לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאַחֵיו: (פ)</p>	<p>10 וְכָל-מִנְחָה בְּלוּלָה-בְּשֶׁמֶן וְחֶרֶבָה לְכָל-בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאַחֵיו: (פ)</p>
<p>11 And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.</p>	<p>וְזֹאת תֹּרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:</p> <p>וְזֹאת תֹּרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים וְדָא אֹרִיתָא דְּנִכְסַת קוּדְשִׁיא דִּמְקָרִיב קָדָם יי:</p>	<p>11 וְזֹאת תֹּרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:</p>
<p>12 If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.</p>	<p>אִם עַל-תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל-זִבְחַת הַתּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיֵי מִצּוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֹלֶת מִרְבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:</p> <p>אִם עַל תּוֹדָתָא יִקְרִיבֵנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל נִכְסַת תּוֹדָתָא גְרִיצָן פְּטִירָן דְּפִילָן בְּמִשַּׁח וְאַסְפּוּגִין פְּטִירִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשַּׁח וְסֹלֶת רִבִּיקָא גְרִיצָן דְּפִילָן בְּמִשַּׁח:</p>	<p>12 אִם עַל-תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל-זִבְחַת הַתּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיֵי מִצּוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֹלֶת מִרְבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:</p>
<p>13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.</p>	<p>עַל-חֲלֹת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל-זִבְחַת תּוֹדָתָא שְׁלָמָיו:</p> <p>עַל גְּרִיצָן דְּלֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב קוּרְבָּנִיהּ עַל נִכְסַת תּוֹדָתָא קוּדְשֻׁתָּהּ:</p>	<p>13 עַל-חֲלֹת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל-זִבְחַת תּוֹדָתָא שְׁלָמָיו:</p>
<p>14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.</p>	<p>וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לִכְהֵן הַזֶּה אֶת-דָּמָם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה:</p> <p>וְהִקְרִיב מִנִּיהּ חֵד מִכָּל קוּרְבָּנָא אֶפְרָשִׁיתָא קָדָם יי לִכְהֵן דִּיזְרוּק יֵת דָּם נִכְסַת קוּדְשִׁיא דִּילִיָּהּ יִהְיֶה:</p>	<p>14 וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לִכְהֵן הַזֶּה אֶת-דָּמָם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה:</p>

- (7) תורה אחת להם. נדבד זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן;
- (8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאין חולקים בעורות (זכחס קג:);
- (9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לבית אב של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג);
- (10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה. וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן;
- (12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון ירדי הים, והולכי מדברות, וחבוי צית האסורים, וחולה שנמרפא, שהם נריבין להודות שכתוב בהן יודו לה' סקדו ונפלאו קצו לנגי אדם. ויזכרו וזכתי מודה (תהלים קז, כא-כג), אם על אמת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטענות לחם האמור בענין, ואין נאכלין אלא ליוס ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנה, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו;
- (13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:); ליפסל ביוצא וטבול יוס, ומלצא לחולין בפדיון עד שיטעם הזבח;

<p>15 And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.</p>	<p>15 ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא-יניח ממנו עד-בקר:</p> <p>ובשר נכסת תודת קודשיה ביום קרבניה יתאכיל לא יצנע מניה עד צפרא:</p>
<p>16 But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.</p>	<p>16 ואם-גדרו או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את-זבחיו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל:</p> <p>ואם נדרא או נדבתא נכסת קורבניה ביומא דיקריב ית נכסתיה יתאכיל וביומא דבתרוהי ודישתאר מניה יתאכיל:</p>
<p>17 But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.</p>	<p>17 והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף:</p> <p>ודישתאר מבשר נכסתא ביומא תליתאה בנורא יתוקד:</p>
<p>18 And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.</p>	<p>18 ואם האכל יאכל מבשר-זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא:</p> <p>ואם אתאכלא יתאכיל מבשר נכסת קודשיה ביומא תליתאה לא יהי לרעא דמקריב יהיה לא יתחשב ליה מרחק יהי ואנש דייכול מניה חוביה יקביל:</p>
<p>19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.</p>	<p>19 והבשר אשר-יגע בכל-טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל-טהור יאכל בשר:</p> <p>ובשר קודשא דיקרב בכל מסאב לא יתאכיל בנורא יתוקד ובשר קודשא כל דידכי לקודשא ייכול בשר קודשא:</p>

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עצודתו והשאר נאכל לצעלים (מנחות עז:), וצורה לצעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק צלמים (פסוק לד), והתודה קרויה צלמים (זבחים ז.ד):

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרבות טמאת ואשם, ואיל נזיר, וחגיגת י"ד, שהיו נאכלין ליום ולילה (זבחים לו. ת"כ פרק יב, א). ביום קרבנו יאכל. וכזמן צערה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אצל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (ברכות ז.):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לז' ימים, כמו שמפורש צענין: וממחרת והנותר ממנו. בראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה בני קציעון ואלה ונקה (בראשית לו, כד) קם וקדש וקצא מקמם (דניאל ח, יג):

(18) ואם האכל יאכל וגו'. צמחש צמחיטה לאכלו צשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו צשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, צשעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל צשלישי (ת"כ פרשת ח, א). וכן פירשו צשעת הקרבתו לא תעלה זאת צמחשצה, ואם חשב פגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו צמח זמון, עונה תשא:

(19) והבשר. של קדש צלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיצא מקצתו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם וצקיק וצקיק וצקיק וצקיק (דברים יב, כו), יכול לא יאכלו צלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל צש: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך צמחש ואשם שאם יצא חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב צמחש אהל מועד יאכלוה, צצשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל צשר, אפילו צכל העיר):

<p>20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְשָׂמְאָתוֹ עָלָיו וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>20 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְשָׂמְאָתוֹ עָלָיו וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>
<p>21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲרִי יִקְרַב בְּכָל מִסָּאֵב בְּסוּאָתָהּ אֲנָשָׁא אוֹ בְּבִעְרָא מִסָּאֵבָא אוֹ בְּכָל שְׂקִין מִסָּאֵב וְיִיכּוֹל מִבָּשָׂר נִכְסַת קוֹדֶשֶׁי־אֱלֹהִים יִשְׁתִּיטֵּי אֲנָשָׁא הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>21 וְנִפְשׁ כִּי-תִגַּע בְּכָל-טִמָּא בְּטִמְאָתָא אָדָם אוֹ בְּבִהֶמָה טִמְאָה אוֹ בְּכָל-שְׂקִין טִמָּא וְאָכַל מִבָּשָׂר-זָבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)</p>
<p>22 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>22 וַיֹּדְבֵר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.</p>	<p>מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר כָּל תֶּרֶב תּוֹר וְאֹמַר וְעִז לֹא תִכְלֹן:</p>	<p>23 דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:</p>
<p>24 And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.</p>	<p>וְתֶרֶב נִבְלָא וְתֶרֶב תְּבִירָא יִתְעַבִּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִיכָל לֹא תִכְלֻיָּהּ:</p>	<p>24 וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֻהוּ:</p>
<p>25 For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.</p>	<p>אֲרִי כָל דִּיִּכּוֹל תְּרֵבָא מִן בָּעִירָא דִּיקָרִיב מִנָּה קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ וְיִשְׁתִּיטֵּי אֲנָשָׁא דִּיִּכּוֹל מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>25 כִּי כָל-אָכַל חֵלֶב מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ:</p>
<p>26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.</p>	<p>וְכָל דָּמָא לֹא תִכְלֹן בְּכָל מוֹתְבִנְיֹכֹן דְּעוֹפָא וְדְבִעִירָא:</p>	<p>26 וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וּלְבִהֶמָה:</p>

(20) ושמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זכאים מג:), אבל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והזכר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שוה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (ו). אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו: (24) יעשה לכל מלאכה. זה ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יצוא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא חאמר אין איסור חל על איסור (חולין לו:): (26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגבים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חובת הגוף ואינה חובת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"א (לו:): מפרש למה הוטרף לומר:

27	Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.	כָּל־נֹפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמּוּיָהּ: (פ) (אין פרשה מעמיה: בספרי תימן)
28	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאָמֹר:
29	Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת־זִבְחֵי שְׁלָמָיו לַיהוָה יָבִיא אֶת־קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזִּבְחֵי שְׁלָמָיו: מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר דְּמִקְרִיב יֵת נִכְסֵת קוֹדֶשׁוֹהִי קֶדֶם יְיָ וַיְהִי יֵת קוֹדֶשׁוֹהִי לְקֶדֶם יְיָ מִנִּכְסֵת קוֹדֶשׁוֹהִי:
30	His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.	יָדָיו תְּבִיאֶנָּה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת־הַחֹלֶב עַל־הַחֹזֶה וַיְבִיאֵנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַגִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה: יְדוּהִי יִיתֵן יֵת קוֹדֶשׁוֹהִי דִּי יֵת תִּרְבָּא עַל חֲדָא וַיְתִינֶיהָ יֵת חֲדָא לְאַרְמָא וַיְהִי אֲרָמָא קֶדֶם יְיָ:
31	And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons' .	וְהַקְטִיר הִפְתָּן אֶת־הַחֹלֶב לְמִזְבֵּחַהּ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו: וַיְסִיךְ כֹּהֵנָא יֵת תִּרְבָּא לְמִדְבָּחָא וַיְהִי חֲדָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:
32	And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.	וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְּרוּמָה לִפְתָּן מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם: וַיֵּת שָׂקָא דִּימִינָא תִתְּנוּן אֲפֻרְשׁוּתָא לְכֹהֵנָא מִנִּכְסֵת קוֹדֶשׁוֹהִי:
33	He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֵת־הַחֹלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לֹא תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה: דְּמִקְרִיב יֵת דָּם נִכְסֵת קוֹדֶשׁוֹהִי וַיֵּת תִּרְבָּא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילִיָּה תִהִי שָׂקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק:

(30) ידיו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים מלמעלה והחלז והחזות נחונין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשוי ד'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המטבחים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמלא החזה למעלה והחלז למטה, וזהו האמור במקום אחר שוק הפְּרוּמָה וְזֶה הַתְּנוּפָה על אשוי העלזים יציאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמלא החזה למטה, וזהו שנאמר וַיִּשְׂמוּ אֶת הַעֲלָצִים על הַקְּזוֹת וַיִּקְטֹר הַעֲלָצִים הַמְּצָקָה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סז:): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מציא, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשוי ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצער נאכל בעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טז, ד):

(32) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ריך (חולין קלד:):

(33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלזיו, ילא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלזים שאינו חולק בצער:

	For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	כִּי אֶת־חֵזֶה הַתְּנוּפָה וְאֶת־שׁוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֶּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	34
35	This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הִקְרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה׃	35
36	which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לִתֵּן לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחָו אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם׃	36
37	This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאֲשָׁם וּלְמִלֻּאִים וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים׃	37
38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בַּמִּדְבָּר סִינַי׃ (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר לְמִימְרֵי׃	רציעי
2	'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;	קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֶת הַבְּגָדִים וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־פֶּר הַחֻטָּאת וְאֶת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֶת־כֹּל הַמִּצּוֹת׃	2

(34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז):

(37) ולמלואים. ליום חינוך הכהונה:

(2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שזעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צתורה: קח את אהרן. קחנו דזצרים ומסכהו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים בענין נוואת המלואים צואתה חזיה (שמות כט) ועכשיו ציוס ראשון למלואים חזר וזרוז בשעת מעשה:

3 and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'	וַיָּת כָּל כְּנֹשְׁתָּא כְּנוֹשׁ לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	3 וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהֵל אֶל־ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
4 And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.	וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמֹא דְפִקִּיד יְיָ יְתִיה וְאֶת־כְּנוֹשְׁתָּא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	4 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
5 And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'	5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:	5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:
6 And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.	6 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־ בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:	6 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־ בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:
7 And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.	7 וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־ הַמְעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיִּאָּפֶד לוֹ בּוֹ:	7 וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־ הַמְעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיִּאָּפֶד לוֹ בּוֹ:
8 And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	8 וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־ הַתֻּמִּיִּם:	8 וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־ הַתֻּמִּיִּם:
9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.	9 וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־ רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מֹול פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גִּזְרַת הַקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	9 וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־ רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מֹול פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גִּזְרַת הַקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־ אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:	10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־ אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:
11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.	11 וַיִּזְז מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדְּשָׁם:	11 וַיִּזְז מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדְּשָׁם:

- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרוצה:
 (5) זה הדבר. דברים שתרמו שאני עושה לפניכם זוני הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה.
 כל הענין הזה צפרשת המלואים פירשתי צואתה תלזה (סס):
 (8) את האורים. כחז של שם המפורש:
 (9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים נזיץ נתן על המצנפת ממלא הניץ תלוי במצנפת:

12	And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַיִּצֹק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקִדְשׁוֹ׃
13	And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּישֵׁם כִּתְנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנֹת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
14	And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וַיִּגָּשׁ אֶת־פֶּר הַחַטָּאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־ רֹאשׁ פֶּר הַחַטָּאת׃
15	And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצֹק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְדֹּשֶׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו׃
16	And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.	וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרֹת הַכֹּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־חִלְבֵּתָן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ׃
17	But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־ בָּשָׂרוֹ וְאֶת־פָּרָשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרַב אֵת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־ יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נכטוה צהזאות הללו:

(12) ויצק. וימשח. בתחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה:):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. מלאו וטערו מזרות ליכנס לקדושה: ויקדשהו. בעצודה זו: לכפר עליו. מעתה

כל הכפרות:

(16) ואת יתרת הכבוד. לצד הכבוד, שהיה נוטל מעט מן הכבוד עמה:

<p>20 And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.</p>	<p>וְיֵת דְּכָרָא פְּלִיג לְאַבְרוֹהִי וְאַסִּיק מִשֶּׁה יֵת רִישָׁא וְיֵת אֲבָרִיא וְיֵת תְּרַבָּא:</p>	<p>20 וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לְנִתְחֵי וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנִּתְחִים וְאֶת־הַפֶּדֶר:</p>
<p>21 And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְיֵת גִּזָּא וְיֵת כְּרַעֲיָא חֲלִיל בְּמִינָא וְאַסִּיק מִשֶּׁה יֵת כָּל דְּכָרָא לְמַדְבָּחָא עֲלֵתָא הוּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קוֹרְבָנָא הוּא קָדָם יי כְּמָא דְּפִקְסִיד יי יֵת מִשֶּׁה:</p>	<p>21 וְאֶת־הַקָּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים רָחַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>22 And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וְקָרִיב יֵת דְּכָרָא תַּנְיָנָא דְּכַר קוֹרְבָנִיא וְסִמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנוֹתָי יֵת יְדִיהוֹן עַל רִישׁ דְּכָרָא:</p>	<p>שט וַיִּקְרֹב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:</p>
<p>23 And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וְנָכַס וְנָסִיב מִשֶּׁה מִדְּמִיָּה וַיִּתֵּב עַל רוֹם אוֹדְנָא דְּאֹהֲרֵן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא:</p>	<p>23 וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מִשֶּׁה מִדְּמוֹ וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּף אוֹזְן־אֹהֲרֵן הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>24 And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.</p>	<p>וְקָרִיב יֵת בְּנֵי אֹהֲרֵן וַיִּתֵּב מִשֶּׁה מִן דְּמָא עַל רוֹם אוֹדְנֵהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדֵהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלֵהוֹן דִּימִינָא וַיִּזְרַק מִשֶּׁה יֵת דְּמָא עַל מַדְבָּחָא סָחוּר:</p>	<p>24 וַיִּקְרֹב אֶת־בְּנֵי אֹהֲרֵן וַיִּתֵּן מִשֶּׁה מִן־דְּמֹם עַל־תַּנְנוּף אוֹזְנֵם הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מִשֶּׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.</p>	<p>וְנָסִיב יֵת תְּרַבָּא וְיֵת אֲלִיתָא וְיֵת כָּל תְּרַבָּא דְּעַל גִּזָּא וְיֵת חֲצֵר כְּבָדָא וְיֵת תְּרִתִּין כּוֹלִין וְיֵת תְּרַבְּהוֹן וְיֵת שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>25 וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאֵלִיָּה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכְּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלָבֵהֶן וְאֶת־שׁוֹק הַיְמִינִי:</p>
<p>26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסֵּלָא דְּפִטִּירִיא דְּקָדָם יי נָסִיב גְּרִיצָתָא פִּטִּירִיתָא חֲדָא וּגְרִיצָתָא דְּלַחִים מִשֶּׁה חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲדָא וְשׁוּי עַל תְּרַבָּיא וְעַל שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>26 וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁרוֹ לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֲלֵת מִצֶּה אַחַת וְחֲלֵת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמִינִי:</p>

(22) אֵיל הַמִּלֻּאִים. אֵיל הַשְּׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים לַשּׁוֹן שְׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים וּמִשְׁלִימִים אֶת הַכֹּהֲנִים זִכְהוֹנֵם:

<p>27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיָּתֵן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃</p>	<p>27 וַיָּתֵן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃</p>
<p>28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לַיהוָה נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה׃</p>	<p>28 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לַיהוָה נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה׃</p>
<p>29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַחֹזֶה וַיַּנִּיפֶהוּ תְנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לַמֹּשֶׁה הָיָה לְמִנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>	<p>29 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַחֹזֶה וַיַּנִּיפֶהוּ תְנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לַמֹּשֶׁה הָיָה לְמִנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>
<p>30 And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּמָם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ׃</p>	<p>30 וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּמָם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ׃</p>
<p>31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו בְּשִׁילּוֹ יֵת בִּשְׂרָא בְּתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא וְתִמְן תִּיכְלוּן יְתִיָּה וְיֵת לַחֲמָא דְבִסְל קוֹרְבָנֵיָא כְּמָא דְפִקִּידִית לְמִימַר אַהֲרֹן וּבָנָיו יִכְלֻנִּיהּ׃</p>	<p>31 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו בְּשִׁילּוֹ אֶת־הַבֶּשֶׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשָׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֵּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ׃</p>
<p>32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵר בַּבֶּשֶׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ׃</p>	<p>32 וְהַנּוֹתֵר בַּבֶּשֶׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ׃</p>
<p>33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִתַּרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֻן שְׁבַעַא יוֹמִין עַד יוֹם מִשְׁלֵם יוֹמֵי קוֹרְבָנְכוֹן אֲרִי שְׁבַעַא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹרְבָנְכוֹן׃</p>	<p>33 וּמִפְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֵאת יְמֵי מִלְאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת־יְדֵיכֶם׃</p>

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש צמנחות (עח).
(28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שבעת ימי המלוואים בחלוק לכן (עבודה זרה לז). על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב ככל מקום חוץ מזה:

- 34 As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you. כִּמָּא דַּעֲבַד בְּיוֹמָא הַדִּין פִּקְדִּי יְיָ לְמַעַבְד לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֻן: 34 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:
- 35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded. וּפִתַּח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמֶרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי: 35 וּבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא תִּתְּבוּן יִימָם וּלְיָלַי שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִשְׁרֹן יֵת מִשְׁרֵת מִימְרָא דִּי וְלֹא תָמוּתוּן אַרִי כֵן אֲתַפְקְדִּית: 35 וַיַּעַשׂ אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס)
- 36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses. 36 וַיַּעַשׂ אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 138. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 162. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 165. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 174.

- IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel; וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: 36 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
- 2 and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD. וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לָךְ עֵיגֹל עֹגֵל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לַעֲלֹה תְּמִימִם וְהִקְרֵב לִפְנֵי יְהוָה: 2 וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן סֹב לָךְ עֵיגֹל בֶּן־תּוֹרִי לְחַטָּאת וּדְבָר לַעֲלֹתָ שְׁלָמִין וְקָרִיב קָדָם יְיָ:
- 3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering; וְאַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעֹגֵל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם לַעֲלֹה: 3 וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לֵמַיִר סֹבּוּ צִפִּיר בֶּר עִזִּין לְחַטָּאת וְעֹגֵל וְאַמֵּר בְּנֵי שָׁנָא שְׁלָמִין לַעֲלֹתָ:
- 4 and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you. וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחַן לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כִּי הַיּוֹם יֵהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם: 4 וְתוֹר וּדְבָר לְנִכְסֵת קוּדְשִׁיא לְדִבְחָא קָדָם יְיָ וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח אַרִי יוֹמָא דִּין יִקְרָא דִּי מִתְגַּלִּי לְכוּן:

(34) צוה ה' לעשות. כל שזעת הימים ורז"ל דרשו (יומא ב:) לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד סכה גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שזעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:

(35) ולא תמותו. האס לא תעשו כן, רי אחס חייזים מיתה:

(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שזמן שלא הטו ימין ושמאל:

(1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלאים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בקדר עולם (פרק ז): ולזקני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקד"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:

(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעה ידיכם, לכן קרבות הללו צאיין חוצה ליום זה:

- 5 And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.
- 6 And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'
- 7 And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'
- 8 So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.
- 9 And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.
- 10 But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.
- 11 And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.
- 12 And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.
- וַיָּבִיאוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-פְּנֵי מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי יְהוָה:
- וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:
- וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קִרְב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֶד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קֶרְבֶּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֶדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:
- וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְרֵב אַהֲרֹן וַיַּעֲבִיד יֵת חַטָּאתָהּ וַיִּשְׁחַט אֶת-עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לֹו:
- וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת-הַדָּמָאֵלֵיוֹ וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּמָאֵל וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן דָּמָאֵאֵרִיק לִיסוּדָהּ וַאֲת־הַדָּמָאֵל יִצַק אֶל-יִסוּד הַמִּזְבֵּחַ:
- וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכִּלְיֹת וְאֶת-הַיִּתְרֹת מִן-הַכֶּבֶד מִן-הַחֲטָאת הַקָּטִיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:
- וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:
- וַיִּשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֵלֵיוֹ אֶת-הַדָּמָאֵל וַיִּזְרְקוּהוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוה וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוה, לכן נצחרת (ת"כ פרשתא א, ח): את חטאתך. עגל צנצק: ואת עולתך. אילו: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל צנצק הוה, ומכאן אתה למד:

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מנינו חטאת חיינוה נשרפת חלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימצאו. לשון הושטה והזמנה:

13	And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וְאֶת־הָעֹלָה הִמָּצִיאוּ אֵלָיו לְנִתְחֶיהָ וְאֶת־הֶרֶאֶשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וְיָת עֹלָתָא אֲמִטְיָא לִיה לְאִבְרָהָא וְיָת רִישָׁא וְאִסִּיק עַל מִדְבָּחָא:	13
14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיְרַחֵץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־ הַפְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ: וְחִלְלִיל יָת גִּוָּא וְיָת כְּרַעֲיָא וְאִסִּיק עַל עֹלָתָא לְמִדְבָּחָא:	14
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרָב אֶת קֶרְבֵּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטְהוּ וַיִּחַטְּאֵהוּ כְּרֹאשֹׁן: וְקָרִיב יָת קִירְבֵּן עַמָּא וַיִּסִּיב יָת צִפִּירָא דְחַטָּתָא דְּלְעַמָּא וַיַּכְסִיחָהּ וַיִּכְפֹּר בְּדָמֶיהָ כְּקִדְמָאָה:	15
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרָב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂהָ כַּמִּשְׁפָּט: וְקָרִיב יָת עֹלָתָא וְעִבְדָּהּ כְּדִחוּי:	16
17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרָב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל־ הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עֹלֶת הַבֶּקֶר: וְקָרִיב יָת מִנְחָתָא וַיִּמְלֵא יָדָיו מִמֶּנָּה וְאִסִּיק עַל מִדְבָּחָא בֶּר מַעֲלַת צִפְרָא:	17
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיַּשְׁחֹט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵיל זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמָּצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וַיַּכְסֵּי יָת תּוֹרָא וְיָת דְּכָרָא נִכְסֵי קִידְשֵׁי דְלְעַמָּא וְאֲמִטְיָאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן יָת דָּמָא לִיה וַיִּזְרְקִיהָ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:	18
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְיָת תְּרִבְיָא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכָרָא אֵלִיתָא וְחָפִי גִוָּא וְכֹלִיתָא וְחִצֵּר כְּבִדָּא: וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמְכֹּסֶה וְהַכְּלִיָּת וַיִּתֶּרֶת הַכֶּבֶד:	19
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשְׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־ הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ: וְשׂוּיָאוּ יָת תְּרִבְיָא עַל חֲדוֹתָא וְאִסִּיק תְּרִבְיָא לְמִדְבָּחָא:	20
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֶת הַחֲזוֹת וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין הַיְּנִיף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה: וְיָת חֲדוֹתָא וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא אַרְיִם אֶהֱרֹן אֲרָמָא קִדְם יִי כְּמָא דְּפִקִּיד מֹשֶׁה:	21

(15) ויחטאהו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו;

(16) ויעשה כמשפט. המפורש צעולת נדבה זויקרא (ציה כ.);\n

(17) וימלא כפו. היא קמיניה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד;

(19) והמכסה. חלז המכסה את הקרצ;

(20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות קצ.);\n

<p>22 And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.</p>	<p>וַאֲרִים אֶהָרֶן יָת יְדוּהִי לְעֹמָא וּבְרִיכְנוּן וְנָחַת מִלְמַעְבַּד חֲטָאָה וְעֹלָתָה וְנִכְסַת קוֹדֶשִׁיא:</p>	<p>22 וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת־יָדָיו אֶל־ הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מִעֲשֵׂת הַחֲטָאָה וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:</p>
<p>23 And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.</p>	<p>וְעָל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִשְׁכַּן וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ יָת עַמָּא וְאַתְגַּלִּי יִקְרָא דִּי לְכָל עַמָּא:</p>	<p>23 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־ הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־ כָּל־הָעָם:</p>
<p>24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.</p>	<p>וַנִּפְקַת אִישָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ וַנֹּאכַלֶּת עַל מִדְבָּחָא יָת עֹלָתָה וַיָּת תְּרִבִּיא נִחְזָא כָּל עַמָּא וַשְּׁבַחוּ וַנִּפְּלוּ עַל אַפֵּיהוֹן:</p>	<p>שלישי 24 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־ הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּרְנוּ וַיִּפְּלוּ עַל־ פְּנֵיהֶם:</p>
<p>X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַנְּסִיבוּ בְנֵי אֶהָרֶן נָדָב וַאֲבִיהוּא גִבֹּר מַחֲתִיתִיה וַיִּהְיוּ בַּהוֹן אִישָׁתָא וַשְּׂוִיאוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת בְּסֻמִּין וַקְרִיבוּ קֳדָם יְיָ אִישָׁתָא נֹכְרִיתָא דְּלֹא פִקִּיד יְתַהוֹן:</p>	<p>X וַיִּקְחוּ בְנֵי־אֶהָרֶן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחֲתֹתוֹ וַיִּתְּנוּ בָּהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>
<p>2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַנִּפְקַת אִישָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ וַנֹּאכַלֶּת יְתַהוֹן וּמִיתוּ קֳדָם יְיָ:</p>	<p>2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן הוּא דְּמַלִּיל יְיָ לְמִימַר בְּקִרְיָבִי אַתְקַדֵּשׁ וְעַל אִפִּי כָּל עַמָּא אַתְיַשֵּׁר וְשִׁתִּיק אֶהָרֶן:</p>	<p>3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דָּבָר יְהוָה לֵאמֹר וְלִפְנֵי בְּקִרְבִי אֶקְדָּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָּל־ הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אֶהָרֹן:</p>

(22) ויברכם. זרחת כהנים, יצרכן, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח:
(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מנאחי זפרשת מלואים זצרייתא הנוספת על חורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וזיאה טעונות זרכה, מה ירידה מעין עצודה, אף זיאה מעין עצודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרצו כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מזטער ואומר, יודע אני שכעס הקצ"ה עלי, וזכזכ"ל לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונחזייתא, מיד נכנס משה עמו וזקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' לאלהינו עֲלֵינוּ (תהלים 5, ז), יהי רצון שתשרה שכינה זמעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלואים שהעמידו משה למשכן ושמש ז, ופרקו זכל יום, לא שרתה זכ שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה זינו ונדע שנחזכר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר זאה ה' תעשו וירא אליכם כזוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצנותיו ועזודתו תשרה שכינה זכם, וחדעו שהמקום זכר זכר:
(24) וירנו. כתרזומו:
(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו זני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה זפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. חדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיי יין למקדש, משל למלך שהיה לו זן בית זכו, כדאיתא זויקרא רבה (ז, א):

<p>And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>ויקרא משה אל־מישאֵל וְאֶל־עֶזְרָאֵל בְּנֵי עֻזִּיאֵל אֲחֵיבְרָתִי דֹאֲהֲרֹן וַאֲמַר לָהֶן קְרֹבֻּ טוּלוּ יָת אַחֵיכֶן מִן קֹדֶם קִידָּשָׁא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶל־עֶזְרָאֵל בְּנֵי עֻזִּיאֵל דָּד אֲהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבוּ שְׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
<p>So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>5 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׂאוּם בְּכַתְּנֵיהֶן וַיִּטְלוּנִין בְּכַתְּנֵיהֶן לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא כְּמַא דְּמִלִּיל מֹשֶׁה:</p>	<p>5 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׂאוּם בְּכַתְּנֵיהֶם אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>
<p>And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>6 וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְעֶזְרָאֵר וּלְאִיתָמָר בְּנֵיהִי רִישִׁיכֹן לֹא תִרְבֹּז בִּירוּעַ וּלְבִישִׁיכֹן לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמּוֹתִין וְעַל כָּל כְּנִשְׁתָּא יְהִי רוּגָא וְאַחֵיכֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ יָת יְקִידָתָא דְּאִיקִּיד יְיָ:</p>	<p>6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וּלְעֶזְרָאֵר וּלְאִיתָמָר בְּנָיו רֹאשֵׁיכֶם אֶל־תִּפְרְעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תִמָּתוּ וְעַל כָּל־הַעֲדָה יִקְצֹף וְאַחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׂרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:</p>
<p>And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>7 וּמִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹדוּ דְּלִמָּא תִמּוֹתִין אֲרִי מִשְׁחָ רְבוּתָא דִּי עֲלִיכֹן וְעַבְדוּ כְּפִתְרֵמָא דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>7 וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תִצְאוּ פֶן־תָּמָתוּ כִּי־שָׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְּדִבַּר מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Aaron, saying:</p>	<p>8 וּמִלִּיל יְיָ עִם אֲהֲרֹן לְמִימַר:</p>	<p>8 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.</p>	<p>9 חֲמַר וּמְרֹנִי לֹא תִשְׁתִּי אֶת וּבְנֶךָ עִמָּךְ בְּמִיעֲלִכֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וְלֹא תִמּוֹתִין קִיָּם עֲלֵם לְדִרְיִכֹן:</p>	<p>9 גִּין וְשִׁכָּר אֶל־תִּשְׁתּוּ אִתְּהוּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדי שמה לגבי ישראל ונקדש בקצדי (שמות כט, מג), אל תקרי בכבודי אלא במכובדי (זכאים קטו). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במידעיו של מקום, והייתי סבור או כי או צר, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רצה יב, ז). וידום אהרן. קבל שחר על שחיקתו, ומה שחר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמרה לו לצדו פרשת שמויי יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי. צנחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקצ"ה עושה דין צדדיקים מתיירא, ומחעלה, ומתקלס, אם כן צאלו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נורא אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

(4) דד אהרן. עזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וצגי קהת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאלם האומר לחצירו, העזר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכתנתם. של מחיס, מלמד, שלא נשרפו צגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לחוך חוטמיהם (סנהדרין נב. שם כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שצביל אסור בתספורת (מועד קטן יד:), אצל אחס אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שצרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל צה:

<p>10 And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;</p>	<p>וּלְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹלֹל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:</p>	<p>10 וּלְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹלֹל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:</p>
<p>11 and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.'</p>	<p>וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת כָּל קִוְיָא דְּמִלִּיל יֵי לְהוֹן בְּיָדָא דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>11 וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>12 And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.</p>	<p>וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אֶהֱרֹן וְעִם אֶלְעָזָר וְעִם אִיתְמָר בְּנוֹהֵי דְּאַשְׁתָּארוּ סְבוּ יֵת מִנְחָתָא דְּאַשְׁתָּארת מְקוֹר־בְּנִיָּא דִּיֵּי וְאֶכְלוּהָ פְטִיר בְּסִטֵּר מִדְּבָחָא אֲרִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:</p>	<p>12 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן וְאֶל־אֶלְעָזָר וְאֶל־אִיתְמָר בְּנָיו הַנּוֹתָרִים קַחוּ אֶת־הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרַת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאֶכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא:</p>
<p>13 And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.</p>	<p>וְתִיכְלוּן יֵתָּה בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ אֲרִי חוּלְקָהּ וְחוּלְקָהּ בְּנֵהּ הִיא מְקוֹר־בְּנִיָּא דִּיֵּי אֲרִי כֵן אֲתַפְקְדִית:</p>	<p>13 וְאֶכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקָּהּ וְחֻק־בְּנִיָּהּ הִוא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי־כֵן צֻוֵּיתִי:</p>
<p>14 And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.</p>	<p>וְיֵת חֲדָיא דְּאַרְמוּתָּא וְיֵת שְׁקָא דְּאַפְרָשׁוּתָּא תִּיכְלוּן בְּאַתֵּר דְּכִי אֵת וּבְנֵהּ וּבְנֵהּ עִמָּךְ אֲרִי חוּלְקָהּ וְחוּלְקָהּ בְּנֵהּ אֲתִיְהִיבוּ מִנְּכֶסֶת קוֹדֶשִׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>14 וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹּאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה וּבְנִיָּהּ וּבְנֵהּ אִתְּךָ כִּי־חֻקָּהּ וְחֻק־בְּנִיָּהּ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צבואם להיכל, בגשמים למזבח מנין, נאמר כאן צבואת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים צבואת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח צבואת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח צבואת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שתדלילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. זכאים י:):

(11) ולהורת. למד, שאסור שיכור צהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וזניך אִסְףּ ולא תמותו, כהנים צעודתם מיתה, ואין חכמים צהורתם צמיתה:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וּבְנֵהּ הַקֶּלֶף ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי צנים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּקִידוֹ מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה צטלה מחסה, שנאמר וְאֶתְפַּלֵּל גַּם צֶעַד אֶהְרֹן צֶעַת הָהוּא (דברים שס): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאונין (זכאים קא:): את המנחה. זו מנחת שמיינו ומנחת נחשון: ואכלוה מוצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לָצִנּוֹת חק בקדשים: כי כן צויתי. צאנינות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זכאים קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: האכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצק אכילתם במקום קדוש, אכלו אלו אין זריכים תוך הקלעים, אכל זריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזוהרים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה וזניך צחלק, אכל צנתיך לא צחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות צחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק בניך נתנו, חק לצנים, ואין חק לצנות (ת"כ שם י):

- 15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'
- 16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:
- 17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?
- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?
- שֹׁק הַתְּרוּמָה וְחֵזֶה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לַהֲנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ אֲתָךְ לְחֶק-עוֹלָם כְּאֲשֶׁר צֻוֶּה יְהוָה:
- וְאַתָּה שְׂעִיר הַחֲטָאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהָיָה שָׂרָף וַיִּקְצַף עַל-אַלְעָזָר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן הַנוֹתָרִים לֵאמֹר:
- מָדוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא וְאַתֶּה נָתַן לָכֶם לִשְׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
- הֵן לֹא-הוּבֵא אֶת-דָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צֻוִּיתִי:
- וַיַּדְבֵּר אַהֲרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת-חַטָּאתָם וְאַתָּה עָלְתָם לִפְנֵי יְהוָה וְתִקְרָאנִי אֹתִי כְּאֵלָה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:
- וּמִלִּיל אַהֲרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא דִּין קָרִיבוּ יְת חַטֹּאתֵיהוֹן וְיִת עֲלוֹתֵיהוֹן קֳדָם יי וְעֲרֵעָא יְתִי עֲקֹן כְּאַלִּין אֵלֹו פֹּון אַכְלִית חַטָּאת יוֹמָא דִּין תִּתְקִין קֳדָם יי:

(15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורם. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכחוז תרומה בשוק ותנופה בחזה. לא ידענו. ששניהם זהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישוץ המקראות שלא יכחישו זה את זה כצר פרשתי שלשתן צנו את אהרן (לעיל ז, ל): (16) שעיר החטאת. שעיר מוספי ראש חודש. ושלשה שעירי חטאות קרבו צו ציוס שעיר עוים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכאן לא נשרף אלא זה, ונחלקו דצצר חכמי ישראל, (צט"כ פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה צו נשרף, ויש אומרים מפני אנינות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוה מצות: דרוש דרש. שתי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צמורת כהנים (פרק ז, צ) על אלעזר ועל איתמר. צצציל צצודו של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיצוני על דצרי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא שרפוה, ומהו אומר צמקום הקדש, אלא אמר להם שמה חוץ לקלעים יצאה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציווא, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמקום הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים וצעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיי וחטאת נחשון לא לכפרה צאו:

(18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכם לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת תִּשָּׂרף (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכם לאכלה אף על פי שאתם אוננים: כאשר צויתי. לכם צמנחה:

- 20 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב וַשְּׁמַע מֹשֶׁה וַשְּׁפָר בְּעֵינָיוֹהִי: 20 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב וַשְּׁמַע מֹשֶׁה וַשְּׁפָר בְּעֵינָיוֹ: (פ)
- XI And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם: וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֲרֹן לְמִימַר לָהֶן:
- 2 Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth. 2 דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ: מְלִילֵי עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דָּא חַיָּתָא דְּתִיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְּעַל אָרְעָא:
- 3 Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat. 3 כָּל־מִפְרָסֶת פְּרָסָה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת פְּרָסֶת מַעֲלַת גֵּרָה בְּבִהֶמָה אֹתָהּ תֹּאכְלוּ: כָּל דְּסְדִיקָא פְּרָסָתָהּ וּמִטְלָפִין טְלָפִין פְּרָסָתָהּ מִסְקָא פְּשָׂרָא בְּבִעִירָא יִתָּה תִיכְלוּן:
- 4 Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you. 4 אֲדָא אֶת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמֵּשְׁלֵי הַגֵּרָה וּמִמִּפְרָסֵי הַפְּרָסָה אֶת-הַגִּמְלָה כִּי-מַעֲלָה גֵּרָה הוּא וּפְרָסָהּ אֵינְנָהּ מִפְרָסִים טָמֵא הוּא סְדִיקָא מְסָאב הוּא לְכֹן: בְּרַם יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִמִּסְקֵי פְּשָׂרָא וּמִסְדִּיקֵי הַפְּרָסָה אֶת-הַגִּמְלָה כִּי-מַעֲלָה גֵּרָה הוּא וּפְרָסָתָהּ לֹא אֵינְנָהּ מִפְרָסִים טָמֵא הוּא סְדִיקָא מְסָאב הוּא לְכֹן:

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עו, שנאמר וידַבֵּר הָעָם וגו' (במדבר כא, ה). אפשר משה קָפָה על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדריך כבוד, אמרו, אינו דדין שיהא אצינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו דדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה באלעזר להשיב, תלמוד לומר ויאמר קָלָעֵזֶר הִפָּקֵן קָל אֲנָשִׁי הַקָּדָשׁ וגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מלאכתו בספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוננים, שהאונן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיוטות, אני הקרבת, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (זבחים קא). ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים בָּנִי, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים צפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב וגו'. היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שם ק): הייטב בעיני ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות: (20) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יב):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לבניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשוו קדמימה וקבלו עליהם גזירת המקום מהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הבדילם מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא חסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, ב): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף צשרי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקלו מן העוף, וכן צשרים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא.).

(3) מפרסת. כתרומתו סְדִיקָא: פרסה. פלאנט"ה צלע"ו: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה צשרי צפרניו, כתרומתו ומטלפא טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת פִּים הַנָּקִירִים (שמואל-ב יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומתו פִּשְׁקָא, שעי הגרה האוכל נפשו ונמוח: בבהמה. חיצה וזיתירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא צמעי אמו: אתה תאכלו. ולא בהמה טמאה, והלא באזהרה היא, אלא לעצור עליה בעשה ולא תעשה (זבחים לד.):

<p>And the rock-badger, because he 5 cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.</p>	<p>וְאֶת־הַשָּׂפָן כִּי־מַעֲלָה גֵרָה 5 הוּא וּפְרָסָה לֹא יַפְרִיס טֶמְאָה הוּא לָכֶם:</p>
<p>And the hare, because she 6 cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you</p>	<p>וְאֶת־הָאֲרֶנְבֶּת כִּי־מַעֲלָה 6 גֵרָה הוּא וּפְרָסָה לֹא הַפְרִיסָה טֶמְאָה הוּא לָכֶם:</p>
<p>And the swine, because he 7 parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.</p>	<p>וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מַפְרִיס 7 פְּרָסָה הוּא וְשֵׁעַ שֵׁעַ פְּרָסָה וְהוּא גֵרָה לֹא יִגַּר טֶמְאָה הוּא לָכֶם:</p>
<p>Of their flesh ye shall not eat, 8 and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.</p>	<p>מִבְשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ 8 וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טֶמְאִים הֵם לָכֶם:</p>
<p>These may ye eat of all that are 9 in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.</p>	<p>אֵת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר 9 בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סְנַפִּיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם בֵּימֵי וּבְנִחָלִים אַתֶּם תֹּאכְלוּ:</p>
<p>And all that have not fins and 10 scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,</p>	<p>וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סְנַפִּיר 10 וְשִׁשְׁקָשֶׁת בֵּימֵי וּבְנִחָלִים מִכָּל שָׂרֵץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שִׁשְׁקָן הֵם לָכֶם:</p>
<p>and they shall be a detestable 11 thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.</p>	<p>וְשִׁשְׁקָן יִהְיוּ לָכֶם מִבְשָׂרָם לֹא 11 תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׂקֹצוּ:</p>

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר צהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין צ"כ פרק ג, ז): מבשרם. על צהרם בזהרה, ולא על עצמות וגידין וקרנים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהוה ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר וְאֵת־זֶה תֹאכְלוּ (ויקרא כא, ח), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, צרגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייז אדם לטהר עצמו צרגל):

(9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשִׁשְׁקָשֶׁת הוּא לְבוֹשׁ (שמואל א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש צו צנות טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושין שסינן (חולין סז.), יבחושין מושיילונ"ש בלע"ז:

12	Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר כָּל דָּלִית לִיהֶ זַיִצִין וְשִׁשְׁשֶׁת בָּמִים שֶׁקֵץ הוּא וְקִלְפִין בְּמֵיָ שִׁקְצָא הוּא לָכֵן:
13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the osprey;	וְאֶת־אַלְהֵ תִשְׁקֻצוּ מִן־הָעוֹף וְאֵת אֲלִין תִּשְׁקֻצוּן מִן עוֹפֵא לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֵץ הֵם אֶת־ לֹא יִתְאָכְלוּן שִׁקְצָא אֲנֹן הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֲנִיָּה:
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָה וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזִנְהָ לְמִינֵהָ:
15	every raven after its kinds;	אֶת כָּל־עֹרֵב לְמִינֵוֹ: יֵת כָּל עוֹרְבָא לְזִנְהָ:
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתְּחֻמָּס וְאֵת בֵּת נַעֲמִיתָא וְצִיָּא וְאֶת־הַשֹּׁחַף וְאֶת־הַנֶּץ וְצִפּוֹר שִׁחְפָא וְנִצָּא לְזִנְהֵי: לְמִינֵהוּ:
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשֶּׁלֶךְ וְאֶת־ וְקִדְיָא וְשָׁלִינֹנָא וְקַפּוֹפָא: הַיַּנְשּׁוֹף:
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנַשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאָת וְבוֹתָא וְקִתָּא וִירְקִרִיקָא: וְאֶת־הַרְחָם:
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה וְחֹרִיתָא וְאִבּוֹ לְזִנְהָ וְנֶגֶד לְמִינֵהָ וְאֶת־הַדּוֹכִיפֶת וְאֶת־ טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא: הָעֵטְלָף:
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־ כָּל רַחֲשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע שֶׁקֵץ הוּא לָכֵן:

- (12) אשר אין לו גוף. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן במים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים, הא אם היו לו במים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):
- (13) לא יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יצמות קיד), שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יב), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו, יש באותו המין שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותם, וכולן מין אחד:
- (16) הנץ. אישפרו"ר:
- (17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג). זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזהו שתרגס אונקלוס וְשָׁלִינֹנָא: כוס וינשוף. הם זאית"ש הזועקים בלילה, ויש להם לסתות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין יי"ץ:
- (18) התנשמת. היא קלצ"א שור"ץ, ודומה לעכבר ופורחת בלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עיניים, וקורין לה טלפ"א:
- (19) החסידה. זו דיה לבנה, זיגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חזרותיה בזמנות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירו"ן: הדוכיפת. מרגול הצר, וְקִרְפָּלָא כפולה, ובלעז הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, וְנֶגֶד טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין בפרק מי שחזו (דף סח:):
- (20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון זבובים וזרעין ויתושין וחגבים:

<p>Yet these may ye eat of all winged 21 swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;</p>	<p>אֵת אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל בָּרֶם יֵת דִּין תִּיכָלוּן מִכָּל רְחֵשׁ דְּעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיהּ קְרָסוּלִין מַעֲלוּי רַגְלוֹהִי לְקַפְצָא בְּהוֹן עַל אַרְעָא:</p>	<p>21 אֵת אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לֹא) [ק' לֹא] כְרָעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לִנְתֹר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ:</p>
<p>even these of them ye may eat: 22 the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.</p>	<p>יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכָלוּן יֵת גּוֹבָא לִזְנוּיָהּ וְיֵת רְשׁוּנָא לִזְנוּיָהּ וְיֵת חֲרָגָלָא לִזְנוּיָהּ וְיֵת חֲגַבָא לִזְנוּיָהּ:</p>	<p>22 אֶת־אֵלֶּה מֵהֵם תֹאכְלוּ אֶת־ הָאֲרֵבָה לְמִינֹו וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגַב לְמִינֵהוּ:</p>
<p>But all winged swarming things, 23 which have four feet, are a detestable thing unto you.</p>	<p>וְכָל רְחֵשׁ דְּעוֹפָא דְלִיהּ אַרְבַּע רַגְלִין שְׂקָצָא הוּא לְכוֹן:</p>	<p>23 וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שְׂקָץ הוּא לָכֶם:</p>
<p>And by these ye shall become 24 unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.</p>	<p>וְלֹאֲלִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרַב בְּנִבְלַתְהוֹן וְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>24 וְלֹאֲלֶה תִטְמָאוּ כָּל־הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And whosoever beareth aught of 25 the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּישׁוּל מִנִּבְלַתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>25 וְכָל־הַנֹּשֵׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>Every beast which parteth the 26 hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that to toucheth them shall be unclean.</p>	<p>לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא פְּרָסְתָּהּ וְטַלְפִּין לִיתְהָא מִטְּלָפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מִסָּאב מִסָּאבִין אֲנוּן לְכוֹן כָּל דִּיקָרַב בְּהוֹן וְהִי מִסָּאב:</p>	<p>26 לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרֹסֶת פְּרָסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינְנָה שֹׁסַעַת וְגֵרָה אֵינְנָה מַעֲלָה טָמְאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בָּהֶם וְטָמֵא:</p>
<p>And whatsoever goeth upon its 27 paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דְּמַהֲלִיף עַל יְדוּהִי בְּכָל חֵיתָא דְמַהֲלִקָא עַל אַרְבַּע מִסָּאבִין אֲנוּן לְכוֹן כָּל דִּיקָרַב בְּנִבְלַתְהוֹן וְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>27 וְכָל הַחֹלֵךְ עַל־כַּפְּיוֹ בְּכָל־ הַחֵיהּ הַהֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע טָמְאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרואה לעוף ולקפץ מן הארץ מתחזק צאותו שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אצל אין אנו נקראין צה, ארבעה סימני טהרה נאמרו צהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרוסולין אלו כרעים הכתובים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מציין צאותו שביטותיו, אצל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), וצריך שיהא שמו חגב, וצוה אין אנו יודעים להצדיל ציניהם:

(23) וכל שרץ העוף וגו'. צוה ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):

(24) ולאֲלֶה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה צענין: תטמאו. כלומר נגעי עתם יש טומאה:

(25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כזוס בגדים (שם פרשתא ד, ז):

(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסמו סדוקה למעלה, אצל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנבלת צהמה טמאה מטמאה, וצענין שצסוף הפרשה פירש על צהמה טהורה:

28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.	וְהַנֶּשֶׂא אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב רִמְשָׁא מִסָּאבִין אֲנִין לְכוֹן: (ס)
29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,	וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בְּשָׂרָן הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ הַחֲלָד וְהַעֲכָבֵר וְהַצֹּב לְמִינֵהוּ: וְדִין לְכוֹן דְּמִסָּאב בְּרִחְשָׁא דְרִחִישׁ עַל אֶרְעָא חוּלְדָּא וְעַכְבָּרָא וְצָבָא לְזִנְוֵהִי:
30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.	וְהַאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְּנַשְׁמָת: וְיִלָּא וְכוּחָא וְהַלְטָתָא וְחוּמְטָא וְאַשְׁוִיתָא:
31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.	אֵלֶּה הַטָּמֵאִים לָכֶם בְּכָל־הַשָּׂרָץ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמָתָם יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב: אֲלִין דְּמִסָּאבִין לְכוֹן בְּכָל־רִחְשָׁא כָּל דִּיקָרֵב בָּהוֹן בְּמִוְתָהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׁא:
32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.	וְכָל אֲשֶׁר־יִפֹּל־עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטָּמֵא מִכָּל־כְּלִי־עֵץ אוֹ בְּגָד אוֹ־עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל־כְּלִי אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבֵא וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהַר: וְכָל דִּיפּוֹל עָלֵהִי מִנְהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מִסָּאב מִכָּל מָאן דָּאֵע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מִשְׁקַע אוֹ שֶׁק כָּל מָאן דִּיתַעֲבִיד עֲבִידָא בָּהוֹן בְּמִיָּא יִתְעַל וְיְהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׁא וְיִדְכִי:
33 And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.	וְכָל־כְּלִי־חֶרֶשׁ אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם אֶל־תּוֹכוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטָּמֵא וְאֵתוֹ תִּשְׁבְּרוּ: וְכָל מָאן דִּחֶסֶף דִּיפּוֹל מִנְהוֹן לְגִנְיָה כָּל דְּבִגְדִיָּה יִסָּתֵאב וְיִתִּיה תִּתְבָּרוֹן:
34 All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.	מִכָּל־הָאֹכֵל אֲשֶׁר יֹאכֵל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מַיִם יִטָּמֵא וְכָל־מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל־כְּלִי יִטָּמֵא: מִכָּל מִיכָּל דְּמִתְאָכִיל דִּיִּיעָלוֹן עָלֵהִי מִיָּא יְהִי מִסָּאב וְכָל מִשְׁקָא דִּישְׁתִּיתִי בְּכָל מָאן יְהִי מִסָּאב:

(27) על כפיו. כגון כלז ודוז וחמול: טמאים הם לכם. למגע:
 (29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא במגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, ולכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פויי"ט, שדומה לנפרדע:
 (30) אנקה. הריו"ן: הלטאה. לשרד"ה: החמט. לימ"א: הנשמת. טלפ"א:
 (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. בהערב השמש (יצמות עה.):

(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד:). כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ז"ל צחוכו): ואתו תשבדור. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרשתא ז. יג):
 (34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר צחוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא צחוק כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישטה בכל כלי והוא צחוק כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דצרים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים פעם אחת, ומשצאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגוז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר זרעים לטומאה כמים, שכן

<p>And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.</p>	<p>וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנִּבְלַתָּהוֹן וְכָל דִּיּוּבֹל מִנִּבְלַתָּהוֹן עָלָיו יִטְמָא תִּנּוֹר וְכִירָיִים יִתֵּן טַמְאִים הֵם וְטַמְאִים יִהְיוּ אֹנֶן וּמִסְאֲבֵין יִהְיוּ לָכֵן:</p>	<p>35</p>
<p>Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.</p>	<p>אֲדָּ מַעֵין וּבֹר מְקוּה־מַּיִם בְּרֵם מַעֵין וְגוֹב בֵּית כְּנִישֶׁת מַיָּא יִהְיִ דְּכִי וְדִיקָרֵב בְּנִבְלַתָּהוֹן יִהְיִ מִסְאֵב:</p>	<p>36</p>
<p>And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.</p>	<p>וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלַתָּם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא:</p>	<p>37</p>
<p>But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.</p>	<p>וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלַתָּם עָלָיו טַמְאָ הוּא לָכֵם: (ס)</p>	<p>38</p>
<p>And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר-הִיא לָכֵם לֹאכְלָהּ הִנֵּגַע בְּנִבְלַתָּהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>39</p>

יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ.): יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אינו הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת בתוכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ומהא הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עזמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקבלין הכשר במחזור, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הצליעה מחזיק יותר מביצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בצבילה: וטמאים יהיו לבם. שלא תאמר מנזוה אני לטומאם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחזירים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונוגע בנבלתם יטמא. אפי' הוא בחוך מעין ובור ונוגע בצבלתם יטמא, (ת"כ פרשתא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטהר את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיטיל את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בצבלתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונין. זרוע שם דבר הוא, כמו ויטנו לנו מן הזרעים (דניאל א, יצ): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחזור אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים על זרע. צין מים, צין שאר משקין, צין הם על הזרע, צין הזרע נפל לחוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגזז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא בעצמות וגידים, ולא בקרנים וטלפים, ולא בעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח:):

40

וְדִיכּוֹל מִנְבִּילָתָהּ יִצְבַּע
לְבוּשׁוֹהִי וַיְהִי מִקְּאָב עַד
רִמָּא וְדִיכּוֹל יָת נְבִילָתָהּ
יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיְהִי מִקְּאָב
עַד רִמָּא:

וְהָאֵלֹהִים מִנְבִּלְתָּהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו
וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְהִנָּשָׂא אֶת־
נִבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא
עַד־הָעָרֶב:

41

וְכָל רִחְשָׁא דְרִחִישׁ עַל
אַרְעָא שְׂקִצָּא הוּא לֹא
יִתְאַכִּיל:

וְכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל-
הָאָרֶץ שֶׁקִּין הוּא לֹא יֵאָכֵל:

42

פֶּלֶא דְּמַתְּלִידָא עַל מְעוּהָ
וְכָל דְּמַתְּלִידָא עַל אַרְבַּע
עַד פֶּלֶא סִגְוִית רִגְלִין בְּכָל
רַחֲשָׁא דְּרַחֲשִׁישׁ עַל אַרְשָׁא
לֹא תִכְּלִי וְנִנְוִן אַרִי שְׂקִצָּא
אַנְוִן :

כָּל הַיּוֹלֵךְ עַל-גָּחוֹן וְכָל הַיּוֹלֵךְ עַל-אַרְבַּע עַד כָּל-מִרְבֵּה רִגְלִים לְכָל-הַשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ עַל-הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי-שֹׁמֵר הֵם:

43

לֹא תִשְׁקָצוּן יְת נִפְשְׁתְּכוֹן
בְּכָל רַחֲשָׁא דְרַחֲשֵׁי וְלֹא
תִסְתַּאבִּין בְּהוֹן וְתִסְתַּאבִּין
פֹּה בְּהוֹן:

אֶל־תִּשְׁקְצוּ אֶת־נִפְשֵׁיכֶם
בְּכָל־הַשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ וְלֹא
תִּטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמָתֶם בָּם:

44

אֲרִי אֵנָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּ קַדִּישִׁין
אֲרִי קַדִּישׁ אֵנָּה וְלֹא תִסָּבֵינוּ
יֵת נִפְשָׁתְכוֹן בְּכֹל רַחֲשָׁא
דְּרַחֲשִׁישׁ עַל אַרְעָא:

כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים
כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ
אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל-הַשְׂרָץ
הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ:

(40) והנשא את גבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנשא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, ושאול נאמר צו יכנס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול טטמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור נבלה וקרקע לא יאכל לטמאה קפה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חצירו בבית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, ויהא כזית (נדח מז:): ושמא עד הערב. אף על פי שטבל, כריך הערב שמש:

(41) השוררן על הארץ. להוציא את הימושין סָפְפִילְסִין וּפְפִילְסִין, ואת הזיוין שבעדשים (חולין סו:). שהרי לא ספרנו על הארץ אלא במקור האוכל, אבל משיאנו לאויר ושרנו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

(42) הוֹלֵךְ עַל גַּחֲוֹן. זֶה נֶחֱשׁ, וּלְשׁוֹן גַּחֲוֹן, שְׂחִיָּה, שֶׁהוֹלֵךְ שָׁמוּ וּנּוֹפֵל עַל מַעֲיוֹ: כֹּל הוֹלֵךְ. לַהֲצִיאַת הַשְּׁלוֹשִׁין וְאַחַת הַדּוּמָה לַדּוּמָה: הוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע. זֶה עֶקְרָב. כֹּל. לַהֲצִיאַת אֶת הַחִפּוּשִׁית, אֲשֶׁקְרָבִי"ט צִלְעוֹ, וְאַחַת הַדּוּמָה

גלדומה: מרבה רגלים. זה נדל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכהן ולכהן, וקורין לינטפיד"ש:
(43) אל תשקצו. באכילתן, שהרי כמי נפשותיכם, ואין שקון נפש במגע, וכן ולא חטמאו באכילתם: ונשמחם
בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה:

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשם, קדשו את עצמכם למטה: ודייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הבא: ולא תשמוא וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרנו בגמ' (מכות טז): אכל פטרימא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש:

<p>For I am the LORD that brought 45 you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .</p>	<p>כִּי־אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי: אֲדַרְשׁ אֶתְכֶם וְתִהְיוּ קְדוֹשִׁים לְמַעַן אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים: אֲדַרְשׁ אֶתְכֶם וְתִהְיוּ קְדוֹשִׁים לְמַעַן אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>This is the law of the beast, and 46 of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;</p>	<p>זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֹשֶׁת בַּמַּיִם וְלִכְל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ: זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֹשֶׁת בַּמַּיִם וְלִכְל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ:</p>	<p>46</p>
<p>to make a difference between the 47 unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.</p>	<p>לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכֵל: (פ) לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכֵל:</p>	<p>סא פסוקים</p>
<p>The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 140. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 165. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 169.</p>		
<p>XII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר: וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:</p>	<p>תזריע</p>
<p>Speak unto the children of Israel, 2 saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּי־מִי נִדָּת דִּוְתָהּ תִּטְמָא: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּי־מִי נִדָּת דִּוְתָהּ תִּטְמָא:</p>	<p>2</p>
<p>And in the eighth day the flesh 3 of his foreskin shall be circumcised.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָא יִתְגַּזֵּר בְּשָׂרָא דְּעוֹר לְתִיתָהּ: וּבְיוֹמָא תְּמִינָא יִתְגַּזֵּר בְּשָׂרָא דְּעוֹר לְתִיתָהּ:</p>	<p>3</p>
<p>And she shall continue in the 4 blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.</p>	<p>וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תָּשֵׁב בְּדָמֶי טְהָרָה בְּכָל־ קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מְלֹאת יָמֶי טְהָרָה: וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תָּשֵׁב בְּדָמֶי טְהָרָה בְּכָל־ קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מְלֹאת יָמֶי טְהָרָה:</p>	<p>4</p>

(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מצותי העליתי אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, זכונן כחיד הוואחתי, וכאן כחיד המעלה, חנא דזי רזי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרנים כשאר אומות דייס, ומעליותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ז"מ סא:)):

(47) להבדיל. לא בלבד השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי צון: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר צין חמור לפרה, והלא כזר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רוב: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר צין צזי לערוד, והלא כזר מפורשים הם, אלא צין שולדו זה סימני טרפה כשרה, לנולדו זה סימני טרפה פסולה:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצרתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורמו נחפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרצות שאפי' ילדתו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:): כימי נדת דותה הטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דותה. לשון דבר הוצ מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה:

<p>But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.</p>	<p>וְאִם-נִקְבְּתָה תֵּלֵד וְטָמְאָה וְאִם נִקְבְּתָה תֵּלֵד וְחָיָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וְשֵׁשִׁים יוֹם וְשִׁשִּׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל-דַּמִּי טָהֳרָה:</p>	<p>וְאִם-נִקְבְּתָה תֵּלֵד וְטָמְאָה וְאִם נִקְבְּתָה תֵּלֵד וְחָיָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וְשֵׁשִׁים יוֹם וְשִׁשִּׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל-דַּמִּי טָהֳרָה:</p>
<p>And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.</p>	<p>וּבְמִלָּאתָּהּ יָמֶי טָהֳרָה לְבֶן א֥וֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן-יוֹנָה אֶחָד לְחֻטָּאת אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן:</p>	<p>וּבְמִלָּאתָּהּ יָמֶי טָהֳרָה לְבֶן א֥וֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן-יוֹנָה אֶחָד לְחֻטָּאת אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>וַיִּקְרְבֶּנָּהּ לִקְדָּם יְיָ וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּהְיֶה מִמָּקַר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּזְרֶת הַיִּלָּדֹת לְזָכָר א֥וֹ לְנִקְבָּהּ:</p>	<p>וַיִּקְרְבֶּנָּהּ לִפְנֵי יְהוָה וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּהְיֶה מִמָּקַר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּזְרֶת הַיִּלָּדֹת לְזָכָר א֥וֹ לְנִקְבָּהּ:</p>
<p>And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ כֶּבֶשׂת אִמְרָא וְתֹסֵב תִּרְיִן שְׁפָנִינִין א֥וֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה חֵד לְעֹלָתָא וְחֵד לְחֻטָּאתָא וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ כֹּהֵנָּה וְתִדְכִּי:</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ כֶּבֶשׂת וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי-תִרְיִם א֥וֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחֻטָּאת וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וַתִּהְיֶה: (פ)</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אָדָם כִּי-יְהִי בְעוֹר-בְּשָׁרוֹ שָׂאת א֥וֹ-סַפְחַת א֥וֹ בִהְרֹת וְהָיָה בְעוֹר-בְּשָׁרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וְהוּבֵא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן א֥וֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>	<p>אָדָם כִּי-יְהִי בְעוֹר-בְּשָׁרוֹ שָׂאת א֥וֹ-סַפְחַת א֥וֹ בִהְרֹת וְהָיָה בְעוֹר-בְּשָׁרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וְהוּבֵא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן א֥וֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>

(4) תשב. אין תשז אלא לשון עכזה, כמו וַשָּׁבוּ צִקְדָשׁ (דברים א, מו), וַיָּשָׁב צִלְנִי מִמֶּרָא (בראשית יג, יח): בדמי שחרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי שחרה. לא מפיק ה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי שחרה. מפיק ה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזכרה לאוכל, כמו ששנויה ציצמות (דף עה:). בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לסוף שזעה ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תביא את כפרת טהרתה:

(7) והקריבו. שאין מעכזה לאכול צקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, זו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (וצחים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אצל להקריבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו צוצחים (5). צפ"ל כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולכנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חרצורות טי"א ר' זלע"ז,

And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.

And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.

And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.

And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.

But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.

And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.

וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא ית מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְשַׁעֲרָא בְּמִכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וּמִחֲזֵי מִכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמַּשְׁךְ בְּסָרִיהּ מִכְתָּשָׁא סְגִירוּתָא הוּא וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָא וַיִּסְאַיֵּב יְתִיה:

וְאִם בִּתְרָא חֹרָא הִיא בְּמַשְׁךְ בְּסָרִיהּ וְעֲמִיק לִית מְחִזָּה מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וַיִּסְגֵּר כֹּהֵנָא ית מִכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:

וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מִכְתָּשָׁא קָם כִּד תִּהִי לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְגֵּרֶנָּה כֹּהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיִנוּת:

וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא יְתִיה בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּנְיִנוּת וְהָא עָמָא מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּדְכִּינֶיהָ כֹּהֵנָא עֲדִיתָא הִיא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשֹׁהִי וַיִּדְכֵּי:

וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא בְּתַר דְּאַתְחֲזִי לְכֹהֵנָא לְדִכְוִתִּיהּ וַיַּתְחֲזִי תַנְיִנוּת לְכֹהֵנָא:

וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְאַבְנֶיהָ כֹּהֵנָא סְגִירוּתָא הִיא:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשַׁעֲרָ בִנְגַע הַפֶּה לָבָן וּמִרְאָה הַנֶּגַע עֲמִיק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צֹרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְשִׁמְאָה אֹתוֹ:

וְאִם־בִּפְהֶרֶת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעֲמִיק אֵין מִרְאָה מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה לֹא־הִפִּיד לָבָן וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עֲמִיד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כֶּהָה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְשִׁתְּרוֹ הַכֹּהֵן מִסְפַּחַת הוּא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְשָׁהַר:

וְאִם־פָּשָׁה תַּפְשָׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְשִׁתְּרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:

וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָשְׁתָה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְשִׁמְאָה הַכֹּהֵן צֹרַעַת הוּא: (פ)

וכן צָהִיר הוּא בְּשָׁקִים (איז ל, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוּא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן בחוך הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ב, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוּא, כמראה חמה, עמוקה מן הכלל (שזועות ו:). ושמא אותו. יאמר לו טמא אמה, ששער לבן סימן טומאה, הוּא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צבית אחד, ולא יראה עד סוף השזוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. צמראהו וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה שזוע ראשון טמא מוחלט:

(6) כהה. הוכחה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל וזקק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:

(8) ושמאוי הכהן. ומשטמאוי הרי הוּא מוחלט, וזקוק לנפרים ולתגלחת ולקרבן האמור צפרשת זאת תהיה:

9	When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.	9 נָגַע צִרְעַת בִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוֹבִיָּא אֶל-הַכֹּהֵן: מִכְתָּשׁ סָגִירוֹ אָרִי תְּהִי בְּאַנְשָׁא וְיִתִּיתִי לָוֶת כְּהֵנָּא:
10	And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,	10 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לְבָנָה בְּעוֹר וְהִיא הַפֹּכֶת שֶׁעַר לָבָן וּמִחֲתֵת בְּשָׂר חַי בְּעִמִּיקָתָּא: וְיִחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא עֲמָקָא חוֹרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הַפֹּכֶת שֶׁעַר לְמַחֲנֹר וְרִשָּׁם בְּשָׂר חַי בְּעִמִּיקָתָּא:
11	it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.	11 צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאֹן הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוֹנוּ כִּי טִמְאָ הוּא: סָגִירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ וְיִסְאַבְנִיהָ כְּהֵנָּא לֹא יִסְגְּרוֹנֶיהָ אָרִי מְסָאב הוּא:
12	And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;	12 וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרַח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת-כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרָאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מְרָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן: וְאִם מְסָאב תִּסְגִּי סָגִירוֹתָא בְּמִשְׁכָּא וְתַחֲפִי סָגִירוֹתָא יָת כָּל מִשְׁךְ מִכְתָּשָׁא מִרִּישִׁיהָ וְעַד רַגְלֹהֶיהָ לְכָל חִיּוֹ עֵינֵי כְּהֵנָּא:
13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	13 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְטָהַר אֶת-הַנֶּגַע כָּלֹּ הַפֶּה לָבָן טָהוֹר הוּא: וְיִחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא חֲפַת סָגִירוֹתָא יָת כָּל בְּשָׂרִיהָ וְיִדְכִי יָת מִכְתָּשָׁא כָּלִיהָ אֲתַהֲפִיף לְמַחֲנֹר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	14 וּבִיּוֹם הִרְאֹת בּוֹ בְּשָׂר חַי וְטִמְאָ: וּבִיּוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיה בְּשָׂרָא חַיָּא יְהִי מְסָאב:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	15 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבְּשָׂר הַחַי וְטִמְאֹן הַבְּשָׂר הַחַי טִמְאָ הוּא צִרְעַת הוּא: וְיִחְזִי כְּהֵנָּא יָת בְּשָׂרָא חַיָּא וְיִסְאַבְנִיהָ בְּשָׂרָא חַיָּא מְסָאב הוּא סָגִירוֹתָא הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	16 אֹו כִּי יָשׁוּב הַבְּשָׂר הַחַי וְנִהְפָּף לְלָבָן וּבָא אֶל-הַכֹּהֵן: אֹו אָרִי יָתוּב בְּשָׂרָא חַיָּא וְיִתְהֲפִיף לְמַחֲנֹר וְיִתִּיתִי לָוֶת כְּהֵנָּא:

צִרְעַת הוּא. הַמְסַפַּחַת הַזֹּאת: צִרְעַת. לִשׁוֹן נִקְצָה. נִגַע לִשׁוֹן זִכָּר: (10) וּמִחֲתֵת. שְׂנִימִי"ט צִלַע", שְׁנֵהֶפֶךְ מִקְצַת הַלּוּבֵן שֶׁצִּחוֹךְ הַשֹּׂאֵת לְמִרְאָה בְּשָׂר אֵף הוּא סִימָן טוֹמְאָה, שֶׁעַר לָבָן צִלַּח מַחֲיָה, וּמַחֲיָה צִלַּח שֶׁעַר לָבָן, וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִאֲמַרְהָ מַחֲיָה אֵלֹא בְּשִׂאֵת, אֵף כָּל הַמִּרְאֹות וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן הוּא סִימָן טוֹמְאָה:

(11) צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הִיא. מַכָּה יִשְׁנָה הִיא תַּחַת הַמַּחֲיָה, וְחִצּוֹרָה וְזוֹ נִרְאִית צִרְיָאָה מִלְּמַעְלָה וְתַחֲתִיהָ מִלְּאָה לַחַה, שֶׁלֹּא תֵּאֱמַר הוֹאִיל וְעֵלְמָה מַחֲיָה אֲטֵהֲרֶנָּה:

(12) מִרְאֲשׁוֹ. שֶׁל אָדָם וְעַד רַגְלָיו: לְכָל מִרְאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן. פֶּרֶט לְכַהֵן שֶׁחֵךְ מֵאוּרוֹ:

(14) וּבִיּוֹם הִרְאֹת בּוֹ בְּשָׂר חַי. אִם צִמְחָה בּוֹ מִקְּיָה הִרִי כִּזְר פִּירֵשׁ שֶׁהַמַּחֲיָה סִימָן טוֹמְאָה, אֵלֹא הִרִי שֶׁהִיא הַנֶּגַע צֹא מֵעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה רִאשֵׁי אֵיבָרִים שֶׁאֵין מִטְּמֵאִין מִשּׁוֹם מַחֲיָה, לְפִי שֶׁאֵין נִרְאָה הַנֶּגַע כּוֹלֹ כֹּאחֵד, שְׂשׁוּפֵעַ אֵילֶךְ וְאֵילֶךְ, וְחוּר רֹאשׁ הָאֵזֶר וְנִתְגַּלָּה שְׂפּוּעוֹ ע"י שׁוּמָן, כִּגוֹן שֶׁהַצִּרְיָא וְנִעֲשֶׂה רַחֵצ וְנִרְאִית בּוֹ הַמַּחֲיָה, לְמַדְנוּ הַכְּתוּב שֶׁטְמֵאָ (שֶׁס פֶּרֶק ה, א): וּבִיּוֹם. מֵה תִּלְמוּד לּוֹמֵר, לְלַמֵּד יֵשׁ יוֹם שֶׁאֵתָּה רֹאֵה בּוֹ, וְיֵשׁ יוֹם שֶׁאֵין אֵתָּה רֹאֵה בּוֹ, מִכָּאן אֲמָרוּ חֲסִין נִתְנִין לוֹ כֹּל צִנְעָת יְמֵי הַמַּשְׁמָה, לוֹ וְלֹאֲטִלִּיתוֹ וְלִכְסוּתוֹ וְלִצִּיתוֹ, וְכֵן צִרְגַּל נִתְנִין לוֹ כֹּל יְמֵי הַרְגָּל:

(15) צִרְעַת הוּא. הַבְּשָׂר הַחַי, שֶׁעַר לִשׁוֹן זִכָּר:

17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וַיַּחְזִינֶה כֹהֵן כֹּהֵן אֶת־הַפֶּה מִכְתָּשָׁא לְמַחֲנֹר וַיִּדְכִּי כֹהֵן יָת מִכְתָּשָׁא דְּכִי הוּא:	וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָנָה נֶהֱפֶה הַנֶּגַע לְלָבָן וְשִׁחַר הַכֹּהֵן אֶת־ הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	17
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וְאִנֹּשׁ אָרִי יְהִי בֵּיהּ בְּמַשְׁכִּיָּה שָׁחַן וַיִּתְּסִי:	וּבִשָּׂר כִּי־יִהְיֶה כּוֹבֵעַרוֹ שָׁחִין וְנִרְפָּא:	שלישי
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וַיְהִי בְּאַחַר שָׁחַן עֲמָקָא חֹרָא אוֹ בִּהְרָא חֹרָא סְמָקָא וַיִּתְּחַזִּי לְכֹהֵן:	וְהָיָה בְּמָקוֹם הַשָּׁחִין שָׂאת לְבָנָה אוֹ בִּהְרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן:	19
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וַיַּחְזִי כֹהֵן וְהָא מַחֲזִיָּה מִכִּיד מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָה אֶת־הַפֶּה לְמַחֲנֹר וַיִּסְאֲבִיָּה כֹּהֵן מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא בְּשָׁחַן סְגִיָּאת:	וְרָאֵה הַכֹּהֵן וְהָנָה מִרְאָה שָׁפֹל מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה הַפֶּה לָבָן וְשִׁמְאֹ הַכֹּהֵן נִגַע־צָרַעַת הוּא בְּשָׁחִין פְּרָחָה:	20
21	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִחְזִינֶה כֹהֵן כֹּהֵן וְהָא לִית בֵּיהּ שַׁעַר חֹר וּמִכִּיָּא לִיתָהָ מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיָּא וַיִּסְגְּרֶנֶּה כֹהֵן שִׁבְעָא יוֹמִין:	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵין־ בֵּיהּ שַׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּתָה וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	21
22	And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.	וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְאִיב כֹּהֵן יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא:	וְאִם־פָּשָׁה תִּפְשָׁה בְּעוֹר וְשִׁמְאֹ הַכֹּהֵן אֵתוּ נִגַע הוּא:	22
23	But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם בְּאַחֲרָה קָמַת בִּהְרָתָא לֹא אוֹסִיפַת רֶשֶׁם שָׁחַן הִיא וַיִּדְכִּינֶה כֹהֵן:	וְאִם־תִּתְחִיָּה תַעֲמֹד הַבְּהִרַת לֹא פִשְׁתָּה צָרַבַת הַשָּׁחִין הוּא וְשִׁחַרוֹ הַכֹּהֵן: (ס)	23
24	Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;	אוֹ אִנֹּשׁ אָרִי יְהִי בְּמַשְׁכִּיָּה כּוֹאֵה דְגִנּוֹר וַיְהִי רֶשֶׁם כּוֹאֵה בִּהְרָא חֹרָא סְמָקָא אוֹ חֹרָא:	אוֹ בִּשָּׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מִכּוֹת־אֵשׁ וְהִיָּתָה מַחֲיָה הַמִּכּוֹה בִּהְרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לְבָנָה:	רביעי (שני)

(18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס הזר בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה וצמקומו העלה נגע אחר:

(19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוך ומעורב צבתי מראות לבון ואודם:

(20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לבנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הזל:

(22) נגע הוא. השאם הזאת או הבהרת:

(23) תחתיה. צמקומו: צרבת השחין. כתרגומו רשם שחין, אינו אלא רשם החמוס הניכר בצצר. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימוס, כמו ונצקצו זה פל פנים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד צלע": צרבת. רייטרי"ש מענט צלע":

(24) מחית המכוח. שנימי"ט צלע", כשחיתה המכוח נהפכה לבהרת פתוחה או לבנה חלקה. וסימני מכוה

- 25 then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.
- 26 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.
- 27 And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.
- 28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.
- 29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,
- 30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.
- 31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.
- וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהְפֵּךְ שְׁעַר לָבָן בַּבְּהֶרֶת וּמֵרָאֶה עִמָּק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הִוא בַּמִּכּוּהָ פָרַחָה וְטָמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִגַּע צָרַעַת הִוא:
- וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין בַּבְּהֶרֶת שְׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהִוא כְּהָה וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:
- וְרָאָהּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשָׁה תַּפְשָׁה בְּעוֹר וְטָמֵא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע צָרַעַת הִוא:
- וְאִם־תַּחֲתִיָּהּ תַּעֲמֹד תַּבְּהֶרֶת לֹא־פָשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהִוא כְּהָה שְׁאֵת הַמִּכּוּהָ הִוא וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן כִּי־צָרַבֶּת הַמִּכּוּהָ הִוא: (פ)
- וְאִישׁ אֹו אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע בְּרֹאשׁ אֹו בִּזְקָן:
- וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מֵרָאֵהוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְבוֹ שְׁעַר צָהָב דָּק וְטָמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתָּק הִוא צָרַעַת הָרֹאשׁ אֹו הַזָּקָן הִוא:
- וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נִגַּע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מֵרָאֵהוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְשְׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נִגַּע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:
- וְאִרִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִחֲזוּהִי עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיה שְׁעַר סוּמָק דַּעֲדָק וְיִסְאִיב יִתִּיה כִּהְנָא נִתְקָא הִוא סְגִירוֹת רִישָׁא אֹו דִּקְנָא הִוא:
- וְאִרִי יִחֲזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא וְהָא לִית מִחֲזוּהִי עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא וְשְׁעַר אוֹכֶם לִית בִּיה וְיִסְגֵּר כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין:

וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מטערפין זה עם זה, נולד חזי גרים בשחין וחזי גרים במכוה, לא ידונו כגרים (חולין טז):

(29) בראש או בזקן. זא הכתוב לחלק בין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום בשר, שזה סימנו בשער לבן, וזה סימנו בשער להוב (מ"כ פרשתא ה, ה):

(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לזהב: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:

32	And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,	וַיִּחְזֶי כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקַא וְלֹא הָיָה בִּיהָ שְׁעַר סוּמָק וּמִחְזֵי נִתְקַא לֵית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:	וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֹשֶׁה הַנֶּגַע וְלֹא־הָיָה בּוֹ שַׁעַר צָהָב וּמִרְאֵה הַנֶּגַע אֵין עִמָּק מִן־הָעוֹר:
33	then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.	וַיִּגְלַח סִחְרָיו נִתְקַא וְדַעַם נִתְקַא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֵּר כִּהְנָא יֵת נִתְקַא שְׁבַע יָמִין תִּנְיָנוּת:	וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּגַע לֹא יִגְלַח וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שְׁבַע יָמִים שְׁנִית:
34	And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.	וַיִּחְזֶי כִּהְנָא יֵת נִתְקַא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקַא בְּמִשְׁכָּא וּמִחְזֵיהִי לִיתְהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וַיִּדְכִּי יִתִּיה כִּהְנָא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשֵׁיהִי וַיִּדְכִּי:	וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֹשֶׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינְנו עִמָּק מִן־הָעוֹר וְשִׁתָּר אִתּוֹ הַכֹּהֵן וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְשִׁתָּר:
35	But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,	וְאִם אוֹסְפָא יוֹסִיף נִתְקַא בְּמִשְׁכָּא בְּתֵר דְּכוּתִיה:	וְאִם־פֹּשֶׁה יִפֹּשֶׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ:
36	then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.	וַיִּחְזִינִיה כִּהְנָא וְהָא אוֹסִיף נִתְקַא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקֹר כִּהְנָא לְשַׁעַר סוּמָק מְסָאב הוּא:	וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָיָה פֹשֶׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר לֹא־יִבְקֹר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצָּהָב טָמֵא הוּא:
37	But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם כִּד הָיָה קָם נִתְקַא וַיִּסְעַר אוֹיָכָם צִמַּח בִּיהָ אֶתְסִי נִתְקַא דְּכִי הוּא וַיִּדְכִּינִיה כִּהְנָא:	וְאִם־בְּעֵינָיו עָמַד הַנֶּגַע וַיִּשְׁעַר שָׁחַר צִמַּח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא וְשִׁתָּרוֹ הַכֹּהֵן: (ס)
38	And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;	וַגִּבֹּר אוֹ אִתָּא אַרְי יְהִי בְּמִשְׁדַּ בְּשָׂרָהוֹן בְּתֵרן בְּתֵרן חוֹרָן:	וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרַת בְּהָרַת לְבָנָת:
39	then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.	וַיִּחְזֶי כִּהְנָא וְהָא בְּמִשְׁדַּ בְּשָׂרָהוֹן בְּתֵרן עֲמִין חוֹרָן בְּהָקָא הוּא סְגִי בְּמִשְׁכָּא דְּכִי הוּא:	וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרַת כִּהְיִת לְבָנָת בְּהָק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)

(31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא נזמקים, כמו שנאמר ושער שחור צמח בו וגו':

(32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה בו שער כהוב, טמא:

(33) והתגלח. סביבות הנמק: ואת הנמק לא יגלח. מניח שמי שערו סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעזור השערות ויאל למקום הגילוח:

(35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מניין אף צפוף שזע ראשון וצפוף שזע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

(37) ושער שחר. מניין אף הירוק והאדום שאינו כהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון כהוב, דומה לתצנית הזהב. כהוב כמו זהוב, אור"צלא צלע": טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ו:):

(38) בהרת. מצרצורות:

40	And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.	וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קֶרֶחַ הוּא טָהוֹר הוּא: וְגִבֵּר אָרִי יִתֵּר שְׁעַר רִישָׁהּ קָרִיחַ הוּא דְּכִי הוּא:	שָׁי (שלישי)
41	And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.	וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ גִּבְחַת הוּא טָהוֹר הוּא: וְאִם מִקְבִּיל אַפְּהוֹי יִתֵּר שְׁעַר רִישָׁהּ גְּלִישׁ הוּא דְּכִי הוּא:	41
42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.	וְכִי־יִהְיֶה בְּקֶרַחְתָּ אוֹ בַּגִּבְחַת נֹגַע לְבָן אֲדָמָה צֹרַעַת פָּרַחַת הוּא בְּקֶרַחְתּוֹ אוֹ בַּגִּבְחָתוֹ: וְאִרִי יִהְיֶה בְּקֶרַחְתּוֹ אוֹ בְּגִלְשׁוּתָהּ בְּגִלְשׁוּתָהּ אֲדָמָה מִכְתָּשׁ חִיּוֹר סְמוּק סְגִירוֹת סָגִיא הִיא בְּקֶרַחְתּוֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוּתֶיהָ:	42
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וְיַחְזִי יִתִּיה פָּהֲנָא וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִיּוֹר סְמוּק בְּקֶרַחְתּוֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוּתֶיהָ כַּמְחִזִי סְגִירוֹת מִשְׁךְ בְּשָׂרָא: וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַתֵּנָה שְׂאֵת־הַנֹּגַע לְבָנָהּ אֲדָמָה בְּקֶרַחְתּוֹ אוֹ בַּגִּבְחָתוֹ כַּמְרָאָה צֹרַעַת עוֹר בְּשָׂרָא:	43
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .	גִּבֵּר סָגִיר הוּא מְסֻאֵב הוּא סֹאבָא יְסֻאבְנִיה פָּהֲנָא בְּרִישָׁהּ מִכְתָּשִׁיהָ:	44
45	And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'	וְסָגִירָא דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹהִי יִהְיוּ מְבֻזְעִין וְרִישָׁהּ יִהְיֶה פְּרִיעַ וְעַל שָׁפָם כַּאֲבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתַּאֲבוּ וְלֹא תִסְתַּאֲבוּ יִקְרִי:	45
46	All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.	כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הִנֵּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדֶד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ: (ס) כָּל יוֹמָיו דְּמִכְתָּשָׁא בִּיָּה יִהְיֶה מְסֻאֵב מְסֻאֵב הוּא בְּלַחֲדוּהִי יִתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיָּה:	46

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון. הנראה בצער אדם, אדום שקורין רוש"ו בין חצבורות אדמימותו קרויה זהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הצער בלזון נח:

(40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור צער, צער לזון ומחיה ופשיין:

(41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גצחת, ואף הזדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

(42) נגע לבן אדמדם. פתוף. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה נרעת עור צער, כמראה הנרעת האמור בפרשת עור צער, אדם כי יהיה צעור צעור, ומהו אמור בו, שמטמא בצרבע מראות, ונדון צ' צצועות, ולא כמראה נרעת האמור בשחין ומכה שהוא נדון בצצוע א', ולא כמראה נתקין של מקום שער שאין מטמאין בצרבע מראות, שאת ותולדתה, צהרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נתקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולו. על כולו הוא אומר בגדי יהיו פרומים וגו':

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.). פרוע. מְגַדָּל שְׁעָרָא: ועל שפם יעטה. כאצל: שפם. שער השפחים, גרינו"ן בלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.):

(46) בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טו:), מה נשתנה משאר טמאים ליצב

<p>47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;</p>	<p>וְהָפָגַד כִּי־יְהִי בּוֹ נֹגַע צָרַעַת בַּבִּגְד צֹמֶר אוֹ בַבִּגְד פִּשְׁתִּים:</p>	<p>47 וְהָפָגַד כִּי־יְהִי בּוֹ נֹגַע צָרַעַת בַּבִּגְד צֹמֶר אוֹ בַבִּגְד פִּשְׁתִּים:</p>
<p>48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.</p>	<p>אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְעֶרְבָא לְכַתָּנָא וְלַעֲמֹרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדֵּי:</p>	<p>48 אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְעֶרְבָא לְפִשְׁתִּים וְלַעֲמֹר אוֹ בְעוֹר אוֹ בְּכָל־ מְלֹאכֶת עוֹר:</p>
<p>49 If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.</p>	<p>וְיְהִי מִכְתָּשָׁא יֶרוֹק אוֹ סָמוֹק בְּלִבוֹשָׁא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְעֶרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדֵּי מִכְתָּשָׁא סִגִּירוֹתָא הוּא וְיִתְחַזֵּי לְכַתָּנָא:</p>	<p>49 וְהָיָה הַנֹּגַע יֶרֶק־אוֹ אֲדָמָדִם בַּבִּגְד אוֹ בְעוֹר אוֹ־בִשְׂתֵי אוֹ־בְעֶרְבָא אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר נֹגַע צָרַעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן:</p>
<p>50 And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.</p>	<p>וְיַחֲזִי כְהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא וְיִסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעַת יוֹמִין:</p>	<p>50 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֹּגַע וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֹּגַע שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>51 And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.</p>	<p>וְיַחֲזִי יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אֲרִי אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלִבוֹשָׁא אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְעֶרְבָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּיתַעֲבִיד מִשְׁכָּא לְעִבְדֵּיתָא סִגִּירוֹת מְחֻסָּרָא מִכְתָּשָׁא מְסָאב הוּא:</p>	<p>51 וְרָאָה אֶת־הַנֹּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי־פָשָׁה הַנֹּגַע בַּבִּגְד אוֹ־בִשְׂתֵי אוֹ־בְעֶרְבָא אוֹ בְעוֹר לְכָל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמֹלֶאכֶה צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הַנֹּגַע טָמֵא הוּא:</p>
<p>52 And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.</p>	<p>וְיִקְיַד יֵת לִבוֹשָׁא אוֹ יֵת שְׂתֵי אוֹ יֵת עֶרְבָא בְּעֵמֶרָא אוֹ בְּכַתָּנָא אוֹ יֵת כָּל מֵאן דְּמִשְׁדֵּי דִּיהִי בֵּיה מִכְתָּשָׁא אֲרִי סִגִּירוֹת מְחֻסָּרָא הִיא בְּנוֹרָא תִּתְּוֹקֵד:</p>	<p>52 וְשָׂרַף אֶת־הַבִּגְד אוֹ אֶת־הַשְּׂתִי אוֹ אֶת־הָעֶרֶב בַּצֹּמֶר אוֹ בַּפִּשְׁתִּים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֹּגַע כִּי־צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:</p>
<p>53 And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;</p>	<p>וְאִם יַחֲזִי כְהֵנָּא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלִבוֹשָׁא אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְעֶרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדֵּי:</p>	<p>53 וְאִם יִרְאָה הַכֹּהֵן וְהָנִיחַ לֹא־ פָשָׁה הַנֹּגַע בַּבִּגְד אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְעֶרְבָא אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר:</p>

זדד, הואיל והוא הנדליל בלשון הרע צין איש לאשמו וצין איש לרעהו, אף הוא יצדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים סז.).

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כה, כד), פויינטש צלע"ו. ומדרשו חן צו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתיים, זהו פשוטו. ומדרשו יכול יציא גזיו צמר ואיני פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא באש תשרף, אינה נריכה דצר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר בצמר או בפשתיים, להוציא את האימרויות שבו שהן ממין אחר אימרויות לשון שפה, כמו אימרא:

<p>then the priest shall command 54 that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.</p>	<p>וַיִּפְקֹד כֹהֵן אֶת-הַתְּהוֹמוֹת דְּבִיָּה מִכֶּתֶשׂא וַיִּסְגְּרֶנָּה שִׁבְעָא יוֹמִין תְּהִינֹת:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּכְבָּסוּ אֶת-אֲשֶׁר- 54 בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת- יָמִים שְׁנִית:</p>
<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, 55 behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וַיִּחְזֵי כֹהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא-הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת-עֵינָיו וְהַנֶּגַע לֹא- פָשָׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ פָּחַתָּה הוּא בְּקֶרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא-הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת-עֵינָיו וְהַנֶּגַע לֹא- פָשָׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ פָּחַתָּה הוּא בְּקֶרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ:</p>
<p>And if the priest look, and, 56 behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵן אֶת-הַנֶּגַע וְהָא מִכֶּתֶשׂא בְּתֵר דְּתַחֲרֵי יִתִּיָּה וַיִּבְזֹעַ יִתִּיָּה מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שִׁתְיָא אוֹ מִן עֲרֵבָא:</p>	<p>וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כְּהָא 56 הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אִתּוֹ וְקִרַּע אִתּוֹ מִן-הַבִּגְד אוֹ מִן-הָעוֹר אוֹ מִן-הַשִּׁתִּי אוֹ מִן-הָעֵרֶב:</p>
<p>And if it appear still in the 57 garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְּחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתִּי אוֹ בְּעֵרֶב אוֹ בְּכָל- מִן דְּמִשְׁךְ סִגְיָא הִיא בְּנוֹרָא תִּיקְדְּנִיָּה יֵת דְּבִיָּה מִכֶּתֶשׂא:</p>	<p>וְאִם-תִּרְאָה עוֹד בְּבִגְד אוֹ- מִפְטִיר 57 בְּשִׁתִּי אוֹ-בְּעֵרֶב אוֹ בְּכָל- כְּלִי-עוֹר פָּרַחַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ אֶת-אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע:</p>
<p>And the garment, or the warp, or 58 the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוֹ שִׁתְיָא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָל מֵאן דְּמִשְׁךְ דְּתַחֲרֵר וַיַּעֲדֵי מְנַהוֹן מִכֶּתֶשׂא וַיִּצְטַבַּע תְּהִינֹת וַיִּדְבִּי:</p>	<p>וְהַבִּגְד אוֹ-הַשִּׁתִּי אוֹ-הָעֵרֶב 58 אוֹ-כָל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבַּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וּכְבַּס שְׁנִית וְטָהַר:</p>

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כבוס,

תלמוד לומר הנגע, הא כיצד, יכבס מן הבגד עמו:

(55) אחרי הכבוס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיחא צתורת כהנים (פרק טו, ו), ורמזיה כאל לשון המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צאסת הפקתים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרגומו צאסיקופה או צאקתופה: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהוצרך לגזרה שזה, מניין לפריחה צבגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת צבגדים, ונאמרה קרחת וגזחת צבגדים מה להלן פרח צבגדים מהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח צבגדים מהור. לכך אחז הכתוב לשון קרחת וגזחת. ולענין פירושו ותרגומו זה משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נכתב צאחריתו או צקדמותו, שהקרחת לשון אחריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש צתורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקרע אותו. יקרע מקום הנגע מן הבגד, וישרפנו:

(57) פרחת הוא. דצר החזר ולומח: באש תשרפנו. את כל הבגד:

(58) וסר מזה הנגע. אם כשצטקוהו צתחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויטפור, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו ויטפצע, וכן כל כבוסין צבגדים שהן לטבילה מתורגמין ויטפצע:

59 This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.

זאת תורת נגע-צִרְעַת בגד
הצמר או הפשתים או השתי
או הערב או כל-כלי-עור
לטהרו או לטמאו: (פ)
זאת אוריתא דמכתש סגירא
לבוש עמר או כתנא או
שתיא או ערבא או כל
מאן דמשד לדכאיתיה או
לסאבותיה:

The Haftarah is II Kings 4: 42 – 5:19 on page 144. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 169.

XIV And the LORD spoke unto Moses, saying:

וידבר יהוה אל-משה
ומליל יי עם משה למימר:
לאמר:

2 This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.

זאת תהיה תורת המצרע
ביום שחרתו והובא אל-
הכהן:

3 And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;

ויצא הכהן אל-מחוז
למחנה וראה הכהן והנה
נרפא נגע-הצרעת מן-
הצרוע:

4 then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.

וצוה הכהן ולקח למטהר
שתי-צפרים חיות טהורות
ועץ ארז ושני תולעת ואזב:

5 And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.

וצוה הכהן ושחט את-
הצפור האחת אל-כלי-
חרש על-מים חיים:

6 As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.

את-הצפר החיה יקח אתה
ואת-עץ הארז ואת-שני
התולעת ואת-האזב וטבל
אותם ואתו הצפר החיה
בדם הצפר השחטה על
המים החיים:

(2) זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו כלילה (מגילה כא.):

(3) אל מחוז למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם זימי חלוטו:

(4) חיות. פרט לטורפות (חולין קמ.). טהורות. פרט לעוף טמא (שס). לפי שהנגעים צאים על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוצקו לטהרתו כפרים, שמפטפטין תמיד בצפזוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים צאין על גסות הרוח (שס): ושני תולעת ואזב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כחולעת וכאזב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (צ"מ כא.):

(5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם צפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזב, קיחה אחת לשלשתן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

<p>And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.</p>	<p>וְהִזָּה עַל הַמִּטְהַר מִן־הַצִּרְעָת שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהְרוּ וְשָׁלַח אֶת־הַצֹּפֶר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:</p>	<p>7 וְהִזָּה עַל הַמִּטְהַר מִן־הַצִּרְעָת שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהְרוּ וְשָׁלַח אֶת־הַצֹּפֶר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:</p>
<p>And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצָּבַע דְּמִדָּכִי יֵת לְבוּשׁוֹ וַיְגַלַּח יֵת כָּל שַׁעְרֵיהָ וַיִּסְחִי בַמַּיָּא וַיִּדְכִּי וּבָתַר כֵּן יֵיעוֹל לַמִּשְׁרִיתָא וַיְתִיב מִבְּרָא לַמִּשְׁכָּנִיהָ שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>8 וַיִּצָּבַע הַמִּטְהַר אֶת־בְּגָדָיו וַיְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וַרְחֵץ בַּמַּיִם וְאַחֵר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֶלֹ שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.</p>	<p>וַיְהִי בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיְגַלַּח יֵת כָּל שַׁעְרֵיהָ יֵת רִישִׁיהָ וַיְתִיב דְּקַנְיָהּ וַיְתִיב גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וַיְתִיב כָּל שַׁעְרֵיהָ וַיִּצָּבַע יֵת לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי יֵת בְּשָׂרֵיהָ בַמַּיָּא וַיִּדְכִּי:</p>	<p>9 וְהִנֵּה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֵת גְּבִת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וַיִּגַּלַּח וַיִּבָּס אֶת־בְּגָדָיו וַרְחֵץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:</p>
<p>And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תַּמִּינָאָה יֹסֵב תַּרְיִן אֹמְרִין שְׁלָמִין וְאַמְרָתָא חֲדָא בַת שְׁתֵּי שְׁלָמָתָא וְתִלְתָּא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ לֹוֹגָא חַד דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>ישראל וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תַּמִּימִם וְכִבְשָׁה אֶחָת בַּת־שְׁנֵתָה תַּמִּימָה וְשֹׁלֶשֶׁ עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>
<p>And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיָּקִים כֹּהֵנָא דְּמִדָּכִי יֵת גּוֹבְרָא דְּמִדָּכִי וַיִּתְּהוֹן קֳדָם יְיָ בַּתְּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>11 וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהַר אֶת הָאִישׁ הַמִּטְהַר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיֹּסֵב כֹּהֵנָא יֵת אֹמְרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יֵתִיהָ לְאַשְׁמָא וַיִּתְּהוֹן לֹוֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִים יִתְהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יְיָ:</p>	<p>12 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכִּבְשֹׁ הָאֶחָד וַיִּקְרִיב אוֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וַהֲנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>

- (8) וישב מחוץ לאהל. מלמד שאסור צחשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא).
 (9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער וגראה (סוטה מו).
 (10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסי שלשה כזשים הללו, שחטאחו ואשמו של מזרע טעוין נסכים (מנחות לא). ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתוך אזנו ומתן בהונות:
 (11) לפני ה'. זשער נקנור, ולא בעזרה עזמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז).
 (12) והקריב אותו לאשם. יקריצנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג:

<p>And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיִּכּוֹס יְת אֶמְרָא בְּאַתְרָא דִּיכּוֹס יְת חֲטָא וְיֵת עֲלָתָא בְּאַתְר קוּדְשָׁא אֲרִי כְּחֲטָא אֲשָׁמָא הוּא לְכֶהֱנָא קוּדְשׁ קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הַחֲטָאֹת וְאֶת־הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקָּדֵשׁ כִּי כַחֲטָאת הָאֲשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא:</p>
<p>And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיִּסֹּב כֶּהֱנָא מִדָּמָא דְאֲשָׁמָא וַיִּתֵּן כֶּהֱנָא עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא:</p>	<p>וַלָּקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וַנָּתַן הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהַר הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית:</p>
<p>And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וַיִּסֹּב כֶּהֱנָא מִלֹּגָא דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יָדָא דְכֶהֱנָא דְשִׁמְאָלָא:</p>	<p>וַלָּקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׁמָאלִית:</p>
<p>And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כֶּהֱנָא יְת אֶצְבָּעִיה דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה דְשִׁמְאָלָא וַיִּדֵּי מִן מִשְׁחָא בְּאֶצְבָּעִיה שְׁבַע זְמַנִּין קָדָם יי:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיִּמָּנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׁמָאלִית וַהֲזָה מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה וַיִּתֵּן כֶּהֱנָא עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא עַל דָּמָא דְאֲשָׁמָא:</p>	<p>וּמִיֵּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהַר הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית עַל דָּם הָאֲשָׁם:</p>
<p>And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְדִישְׁתָּאָר בְּמִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְכֶהֱנָא וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כֶהֱנָא קָדָם יי:</p>	<p>וַהֲנוֹתָר בְּשִׁמְנוֹן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>

- (13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח בצפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר צמורת אשם צפרשת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדתו, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (זכחים מט.). כי כחטאת. כי כלל החטאות: האשם. הזה: הוא לכהן. בכל עבודות העלויות צכהן השוה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על חנוך ובהונות, לא יחא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי חטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צמורת כהנים (פרק ג, א):
- (14) חנוך. גדר אמנעי שבאזון, ולשון חנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:
- (16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (מ"כ שס ט):

<p>19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כֹּהֵן יֵת חֲטָאתָּ וַיִּכַּפֵּר עַל דְּמֵדְבִי מִסְּאֻבֹּתֶיהָ וַיִּבְתֵּר כֵּן יָבוֹס יֵת עֲלֶתָּא:</p>	<p>19 וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת-הַחֲטָאתָּ וְכִפֹּר עַל-הַמִּטְהָר מִטְּמֵאָתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת-הָעֶלֶה:</p>
<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וַיִּסִּיךְ כֹּהֵן יֵת עֲלֶתָּא וַיִּנְחָתָּ לְמִדְבָּחָא וַיִּכַּפֵּר עֲלוּהֵי כֹהֵן וַיִּדְבִי:</p>	<p>20 וְהָעֶלֶה הַכֹּהֵן אֶת-הָעֶלֶה וְאֶת-הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַ וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)</p>
<p>21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;</p>	<p>וְאִם מִסָּכָן הוּא וְלֹא יִדְיָה מִדְבָּקָא וַיִּסֹּב אִמֵּר חֵד אֲשָׁמָא לְאַרְמָא לְכַפֵּרָא עֲלוּהֵי וְעֶשְׂרוֹנָא סֹלֶתָּא חֵד דְּפִיל בְּמִשַּׁח לְמִנְחָתָּא וְלֹגָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וְאִם-עָלִי הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגָּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלֹול בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:</p>
<p>22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.</p>	<p>וְתִרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תִרִין בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יִדְיָה וַיְהִי חֵד חֲטָאתָּ וְחֵד עֲלֶתָּא:</p>	<p>22 וּשְׁתֵּי תִרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חֲטָאתָּ וְהָאֶחָד עֹלָה:</p>
<p>23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.</p>	<p>וַיְהִי יְתַחֵן בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה לְדְכוּתֶיהָ לְנֵת כֹּהֵן לְתַרַּע מִשְׁכָּן זְמָנָא לְקֹדֶם יי:</p>	<p>23 וְהָבִיָּא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֹּב כֹּהֵן יֵת אֲמָרָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּתְּ לֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרְדִּים יְתַחֵן כֹּהֵן אֲרָמָא קֹדֶם יי:</p>	<p>24 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְאֶת-לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיָּבוֹס יֵת אֲמָרָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּסֹּב כֹּהֵן מִדְּמָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּתֵּן עַל רוֹם אוֹדְנָא דְּמֵדְבִי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא:</p>	<p>25 וַיִּשְׁחַט אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וַנִּתֵּן עַל-תַּנּוּף אֲזֶן-הַמִּטְהָר הַיְּמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְּמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית:</p>
<p>26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.</p>	<p>וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כֹּהֵן עַל יָדָא דְּכֹהֵן דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>26 וּמִן-הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׁמָאלִית:</p>

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכבש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהונות,

ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזב ושני תולעת:

27	And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.	וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:	27
28	And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.	וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תֶּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאָשָׁם:	28
29	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.	וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:	29
30	And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;	וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ:	30
31	even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.	אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁגִּי יָדוֹ אֵת הָאֶחָד חֲטָאת וְאֵת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וּכְפָר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:	31
32	This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַּע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁגִּי יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)	32
33	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	רצעי (טז)
34	When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נִגַּע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:	34

- (28) על מקום דם האשם. אפי' נמקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם:
 (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות צמיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומולאך:

<p>then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'</p>	<p>וַיָּבֹא אֲשֶׁר-לוֹ הַבַּיִת וְהֵגִיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:</p>	<p>35</p>
<p>And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וַיִּפְקֵד כֹּהֵן וַיִּפְנוֹן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יֵעוֹל כֹּהֵן לְמַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבַבִּיתָא וּבִתְרָא כֵּן יֵעוֹל כֹּהֵן לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>36</p>
<p>And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וַיִּרְאֶה אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שֶׁקַּעְרוּרֵת יִרְקַרְקַת אוֹ אֲדָמְדָמֵת וּמִרְאִיתָן שְׁפָל מִן-הַקִּיר:</p>	<p>37</p>
<p>then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן-הַבַּיִת אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת-הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>38</p>
<p>And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וַיָּשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:</p>	<p>39</p>
<p>then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיַּחְלְצוּ אֶת-הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַיִּהְיֶיכוּ אֹתָהֶן אֶל-מַחְוֶיךָ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא:</p>	<p>40</p>
<p>And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.</p>	<p>וְאֶת-הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וַיִּשְׁפְּכוּ אֶת-הַעֲפָר אֲשֶׁר הִקְצֹוּ אֶל-מַחְוֶיךָ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא:</p>	<p>41</p>

(35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידוע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פ"ג מ"ה):

(36) בשרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא ישמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצמחו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם בימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה זמקה (ת"כ שם יז):

(37) שקערוורת. שוקעות צמראיהן (ת"כ פרשתא ו, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כחרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאצנים הללו מטמאות מקומן בעודן זו (ת"כ פרק 7,7):

(41) יקצע. (דרינ"ר צ"ע ז), וצלשון משנה יש הרבה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלף הטיח שסביב אצני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצו בקצו הנגע סביב:

<p>42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.</p>	<p>וַיִּסְבוּ אֲבָנִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁלֹךְ בְּאֶתֶר אֲבָנִים וַעֲפָר אֲחֵרִן יִסֹּב וַיִּשׁוּעַ יָת בֵּיתָא:</p>	<p>42 וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַיִּהְיֶינָם אֶל-תַּחַת הָאֲבָנִים וַעֲפָר אֲחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת-הַבֵּית:</p>
<p>43 And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;</p>	<p>וְאִם יָבוֹא הַנֶּגַע וַיִּפְרַח בַּבֵּית אַחֵר חֲלָץ אֶת-הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקִּצּוֹת אֶת-הַבֵּית וְאַחֲרֵי הַטִּיחַ:</p>	<p>43 וְאִם יָבוֹא הַנֶּגַע וַיִּפְרַח בַּבֵּית אַחֵר חֲלָץ אֶת-הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקִּצּוֹת אֶת-הַבֵּית וְאַחֲרֵי הַטִּיחַ:</p>
<p>44 then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.</p>	<p>וַיֵּיכּוֹל כַּהֵּנָּא וַיִּחְזִי וְהָאֲסִיף מִכַּתְשָׁא בְּבֵיתָא סְגִירוֹת מִחֲסָרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסֻאָב הוּא:</p>	<p>44 וּבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הִנֵּגַע בַּבֵּית צִרְעַת מִמְאֶרֶת הוּא בַּבֵּית טָמֵא הוּא:</p>
<p>45 And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.</p>	<p>וַיִּתְרַע יָת בֵּיתָא יָת אֲבָנֶיהָ וַיִּת אֲעוּזֶיהָ וַיִּת כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסֻאָב:</p>	<p>45 וַיִּנְתֵּן אֶת-הַבֵּית אֶת-אֲבָנָיו וְאֶת-עֲזָיו וְאֶת כָּל-עֵפֶר הַבֵּית וְהוֹצִיא אֶל-מִחוּץ לְעִיר אֶל-מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>46 Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.</p>	<p>וַיֵּיכּוֹל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּיִּסְגֵּר יִתִּיה יְהִי מְסֻאָב עַד רְמִשָּׂא:</p>	<p>46 וַיִּהְיֶה אֶל-הַבֵּית כָּל-יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטָּמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>

(43) הקצות. לשון העשיות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כד, כמו פפר, דצר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר בו ציוס יהא טמא, תלמוד לומר ושב הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרשם א, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבתים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון וצא בסוף שבו שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכחוד למעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתנו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושב הכהן, וצא הכהן, נלמד ביאה משיצה, מה שיצה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומניין שאם עמד בזה וצוה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, תלמוד לומר (וצא), ואם בא יצא, צמה הכחוד מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם בא יצא, אלא את שצא בסוף שבו ראשון וצא בסוף שבו שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, דגמר לה זה שיצה זהו ביאה, אף בכתמנה כך וכי, כדאיתא בתורת כהנים (פרשם א, י). גמרו של דבר, אין נתינה אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצו וטיחה, ואין החוזר כריץ פסיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והבא אל הבית, והאוכל צבית, וצא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכחוד בעומד בראשון שנותן לו שבו שני להסגרו, ובסוף שבו שני להסגרו צא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שבועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלק את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלק את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): יטמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל צבית יכנס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא

47 And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו: וְיָשָׁכַב בְּבֵיתָא יִצְבֵּעַ יָת לְבוּשָׁהּ וְיִיכּוֹל בְּבֵיתָא יִצְבֵּעַ יָת לְבוּשָׁהּ:	47 וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו:
48 And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם־בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהָיָה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הִטָּח אֶת־הַבֵּית וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע: וְאִם מִיַּעַל יֵיעוֹל כְּהֵנָּא וַיַּחֲזִי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא בְּתַר דְּאַתְשַׁע יָת בֵּיתָא וַיִּדְכִּי כְהֵנָּא יָת בֵּיתָא אַרִי אַתְּסִי מִכְתָּשָׁא:	48 וְאִם־בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהָיָה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הִטָּח אֶת־הַבֵּית וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע:
49 And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבֵּית שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֲרִז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזָּב: וְיֹסֵב לְדִכְאָה יָת בֵּיתָא תְּרֵתִין צִפְרִין וְאַעָא דְּאַרְזָא וְצִבְעֵי זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:	49 וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבֵּית שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֲרִז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזָּב:
50 And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כַּל־יְהֵרֵשׁ עַל־מַיִם חַיִּים: וְיַכּוּס יָת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְפָּא עַל מַי מְבוּעַ:	50 וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כַּל־יְהֵרֵשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:
51 And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרִז וְאֶת־הָאִזָּב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדָם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבְמַיִם חַיִּים וְהִזָּה אֶל־הַבַּיִת שִׁבְעַ פְּעָמִים: וְיֹסֵב יָת אַעָא דְּאַרְזָא וְיָת אִיִּזוּבָא וְיָת צִבְעֵי זְהוּרִי וְיָת צִפְרָא חַיָּה וְיַטְבּוֹל יְתַחֲוֶן בְּדָמָא דְּצִפְרָא דְּנִכְסִיתָא וּבְמַי מְבוּעַ וַיִּדִּי לְבֵיתָא שִׁבְעַ זְמָנִין:	51 וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרִז וְאֶת־הָאִזָּב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדָם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבְמַיִם חַיִּים וְהִזָּה אֶל־הַבַּיִת שִׁבְעַ פְּעָמִים:
52 And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וְחִטָּא אֶת־הַבַּיִת בְּדָם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם חַיִּים וּבְצִפֹּר חַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרִז וּבְאַזָּב וּבְשְׁנֵי הַתּוֹלַעַת: וַיִּדְכִּי יָת בֵּיתָא בְּדָמָא דְּצִפְרָא וּבְמַי מְבוּעַ וּבְצִפֹּר חַיָּה וּבְאַעָא דְּאַרְזָא וּבְאַיִזוּבָא וּבְצִבְעֵי זְהוּרִי:	52 וְחִטָּא אֶת־הַבַּיִת בְּדָם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם חַיִּים וּבְצִפֹּר חַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרִז וּבְאַזָּב וּבְשְׁנֵי הַתּוֹלַעַת:
53 But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וְיִשְׁלַח יָת צִפְרָא חַיָּה לְמִבְּרָא לְטָהַרְתָּא לְאַפִּי חֲקֵלָא וַיִּכְפֹּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִּי: וְיִשְׁלַח יָת צִפְרָא חַיָּה לְמִבְּרָא לְטָהַרְתָּא לְאַפִּי חֲקֵלָא וַיִּכְפֹּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִּי:	53 וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיִּכְפֹּר עַל־הַבַּיִת וְטָהַר:
54 This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נֶגַע דָּא אוֹרִיתָא לְכָל מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא: זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נֶגַע דָּא אוֹרִיתָא לְכָל מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא:	חֲמִישִׁי זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נֶגַע הַצֹּרֶעַת וּלְנִתְקַת:
55 and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְצִרְעַת הַבֶּגֶד וּלְבַיִת: וּלְצִרְעוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:	55 וּלְצִרְעַת הַבֶּגֶד וּלְבַיִת:

אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ח"כ ס"ה, ו', ח' דרכות מא'. עירונין פ:):

(48) ואם בא יבא. לסוף שזבע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד צעומד צעיניו צראשון וצשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקפה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושזבע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם בא יבא צשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השזבע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כצר פירש על החוזר שטעון נתינה:

56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וְלִשְׁאֵת וְלִסְפָּחַת וְלִבְהֶרֶת: וְלַעֲמָקָא וְלַעֲדֵיָא וְלִבְהֶרָא:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא לְאַלְפָּא בְּיוֹם מְסֻאָבָא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצִּרְעָת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִימֶר:	XV
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תִּהְיֶה טִמְאַתּוֹ בְּזָבֹו רָר בְּשָׂרוֹ אֶת-זָבֹו אוֹ-הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ מִזָּבֹו טִמְאַתּוֹ הוּא: וְדָא תִּהְיֶה סְאוּבְתִיָּה בְּדֹבִיָּה רִיר בְּסִרְיָה יֵת דֹּבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסִרְיָה מִדֹּבִיָּה סְאוּבְתִיָּה הִיא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הִזָּב יִטְמָא וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגַּע בְּמִשְׁכָּבוֹ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	5
6	And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהַיֹּשֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו הִזָּב יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְגִבְרַת דִּיקָרַב בְּמִשְׁכָּבִיָּה יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסֻאָב עַד רְמֵשָׂא: וְדִיתִיב עַל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֹוהִי דֹּבְנָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסֻאָב עַד רְמֵשָׂא:	6

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:

(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרע, ולא כל בשרו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב צין בשר לבשר זכיתי לדין טימא צב וטימא צזה, מה זזה ממקום שהיא מטמאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, זיבה, אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה זיבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זבוב טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וזב דומה למי צנץ של שעורין ודחוי, ודומה לזבין ציפה המורחת, שכבת זרע קשור כלובן ציפה שאינה מורחת (נדה לה):

(3) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זבובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עזוסתם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זבוב, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ט. נדה מג): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזב טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו צבובו רר בשרו את זבובו או החתים בשרו מוזבו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מוקיפתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישכב. יצב לא נאמר, אלא אשר יצב עליו, הזב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט.):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא צגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

(6) והישב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ

7	And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְדִיקְרָב בְּבֶשֶׂר דּוֹבְנָא יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמָשָׁא:	וְהִגָּע בְּבֶשֶׂר הָזֶב יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	7
8	And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִרִי יִרְוֹק דּוֹבְנָא בְּדִכְיָ וְיִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמָשָׁא:	וְכִי-יִרְק הָזֶב בְּטַהוֹר וְיִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	8
9	And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.	וְכָל מְרַפָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו דּוֹבְנָא יִהְיֶה מְסָאב:	וְכָל-הַמְרַפָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הָזֶב יִטָּמֵא:	9
10	And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיקְרָב בְּכָל דִּיהִי תַחֲתָיו וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמָשָׁא וְדִיטוֹל יִתְּחוֹן יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמָשָׁא:	וְכָל-הַנֹּגֵעַ בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחֲתָיו יִטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	10
11	And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיקְרָב בִּיהִי דּוֹבְנָא וְיִדּוּחִי לֹא שִׁטִּף בְּמִיָּא וְיִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמָשָׁא:	וְכָל אֲשֶׁר יַגַּע-בּוֹ הָזֶב וְיִדּוּי לֹא-שִׁטֵּף בַּמַּיִם וְיִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	11
12	And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.	וּמֵאֵן דִּיחֶסֶף דִּיקְרָב בִּיהִי דּוֹבְנָא יִתְּבַר וְכָל מֵאֵן דָּאֶע יִשְׁתַּטֵּף בְּמִיָּא:	וְכָל-יִתְרֵשׁ אֲשֶׁר-יַגַּע-בּוֹ הָזֶב יִשְׁבֵּר וְכָל-כְּלִי-עֵץ יִשְׁטֹף בַּמַּיִם:	12
13	And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.	וְאִרִי יִדְכִי דּוֹבְנָא מִדּוּבִיהִי וְיִמְנִי לִיהִי שִׁבְעָא יוֹמִין לְדִכּוּתִיהִי וְיִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּשָׂרִיהִי בְּמִי מְבוּעַ וְיִדְכִי:	וְכִי-יִטְהַר הָזֶב מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וְיִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:	13

פרק ג, 6):

(8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע צו (סס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמשא (גדה נה):

(9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הקפוס של סקנא שקורין ארנא, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירוצין כו):

(10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של צ (ת"כ פרק ד, א), צא ולימד על המרכב שיהא הנוגע צו טמא ואין טעון כזום צגדים, והוא חומר צמשכב צמרכב: והנושא אותם. כל האמור צענין הזב, וצו ורוקו ושכבתו זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא צגדים:

(11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מוזבו וספר צבעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של צו צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ציאת מים, אלא אצב הגלוי, כמו הידים (ת"כ סס ה גדה סו):

(12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע צו מאחוריו וכו', כדאימא צת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

(13) וכי יטהר. כשיפסקו (מגילה ח). שבעת ימים לטהרתו. שצעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זב, וכולן רפופין (גדה סח):

<p>14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.</p>	<p>וביום תמינא יסב ליה תרין שפנינן או תרין בני יונה וייתי לקדם יי לתרע משפן זמנא ויתנינן לכהנא:</p>	<p>14 וביום השמיני יקח-לו שתי תורים או שני בני יונה ובא לפני יהוה אל-פתח אהל מועד ונתנם אל-הכהן:</p>
<p>15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.</p>	<p>ויעביד יתהון כהנא חד חטאת וחד עלתא וכפר עלוהי כהנא קדם יי מדוביה:</p>	<p>15 ועשה אתם הפהן אחד חטאת והאחד עלה וכפר עליו הפהן לפני יהוה מזובו: (ס)</p>
<p>16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וגבר ארי תפוק מניה שכבת זרעא ויטחי במינא ית כל בסריה ויהי מסאב עד רמשא:</p>	<p>שעי (שזיעי) 16 ואיש כִּי-תצא ממנו שכבת-זרע ורחץ במים את-כל-בשרו וטמא עד-הערב:</p>
<p>17 And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.</p>	<p>וכל לבוש וכל משד דיחי עלוהי שכבת זרעא ויצטבע במינא ויהי מסאב עד רמשא:</p>	<p>17 וכל-בגד וכל-עור אשר יהיה עליו שכבת-זרע וכבס במים וטמא עד-הערב:</p>
<p>18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.</p>	<p>ואתתא ארי דישוב גבר יתה שכבת זרעא ויטחון במינא ויהון מסאבין עד רמשא:</p>	<p>18 ואשה אשר ישכב איש אתה שכבת-זרע ורחצו במים וטמאו עד-הערב: (פ)</p>
<p>19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.</p>	<p>ואתתא ארי תחי דיבא דם יהי דובה בבשרה שבעא יומין תחי בריחוקה וכל דיקרב בה יהי מסאב עד רמשא:</p>	<p>19 ואשה כִּי-תהיה זבה דם יהיה זבה בבשרה שבעת ימים ותהיה בנדתה וכל-הנגע בה וטמא עד-הערב:</p>
<p>20 And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.</p>	<p>וכל דתשכוב עלוהי בריחוקה יהי מסאב וכל דתתיב עלוהי יהי מסאב:</p>	<p>20 וכל אשר תשכב עליו בנדתה וטמא וכל אשר-תשב עליו וטמא:</p>
<p>21 And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וכל דיקרב במשכבה יצבע לבושוהי ויטחי במינא ויהי מסאב עד רמשא:</p>	<p>21 וכל-הנגע במשכבה וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד-הערב:</p>

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שפטמא האשה צדיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע בית הסתרים היא (גדה מא:):

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הצא מן המקור (ת"כ פרשתא 7, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זונה קרוי וז לטמא אלא אם כן הוא אדום (גדה יע.). בנדתה. כמו ומפגל נקדו (איוב יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

- 22 And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 23 And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.
- 24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.
- 25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.
- 26 Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.
- 27 And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל-כְּלִי אֲשֶׁר-יָשָׁב עָלָיו וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וַרְחֵץ בְּמַיִם וַיִּטְמָא עַד-הָעֶרֶב:
- וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אִוְ עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יֹשֶׁבֶת-עָלָיו בִּנְגַע-בּוֹ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:
- וְאִם יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וַתְּהִי נִדְתָּהּ עָלָיו וַיִּטְמָא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: (ס)
- וְאִשָּׁה כִּי-יִזְוֹב זֹב דְּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת-נִדְתָּהּ אִו כִּי-תִזְוֹב עַל-נִדְתָּהּ כָּל-יָמֶי זֹב טְמֵאתָהּ כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאתָהּ הוּא:
- כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-יָמֵי זִבְהָ כַּמִּשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תִּשָּׁב עָלָיו טְמֵא יִהְיֶה כַּטְּמֵאת נִדְתָּהּ:
- וְכָל-הַנִּגַּע בָּם יִטְמָא וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וַרְחֵץ בְּמַיִם וַיִּטְמָא עַד-הָעֶרֶב:
- וְכָל דִּיקָרָב בְּהוֹן יִהְיֶה מְסֻאָב וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי בְּמַיָּא וַיְהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושע על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כדום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנחרצה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כדום בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים:

(24) ותהי נדחה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדחה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדחה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק 1, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדחה. אחר שילאו שבעת ימי נדחה: או כי תזוּב. את ג' הימים הללו: על נדחה. מופלג מנדחה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרצון, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדחה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחלול נדה, שכל שלשה רזופין שמראה באחד עשר יום הללו תהא זבה:

28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם־טָהֳרָה מִזּוּבָהּ וְסִפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרָיִם לָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין וְכָתַר כֵּן תִּטְהָר׃	28
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה תִּסָּב לָהּ תְּרִין שְׁפִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתִבְיָי וְתִהְיוּ לִפְנֵי כֹהֵנָא לְתַרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא׃	שניע
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכָפַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוּב טִמְאַתָּה׃	30
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרִיתֶם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטִּמְאַתָּם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטִמְאַתָּם בְּטִמְאָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃	מפער
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזֵּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זֶרַע לְטִמְאַה־בָּה׃	32
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהִדְיוּהָ בְּנִדְתָּהּ וְהַזֵּב אֶת־זוּבּוֹ לִזְכָּר וּלְנִקְבָּהּ וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טִמְאַהּ׃ (פ)	פסוקים
<p><i>The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page 146. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 174. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 157. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 160.</i></p>			
XVI	And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ׃	אחרי מות

- (31) והזרתם. אין מזירה אלא פרישה, וכן גזרו אחר (ישעי' א, ד), וכן נזיר אחיו (צראשית מט, כו): ולא ימותו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:
- (32) זאת תורת הזב. צעל ראיח אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ערצ:
- (33) והזב את זוּבוּ. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שמורתן מפורשת למעלה:
- (1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל לזון ואל תשכב בטמא, בא אחר ואמר לו אל תאכל לזון ואל תשכב בטמא, שלח תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

<p>and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, 2 that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה מִלִּיל עִם אֶהְרֹן אֶחָיו וְלֹא יְהִי עָלָיו בְּכָל עֵדָן לְקִידָּשָׁא מִגִּיּו לְפָרוּכָתָא לְקָדָם כְּפֹרֶתָא דְּעַל אֲרוֹנָא וְלֹא יָמוּת אֲרִי בְּעֻנָּא אֲנִי מִתְגַּלִּי עַל בֵּית כְּפֹרִי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אֶהְרֹן אֶחָיו וְאֵל־יָבֵא 2 בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בְּעֻנֹן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּת:</p>
<p>Herewith shall Aaron come into 3 the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.</p>	<p>בְּדֹא יְהִי עָלָיו אֶהְרֹן לְקִידָּשָׁא בְּתוֹר בֶּר תוֹרִי לְחֻטָּאת וּדְכַר לַעֲלֹתָא:</p>	<p>בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ 3 בָּפֶר בֶּן־בָּקָר לְחֻטָּאת וְאַיִל לַעֲלֹה:</p>
<p>He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen 4 breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.</p>	<p>כְּתוּנָא דְּבִינָא דְּקִידָּשָׁא יִלְבָּשׁ וּמִכְסִּין דְּבִינָא יִהְיוּ עַל בְּשָׂרֵיהּ וְהַמָּנָא דְּבִינָא יִסָּר וּמִצְנִפְתָּא דְּבִינָא יַחֲת בְּרִישֵׁיהּ לְבוּשֵׁי קִידָּשָׁא אֲנֹן וְיִסְחִי בְּמֵיָא יָת בְּשָׂרֵיהּ וְיִלְבָּשְׁנֹן:</p>	<p>כְּתֻנֶּת־בִּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ 4 וּמִכְסֵי־בִד יִהְיוּ עַל־בְּשָׁרוֹ וּבִאֲבָנֵט בִּד יִחַגֵּר וּבְמִצְנֶפֶת בִּד יִצְנֹף בְּגִד־קֹדֶשׁ הֵם וְרָחֵץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׁרוֹ וְיִלְבָּשֵׁם:</p>
<p>And he shall take of the 5 congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>וּמִן כְּנֻשָּׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִסָּב תְּרִין צִפִּירֵי עֹזִי לְחֻטָּאת וּדְכַר חֹד לַעֲלֹתָא:</p>	<p>וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח 5 שְׁנֵי־שְׁעִירֵי עֹזִים לְחֻטָּאת וְאַיִל אֶחָד לַעֲלֹה:</p>
<p>And Aaron shall present the 6 bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>וּיִקְרִיב אֶהְרֹן יָת תוֹרָא דְּחֻטָּאת דִּילִיָּה וּיְכַפֵּר עֲלֹוֹהֵי וְעַל אֲנָשׁ בֵּיתֵיהּ:</p>	<p>וְהִקְרִיב אֶהְרֹן אֶת־פֶּר 6 הַחֻטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֹּר בְּעֻדּוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:</p>
<p>And he shall take the two goats, 7 and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וְיִסָּב יָת תְּרִין צִפִּירִין וְיָקִים יָתְהוֹן קָדָם יְיָ בְּתַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא:</p>	<p>וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהִעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה נִי פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>

(2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם בא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לבא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת זיז הכיפורים (יומא נג.):

(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם זיז הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה צדש השביעי צעשור לחודש:

(4) כתבת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה צדדים שהוא משמש זהם צחוף שיש זהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של צוץ: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כתרומו יקח צריפה, ניח צראשו, כמו ותנח צדו (צראשית לט, טז), וְאֶחָתָהּ: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מצדדי זהב לצדדי לבן, ומצדדי לבן לצדדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא נב.).

(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כחן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (שם ג.): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ב, ג):

<p>8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.</p>	<p>וַיִּתֵּן אֶהָרֹן עַל תְּרֵין צִפִּירִין עֲדִבִין עֲדָבָא חַד לְשָׁמָא דִּי וְעֲדָבָא חַד לְעִזָּאזֶל:</p>	<p>8 וַנִּתֵּן אֶהָרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִם גִּרְלֹת גּוֹרֵל אֶחָד לַיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאזֶל:</p>
<p>9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת צִפִּירָא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לְשָׁמָא דִּי וַיַּעֲבֹדֶיהָ חַטָּאת:</p>	<p>9 וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת־הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַיהוָה וַעֲשָׂהוּ חַטָּאת:</p>
<p>10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.</p>	<p>וַצִּפִּירָא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לְעִזָּאזֶל יִתְקַם כְּדִי קָדָם יְיָ לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי לְשַׁלְּחָא יִתִּיהָ לְעִזָּאזֶל לְמַדְבָּרָא:</p>	<p>10 וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאזֶל יַעֲמֹד־תִּי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאזֶל הַמִּדְבָּרָה:</p>
<p>11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת תּוֹרָא דְחַטָּאת דִּילִיָּה וּכְפָר עֲלוּהִי וְעַל אֹנֶשׁ בֵּיתִיהָ וַיְכַוֵּס יֵת תּוֹרָא דְחַטָּאת דִּילִיָּה:</p>	<p>11 וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת־פָּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וּכְפָר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּשְׁתַּטַּ אֶת־פָּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ:</p>
<p>12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.</p>	<p>וַיִּסַּב מְלִי מַחֲתִיתָא גּוּמְרִין דְּאִישָׁא מַעֲלֵין מִדְּבַחָא מִן קָדָם יְיָ וּמְלִי חוּפְנֹהִי קַטְרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וַיַּעֲלֵל מִגִּיּוֹ לְפָרוּכָתָא:</p>	<p>יִלְקַח מִלֹּא־הַמִּזְבֵּחַ גַּחֲלִי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֹּא חֲפָנָיו קַטְרֶת סָמִים דָּקָה וַהֲבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:</p>
<p>13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.</p>	<p>וַיִּתֵּן יֵת קַטְרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אִישָׁתָא קָדָם יְיָ וַיַּחֲפִי עֲנַן קַטְרֶתָא יֵת כְּפוּרֶתָא דְעַל סִדְרוּתָא וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>13 וַנִּתֵּן אֶת־הַקַּטְרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וּכְסָהוּ עֲנַן הַקַּטְרֶת אֶת־הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:</p>

- (8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידיו בקלפי, ונוטל גורל בימין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט.): עזאזל. הוא הר עז וקסה, נוק גזרה (ת"כ פרק ז, ח יומא סז), שנאמר אֶרֶץ גִּזְרָה, חתוכה:
- (9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ סה ס):
- (10) יעמוד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו יִתְקַם כְּדִי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוֹדָה עָלָיו וְגו':
- (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ביתו (שם פרשת ג, א), שנאמר בֵּית אֶהֱלֹן צִרְכּוֹתָהּ ו'וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֹּמְאֹת וְגו' (ת"כ פרק ד, ז):
- (12) מעל המזבח. הסינון (יומא מה): מלפני ה'. מלך שלפני הפתח, והוא נד מערבי (שם): דקה. מה ח"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וַיִּשְׁחַקּוּ מִמֶּנָּה דָּקָה (שמות ל, לו), אלא שהיא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:
- (13) על האש. שנתוך המחתה: ולא ימות. הא אם לא עשאה כמקנה חייב מיתה (יומא נג:).

- 14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.
- 15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.
- 16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.
- 17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.
- 18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.
- וְלָקַח מִדָּמַם הַפָּר וְהִזָּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכִּפֹּרֶת קִדְמָה וּלְפָנֵי הַכִּפֹּרֶת יִזָּה שִׁבְעַת-פְּעָמִים מִן-הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ:
- וְשָׁחַט אֶת-שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהֵבִיא אֶת-דָּמּוֹ אֶל-מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשָׂה אֶת-דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל-הַכִּפֹּרֶת וּלְפָנֵי הַכִּפֹּרֶת:
- וַיַּכֹּס יֵת צִפְרָא דְחַטָּאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשְׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם:
- וְכָל-אָדָם לֹא-יִהְיֶהוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ וְכַפֵּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַת בֵּיתוֹ וּבַעֲדַת כָּל-קְהֵל יִשְׂרָאֵל:
- וְיֵצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנֶי-יְהוָה וְכַפֵּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּמַם הַשְּׂעִיר וְנָתַן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיִּפּוֹק לְמַדְבְּחָא דְקֹדֶם יְיָ וַיַּכֹּס עֲלוֹהֵי וַיִּסַּב מִדָּמַם דְּתוֹרָא וּמִדָּמַם דְּצִפְרָא וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מַדְבְּחָא סָחֹר סָחֹר:

(14) והזה באצבעו. הזזה אחת צמשמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה:).

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא:). כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה:).

(16) משמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאכם, וחטאת היא שוגג (שזועות יז: ת"כ פרק ד, ז): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג:). וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחוץ משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נו:). השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויצא, לפי שהזה הזהות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמתנות המזבח הזקיקו לזאת מן המזבח ולחוץ, ויתחיל מקרן מזרחית צפנית (יומא נח:). וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לחוץ זה (יומא נז:).

19	And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.	וַיִּדְּי עֲלוֹהֵי מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ שִׁבְעַ זְמַנִּין וַיְקַדְּשֵׁנָה מִסּוּאֵמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וְהִזָּה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ שִׁבְעַ פַּעַמִּים וְטָהָרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	19
20	And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.	וַיִּשְׂצִי מִלְּכַפְרָא עַל קוֹדֶשָׁא וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבַּחָא וַיִּקְרִיב יָת צִפְיָא חַיָּא:	וְכִלְהּ מִכְּפָר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת־הַשְּׂעִיר הַחַי:	20
21	And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.	וַיִּסְמֹךְ אֶהָרֹן יָת תְּרֵינֵי יְדָוְהֵי עַל רִישׁ צִפְיָא חַיָּא וַיִּדְּי עֲלוֹהֵי יָת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָת כָּל מִרְדֵּיהוֹן לְכָל חַטָּאֵיהוֹן וְיִתִּין יְתָהוֹן עַל רִישׁ צִפְיָא וַיִּשְׁלַח בְּיַד גִּבֹּר דְּזִמִּין לְמַהֲדָּ לְמִדְבָּרָא:	וְסִמָּךְ אֶהָרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:	21
22	And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.	וַיִּטּוֹל צִפְיָא עֲלוֹהֵי יָת כָּל חוֹבֵיָהוֹן לְאַרְעָ דְּלֹא יִתְּבֹא וַיִּשְׁלַח יָת צִפְיָא בְּמִדְבָּרָא:	וַנָּשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גִּזְרָה וְשָׁלַח אֶת־הַשְּׂעִיר בְּמִדְבָּר:	22
23	And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.	וַיַּעֲזֹל אֶהָרֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּשְׁלַח יָת לְבוּשֵׁי בּוּצָא דְּלִבָּשׁ בְּמִיעֲלִיהּ לְקוֹדֶשָׁא וַיַּצְנַעְנֹן תַּמָּן:	וַבָּא אֶהָרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:	23

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות באצבעו על קרנותיו, מָהֵה ז' הזאות על גגו: וטהרו. ממה שעבר:

וקדשו. לעתיד לבא (מ"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אחמול (יומא סו:):

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לב.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולבוש בגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הברד. אחר שהוציאם ולבוש בגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והואצת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטרת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, וְשָׁלַח אֶת הַשְּׂעִיר בְּמִדְבָּר, וְכָסַף אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמִּים וְגו', וְנָחַץ וְעָשָׂה אֶת עֹלֹתוֹ וְגו', וְאֶת סֶלֶץ הַסְּטֹאֹת וְגו', וְכָל הַפְּרָשָׁה עַד וְאֶחָדִי כֹן יָצָא אֶל הַמִּצְחָה, ואחר כך יצא אֶהָרֹן: והניחם שם. מלמד שטעונין גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה בגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:):

- 24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.
- 25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.
- 26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.
- 27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.
- 28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.
- 29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.
- וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וַיַּסְחֵי יֵת בְּשָׂרֶיהָ בַּמִּיָּא בַּמִּקְוֶה קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בָּעֵדוּ וַיִּבְעַד הָעָם:
- וְאֵת חֵלֶב הַחֲטָאֹת יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:
- וְהַמְשַׁלַּח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזְאֵזֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
- וְאֵת פֶּרֶךְ הַחֲטָאֹת וְאֵתוֹ שְׂעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת־דָּמָם לַכֹּפֶר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם:
- וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
- וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלֹאכְהָ לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִלָּח וְהַגֵּר תִּגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
- וַיַּסְחֵי יֵת בְּשָׂרֶיהָ בַּמִּיָּא בַּמִּקְוֶה קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בָּעֵדוּ וַיִּבְעַד הָעָם:
- וְאֵת חֵלֶב הַחֲטָאֹת יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:
- וְהַמְשַׁלַּח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזְאֵזֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
- וְאֵת פֶּרֶךְ הַחֲטָאֹת וְאֵתוֹ שְׂעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת־דָּמָם לַכֹּפֶר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם:
- וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
- וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלֹאכְהָ לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִלָּח וְהַגֵּר תִּגֵּר בְּתוֹכְכֶם:

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את צפרו ולבשם שכשהוא מִשְׁנֶה מבגדי זהב לבגדי לבן טעון טבילה, שזאת טבילה פשוט בגדי זהב שעצד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש בגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא מִשְׁנֶה מבגדי לבן לבגדי זהב טעון טבילה (שם לז): במקום קדוש. המקדש בקדושת עזרה, והיא היתה בגג בית הפֶּךְ, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה בחיל (שם ל). ת"כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה בגדים שהוא עוצד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. ליל לעולה האמור למעלה בְּזֹאת יֵצֵא אֶל־הָעֵדוּ: ואת עולת העם. ויל לעולה האמור למעלה וּמִקָּח עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פשוט: יקטיר המזבח. על מזבח החיטון, דאלו צפנימי כתיב לא תעלו עלי קטרת זרה ועלה ומנחה (שמות ל):

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:

<p>30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.</p>	<p>כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר אֲדָרִי בַּיּוֹמָא הַדִּין יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְשֹׁהַר אֲתֹכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּשְׁהָרוּ:</p>	<p>30 כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְשֹׁהַר אֲתֹכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּשְׁהָרוּ:</p>
<p>31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.</p>	<p>שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְעֵנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:</p>	<p>31 שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְעֵנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:</p>
<p>32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.</p>	<p>וְיִכָּפֵר כֹּהֵנָא דִּירְבִּי יְהוֹי וְדִקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיהּ לְשִׁמְשָׁא תַּחֲוֹת אָבוּהִי וְיִלְבַּשׁ יֵת לְבוּשֵׁי בּוּצָא לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁא:</p>	<p>32 וְיִכָּפֵר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֹת־יָדוֹ לַכֹּהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבְשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar, and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.</p>	<p>וְיִכָּפֵר עַל מִקְדָּשׁ קֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבָּחָא יִכָּפֵר וְעַל כֹּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דִּקְהֵלָא יִכָּפֵר:</p>	<p>33 וְיִכָּפֵר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקֹּהֶל יִכָּפֵר:</p>
<p>34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְהָיְתָה־זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵהֶם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>34 וְהָיְתָה־זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵהֶם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>XVII And the LORD spoke unto Moses, saying: 2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:</p>	<p>וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהּ: מִלֵּיל עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹתָיו וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶן דִּין פִּתְגָמָא דְּפִקִּיד יְיָ לְמִימְרֵהּ:</p>	<p>רצעי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: 2 דַּבֵּר אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה תִּדְבָּר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:</p>

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא כהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ט, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה באהרן הוֹרֵךְ לומר כהן גדול הצא אחריו שיהא כמֹהוּ: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרוצה בגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאסיהו ואילך, שצימיו נגזזה כלוחית של שמן המשחה (יומא נז:): לכהן תחת אביו. ללמד שאם בנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לוצץ לגדולתו אלא ממקיים גזירת המלך:

3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,

4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.

5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.

6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.

7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.

8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,

9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.

גִּבֹר גִּבֹר גִּבֹר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל דִּבְכּוֹס תּוֹר אוֹ אִמֹר אוֹ עִז בְּמִשְׁרִיתָא אוֹ דִּבְכּוֹס מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:

וְלִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לָא אִיתְּהוּ לְקִרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ קָדָם מִשְׁכָּנָא דִּי דָמָא יִתְחַשֵּׁיב לְגוֹבְרָא הֵהוּא דָמָא אֲשֶׁר וְיִשְׁתִּיבִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מִגּו עֲמִידָה:

בְּדִיל דִּיִּתְּנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דְּבִחִיהוֹן דְּאִנּוּן דְּבָחִין עַל אִפִּי חֻקְלָא וְיִיתְּנוּן לְקָדָם יְיָ לְתִרְעָה מִשְׁכָּן זִמְנָא לָוֵת כְּהֵנָּא וְיִכְסּוּן נִכְסֵת קוֹדֶשִׁין קָדָם יְיָ יֵתְּהוֹן:

וְיִזְרוֹק כְּהֵנָּא יֵת דָּמָא עַל מִדְּבָחָא דִּי בְּתִרְעָה מִשְׁכָּן זִמְנָא וְיִסִּיק תְּרַבָּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יְיָ:

וְלֹא יִדְּבָחוּן עוֹד יֵת דְּבִחִיהוֹן לְשִׁידִין דְּאִנּוּן טַעֲנָן בְּתִרְיָהוֹן קִיָּם עָלֵם תְּהִי דָא לְהוֹן לְדִרְיָהוֹן:

וְלִהוֹן תִּימָר גִּבֹר גִּבֹר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרִיא דִּיתְגִּיּוֹרִין בִּינִיָּהוֹן דִּיִּסִיק עַלְתָּא אוֹ נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא:

וְלִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לָא יִיתְּנִיָּה לְמַעֲבַד יֵתִיהָ קָדָם יְיָ וְיִשְׁתִּיבִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מִעֲמִידָה:

3 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׂב אוֹ-עִז בְּמַחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לְמַחֲנֶה:

4 וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לְהִקְרִיב קָרְבָּן לִיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכָּן יְהוָה דָּם יִחַשֵּׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:

5 לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל-פְּנֵי הַשֹּׁדֶה וְהַבְּיָאִם לִיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לִיהוָה אוֹתָם:

6 וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת-תֵּדָם עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר תַּחֲלֵב לָרִית נִיחַח לִיהוָה:

7 וְלֹא-יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת-זִבְחֵיהֶם לְשִׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה-זֹּאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:

8 וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-תֹּגֵר אֲשֶׁר-יִגּוֹר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר-יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ-זִבַּח:

9 וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לִיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:

חמישי (שלישי)

(3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצר, שנאמר להקריב קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (וצחים קו):

(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שם):

(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזכות:

(7) לשעירים. לשדים, כמו ופִּעִירִים יִקְדוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):

(8) אשר יעלה עולה. למייצג על המקטיר איברים צמוץ, (עיי' צרא"ס) כשחט צמוץ, שאם שחט אחד והעלה חצירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו חולין כט):

<p>And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the 10 strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בְּנֶפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכַּרְתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:</p>	<p>10 וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בְּנֶפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכַּרְתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:</p>
<p>For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.</p>	<p>כִּי־נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נֶפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יִכָּפֵר:</p>	<p>11 כִּי־נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נֶפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יִכָּפֵר:</p>
<p>Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.</p>	<p>עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־אָנֶשׁ מִמֶּכָּה לֹא יִיכּוֹל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:</p>	<p>12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:</p>
<p>And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.</p>	<p>וְגֵבֶר גֵּבֶר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַיֹּדֵיָא דִּיתְגִּירֹון בִּינִיחֹון דִּיצִיד צִידָא חִיתָא אוּ עוֹפָא דְמִתְאֲכִיל וַיִּשׁוּד יֵת דְּמִיָּה וַיִּכְסִינֶיהָ בְּעָפָרָא:</p>	<p>13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצֹּד צִיד חִיתָא אוּ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמּוֹ וַיִּכְסֶהוּ בְּעָפָר:</p>
<p>For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.</p>	<p>אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דְּמִיָּה בְּנֶפֶשֶׁיהָ הוּא וְאָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בָּשָׂר לֹא תִיכּוֹלֹן אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דְּמִיָּה הִיא כָּל דִּיִּכְלֶנֶיהָ יִשְׁתִּי־צִי:</p>	<p>14 כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ בְּנֶפֶשׁוֹ הוּא וְאָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אֹכְלוֹ יִכָּרֵת:</p>
<p>And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.</p>	<p>וְכָל־אָנֶשׁ דִּיִּיכּוֹל גְּבִילָא וְחִבְרָא בִּצְיִבִיא וּבְגִירָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמֵיָא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>15 וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל גְּבִילָהּ וְשִׂרְפָּהּ בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וּכְבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהָר:</p>

- (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
 (10) כל דם. לפי שנאמר צנפס יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריחות 7:): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסקי צו:
 (11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נתתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:
 (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד).
 (13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אוזין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל צמר אלא צהומנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, 3): אשר יאכל. פרט לטמאים:
 (14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה צו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם וצמר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׁרוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ)	וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׁרוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ)	16
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמֹר:	XVIII
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבֹּתֶם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֻתֵיהֶם לֹא תֵלְכוּ:	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבֹּתֶם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֻתֵיהֶם לֹא תֵלְכוּ:	3
4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לִלְכֹּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לִלְכֹּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	4
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאָדָם וְנָתַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאָדָם וְנָתַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	5

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצנת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הצליעה, ולמדך כאלו שמתמאה באכילתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא צנצנת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, יא' עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים במלקות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקצלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנחוק בעריות דימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפדע וגאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שיצאו ישראל מקולקל מן הכל ("כ"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותו עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אומר, אלא אלו נמוקות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון עקטזאות ואקטזאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בחורה במשפט, שאילו לא נאמרו היו כדאי לאומר: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אחס רשאים להפטור: ללכת בהם. אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלא ואלמד חכמת המצריים והכשדים:

(5) ושמרתם את חקותי. לרבות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב בהם ("כ"כ ש יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשתא ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר צעולם הזה, והלא סופו הוא מת: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

<p>6 None of you shall approach any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.</p>	<p>גִּבְרִי גִבְרָה לְכָל קָרִיב בְּשִׁרְיָהּ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלְאָהּ עֲרִיָא אֲנִי יי:</p>	<p>שִׁשִּׁי אִישׁ אִישׁ אֶל-כָּל-שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלְוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>7 The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרֹת אָבִיךָ וְעֲרֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ: (ס)</p>	<p>7 עֲרֹת אָבִיךָ וְעֲרֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ: (ס)</p>
<p>8 The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.</p>	<p>עֲרֹת אִשְׁתְּ-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ דְּאָבִיךָ הִיא: עֲרֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>	<p>8 עֲרֹת אִשְׁתְּ-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ דְּאָבִיךָ הִוא: עֲרֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>9 The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .</p>	<p>עֲרֹת אֲחוֹתְךָ בֵּת אָבִיךָ או בֵּת אִמְךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אִמְךָ אוֹתְהָ אוֹ מִן אִמְךָ מִן גִּבְרָה אֲחֵרָה לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ: (ס)</p>	<p>9 עֲרֹת אֲחוֹתְךָ בֵּת-אָבִיךָ אוֹ בֵּת-אִמְךָ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ: (ס)</p>
<p>10 The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.</p>	<p>עֲרֹת בֵּת-בְּנֶךָ אוֹ בֵּת בְּרַתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ אֲדִי עֲרוּתָהּ אֲנִי:</p>	<p>10 עֲרֹת בֵּת-בְּנֶךָ אוֹ בֵּת-בְּרַתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ כִּי עֲרוּתָהּ הִנֵּה: (ס)</p>
<p>11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרֹת בֵּת אִשְׁתְּ אָבִיךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ אֲחֵתְךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ:</p>	<p>11 עֲרֹת בֵּת-אִשְׁתְּ אָבִיךָ מוֹלְדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ: (ס)</p>
<p>12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.</p>	<p>עֲרֹת אִחַת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה קָרִיבַת אָבִיךָ הִיא:</p>	<p>12 עֲרֹת אֲחוֹת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה שָׂאֵר אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>13 Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.</p>	<p>עֲרֹת אִחַת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אֲדִי קָרִיבַת אִמְךָ הִיא:</p>	<p>13 עֲרֹת אֲחוֹת-אִמְךָ לֹא תִגְלֶה כִּי-שָׂאֵר אִמְךָ הִוא: (ס)</p>
<p>14 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.</p>	<p>עֲרֹת אַחֲבִיךָ לֹא תִגְלֶה לְאִחֲתֶיהָ לֹא תִקְרַב אֶת אֲחֵתְךָ הִיא:</p>	<p>14 עֲרֹת אַחֲבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דְּדָתְךָ הִוא: (ס)</p>

- (6) לֹא תִקְרְבוּ. לְהַזְכִּיר הַנִּקְבָּה כּוֹכֵר, לְכַךְ נִאֲמַר לְשׁוֹן רִבִּים: אֲנִי ה'. נִאֲמַן לְשִׁלְשׁ שָׁכֵר:
(7) עֲרוֹת אָבִיךָ. וְזֶה אֲשֶׁר אֲבִיךָ (סְנֵה־דִרְיָן נִד.), אוֹ אִינוֹ אֵלָּא כְּמַשְׁמַעוֹ, נִאֲמַר כֹּהֵן עֲרוֹת אֲבִיךָ, וְנִאֲמַר לְהֵלֵן עֲרוֹת
אֲבִיךָ (וִיקְרָא כ, יא), מֵה לְהֵלֵן אֲשֶׁר אֲבִיךָ, אֵף כֹּהֵן אֲשֶׁר אֲבִיךָ: וְעֲרוֹת אִמְךָ. לְהַזְכִּיר אִמּוֹ שֶׁאִינָה אֲשֶׁר אֲבִיךָ:
(8) עֲרוֹת אִשְׁתְּ אָבִיךָ. לְרִצּוֹת לְאַחֵר מִיִּמָּה:
(9) בֵּת אָבִיךָ. אֵף כֵּן אֲנוֹסָה כְּמַשְׁמַע: מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ. בֵּין שְׂאוֹמְרִים לוֹ לְאֲבִיךָ קִיִּים אֵת אִמָּה,
וּבֵין שְׂאוֹמְרִים לוֹ הוֹלָא אֵת אִמָּה (יִצְמוֹת כג.), כְּגוֹן מַמְזֵרֶת אוֹ נִשְׁתִּינָה:
(10) עֲרוֹת בֵּת בְּנֶךָ וְגו'. כִּצְמוֹ מֵאֲנוֹסָמוֹ הַכְּמוֹצֵה מִדְּבַר (סְנֵה־דִרְיָן עו.), וְכִצְמוֹ וְכִצְמוֹ מֵאֲשֶׁמוֹ אֲנוֹ לְמַדִּין מֵעֲרוֹת
אֲשֶׁר וְכִצְמוֹ שֶׁנִּאֲמַר כֵּהֵן לֹא תִגְלֶה, בֵּין שֶׁהִיא מִמֶּנּוּ בֵּין שֶׁהִיא מֵאִישׁ אֲחֵר: עֲרוֹת בֵּת בְּנֶךָ. קֵל וְחֹמֶר לְכַתֵּךְ, אֵלָּא
לְפִי שֶׁאֵין מִזְהִירִין מִן הַדִּין לְמַדּוֹה מִגְזֵרָה שׁוּה, (כְּמַסַּכַּת יִצְמוֹת ג.).
(11) עֲרוֹת בֵּת אִשְׁתְּ אָבִיךָ. לִימַד שֶׁאֵינוֹ חַיִּיב עַל אֲחִיו מִשְׁפָּקָה וְנִקְרִית, לְכַךְ נִאֲמַר כֵּן אֲשֶׁר אֲבִיךָ, כִּרְאוּיָהּ
לְקִידּוּשִׁין (יִצְמוֹת כג.):

<p>15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֶת כִּלְתָּךְ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנִךְ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה: (ס)</p>	<p>15 עֲרֹנֶת כִּלְתָּךְ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנִךְ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה: (ס)</p>
<p>16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֶת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה דְאָחוֹךְ הִיא:</p>	<p>16 עֲרֹנֶת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה דְאָחוֹךְ הִיא: (ס)</p>
<p>17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.</p>	<p>עֲרֹנֶת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה תִּגְלֶה יֵת בֵּת בְּרָהּ וְיֵת בֵּת בְּרָתָהּ לֹא תִסַּב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָה קְרִיבִין אֲנִין עֵיצֵת חֲטָאִין הִיא:</p>	<p>17 עֲרֹנֶת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בִּתְּבָנָהּ וְאֶת־בִּתְּבָתָהּ לֹא תִקַּח לְגִלְוֹת עֲרֹנָתָה שְׂאֵרָה חֲנָה וְזָמָה הִוא:</p>
<p>18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.</p>	<p>וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצִדָּר לְגִלְוֹת עֲרֹנָתָה עִלֶּיהָ בַּחַיָּיהָ:</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצִדָּר לְגִלְוֹת עֲרֹנָתָה עִלֶּיהָ בַּחַיָּיהָ:</p>
<p>19 And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.</p>	<p>וְלֹא־תִקְרַב לְאִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ סְאוֹבְתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָה:</p>	<p>19 וְלֹא־אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ סְמוּאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְוֹת עֲרֹנָתָה:</p>
<p>20 And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.</p>	<p>וּבְאִשְׁת־חֲבֵרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִבְתְּךָ לְזִרְעָה לְאִסְתַּאֲבָא בָהּ:</p>	<p>20 וְלֹא־אִשֶּׁת עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׂכִבְתְּךָ לְזִרְעָה לְטִמְאָה־בָּהּ:</p>
<p>21 And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.</p>	<p>וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאִשְׁמֹרַת וְלֹא תִחַלֵּל יֵת שְׁמִי דְאֵלֶיךָ אֲנִי יְיָ:</p>	<p>21 וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמִלְכָּה וְלֹא תִחַלֵּל אֶת־שְׁמִי אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:</p>
<p>22 Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.</p>	<p>וְיֵת דְכוּרָא לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הִוא:</p>	<p>22 וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הִוא: (רציעי)</p>
<p>23 And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.</p>	<p>וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׂכִבְתְּךָ לְאִסְתַּאֲבָא בָהּ וְאִתְּתָא לֹא תִקֹּם קֳדָם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ תִּבְלָא הִוא:</p>	<p>23 וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכִבְתְּךָ לְטִמְאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָה תִּבְלָה הִוא:</p>

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערותו, אל אשתו לא תקרב:
(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא זשים לבנך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:
(17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכחז אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות 15), לכך נאמר לא תקח, לשון קיסה, וכן לענין העונש אשר יקח את אשה ואת אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיסה, אבל אנס אשה מותר לישא בה: שארה הנה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כהרגומו עַל־מַטְאִין, שיכרך יועץ לחטוא:
(18) אל אחותה. שתיכן כחמת (קידושין כ): לצדד. לשון זרה, לעשות את זו זרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרסה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יצמות ח):
(21) למלך. עבודת אליילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות ומעבירין את הבן צרגליו בין שתי מדורות האש (סנהדרין סד): לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר למלך. זו העזרת האש:

24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	לֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּכָל אֲלֵין אֲרִי בְּכָל אֲלֵין אֲסִתַּאֲבוּ עִמָּמִיָּא דְּאַנָּא מִגְּלִי מִן קִדְמִיכוּן:	24 אֶל-תִּטְמְאוּ בְּכָל-אֵלֶּה כִּי בְּכָל-אֵלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם:
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וְאֶפְקַד עֲוֹנָהּ חֹבֶבָה עָלֶיהָ וְרוֹקִינָתָא אֶרְעָא יֵת יִתְבַּהֲא:	25 וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וְאֶפְקַד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתִּקָּא הָאָרֶץ אֶת- יִשְׁבֵּיהָ:
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וְשִׁמְרֶתֶם אֹתָם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזִלָּח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	26 וְשִׁמְרֶתֶם אֹתָם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזִלָּח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	אֲרִי יֵת כָּל תּוֹעִיבוֹתָא הָאֲלֵין עֲבָדוּ אֲנָשֵׁי אֶרְעָא דְּקִדְמִיכוּן וְאֶסְתַּאֲבַת אֶרְעָא:	27 כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אֲנָשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ:
28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא תִרְוֶקִין אֶרְעָא יִתְכוּן בְּסִאֲבִיכוּן יֵתָּה כָּמָא דְּרוֹקִינָתָא יֵת עִמָּמִיָּא דְּקִדְמִיכוּן:	מפטר וְלֹא-תִקֵּא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם:
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	אֲרִי כָּל דִּיעֲבִיד מִכָּל תּוֹעִיבוֹתָא הָאֲלֵין וְיִשְׁתַּיְצוּן נַפְשָׁתָא דִּיעֲבָדֵן מִגּוֹ עַמָּהוּן:	29 כִּי כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הַעֲשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-מִשְׁמֶרֶתִּי לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)	פסוקים וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-מִשְׁמֶרֶתִּי לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 148. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 174.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וַיִּלְלִי יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:	קדשים וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:
-----	--	---	---

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי' על סגליס (ישעי' י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון צלילה וערצוב, זרע אדם וזרע דמה:

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזון מלך שהאכיליהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עובדי עזירה. ותרגומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה במשמע (צ"ק לז):

(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר בית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכס, ואם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:

<p>2 Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.</p>	<p>מִלֵּיל עִם כָּל כְּנֻשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן קְדִישִׁין תְּהוֹן אֲרִי קְדִישׁ אֲנָא יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>2 דְּבַר אֱלֹהִים-עֲדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>3 Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.</p>	<p>גְּבֵר מִן אִמִּיה וּמִן אָבוֹהִי תְהוֹן דְּחִלִין וְיִת יוֹמֵי שְׁבִיעָא דִּילִי תַשְׁרוֹן אֲנָא יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>3 אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>4 Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא תִתְּפֹנוּן בְּתַר טַעֲוֹן וְדַחֲלֵן דְּמִתְּכָא לֹא תַעֲבִדוּן לְכוּן אֲנָא יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>4 אֶל-תִּתְּפֹנוּ אֶל-הַתִּלְלִים וְאֵלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֵם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>5 And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.</p>	<p>וְאֲרִי תַפְסֹן נִכְסַת קוֹדֶשִׁין קָדֵם יי לְרַעְוָא לְכוּן תַּפְסֻנִּיה:</p>	<p>5 וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרֹצְנֵכֶם תִּזְבְּחֵהוּ:</p>
<p>6 It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.</p>	<p>בְּיוֹמָא דִּיתְנַכֵּס יִתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוּהִי וְדִישְׁתָּאֵר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְקַד:</p>	<p>6 בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכַל וּמִמָּחֳרָת וּהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשָּׂרֶף:</p>
<p>7 And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.</p>	<p>וְאִם אֶתְאָכְלָא יִתְאָכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הוּא לֹא יִהִי לְרַעְוָא:</p>	<p>7 וְאִם הָאָכַל יֹאכַל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הוּא לֹא יִרְצָה:</p>

(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כז, ה): קדושים תהיו. הו פרושים מן העריות ומן העזירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר שס ו), אשה וזה ושללה וגו' (ויקרא כא, ז), אָנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם. (ת"כ פרשתא א, א) ולא יסלל ויעזו אָנִי ה' מְקַדְשׁוֹ (שם פסוק טו). קדשים יִהְיוּ (שם פסוק ו), אִשָּׁה וְזֶה וְשִׁלָּה וגו' (שם פסוק ז):

(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם תיראו אביו ואמו, זה פשוטו. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:) אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אס לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, וצָבָדוּד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו בדברים (קידושין לא): ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לז): אני ה' אלהיכם. אתה ואבין חייבים בצבודי (יצמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (צ"מ לז). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזה צָבָדוּד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזדם. (ת"כ שם י) אלילים לשון אל, כלא הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותם אלהות: לא תעשו להם. לא תעשו לאחרים, ולא אחריכם. ואם תאמר לא תעשו לעזמכם אבל אחריים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יִהְיֶה לָךְ (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחריים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר וְאִם יָגֵד אִזְּךָ וְזֶכֶךָ קָרְבָנוֹ וגו' (ויקרא ז, טו): לרצונכם תזבחוהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרנון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:). מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שימכוין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחוהו, תשטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

<p>But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְדִיּוּקְלָיִה חֹבִיָּה יִקְבִּיל אֲרִי יָת קוּדְשָׁא דִּי אַחִיל וְיִשְׁתִּיץ אֲנָשָׁא הָהוּא מֵעַמּוּיָהּ</p>	<p>וְאִכְלִיו עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי־אֵת־קָדֹשׁ יִהְיֶה חָלָל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמּוּיָהּ</p>
<p>And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.</p>	<p>וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פֶּתַח שְׂדֵךְ לִקְצֹר וְלִקְטַת קִצִּירָהּ לֹא תִלְקֹט</p>	<p>וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פֶּתַח שְׂדֵךְ לִקְצֹר וְלִקְטַת קִצִּירָהּ לֹא תִלְקֹט</p>
<p>And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּכְרֹמֶךָ לֹא תַעֲלִיל וּפְרֹט כְּרֹמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנְי וְלִגְיֹרֵי תִשְׁבּוֹק יִתְּהוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם</p>	<p>וּכְרֹמֶךָ לֹא תַעֲלִיל וּפְרֹט כְּרֹמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנְי וְלִגְרֵי תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם</p>
<p>Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.</p>	<p>לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְדְּבוּן וְלֹא תִשְׁקְרוּן אִישׁ בְּעַמּוּיָתוֹ</p>	<p>לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְדְּבוּן וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמּוּיָתוֹ</p>
<p>And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.</p>	<p>וְלֹא תִשְׁבַּעוּן בְּשֵׁמִי לִשְׁקֹר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה</p>	<p>וְלֹא תִשְׁבַּעוּ בְּשֵׁמִי לִשְׁקֹר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה</p>
<p>Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.</p>	<p>לֹא תַעֲשׂוּם יָת חֲבֵרְךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתָּךְ עַד־בֹּקֶר</p>	<p>לֹא תַעֲשׂוּם יָת חֲבֵרְךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתָּךְ עַד־בֹּקֶר</p>

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִדָּשָׁן וְצֶחַת שְׁלֵמִיו וגו' (ויקרא טו, יח), תהיה ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר וְהִנָּפֵשׁ הַקֹּלֶלֶת מִמֶּנּוּ עֹנֶה פֶּשַׁע (שם), ממנו ולא מחזירו, ינא הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זכאים כט): פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים קְלִיָּם (ישעי' סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. צנות גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעט הכתוב, וזה צנות גמור מדבר (זכאים כח): וצמקת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שוה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שנייה פאה צסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׂבָלִים הנושרים בשעת קצירה אחת או שנים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעורל. לא תטול עוללות שזה והן ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קֶחֶף ולא נֶטֶף (פאה פ"ו, מ"ד): ופרט כרמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת צלירה: אני ד' אלהיכם. דיין להפרע, ואינו גובה מכס אלא נפשות, שנאמר אל תגזל דל וגו', כי ה' ירִיב רִיבָם וגו' (משלי כב, כבג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתת ד"ד (סנהדרין פו): ולא תבכשו. לפי שנאמר וְכָשָׁה (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תבכשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תבכשו ולא תשקרו ולא תשבעו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבעו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבעו בשמי לשקר, כל שם שיש לו:

(13) לא תעשק. זה הכוזב שכר שכיר (ת"כ פרשתא ז): לא תלִין. לשון נקזה, מוסע על הפעולה: עד בקר. צשכיר יום הכתוב מדבר, שניאיתו משקעה חמה, לפיכך זמן גְּצִי שְׂכָרוֹ כָּל הַלַּיְלָה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא קָצוֹא עָלָיו הַשָּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר צשכיר לילה (צבא מִזְיַעֲלָ קי), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך

14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא-תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִירָאתָ מֵאלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא תִלּוֹט דָּלָא שְׁמַע וּקְדָם דָּלָא חֲזִי לֹא תִשִּׁים תִּקְלָא וְתִדְחַל מֵאַלְהֵךְ אָנָּא יי:	14
15	Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.	לֹא-תַעֲשׂוּ עוֹל' בַּמִּשְׁפָּט לֹא- תִשָּׂא פָנֶי-דָּל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גָדוֹל בַּצֹּדֵק תִּשְׁפֹּט עִמִּיתְךָ: לֹא תַעֲבִדוּן שֹׁקֵר בְּדִין לֹא תִסָּב אַפִּי מִסְכִּינָא וְלֹא תִהְדָּר אַפִּי רִבָּא בְּקוֹשָׁטָא תְּדִינִיָּה לְחִבְרֵךְ:	סני (חמישי)
16	Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.	לֹא-תֵלֶךְ רִכִּיל' בְּעַמִּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל-דָּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמֶּךָ לֹא תִקּוּם עַל דָּמָא דְחִבְרֵךְ אָנָּא יי:	16
17	Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.	לֹא-תִשְׁנֹא אֶת-אָחִיךָ בְּלִבְבְּךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא: לֹא תִשְׁנִי יָת אָחוּךְ בְּלִבְךָ אוֹכְחָא תּוֹכַח יָת חִבְרֵךְ וְלֹא תִקְבִּיל עַל דִּילֵיהּ חוֹבָא:	17

זמן גצוי שכרו כל היום, לפי שנתנה תורה זמן לזעל הבית עונה, לבקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר בעמך לא תאר (שמות כז, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צחיים אף כל שהוא צחיים, ילא המה שאינו צחיים (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דדבר לא תתן ענה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחיה עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצדיות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר לטובה נתכוונתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצדיות מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדין המקלל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר פי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טו), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרס קמהו שקץ תשקננו וגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו ואזכור דין ונמנא מתפרנס צנקות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, צן גדולים הוא זה, היאך אציישו ואראה בצושמו, עוגש יש בדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הו' דן את חצירך לכך זכות:

(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים בצדיות רעיהם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ז. וראה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשת וצדל (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלפני בפתר רעהו (תהלים קא, ה), לשון רמיה (שם קכ, ז), לשון מדצרת גדלות (שם יב, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימל, שכל האותיות שמוצאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, צ"ת צפ"א, וגימל"ל צ"ק וק"ף, ונו"ן בלמ"ד, וז"ן צד"י, וכן ורגל בעצד (שמואל"ל ז, יט, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשנו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להחקשט בהם הנשים, על שם שמתחרז תמיד בעצירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרגומו לא תיכול קורצין, כמו וכלו קרציהו די יהודאי (דניאל ג, ח), אכל צהו קורצא צימלפא (צרכות נח), נראה בעיני שהיה משפטם לאכול בבית המקדש דצריהם שום הלעטה, והוא גמר חזק שדצריו מקויימים ומעמידים על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קרץ צעיקו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ בעיניהם ולרמוז דברי רכילותן שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צמיתתו, ואחיה יכול להצילו, כגון טובע צנהר, וחיה או לסמים צאים עליו (ת"כ פרק ד, חסנהדרין עג): אני ה'. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו צרבים (ערכין טז):

18	Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.	לֹא־תִקֵּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כַּמּוֹד לְנַפְשְׁךָ כִּי־אֲנִי יְהוָה לִחְבֶּרְךָ כְּוֹתֵךְ אָנֹכִי׃	לֹא־תִקֵּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כַּמּוֹד אֲנִי יְהוָה׃	18
19	Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.	יִתְּ קִימֵי תִטְוֶנָה בְּעִירְךָ לֹא תִרְבֵּיב עִירוּבִין חֲקִלְךָ לֹא תִזְרַע עִירוּבִין וּלְבוּשׁ עִירוּבִין שְׁעִטְנִיזָא לֹא יִסַּק עָלֶיךָ׃	אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמָּתְדִי לֹא־תִרְבֵּיב כִּלְאִים שְׂדֵךְ לֹא־תִזְרַע כִּלְאִים וּבִגְד כִּלְאִים שְׁעִטְנִיזָא לֹא יֵעָלֶה עָלֶיךָ׃	19
20	And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.	וְגִבּוֹר אֲרִי וְשָׂכֹב יֵת אֶתְתָּא שְׂכִבְתָּ זָרַע וְהִיא אֲמָא אֲחִידָא לְגִבּוֹר וְאֶחָפְרָקָא לֹא אֶתְפְּרִיקַת בְּכִסְפָּא אוֹ חִירוּתָא לֹא אֶתְהִיבַת לָהּ בְּשִׁטָּר בְּקוֹרְתָא תְּהִי בֵּהּ לֹא יָמוּתוּן אֲרִי לֹא אֶתְחַרְרַת׃	וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ שְׂכִבְתָּ זָרַע וְהִוא שְׂפַחָה נִחְרַפְתָּ לְאִישׁ וְהַפְדָּה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפִשָּׁה לֹא נָתַן־ לָהּ בְּקָרְתָּ תְּהִיָּה לֹא יוֹמָתוּ כִּי־לֹא חֲפִשָּׁה׃	20
21	And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.	וְיָוִיתִי יֵת אֲשָׁמִיהָ לְקָדִם יְיָ לְדָרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא דְכָרָא לְאֲשָׁמָא׃	וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם׃	21
22	And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.	וַיִּכְפֹּר עָלוּהִי כִּהְנָא בְּדָכְרָא דְאֲשָׁמָא קָדִם יְיָ עַל חֻבַּתְיָה דְחָב וַיִּשְׁתַּבֵּיךְ לִיָּה מִחֻבַּתְיָה דְחָב׃	וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל־ חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא׃ (פ)	22

- (18) לא תקום. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנוטר האיצה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.). ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול צמורה (מ"ב ש"ס יב):
- (19) את חקתי תשמרו. ואלו הן צהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד בלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלביש ששטניז גמר ופשתים יקדו (דברים כב, יא), יכול לא ילביש גזיז זמר ואניני פשתן, תלמוד לומר בגד, מנין לרבות הלביש, למוד לומר ששטניז, דבר שהוא ששטניז וניז, ואומר אני, נזון לשון דבר הנמלט ושזור זה ע"ס זה להצרו, מישטניז בלע"ז, כמו חזיניז לגאזי דאית צהון (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פלישטרי"א, ולשון ששטניז פירש מנחם, מחצרת זמר ופשתים:
- (20) נחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחיה שפחה וחיה צת חורין המאורסת לבעד עצרי שמוחר בשפחה הכתוב מדבר (כריתות יא.). והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסחם פדיון כספך (מ"ב פרק ה, ג גיטין לט.). או חפשה. בשטרי: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על בית דין לבקר את הדבר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא.) למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא בקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), והפלה ה' את מפתך וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושה קידושין, הא אם חופשה, קידושה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג.):
- (22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט.).

<p>23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכִי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ וְנָאֲרִי תִשְׁלֹחַן לְאֶרֶץ וְתַצְבֹּנוּ כָּל אֵילָן דָּמִיכֹל וְתִרְחֲקוּן רִחְקָא יֵת אֲבִיָּה תִלַּת שָׁנִין יְהִי לְכוֹן מִרְחֹק לֹא-אֲכָדָא לָא יִתְאָכִיל:</p>	<p>שְׁלֹש שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל וְנִטְעָתֶם כָּל-עֵץ מֵאֲכָל וְעֲרֵלְתֶם עֲרֵלְתּוֹ אֶת-פְּרִיָּו</p>
<p>24 And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.</p>	<p>וּבְשָׁנָה רְבִיעִיתָא יְהִי כָּל אֲבִיָּה קוֹדֶשׁ תִּוְשַׁבְּחֻן קֳדָם יי</p>	<p>24 וּבְשָׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל-פְּרִיָּו קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לִיהוָה:</p>
<p>25 But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבְשָׁנָה חֲמִישִׁיתָא תִּיכְלוּן יֵת אֲבִיָּה לְאוֹסְפָא לְכוֹן עַל-לִתִּיָּה אָנָּה יי אֱלֹהֵכוֹן:</p>	<p>25 וּבְשָׁנָה חֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת-פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתּוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>26 Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.</p>	<p>לֹא תִיכְלוּן עַל דְּמָא לָא תִנְחָשׁוּן וְלֹא תַעֲוֹנוּ:</p>	<p>26 לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לָא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנוּ:</p>
<p>27 Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.</p>	<p>לֹא תִקְפוּן פְּתָא דְּרִישְׁכוֹן וְלֹא תַחְבִּיל יֵת פְּתָא דְּדִקְנָךְ:</p>	<p>27 לֹא תִקְפוּ פֶּאת רֵאשֵׁיכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאת זְקִנְךָ:</p>
<p>28 Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.</p>	<p>וְחִבּוּל עַל מִית לֹא תַתְּנוּן בְּבָשְׂרְכוֹן וְרוּשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתְּנוּן בְּכוֹן אָנָּה יי:</p>	<p>28 וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ לֹא תַתְּנוּ בְּבָשְׂרְכֶם וּכְתַבַּת קַעֲקַע לֹא תַתְּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְהוָה:</p>

(23) וערלתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא אטוס ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ח"כ פרש"א ג. ג.), יכול אם הצניעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, בהוייתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד): שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המזוה הזאת שחשמו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצרך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מטעיר בו חסם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצמחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרבה פנים נדרש (סנהדרין, סג.). אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחנא נפשה, ועוד הרבה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צדי הפסיקו צדך (סנהדרין סה): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחמיל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאח (סנהדרין סו):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה צדעיו לאחורי אזניו ולפדחתו (מכות כ:), ונמא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחורי אזניו עקרי שערו למעלה מצדעיו הרבה: פאת זקבך. סוף הזקן וגבוליו, והן חמש, שטים בכל לחי, ולחי למעלה אל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חצור שני הלחיים יחד (שם כ:):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין בשרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם (שם כא): קעקע. לשון והוקע אוקס (במדבר כה, ד), והוקענים (שמואל ב-כא, ו), תוחצין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמאלו מחוקין ותחוצין בקרקע, פורפו"י נט בלע"ז:

29 Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	לֹא תַחֲלֵל יֵת בְּרַתְךָ לְאִשְׁעֵי יוֹתָהּ וְלֹא תִטְעֵי אֶרֶץ וְתִתְמַלֵּי אֶרֶץ עֲצֵת חֲטָאִין:	אֶל-תַּחֲלֵל אֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמָלְאָה הָאָרֶץ זִמָּה:	29
30 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	יֵת יְוֹמֵי שְׁבִיעָא דִּילִי תִטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּ דְחָלִין אֲנָא יי:	אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה:	30
31 Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	לֹא תִתְּפֹנוּן בְּתַר בְּדִין וּזְכוּרוּ לֹא תִתְּבַעוּן לְאִסְתָּאבָא בְּהוּן אֲנָא יי אֱלֹהֵכֹן:	אֶל-תִּתְּפְּנוּ אֶל-הָאֲבֹת וְאֶל-הַיִּדְּעָנִים אֶל-תִּבְקְשׁוּן לְטַמְאָה בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	31
32 Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִן גְּדָם דְּסִבֵּר בְּאוֹרֵיתָא תְּקוּם וְתִתְּדַר אִפִּי סָבָא וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֵךְ אֲנָא יי:	מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקּוּם וְתִדְרַת פְּנֵי זָקֵן וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)	32
33 And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	נָאֲרִי יִתְגִּיר עִמְכֹן גִּיּוֹרָא בְּאֶרְעֹכֹן לֹא תִזְנוּן יְתִיהָ:	וְכִי-יִגֹּר אִתְּךָ גֵּר בְּאֶרְצְכֶם לֹא תִזְנוּ אִתּוֹ:	רביעי (ששי)
34 The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	כִּנְצִיבָא מִנְכֹן יְהִי לְכֹן גִּיּוֹרָא דִּיתְגִּיר עִמְכֹן וְתִרְחַם לֵיהּ כְּנַתְךָ אֲרִי דִּיִּירִין הִוִּיתוּן בְּאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם אֲנָא יי אֱלֹהֵכֹן:	כְּאֶזְרַח מִכֶּם יְהִיהֶם לָכֶם תִּגְרוּ תִגְרֵם אִתְכֶם וְאִתְּבַתְּ לֹא כְּמוֹד כִּי-גֵרִים הִיִּיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	34
35 Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא תַעֲבֹדוּן שְׂקָר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכִּילְתָּא:	לֹא-תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט בְּמִזְדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוּרָה:	35

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמוסר צמו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו.). ולא תזנה הארץ. אם אהה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן צמקוס אחר ולא צארצכס, וכן הוא אומר ויטעו רביצים וגו' (ירמיה ג, ג).

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא צמקלו ולא צמנעלו וצאפונדו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו.). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את צמותי תשמורו, אין צנין צית המקדש דוחה שבת (יצמות ו.).

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לבעל אוז וידעוני (סנהדרין סה.). בעל אוז זה פיתוס המדצר משחיו, וידעוני מכנים עזס חיה ששמה ידוע לחוך פיו והעזס מדצר: אל תבקשו. להיות עסוקים צס, שאס תעסקו צס אתם מַטְמָאִין לפני ואני מחעצ אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ז. יצ קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא יש צמקומו, ולא יסתור את דצרו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דצר זה מסור ללצו של עושהו שאין מכיר צו אלא הוא, וכל דצר המסור ללצ נאמר צו ויראת מאלהיך (שס):

(33) לא תזנו. אונאת דצרים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אהה צא ללמוד תורה שנחנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצך אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי צצר נאמר לא תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאס שיקר צמדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי

<p>36 Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.</p>	<p>מִזְנָנִים דְּקָשׁוֹט מִתְקָלִין דְּקָשׁוֹט מְכִילָן דְּקָשׁוֹט וְהִינִין דְּקָשׁוֹט יִהְיוּ לְכוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>	<p>36 מֵאֲזִי צֶדֶק אֲבִנֵי-צֶדֶק אִיפֹת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לְכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>
<p>37 And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וְתִשְׁרְוּ יָת כָּל קִימֵי וְיָת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבִדוּן יִתְהוֹן אֲנִי יְיָ:</p>	<p>37 וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>
<p>XX And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:</p>	<p>חמיישי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גְּבוּר גְּבוּר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיזְרֵי דִי־תִגְיִרוּן בִּישְׂרָאֵל דִּיתִין מִזְרַעִיהּ לְמֹלֶךְ אֲחֻקְטִילָא וְתִקְטִיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנִיהּ בְּאֲבָנַי:</p>	<p>2 וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרָעוֹ לְמֹלֶךְ מוֹת יוּמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בְּאֲבָן:</p>
<p>3 I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתִּין יָת רִימִי בְּאַנְשָׁא הַהוּא וְאַשְׁצִי יְתִיהּ מִגּוֹ עַמִּיהּ אֲדִי מִזְרַעִיהּ יִהְיֶה לְמֹלֶךְ בְּדִיל לְסַאֲבָא יָת מִקְדָּשִׁי וּלְאַחֲלָא יָת שְׁמָא דְּקוֹדֶשִׁי:</p>	<p>3 וְאֲנִי אֶתֶן אֶת-פְּנֵי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרָעוֹ נָתַן לְמֹלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת-מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת-שְׁמִי קֹדֶשִׁי:</p>
<p>4 And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְּבֹשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יָת עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיהִב מִזְרַעִיהּ לְמֹלֶךְ בְּדִיל דִּלָּא לְמִקְטֵל יְתִיהּ:</p>	<p>4 וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת-עֵינֵיהֶם מִן-הָאִישׁ הַהוּא בְּתַתּוֹ מִזְרָעוֹ לְמֹלֶךְ לְבִלְתִּי הָמִית אוֹתוֹ:</p>

עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים בדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צורב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא צבא פט:): במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלן כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצנחתי במצרים בין טפה של צכור לטפה שאינה של צכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלותיו במלח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (צ"מ סא:):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צבית דין, ואם אין כח לבית דין, עס הארץ מסייעין אותם (ת"כ פרשת ד, ד): עם הארץ. עס שצנינו נצרכת הארץ, דבר אחר עס שעמידין לירש את הארץ על ידי מנות הללו (סס):

(3) אתן את פני. פנאי אני מכל עסקי ועוסקו (סס יצ): באיש. ולא בצכור, שאין כל הצכור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צנו וצחא (דברים יח, י), צנו וצנו צחא מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למלך (ת"כ פרשת ד, ד, ו), זרע פסול מנין, ת"ל צחא מזרעו למולך (סס ו. סנהדרין סד:): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יחללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו דבר אחד סוף שיעלימו בדברים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף

<p>5 then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשׁוּי אֲנִי יֵת רוּגְזִי בְּגוֹבְרָא הָהוּא וּבְכָסְעָדוֹהִי וְאֲשִׁיצִי יְתִיה וְיֵת כָּל דְּשָׁעַן בְּתִירוֹהִי לְמַטְעִי בְּתֵר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמּוּהוֹן:</p>	<p>5 וְשִׁמְתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אוֹתוֹ וְאֶת־כָּל־הַזָּנִים אַחֲרָיו לַזָּנוּת אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>6 And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאֲנֹשׁ דִּיתַפְנִי בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרֵי לְמַטְעִי בְּתִרְיָהוֹן וְאֲתִין יֵת רוּגְזִי בְּאֲנָשָׁא הָהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיה מִגּוֹ עַמּוּהָ:</p>	<p>6 וְהִנָּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיִּדְעֹנִים לַזָּנוּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>7 Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קְדִישִׁין אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵכֶון:</p>	<p>7 וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִייתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>8 And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וְתִשְׁרֹון יֵת קִנְיִי וְתַעֲבְדוּן יְתִהוֹן אֲנִי יְיָ מְקַדְּשְׁכֶון:</p>	<p>8 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>9 For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>אֲרִי גִבֵּר גִּבֵּר דִּילוּט יֵת אָבוּהִי וְיֵת אִמּוּהָ אֲתַקְטִילָא יִתְקַטִּיל אָבוּהִי וְאִמּוּהָ לְט קַטְלָא חַיִּיב:</p>	<p>9 כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלַל דָּמָיו בּוֹ:</p>
<p>10 And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וּגְבֵר דִּיגוּף יֵת אֶתֶת גְּבֵר דִּיגוּף יֵת אֶתֶת חֲבֵרְיָהּ אֲתַקְטִילָא יִתְקַטִּיל וְגִיפְתָּא:</p>	<p>10 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאֹף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאֹף אֶת־אִשְׁתּוֹ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֹף וְהַנָּאֶפֶת:</p>
<p>11 And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וּגְבֵר דִּישְׁכּוּב יֵת אֶתֶת אָבוּהִי עֲרִיזָא דְּאָבוּהִי גְלִי אֲתַקְטִילָא יִתְקַטִּילוּן תְּרוּיָהוֹן קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>11 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרוֹת אָבִיו גְּלָה מוֹת־יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דָּמֵיהֶם בָּם:</p>

שיעלימו סנהדרי גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזועות לט.). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמספחחו, יכול יהיו כל המשפחה בהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו בהכרת ולא כל המשפחה בהכרת אלא זכורין: לזנות אחרי המלך.

לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה זכך (ח"כ שם טו), ואפילו אין זו עבודה (סנהדרין סד:):
(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו זו, דמיהם הם, ולמדנו מאוב וידענו שנאמר בהם זאצן ירגמו אותם דמיהם הם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמו זראשו (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרס לעצמו שיהרג:

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נז:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנאף והנאפת. כל מיתה האמורה בתורה קחם, אינה אלא חנק:

<p>12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.</p>	<p>12 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ וּגְבֵר דִּישְׁכּוֹב יֵת כַּלְתּוֹ מוֹת יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עֲשׂוּ דְמֵיהֶם בָּם: אֶתְקַטְלָא וְתִקְטְלוּן תְּרִייהוֹן תְּבַלָּא עֲבָדוּ קַטְלָא חֵי־בִין:</p>
<p>13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>13 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עֲשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוֹ דְמֵיהֶם בָּם: וּגְבֵר דִּישְׁכּוֹב יֵת דְּכּוּרָא מִשְׁכַּבִּי אִתָּא תוֹעִיבָא עֲבָדוּ תְּרִייהוֹן אֶתְקַטְלָא וְתִקְטְלוּן קַטְלָא חֵי־בִין:</p>
<p>14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.</p>	<p>14 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־אִמָּהּ זִמָּה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֵן וְלֹא תְהִי עֵיצַת חֲטָאִין תְּהִיָּה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם: וּגְבֵר דִּיסַב יֵת אִתָּא וְיֵת אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוּרָא יוֹקְדוֹן יְהִיָּה וְיִתְהוֹן וְלֹא תְהִי עֵיצַת חֲטָאִין בִּינֵיכֹן:</p>
<p>15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.</p>	<p>15 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכַבְתּוֹ בְּבִהֵמָה מוֹת יוּמָת וְאֶת־הַבִּהֵמָה תַּהַרְגוּ: וּגְבֵר דִּיתִין שְׁכִיבְתִּיה בְּבַעֲרָא אֶתְקַטְלָא וְתִקְטִיל וְיֵת בַּעֲרָא תִקְטְלוּן:</p>
<p>16 And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>16 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בִּהֵמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהָרְגָתָ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבִּהֵמָה מוֹת יוּמָתוֹ דְמֵיהֶם בָּם: וְאִתָּא דִּיתִין תִּקְרַב לְכָל בַּעֲרָא לְמִשְׁלַט בַּהּ וְתִקְטֹל יֵת אִתָּא וְיֵת בַּעֲרָא אֶתְקַטְלָא וְתִקְטְלוּן קַטְלָא חֵי־בִין:</p>
<p>17 And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.</p>	<p>17 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אָחֳתוֹ בֶּת־אָבִיו אֹו בֶּת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־עֶרְוֹתָהּ וְהִיא־תִרְאֶה אֶת־עֶרְוֹתָיו חֲסֹד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֶרְוַת אָחֳתוֹ גִּלָּה עֹנֹו יִשָּׂא: וּגְבֵר דִּיסַב יֵת אָחֳתִיה בֶּת אָבִיהּ אֹו בֶּת אִמִּיהּ וְיַחְזִי יֵת עֶרְוִתָּהּ וְהִיא תַחְזִי יֵת עֶרְוִתָּהּ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתַּיְצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּהוֹן עֶרְוַת אָחֳתִיה גְּלִי חוּבִיהּ יִקְבִּיל:</p>

(12) תבל עשו. גנאי. ליסנא אחרינא מזלזלין זרע האב בזרע הבן:

(13) משכבי אשה. מכנים כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה):

(14) ישרפו אותו ואחריו. אי אתה יכול לומר אשמו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה צהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכוזבין כאן שתייהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אמה, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שידוע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחבירו לעבור עזירה. כיוצא בדבר אמה אומר אבד קאצדון את כל המקומות (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שצאת תקלה על ידם אמרה חורה השחת, קרף וכלה, המטה את חבירו מדרכ חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי קרקה (צראשית לד, יד), חסודא. ומדרשו (סנהדרין נח): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לבנות עולמו ממנו, שנאמר עולם חסד יצקה (תהלים פט, ג):

<p>And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ דָּוָה וּגְלָהּ אֶת-עֲרוֹתֶיהָ אֶת-מִקְרָהּ הָעֶדָה וְהָיָה גִלְתָּהּ אֶת-מִקְוֵה דַּמְיָהּ וּנְכַרְתִּי שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ דָּוָה וּגְלָהּ אֶת-עֲרוֹתֶיהָ אֶת-מִקְרָהּ הָעֶדָה וְהָיָה גִלְתָּהּ אֶת-מִקְוֵה דַּמְיָהּ וּנְכַרְתִּי שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.</p>	<p>וְעֲרֹנֹת אֲחֹת אִמִּי וְאֲחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֲרֵי יָת קְרִיבְתֶּיהָ גְלִי חֹבְהוֹן יִקְבְּלוּן:</p>	<p>וְעֲרֹנֹת אֲחֹת אִמִּי וְאֲחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת-שְׂאֵרֵי הָעֶדָה עִוָּנָם יִשְׁאוּ:</p>
<p>And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דֹּדָתוֹ עֲרֹנָת דָּדוֹ גְּלָהּ חֲטָאָם יִשְׁאוּ עֲרִירִים יִמְתּוּ:</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דֹּדָתוֹ עֲרֹנָת דָּדוֹ גְּלָהּ חֲטָאָם יִשְׁאוּ עֲרִירִים יִמְתּוּ:</p>
<p>And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲחִיו נָדָה הוּא עֲרֹנָת אֲחִיו גְּלָהּ עֲרִירִים יִהְיוּ:</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲחִיו נָדָה הוּא עֲרֹנָת אֲחִיו גְּלָהּ עֲרִירִים יִהְיוּ:</p>
<p>Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.</p>	<p>וְתִשְׁמְרוּ אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא-תִקִּיאוּ אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לְשֹׁכֵת בָּהּ:</p>	<p>וְתִשְׁמְרוּ אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא-תִקִּיאוּ אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לְשֹׁכֵת בָּהּ:</p>
<p>And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.</p>	<p>וְלֹא תִחְכּוּן בְּנִמְוֹסֵי עַמֻּמָּיָא דְאֵנָּה מִגְלִי מִן קִדְמִיכוֹן אֲרֵי יָת כָּל אֲלֵין עֲבָדוּ וְרַחֵיק מִיִּמְרֵי יִתְהוֹן:</p>	<p>וְלֹא תִלְכּוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר-אֲנִי מוֹשְׁלֵחַ מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת-כָּל-אֱלֹהֵי עֲשׂוּ וְאֶקֶץ בָּם:</p>

סביעי

(18) הערה. גִּלָּה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והו"ו יורדת צמיצה לשם דבר, כמו זעורה, מגזרת וְלֹא קֵס וְלֹא נָע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יצמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אמן. שנה הכתוב צאזהרתן, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד), אבל ערות אשת אחי אביו לא הזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כתרומתו גִּלָּה וְלָד, ודומה לו וְלֹאנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי (בראשית טו, ז), יש לו בנים קוצרן, אין לו נים מת בלא בנים, לכן שָׁנָה שני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אס יהיו לו בשעת עצירה, לא יהיו לו כשימותו, לפי שקוצרן צחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו בשעת עצירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה):

(21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור הערה זה כנדה שהערה מפורשת זה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קָלַסְתִּי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ במזונו:

24 But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.

וְאָמַר לָכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־
אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם
לְרֶשֶׁת אֶתְּהָ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב
וּדְבַשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־
הָעַמִּים:

25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.

וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה
הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף
הַטָּמֵא לַטָּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ
אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה
וּבְעוֹף וּבְכָל־אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי
לָכֶם לַטְּמֵא:

26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.

וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ
אֲנִי יְהוָה וְאִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־
הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:

27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.

וְגִבֹּר אִם אִתָּא אָרִי יְהִי בְּהוֹן
בְּדִין אִם זְכוּרִי אֶתְקַטְּלָא
יִתְקַטְּלוּן בְּאִבְנָא יִרְגְּמוּן
יְתֵהוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 150. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20.

XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר
אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־
יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ:

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר צין פרה לחמור, שהרי מוזדלנין ונכרין הם, אלא צין טהורה לך לטמאה צין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חזיו, וכמה צין רוצו לחזיו מלא שיערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נכודכנזר וחזיריו, רצי אלעזר בן עזריה חומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קצה בצער חזיר, אי אפשר לנכוש כלאים, אבל יאמר אפשר, ומה אעשה ואצי שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הדללתכם מהם לשמי, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אויב וגו'. כאן נאמר צהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מזיד בלא התראה בהכרת, ושגגתם חטאת, וכן כל חייבי מיתות שנאמר צהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנוט אהרן (קידושין לה:). לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צחור עמיו, יא' מת מלוה (ת"כ ש"ס ג):

except for his kin, that is near	אֶלְהֵינוּ לְקַרְיָיִה וְדָקְרִיב	כִּי אִם-לְשֹׂאֲרֵי הַקָּרֹב אֵלָיו	2
unto him, for his mother, and	לִיה לְאִמִּיה וּלְאִבִּיהָ	לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנּוֹ וּלְבִתּוֹ	2
for his father, and for his son,	וּלְבָרְיָה וּלְבָרְתִּיה	וּלְאָחָיו:	
and for his daughter, and for his	וּלְאָחוּתִיה:		
brother;			
and for his sister a virgin, that is	וּלְאָחָתִיה בְּתוּלָתָא	וּלְאָחָתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה	3
near unto him, that hath had no	דְּקַרִיבָא לִיה דְּלֹא הָנֹת	אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ	3
husband, for her may he defile	לְגִבּוֹר לֹה יִסְתָּאב:	לָהּ יִטְמָא:	
himself.			
He shall not defile himself,	לֹא יִסְתָּאב בְּרִפְא בְּעַמִּיה	לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמּוֹ	4
being a chief man among his	לְאֶחָדוּתִיה:	לְהַחֲלוֹ:	4
people, to profane himself.			
They shall not make baldness	לֹא יַמְרִטוּן מִרֵּט בְּרִישָׁהוֹן	לֹא- (כ' יִקְרַחַה) (ק' יִקְרַחַו)	5
upon their head, neither shall	וּפְתָא דְדִקְנָהוֹן לֹא יַגְלַחוּן	קְרַחַה בְּרֹאשָׁם וּפָתָא זָקָנָם	5
they shave off the corners of	וּבִבְשָׂרְהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן	לֹא יַגְלַחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא	
their beard, nor make any	חֲבּוּל:	יִשְׁרְטוּ שְׂרָטָת:	
cuttings in their flesh.			
They shall be holy unto their	קְדִישִׁין יִהְיוּ קְדָם אֱלֹהֵהוֹן	קְדָשִׁים יִהְיוּ לֹא-לְהִיָּהֶם וּלֹא	6
God, and not profane the name	וּלֹא יַחֲלוּן שְׁמָא דְּאֱלֹהֵהוֹן	יַחֲלִלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת-	6
of their God; for the offerings of	אֲרִי יֵת קוֹרְבָנָא דִּי קוֹרְבָן	אֲשִׁי יִהְיֶה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם	
the LORD made by fire, the	אֱלֹהֵהוֹן אֲנּוּן מְקַרְבִּין וִיהוּן	מְקַרִיבָם וְהֵיוּ קֹדֶשׁ:	
bread of their God, they do offer;	קְדִישִׁין:		
therefore they shall be holy.			
They shall not take a woman	אֶתְתָא מִטְעִיא וּמַחֲלָא לֹא	אִשָּׁה זָנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקְחוּ	7
that is a harlot, or profaned;	יִסְבוּן וְאֶתְתָא דְּמַתְרַכָא	וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא	7
neither shall they take a woman	מִבְּעֻלָה לֹא יִסְבוּן אֲרִי	יִקְחוּ כִּי-קֹדֶשׁ הוּא לֹא-לֵהוּי:	7
put away from her husband; for	קְדִישׁ הוּא קְדָם אֱלֹהֵיה:		
he is holy unto his God.			

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שם ד):

(3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שם יב. יצמות ס.): אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה ישמא. מזה (ת"כ ס):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו (שם טו. יצמות כב:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשאר, בעוד שהיא בחור עמיו שיש לה קווצרין, שאינה מת מזוה, ובאיזה שם אמרתי, באותו שהיא להחלו, להתחלל הוא מכהונתו:

(5) לא יקרחו קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזכרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל ציון עיניכם, (דברים א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שזה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, ואף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.): ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו בַמִּלְקָט וּבַהֲטָטִי יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש צו השחתה וזהו תער: ובבשרם לא ישרטו שרשית. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) וְשָׂרָט לֹא יִשָּׂא (שם ככה), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרשית, לחייב על כל שריטה ושריטה, שחיצה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכחוז לא ישרטו ואני יודע שהיא שרשית:

(6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין זכך (ת"כ פרק א, ו):

(7) זוּבָה. שֶׁנִּצְעֵלָה צְעִילַת יִשְׂרָאֵל הָאֶסְכּוֹר לָהּ, כִּגּוֹן חֵיִיבֵי כְּרִיתוֹת אוֹ נִתְיָן אוֹ מִמּוֹר (יִצְמוֹת סָא): חֲלָלָהּ. שְׁנוּלָה מִן הַפְּסוּלִים שֶׁבַּכְּהוֹנָה, כִּגּוֹן צֵת אֶלְמָנָה מִכֶּהֶן גָּדוֹל, אוֹ צֵת גְּרוּשָׁה וְחִלּוּלָה מִכֶּהֶן הַדִּיּוּט, וְכֵן שֶׁנִּתְחַלְלָה מִן הַכְּהוֹנָה עַל יְדֵי בִיאת אֶחָד מִן הַפְּסוּלִים לִכְהוֹנָה (קִידוּשִׁין עו:):

<p>8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְקִדַּשְׁתָּהוּ כִּי־אֵת־לֶחֶם אֱלֹהִים הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִי לְךָ אֲרִי קֹדֶשׁ אֲנִי יי מְקַדְּשֶׁכֶּם:</p>	<p>8 וְקִדַּשְׁתָּהוּ כִּי־אֵת־לֶחֶם אֱלֹהִים הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִי־לְךָ כִּי קֹדֶשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֶׁכֶּם:</p>
<p>9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.</p>	<p>וּבִת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תִחַל לְזִנוּת אֶת־אֲבִיהָ הִיא מִחֻלָּלַת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס)</p>	<p>9 וּבִת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תִחַל לְזִנוּת אֶת־אֲבִיהָ הִיא מִחֻלָּלַת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס)</p>
<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאָחָיו אֲשֶׁר־יוֹצֵק עַל־רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת־יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:</p>	<p>10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאָחָיו אֲשֶׁר־יוֹצֵק עַל־רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת־יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל נֶפֶשׁת מִיתָא לֹא יֵיעוֹל לְאֲבִיהָ וּלְאִמָּיהָ לֹא יִסְתַּאב:</p>	<p>11 וְעַל כָּל־נֶפֶשֶׁת מֵת לֹא יֵאָב לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>
<p>12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלֹל אֶת־מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נִזְר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>12 וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלֹל אֶת־מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נִזְר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>וְהוּא אֶתְּאָב בְּבִתּוּלָהָ יִסָּב:</p>	<p>יִשְׂרָאֵל וְהוּא אִשָּׁה בְּבִתּוּלָהָ יִקַּח:</p>
<p>14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>אֲרָמָלָא וּמִתְרַכָּא וַחֲלִילָא מִטְּעָא יֵת אֵלִין לֹא יִסָּב אֲלֵהִין בְּתוּלָתָא מֵעַמִּיהָ יִסָּב אֶתְּאָב:</p>	<p>14 אֲלִמְנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלִילָה זֹנָה אֶת־אֲלִילָה לֹא יִקַּח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יִקַּח אִשָּׁה:</p>
<p>15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.</p>	<p>וְלֹא יַחֲלֹל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשִׁיהָ:</p>	<p>15 וְלֹא־יַחֲלֹל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)</p>

- (8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקחו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פת): קדוש יהיה לך. נהוג צו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצדק ראשון צסעודה (גיסין נט: ת"כ):
- (9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת זעל, וזמנה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא), והכל מודים שלא דבר הכתוב צפנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזמנה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב):
- (10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ג, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב):
- (11) ועל כל נפשת מת. צאהל המת: נפשת מת. להביא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נזיר לח):
- לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להחיר לו מת מזה (שם מו: ת"כ שם ד):
- (12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד). שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לצאת מן המקדש אלא עוצד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל כצד את העבודה, שהחיר לו הכתוב, הא כהן הדייט שעבד אונן חלל:
- (14) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה:

16	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לֵאמֹר:	שני
17	Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרַעְךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ: מִלֵּיל עִם אַהֲרֹן לְמִימָר גִּבֹר מִבְּנֶיךָ לְדֹרֵיהֶוּן דִּיהִי בִיה מוֹמָא לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא קוּרְבָנָא קָדָם אֱלֹהִיה:	17
18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר אוֹ פֶסֶח אוֹ חָרָם אוֹ שְׂרוּע:	18
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד:	19
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דָק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפֶת אוֹ מְרוּחַ אֲשָׁף:	20
21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב:	21
22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ מִקֹּדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים וּמִן־הַקֹּדְשִׁים יֵאָכֵל: קוּרְבָן אֱלֹהִיה מִקֹּדְשֵׁי קוּדְשִׁיא וּמִן קוּדְשִׁיא יֵיכֹל:	22

(15) ולא יחלל זרעו. הא אס נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:

(17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶסֶם רָב (דניאל ה, א):

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו קֹא לְפָסְקָד (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע זין שתי העינים, שכולל שתי עיניו כאחת (בכורות מג:). שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחזירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שקוק אחת ארוכה מחצרתה (שם מ:):

(20) או גבן. שורציו"ש צלע"ז, שגביני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:). או דק. שיש לו בעיניו דוק שקורין טיל"א (שם לח), כמו הנוטף בֶּדֶק (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המצלצל את העין, כגון חוט לצנ הנמשך מן הלצן ופוסק בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוגיל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ומרגום תצלול קיליו, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל בצומי הבכור חלזון נחש עֵינֵז (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומצחוך: ילפת. היא חזזית המזרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יוס המיתה, והוא לח מצחוך ויבש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלם מצחוך ויבש מצפנים, שנאמר וּבְגָרְבַּ וּבְקָרְסָ (דברים כה, כז), כשמוחן גרב אלל חרם קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בצכורות (בכורות מא:). מרוח אשך. לפי המרגום מְרִים פֶסְדִין, שפחדיו מרוססים, שציגים שלו כמותין. פחדין כמו גִידִי פֶסְדִין יִשְׁכְּרוּ (איוב מ, יז):

(21) כל איש אשר בו מום. לרצות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. בעוד מומו צו פסול, הא אס עזר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

<p>23 Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>אֶךְ אֶל-הַפִּרְכָּת לֹא יָבֹא וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי-מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִיל אֶת-מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p> <p>כָּרֵם לְפִרוּכָתָא לֹא יֵיעוֹל וּלְמִדְבָּחָא לֹא יִקְרַב אַרְי מוּמָא בִּיהּ וְלֹא יַחֲלִיל יְת מִקְדָּשִׁי אַרְי אֲנִי יְיִ מְקַדְּשֶׁהוֹן:</p>	<p>23 אֶךְ אֶל-הַפִּרְכָּת לֹא יָבֹא וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי-מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִיל אֶת-מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>
<p>24 So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְעִם מַלְלֵי מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנֵיהֶם וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>24 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְיְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְעִם מַלְלֵי יְיִ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: (פ)</p>
<p>XXII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְעִם מַלְלֵי יְיִ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>XXII וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לְאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִילוּ אֶת-שְׁמִי קְדָשִׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p> <p>מַלְלֵי עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנֵיהֶם וַיִּפְרְשׁוּן מִקְדָּשִׁי דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִילוּ יְת שְׁמִי דְקוּדְשִׁי דְאֲנִי מְקַדְּשִׁין קְדָמִי אֲנִי יְיִ:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִילוּ אֶת-שְׁמִי קְדָשִׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>3 Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרְעֵכֶם אֶל-הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְשִׁמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי יְהוָה:</p> <p>אִמַר לְהוֹן לְדֹרֵיכוֹן כָּל גָּבֵר דִּיקְרַב מִכָּל זֶרְעֻכוֹן לְקוּדְשִׁי דִּיקְדָּשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְדָם יְיִ וְסִאֻבְתִּיהּ עָלוּהִי וַיִּשְׁתִּיבֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מִן קְדָמִי אֲנִי יְיִ:</p>	<p>3 אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרְעֵכֶם אֶל-הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְשִׁמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי יְהוָה:</p>

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: וזו הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מום, שמיני שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלואים, אבל בחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מנינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בזוהר (קא):

(23) אך אל הפרכת. להיות שזע הזאת שעל הפרכת: ואל המזבח. החינוך. ושניהם הוצרכו להכתב, ומפורש בת"כ (ס י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזר, עבודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המנה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר צית דין על הכהנים (שם יז).

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי (יחזקאל יד, ז), קזר פְּחֹז (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים בימי טומאתם. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, כרם המקרא ודרשה: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים עמנו:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מנינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שיה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהיה נאמר כרת על האכילה בזה את אהרן שתי כריתות זו אל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש בת"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שבועות (יז) אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': ושמא אתו עליי. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכתוב מדבר וטומאתו של בשר עליו, וצטטור שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשיכו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה בטבילה (זבחים מג:). ונכרתה וגו'. יכול מנזר זה לזר זה, יכרת ממקומו ויתיישב במקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני:

<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע דָּאֵהָרִן וְהוּא סְגִיר אוֹ דָּאֵיב בְּקוֹדְשֵׁי־לֹא יִיכּוֹל עַד דִּי־כִי וְדִי־קֶרֶב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹר דִּתְפּוֹק מִנִּיהָ שְׂכַבְתָּ זֶרַע:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֲהָרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקִּדְשִׁים לֹא יֹאכֹל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּגַע בְּכָל-טִמְאַת־נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ-זֶרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ גִּבֹר דִּי־קֶרֶב בְּכָל רִחְשָׁא דִּי־סִתְּאֵב לִיהּ אוֹ בְּאִנְשָׁא דִּי־סִתְּאֵב לִיהּ לְכָל סְאִי־בִתְיָהּ:</p>	<p>אוֹ-אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-שָׂרָץ אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ אוֹ בְּאֵדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ לְכָל טִמְאַתּוֹ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אִנְשׁ דִּי־קֶרֶב בֵּיהּ וִיהִי מִסָּאֵב עַד רַמְשָׁא וְלֹא יִיכּוֹל מִן קוֹדְשֵׁי־אֱלֹהִין אֲסָחִי בִשְׂרִיָּה בְּמֵיָא:</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע-בּוֹ וְטִמְאַה עַד-הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכֹל מִן-הַקִּדְשִׁים כִּי אִם-רָחַץ בִּשְׁוֹ בְּמַיִם:</p>
<p>And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וְכַמִּיעַל שְׂמִשָּׁא וִי־כִי וּבִתֵּר כֵּן יִיכּוֹל מִן קוֹדְשֵׁי־אֲרִי לַחֲמִיהּ הוּא:</p>	<p>וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטִהַר וְאַחֲרַיִם מִן-הַקִּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא:</p>
<p>That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.</p>	<p>גְּבִילָא וְתִבְרָא לֹא יִיכּוֹל לְאַסְתָּאֵב בֵּיהּ אֲנָא יי:</p>	<p>גְּבִלָהּ וְטִרְפָּהּ לֹא יֹאכֹל לְטִמְאַתָּהּ-בֵּיהּ אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וְיִטְרוּן יֵת מִטְרַת מִימְרִי וְלֹא יִסְבְּלוּן עֲלוּהִי חוּבָא וְיִמּוּתוּן בֵּיהּ אֲרִי יַחֲלוּנִיָּה אֲנָא יי מְקַדְּשֶׁהוֹן:</p>	<p>וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא-יִשְׁאוּ עָלֵיו חֲטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחֲלִלְהוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁם:</p>
<p>There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.</p>	<p>וְכָל חִילוּנִי לֹא יִיכּוֹל קוֹדְשָׁא תוֹתְבָא דְּכִהֲנָא וְאִגִּירָא לֹא יִיכּוֹל קוֹדְשָׁא:</p>	<p>וְכָל-זָר לֹא-יֹאכֹל קֹדֶשׁ תוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשֹׂכִיר לֹא-יֹאכֹל קֹדֶשׁ:</p>

- (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:
 (5) בכל שרץ אשר ישמא לו. צמיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, 7), צכעדשה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר ישמא לו. צמיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאטו. לרצות נוגע צז, וזה, נדה, ויולדת:
 (6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:
 (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד): צתרומה, שמותר לאכלה צהערצ השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
 (8) גבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נצלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הצליעה, אסור לאכול קדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צצמיו טרפה, יצא נצלת עוף טמא שאין צצמיו טרפה:
 (9) ושמרו את משמרתִי. מלאכול תרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צדידי שמים (סנהדרין פג.):
 (10) לא יאכל קדש. צתרומה הכתוב מדצר, שכל הענין דצר צה (שם פג): תושב כהן ושכיר. תושב של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא צצוק, ואיזו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא צשש, צה הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צתרומתו (יצמות ע.):

<p>11 But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.</p>	<p>וְכָהֵן אֲרִי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפִּיהָ הוּא יִיכּוֹל בֵּית וְיִלְדֵי בֵיתָהּ אֲנֹן יִכְלוּ בִלְחֻמֶּיהָ:</p>	<p>11 וְכֹהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי בֵיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחֻמוֹ:</p>
<p>12 And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.</p>	<p>וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר חִילוּנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדֶשֶׁת לֹא תִיכּוֹל:</p>	<p>12 וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתֵרוֹמַת הַקִּדְשִׁים לֹא תֹאכַל:</p>
<p>13 But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man</p>	<p>וּבֵת־כֹּהֵן אֲרִי תִהְיֶה אֶרְמָלָא וּמִתְרַכָּא וּבֶרֶךְ לִית לָהּ וּתְתִיב לְבֵית אָבוּהָא כְּרִבּוּתָהּ מִלְחֻמָּא דְאָבוּהָא תִיכּוֹל וְכָל חִילוּנֵי לֹא יִיכּוֹל בֵּיתָהּ:</p>	<p>13 וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶרְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וּשְׁלָחָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוֶרְיָהּ מִלְחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:</p>
<p>14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.</p>	<p>וּגְבֵר אֲרִי יִיכּוֹל קוֹדֶשֶׁת בְּשָׁלוֹ וְיוֹסִיף חֲמִישִׁיהָ עֲלוּהִי וַיִּתֵּן לְכֹהֵנָא יֵת קוֹדֶשֶׁת:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וַיִּסָּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וַנִּתֵּן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;</p>	<p>וְלֹא יַחְלֹנוּ יֵת קוֹדֶשֶׁת דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשׁוֹן קֳדָם יְיָ:</p>	<p>15 וְלֹא יַחְלֹלוּ אֶת־קֹדֶשֶׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יְרִימוּ לַיהוָה:</p>
<p>16 and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וַיַּקְבִּילוּ עָלֵיהֶן עֲוִיָּין וְחֻבִּין בְּמִיכְלֵיהֶן בְּסוּאָא יֵת קוֹדֶשֶׁתָּהֶן אֲרִי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֶׁהֶן:</p>	<p>16 וְהִשִּׂיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אֲשָׁמָה בְּאֹכְלָם אֶת־קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)</p>
<p>17 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּמְלִל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:</p>	<p>שְׁלִישִׁי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:</p>

(11) ובהן כי יקנה נפש. עזד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת בתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נז:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צדיק וגו' בספרי (קרח יז):

(12) לאיש זר. ללוי וישראל:

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים (יבמות פז:). וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האופן שמותר בתרומה, וזות אמרתי לך, ולא אנינו (שם סח:):

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לז:):

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(16) והשיאו אותם. את ענמם יטענו עון צאכלס את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרגם בְּמִיכְלֵהוֹן בְּסוּאָא, שלא לזרוך מרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים צאדם עצמו, וכן צִיּוֹם מִלֵּאָה יְמֵי נִזְרוּ צִיּוֹת אֲחֻז (במדבר י, יג), הוא יציא את עצמו, וכן וַיִּקְצֹר אֲחֻז צִיּוֹת (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא לז):

Speak unto Aaron, and to his
sons, and unto all the children of
Israel, and say unto them:

18 Whosoever he be of the house of
Israel, or of the strangers in
Israel, that bringeth his offering,
whether it be any of their vows,
or any of their
free-will-offerings, which are
brought unto the LORD for a
burnt-offering;

18 דָּבַר אֶל-אֶהֱרֹן וְאֶל-בָּנָיו
 וְאֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
 אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית
 יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לָכֶל-
 נְדָרֵיהֶם וּלְכָל-נִדְבוֹתָם
 אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹת:
 מִלִּיל עַם אֶהְרֹן וְעַם
 בָּנָיו וְעַם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְתִימַר לְהוֹן גָּבֵר גָּבֵר
 מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיזְרִיא
 בְּיִשְׂרָאֵל דִּיקְרִיב קוֹרְבָּנִיהָ
 לָכֶל נְדָרֵיהֶן וּלְכָל
 נִדְבָתֵהוֹן דִּיקְרִיבֹן קָדָם יי
 לַעֲלֹת:

that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.

19 that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.

19 לְרִצְוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בִּבְקָרָה לְרִשְׁוֹא לְכוֹן שְׁלִים דְּכַר
בְּכֻשִׁים וְעֵצִים: בְּתוֹרִיא בְּאִמְרִיא וְעֵצִיא:

But whatsoever hath a blemish,
that shall ye not bring; for it
shall not be acceptable for you.

But whatsoever hath a blemish,²⁰
that shall ye not bring; for it
shall not be acceptable for you.

כָּל אֲשֶׁר-בּוֹ מוֹם לֹא כָּל דְּבִיתָּה מוֹמָא לֹא תִקְרֶבֶן
תִּקְרִיבוּ כִּי-לֹא לְרִצּוֹן יְהוָה אָרִי לֹא לְרַעְנָא יְהִי לְכוּן:
לְכֻם:

And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.

And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.

וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים
 לַיהוָה לִפְלֹא־נֶדֶר אֹ
 לְנִדְבָה בַּבֶּקֶר אֹ
 בַצֹּאֵן
 תָּמִים יִהְיֶה לְרִצּוֹן כָּל־מוֹם
 לֹא יִהְיֶה־בּוֹ:

וְגִבֹר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסֹת
 קוֹדֶשֶׁת מִדָּם יִי לַפֶּרֶשָׁא
 נִדְרָא אֹ לְנִדְבָתָא בְּתוֹרִי אֹ
 בְּעֻזָּא שְׁלִים יִהְיֶה לְרִעּוּא כָּל־
 מוֹם לֹא יִהְיֶה בֵּיהּ:

Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.

22 Blind, or broken, or maimed, or
having a wen, or scabbed, or
scurvy, ye shall not offer these
unto the LORD, nor make an
offering by fire of them upon the
altar unto the LORD.

עֲנִיתָ אֹם שָׁבוֹר אִם-חֲרוּץ אִם-
יִפְּלֵת אִם גֶּרֶב אִם יִלְפֶּת לֹא-
תִקְרִיבוּ אֵלֶּה לַיהוָה וְאִשָּׁה
לֹא-תִתְּנוּ מֵהֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ
לַיהוָה:

עוֹר אִם חֲבִיר אִם פְּסִיק
אִם יִבְלֵן אִם גֶּרֶבָן אִם חֲזוֹן
לֹא תִקְרִיבוּ אֵלָיו קֹדֶם יי
וְקוֹרְבָנָא לֹא תִתְּנוּ מִנְהוֹן
עַל מִדְּבַחַא קֹדֶם יי:

Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.

23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.

וְשׁוּר וְשֶׁה שָׁרוּעַ וְקָלוּט וְתוֹר וְאֹמֶר וְיִתִּיר וְחֹסִיר
נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצֶה׃

(18) נְדַרְיָהֶם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ט.):

(19) לרצונכם. הביאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט בלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אצל בעולת העוף אין נריך תמות וזכרות, ואינו נפסל במום, אלא בחסרון אבר:

(21) לפלא נדר. להפריש כדיצורו:

(22) עורת. שם דבר של מוס, עֲרוּן בלשון נקבה, שלא יאה בו מוס של עורת: או שבבור. לא יהיה: חרוץ. רים של עין שנמדק או שנפגם (בכורות לה.), וכן שפמו שנמדקה או נפגמה (שם לו.). יבלת. ורוא"ה בלע"ו: מין חזזית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה בו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (בכורות מא.). לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשמן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה יו.): ראשה לא תתנו. אזהרת הקטרמן:

(23) שרוע. אֶזְרָא גָדוֹל מִמֶּזֶרָא (זְכוּרוֹת מ.): וְקִלּוּשׁ. פְּרָסוּתָיו קְלוּטוֹת: נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ. לְזֶדֶק הַצִּית:

- 24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.
- 25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them; there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.
- 26 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.
- 28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.
- 29 And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.
- 30 On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.
- וּמִזֵּבֶד וּכְתוּת וְנִתְּוֵק וְדִמְרִים וְדִרְסִים וְדִשְׁלִיף וְכַרְוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:
- וּמִיַּד בֶּן־נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־מִקְל אֱלֵין אֲרֵי חִבּוּלָהוֹן אֱלֹהִי כִי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֵנִי לָכֶם: (ס)
- וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:
- שׂוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֹל כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבֵּן אִשָּׁה לַיהוָה:
- תּוֹר אוֹ אֹמֶר אוֹ עֹז אֲרֵי יִתְּלִיד וְהָיָה שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמּוֹה וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְהִלָּלָאָה יִתְרַעִי לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:
- וְשׂוֹר אוֹ־שָׂה אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד:
- וְאֲרֵי תִפְסוֹן נִכְסֵת תּוֹדֵתָא קָדָם יְיָ לְרַעֲוָא לְכוֹן תִּפְסוֹן:
- וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ:
- בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה:
- בְּיוֹמָא הַהוּא יִתְאָכִיל לֹא תִשְׁאַרְוִין מִנֶּיהָ עַד צִפְרָא אֲנִי יְיָ:

ולגדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):
 (24) ומעור וכתות ונתוק וכרות. צזינים או צגיד: מעור. צזיו מעוכין ציד: כתות. כחשים יוחר ממעור (כצורות לט): נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שטלויים צה, אכל נתונים הם צחור הכים, והכים לא נתלש: וכרות. כרותין צכלי ועודן צכים: ומעור. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכרות. תרגומו ודקמים, כמו הצית הגדול קסיסים (עמוס ו, יא), צקיעות צקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וחייה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארצכם, לרצות כל אשר צארצכם, שאי אפשר לומר לא נטוו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נוהגת צין צארץ צין צחוצה לארץ (קידושין לו):

(25) ומיד בן נכר. נכרי שהציא קרצן ציד כהן להקריצו לשמים. לא תקריבו. לו צעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו צעלי מומים לקרצן צני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת צצמה צצשדות, (תמורה ז). אכל על המזבח צצמשכן לא תקריבוה, אכל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג): משחתם. צצולוהן: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

(27) כי יולד. פרט ליולא דופן (שם לה):

(28) אתו ואת בנו. נוהג צנקה, שאסור לשחוט האם והצן או הצת, ואינו נוהג צזכרים, ומותר לשחוט האצ והצן (ת"כ פרק ט, א חולין עח): אתו ואת בנו. אף צנו ואותו צצשמע (חולין פצ):

(29) לרצונכם תזבחו. תחלת צציתמכם הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:

(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, אל תשחוטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם

31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְשִׁמְרֶתֶם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה:	וְתִטְרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְתְהוֹן אֲנִי יי:
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תִחַלְלֻ אֶת־שְׁמִי קֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	וְלֹא תִחַלְלוּ יְת שְׁמִי דְקִידְשִׁי וְאַתְקַדֵּשׁ בְּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יי מְקַדְּשְׁכוֹן:
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לַהוֹיֹת לָכֶם לֹא־לֵהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	דְּאַפִּיק יִתְכוֹן מֵאֶרְעָא דְמִצְרַיִם לְמַתְנִי לְכוֹן לֹא־לֵהִי אֲנִי יי:
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאָמַר:	רַבִּיעִי
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדַי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרְאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי:	2
3	Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֵיתֵיכֶם: (פ)	3
4	These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אֵלֶּה מוֹעֲדַי יְהוָה מִקְרְאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:	4
5	In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.	בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבִים פֶּסַח לַיהוָה:	5

תחשבו צו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שזהו זביחתן על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שזהו שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כזר כתיב וְבָשָׂר וְצֶחַ פִּזְדָּתָם וְגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:

(31) ושמרתם. זו המעשה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:

(32) ולא תחללו. לעבור על דְּקִידְשִׁי מִזִּידִין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עֲמָךְ וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עֲמָמוֹ ימסור עֲמָמוֹ על מנת למות, שכל המוסר עֲמָמוֹ על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנוניה מישאל ועזריה שלא מסרו עֲמָמוֹ על מנת הנס שנאמר וְהָן לֹא יָדִיעַ לְהוֹא לָךְ מִלְּפָא וגו' (דניאל ג, יח), מצינו ולא מצינו ידיע להוי לך וגו':

(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעבדים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:

(3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:

(4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר בְּעֶצְרוֹ שָׁנָה וְכָאן מדבר בקדוש החדש:

6	And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.	וּבַחֲמִישֶׁת עָשָׂר יוֹמָא לִירְחָא הַדִּין חֲנֹא דְפִטִּירִיא קֳדָם יי שְׁבַע יוֹמִין פִּטִּירָא תִּכְלֹין:	וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמַּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכְלוּ:	6
7	In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בְּיוֹמָא קֳדָמָא מְעַרַע קֳדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחִין לֹא תַעֲבֹדוּן:	בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	7
8	And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה יי שְׁבַע יוֹמִין בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא מְעַרַע קֳדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחִין לֹא תַעֲבֹדוּן:	וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)	8
9	And the LORD spoke unto Moses saying:	וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	9
10	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אֲרִי תִיעֲלוּן לְאַרְעָא דְאַנָּא יְהִיב לְכוֹן וְתִחַצְדּוּן יַת חֲצֹדָה וְתִיתּוֹן יַת עוֹמֶר רִישׁ חֲצֹדְכוֹן לְיַת כֹּהֵנָא:	דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרְתֶּם אֶת־קִצִּירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עוֹמֶר רִאשִׁית קִצִּירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:	10
11	And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.	וַיִּרִים יַת עוֹמֶרָא קֳדָם יי לְרַעְנָא לְכוֹן מִבֹּתֵר יוֹמָא טָבָא יְרִימְנִיה כֹּהֵנָא:	וְהִנִּיף אֶת־הָעוֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרַצְנְכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת וַיִּנִּפְנוּ הַכֹּהֵן:	11
12	And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.	וְתַעֲבֹדוּן בְּיוֹם אֲרָמוּתְכוֹן יַת עוֹמֶרָא אֲמֹר שְׁלִים בֶּר שְׁתִּיה לַעֲלֹתָא קֳדָם יי:	וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעוֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שְׁנָתוֹ לַעֲלֹתָהּ לַיהוָה:	12

- (5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:
 (8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכזין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כזשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שבע של ימים, שטיינ"א דבע"ו, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבדה. אפילו מלאכות החסודות לכס עצודה ולזרז שיש חסרון כיס צבטלה שלה, כגון דבר האצד, כך הצנתי מחורת כהנים (פרשתי יז, ח), דקחני יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עצודה וכו':
 (10) ראשית קצירכם. שמה ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האפה, כך היתה שמה, כמו וַיִּמְדוּ צִעֲמָר (שמות טז, יח):
 (11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעזור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזור טללים רעים (מנחות סג.). לרצנכם. אם תקריבו כמספט זה יהיה לרצון לכס: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שנת בראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):
 (12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:

<p>And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.</p>	<p>וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת סֹלֶתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ קוֹרְבָּנָא קָדָם יי לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיָא וְנִסְכָּיהָ חֲמֵרָא רַבְעוֹת הִינָּה:</p>	<p>וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּהּ יַיִן רַבִּיעִת הִהִין:</p>
<p>And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>וְלֶחֶם וְקִלִּי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֶצְמָ הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאְכֶם אֶת-קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)</p>	<p>וְלֶחֶם וְקִלִּי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֶצְמָ הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאְכֶם אֶת-קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)</p>
<p>And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;</p>	<p>וְתִמְנֹן לְכוֹן מִבֹּתֵר יוֹמָא טַבָּא מִיּוֹם אִיתְוֹאִיכוֹן יְתָ עוֹמְרָא דְאַרְמוֹתָא שְׁבַע שְׁבוּעָן שְׁלֵמִן יִהְיוּ:</p>	<p>וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֵבִיאְכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שְׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:</p>
<p>even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.</p>	<p>עַד מִבֹּתֵר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תִּמְנֹן חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קָדָם יי:</p>	<p>עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:</p>
<p>Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.</p>	<p>מִמִּזְבְּחֵיכֶם תִּתִּין לֶחֶם אֲרָמוֹתָא תְּרֵיתִין גְּרִיצִין תִּרְיִן עֲשָׂרֹנִין סֹלֶתָא יִהְיוּ חֲמִיע יִתְאַפֵּין בְּכוּרִין קָדָם יי:</p>	<p>מִמִּזְבְּחֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תִּתְּפֶינָה בְּכוּרִים לַיהוָה:</p>

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט:):

(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צמור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בצורה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטעו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכבשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:). תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצער, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.):

(16) השבת השביעית. כתרומתו שצוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא: עד ממחרת השבת השביעית תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבנתם מנחה חדשה לה'. ציום חמשים תקריבו. ואומר אני זהו מדרשו, אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מקורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

(17) ממושבתיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג:). לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזירה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא מקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד:):

<p>And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offerings, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֲלֶה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנֹסְכֵיהֶם אֵשֶׁה רִיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>18</p>
<p>And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>וְתַעֲבֹדוּן צִפִּיר בֶּר עֶזֶן חַד לַחֲטָאתָ וּתְרִין אִמְרִין בְּנֵי שָׁנָה לְנֹכַח קוֹדֶשֶׁת:</p>	<p>19</p>
<p>And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.</p>	<p>וַיָּרִים כֹּהֵנָּה יְתָהוֹן עַל לַחֲמַא דְּבִכּוּרֵי אֶרְמָא קָדֶם יי עַל תְּרִין אִמְרִין קוֹדֶשֶׁת יְהוֹן קָדֶם יי לְכֹהֵנָּה:</p>	<p>20</p>
<p>And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.</p>	<p>וְתַעֲרְעוּן בְּכָרָן יוֹמָא הַדִּין מְעַרְעָ קֹדֶשׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן קִיָּם עַלְמָא בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>	<p>21</p>
<p>And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבְמַחְצְדִּכּוֹן יֵת חֲצָדָא דְּאַרְעִיכוֹן לֹא תִשְׁצִי פְתָא דְּחֻקְלָךְ בְּחֻצְדָךְ וּלְקַטָּא דְּחֻצְדָךְ לֹא תִלְקִיט לְעִנְיֵי וּלְגִיּוּרֵי תִשְׁבּוּק יְתָהוֹן אֲנָה יי אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>22</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>חמשי</p>

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל זהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וצ' עשרונים לאיל, ועשרון לכזש, וז' היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכזש (במדבר טו, ד' ט"ז-ט"ח):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כזשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכזשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבן בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ומנחות מה):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונית תנופה מחיים (מנחות סג), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כזשים: קדש יהיו. לפי שלמלי יחיד קדשים קלים, הווקל לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם שני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכחוש ליתנם באמצע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו בנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בחוכו: תעזב. הנח לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

<p>Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.</p>	<p>דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ:</p>	<p>24</p>
<p>Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה: (ס)</p>	<p>25</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:</p>	<p>26</p>
<p>Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה:</p>	<p>27</p>
<p>And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.</p>	<p>וְכָל־עֲבֹדָה לֹא תַעֲבֹדוּ בַּכֹּרֶן יוֹמָא הַדִּין אַרְי יוֹמָא דְּכַפּוּרִיא הוּא לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֻן קָדָם יי אֱלֹהֵיכֻן:</p>	<p>28</p>
<p>For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.</p>	<p>כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>29</p>
<p>And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.</p>	<p>וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאִבְדֹתִי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמִּיהָ:</p>	<p>30</p>
<p>Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל־מִשְׁכְּבֵיכֶם:</p>	<p>31</p>

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים בחומש הפקודים:

(27) אך. כל אחיו ורקין שחורה מיעוין, מכפר הוא לשבים ואינו מכפר לשאינם שבים (שזועות יג.):

(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו

אלא אבדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו בלאוין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

- 32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.
- 32 שַׁבַּת שַׁבְתֹּן הוּא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם וּתְעַנּוּ יָת נַפְשְׁתְּכֹן בַּתְּשַׁע בַּתְּשַׁע לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְתְּכֶם: (פ)
- 33 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- שׁי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר: לֵאמֹר:
- 34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.
- 34 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִישֶׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:
- 35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.
- 35 בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
- 36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.
- 36 שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אִשָּׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֹרֶת הוּא כָּל-מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
- 37 These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;
- 37 אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לִתְקַרְבֵּי אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסְכִּים דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ:

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו זכסות נקיה וזחפלה, וזשאר ימים טובים, זמאכל וזמשתה וזכסות נקיה וזחפלה:

(36) עצרת הוא. עזרתי אחסם אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטור אמר, בני, זכסמה מכס עכזו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידחכס: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאם לא תעשה יש חסרון כיס בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור בזמלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריבה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקלוב בזומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עזר יומו זטל קרזנו:

38	beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.	מִלְבָּד שַׁבָּתֹת יְהוָה וּמִלְבָּד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלְבָּד כָּל־גְּדֵרֵיכֶם וּמִלְבָּד כָּל־גְּדֵבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה: בָּר מִשְׁבִּיא דִּי וּבָר מִמִּתְנַחֲכֹן וּבָר מִכָּל גְּדֵרֵיכֹן וּבָר מִכָּל גְּדֵבְתֵיכֹן דִּתְתַּנּוּן קְדָם יְיָ:	38
39	Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.	אֹד בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאת הָאָרֶץ תַּחֲגֹגוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן: בָּרָם בַּחֲמִישָׁת עָשָׂר יוֹמָא לִירְחָא שְׁבִיעָאָה בְּמִכְנָשְׁכֹן ית עללִתָּא דְאַרְעָא תִּיחַגֹּן ית חָגָא קְדָם יְיָ שְׁבַע יוֹמִין בַּיּוֹמָא קְדָמָאָה נִיחָא וּבַיּוֹמָא תִּמְנָאָה נִיחָא:	39
40	And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.	וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ־עָבֹת וְעַרְבֵי־נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: וְתִסְבוּן לָכֹן בַּיּוֹמָא קְדָמָאָה פִּירֵי אֵילָנָא אֶתְרוּגִין לוּלָבִין וְהַדְסִין וְעַרְבִין דְּנַחַל וְתַחֲדוֹן קְדָם יְיָ אֱלֹהֵיכֹן שְׁבַע יוֹמִין:	40
41	And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.	וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַּחֲגֹגוּ אֹתוֹ: וְתִיחַגֹּן יְתִיהָ חָגָא קְדָם יְיָ שְׁבַע יוֹמִין בַּשָּׁתָא קִים עָלֶם לְדֹרֵיכֹן בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה תִּיחַגֹּן יְתִיהָ:	41
42	Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;	בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֲזָרָח בִּישְׂרָאֵל וְגַבְיָא בִּישְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת: בְּמִטְלִיא תִתְּבוּן שְׁבַע יוֹמִין כָּל יִצְיָא בִּישְׂרָאֵל יִתְּבוּן בְּמִטְלִיא:	42
43	that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: בְּדִיל דִּידְעוּן דִּרְיֹכֹן אֲרִי בְּמִטְלַת עֲנְנִי אוֹתִיבִית ית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוּתִי יתְּחוּן מֵאֲרַע דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֹן:	43

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה משלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שזיעי זה צא זמן אסיפה, מכאן שנזטו לַעֲבֹר את השנים שאם אין העזור, פעמים שהוא צא צאמנע הקיץ או הסורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא צוה יציא צוה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צממע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, למשלומין (חגיגה ט).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עלו ופריו שזה (סוכה לה). הדר. הָדָר צאִילנו משנה לשנה, וזהו אחרוג (שס): כפת תמררים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שס לז): וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדס, העשוי כמין קליעה (שס לז):

(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרבות את הגרים (שס כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא):

44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	ומליל מִשֶּׁה יֵת סֹדֶר מוֹעֲדֵי דִיּוֹ וְאַלְיָפוֹנוֹ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	סזעיי
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	פִּקֵּד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבִיאוּ לְךָ מִשֶּׁח זֵית זָךְ כֶּתִיבָא לְאַהֲרָא לְאֹדֶלְקָא בּוֹצִינָא תְּדִירָא:	צִו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּקִחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כֶּתִיבָא לְמֵאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:	2
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִבְּרָא לְפָרוּכְתָּא דְּסִתְדוּתָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא יִסְדֵּר יֵתִיה אַהֲרֹן מִרְמָשָׁא עַד צִפְרָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא קִים עָלֵם לְדִרְכּוֹן:	מִחוּץ לְפָרְכַת הָעֵדוּת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹף אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	3
4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל מְנֻרָתָא דְּכִיתָא יִסְדֵּר יֵת בּוֹצִינָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא:	עַל הַמְּנֹרֶה הַטְּהִלָּה יַעֲרֹף אֶת־הַנְּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)	4
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְתִסֵּב סוּלְתָא וְתִיפִי יֵתֵה תַּרְתָּא עֲשָׂרִי גְרִיצֵין תַּרְיִן עֲשָׂרוֹנִין תְּהִי הֵוִיא גְרִיצָתָא חֲדָא:	וְלִקְחֶתָּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שִׁתִּים עֲשָׂרָה חֻלּוֹת שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים יִהְיֶה הַחֻלָּה הָאֶחָת:	5
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְתַשְׁוִי יֵתֵהוֹן תַּרְתִּין סִדְרִין שִׁית סִדְרָא עַל פְּתוּרָא דְּכִיבָא קָדָם יְיָ:	וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שִׁתִּים מַעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכַת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֵר לִפְנֵי יְהוָה:	6
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְתַתִּין עַל סִדְרָא לְבוֹנָתָא דְּכִיתָא וְתִהִי לְלֶחִים לְאֹדֶלְקָא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:	וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרֻכַת לְבֹנָה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאֹזֶכְיָהּ אֲשֶׁה לַיהוָה:	7

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואמה תזוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש לורך המנורה, וכן משמע ואמה סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (פז). וצ"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדות. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כז. ת"כ ש"ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל צאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חסדו, וממנה היה מתחיל, וזה היה מקיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ ש"ט), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקבעה להם (מנחות פט):

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר: (6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד): (7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני צידי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה.

<p>8 Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.</p>	<p>8 בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:</p>
<p>9 And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.'</p>	<p>9 וַהֲיִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלוּהוּ בַּמִּקְוֶה קָדֹשׁ כִּי קָדֹשׁ קָדָשִׁים הוּא לֹא מֵאִשִּׁי יְהוָה חֶק־עוֹלָם: (ס)</p>
<p>10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.</p>	<p>10 וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:</p>
<p>11 And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.</p>	<p>11 וַיִּקְבֹּ בֶן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמִטֵּה־דָן:</p>
<p>12 And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.</p>	<p>12 וַיִּנְיִיחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)</p>
<p>13 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>13 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמֹלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי: לְאֹמֶר:</p>

הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמסלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

(9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התצואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רבי לוי אומר מעולמו יצא, רבי זכריה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת זונות של תשעה ימים, צתמיה. ומתניתא אמרה (ט"ז פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלו צאתה לצית הצקס (במדבר ז, צ) כחייב, נכנס לצית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה צו מטעם אהלו:

(11) ויקב. כתרומה, וקריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו.), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שכן של ישראל שפרסמה הכתוב לו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. קהות פטפטה שלם עלך, שלם עליך, שלם עליכון, מפטפטה צדצרים, שאלת בשלום הכל: בת דברי. דצרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשבטו, כיולא צו אהליא צן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שכן לו שכן לאציו שכן לשבטו:

(12) וינחחו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח:) שנאמר מפלליה מות יומת (שמות שס יד), אבל לא פורש להם באיזו מיתה, לכך נאמר כי לא פרש מה יעשה לו (במדבר טו, לד), אבל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לא:

<p>14 'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.</p>	<p>14 הוצא את־המקלל אל־מחוץ למחנה וסמכו כל־השומעים את־ידיהם על־ראשו ורגמו אתו כל־העדה: אפיק ית דארגיו למברא למשריתא ויסמכו כל דשמעו ית ידיהון על רישיה וירגמון יתיה כל כנשתא:</p>
<p>15 And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.</p>	<p>15 ואל־בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי־יסקל אל־היו ונשא חטאו: ועם בני ישראל תמליל למימר גבר גבר ארי ירגיו קדם אלהיה ויסקיל חוביה:</p>
<p>16 And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.</p>	<p>16 ונקב שם־יהוה מות יומת רגום ורגמוּ־בו כל־העדה כגר כאזרח בנקב־שם יומת: ודיפריש שמא די אתקטלא ויתקטיל מרגם ורגמון ביה כל כנשתא גיורא כיצביא בפרשותיה שמא ויתקטיל:</p>
<p>17 And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.</p>	<p>17 ואיש כי יכה כל־נפש אדם מות יומת: וגבר ארי וקטול כל נפשא דאנשא אתקטלא ויתקטיל:</p>
<p>18 And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.</p>	<p>18 ומכה נפש־בהמה ישלמנה נפש תחת נפש: ודיקטול נפש בעירא וישלמנה נפשא חלף נפשא:</p>
<p>19 And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:</p>	<p>19 ואיש כי־יתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו: וגבר ארי יתין מומא בתבריה כמא דעבד כן יתעביד ליה:</p>
<p>20 breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.</p>	<p>20 שבר תחת שבר עין תחת עין שן תחת שן כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו: תברא חלף תברא עינא חלף עינא שנא חלף שנא כמא דיהב מומא באנשא כן יתיהב ביה:</p>
<p>21 And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.</p>	<p>מפטיר ומכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת: ודיקטול בעירא וישלמנה ודיקטול אנשא ויתקטיל:</p>

(14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נעשים צמיתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוש של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. זכרת, כשאין התראה:
(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל זכינו: ונקב. לשון קללה, כמו מה אקב (צמדצר כג, ח. סנהדרין נו):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

(20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (ב"ק פד.) שאינו נתינת מום ממש, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכן כתוב זו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:

(21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דצר צהורה, וכאן דצר צעושה צה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צה חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמכה אציו ואמו דצר הכתוב, וצא להקישו למכה בהמה, מה מכה בהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקלל לאחר מיתה חייב,

<p>22 Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'</p>	<p>וְיִהְיֶה חֵד יְהִי לְכוֹן גִּיּוֹרָא כְּנִצִּיבָא יְהִי אֲרִי אָנָּא יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>22 מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כְּגֵר כְּאֻזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>23 And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲפִיקוּ יֵת דְּאֲרֵגִיז לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וּרְגָמוּ יִתְיָה בְּאֲבָנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ כְּמָא דְּפִקִּיד יי יֵת מֹשֶׁה:</p>	<p>קכד פסוקים וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלָּל אֶל- מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 151.</p>		
<p>XXV And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינֵי לְמִימֵר:</p>	<p>צה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהָר־ סִינִי לֵאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמַּר לְהוֹן אֲרִי תִיעֲלוֹן לְאֶרֶץ דְּאָנָּא יְחִיב לְכוֹן וְתִשְׁמִיט אֶרֶץ שְׁמִטָּתָא קָדָם יי:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:</p>
<p>3 Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.</p>	<p>שִׁשׁ שָׁנִין תִּזְרַע חֲקֵלְךָ וְשִׁשׁ שָׁנִין תִּכְסַּח כַּרְמְךָ וְתִכְנֹשׁ יֵת עַל-תְּבוּאָתָה:</p>	<p>3 שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָה:</p>
<p>4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.</p>	<p>וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךָ לֹא תִזְרַע וּכְרַמְךָ לֹא תִזְמַר:</p>	<p>לוי וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךָ לֹא תִזְרַע וּכְרַמְךָ לֹא תִזְמַר:</p>
<p>5 That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.</p>	<p>יֵת כְּתִי חֲצִדְךָ לֹא תִחְצֹד וְיֵת עֲנָבֵי שִׁבְקְךָ לֹא תִקְטֹף שְׁנַת שְׁמִטָּתָא יְהִי לְאֶרֶץ:</p>	<p>5 אֶת סִפִּית קִצִּירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי זִיזִירְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ:</p>

הוֹרֵךְ לומר במכה שפטור, ומה צדמה צדצלה, שאם אין צדלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה צד צדורה:

(22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

(23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:

(1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיה ודקדוקיהן מסיני, כך שנייה צ"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב צדמה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וצד הכחוש ולמד כאן על כל דבור שנדבד למשה שמיסיני היו כולם כללותיה ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:

(2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר צדצת צדאשית:

(4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקוצצין זמורותיה, ותרגומו לא תִקְסַח, ודומה לו קוצים קסוחים (ישעיה לג, יז), שְׂרָפָה דִּשְׁאָשׁ קְסוּחָה (מהלים פ, יז):

(5) את ספיד קצירך. אפילו לא זרעתה, והיא צמחה מן הזרע שנפל צד בעת הקציר, הוא קרוי ספיד: לא

<p>And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: 6 for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;</p>	<p>וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם 6 לְאֹכְלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ לְמִיכַל לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְרֶיךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְרֶיךָ וּלְתוֹשְׁבֵי הַגָּרִים עִמָּךְ וּלְתוֹשְׁבֵי הַגָּרִים עִמָּךְ:</p>	<p>6</p>
<p>and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>וּלְבִהֶמְתְּךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בָּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ 7 וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בָּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ וּלְבִהֶמְתְּךָ וּלְשִׁכְרֶיךָ דְּבִאֲרָעָךְ תִּהְיֶה כָּל-עֲלֻתָּהּ לְאֹכֹל: (ס)</p>	<p>7</p>
<p>And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, 8 seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.</p>	<p>וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת שְׁנִים שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת 8 שְׁנִים שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת שְׁנִים שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת שְׁנִים שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת שְׁנִים שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת אַרְבָּעִין וְתֵשַׁע שָׁנִים:</p>	<p>ישראל</p>
<p>Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.</p>	<p>וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה 9 בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי לְחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים לְחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל- אַרְצְכֶם:</p>	<p>9</p>
<p>And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים 10 שְׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ שְׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ לְכָל-יֹשְׁבֵיהָ יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה לְכָל-יֹשְׁבֵיהָ יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וּשְׁבַתְּכֶם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ לָכֶם וּשְׁבַתְּכֶם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ: וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:</p>	<p>10</p>

תקבצור. להיות מחזיקו צו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת צני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צור, אלא מן המופקר:

(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ אסרתים עליך לא זאכילה ולא זנהא אסרתים אלא שלא תנהוג בהם כזעל הזית אלא הכל יהיו שנים זה אחת ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השבועות אחת אוכל, ואי אחת אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֲדָמִי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים זאכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ז):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, זמה לא כל שכן, שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש זמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הזית, קלה לחיה מן השדה קלה לבהמתך מן הזית (ת"כ. שם ח. תענית ו):

(8) שבתת שנים. שמטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רשפות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה צומנה (ת"כ פרשת א, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמטות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון ויַעֲבִירוּ קוֹל בַּמִּצָּנָה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ביום הכפורים, איני יודע שהוא צעור לחדש, אם כן למה נאמר צעור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דומה שבת בכל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דומה שבת בכל ארצכם, אלא צבית דין בלדד (ת"כ שם ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ג, א) זכניסמה מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרור. לעבדים, צין נרע, צין שלא פלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדוייר

<p>11 A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.</p>	<p>11 יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שְׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נִזְרֶיהָ: שְׁנִין תִּהְיֶה לָכֹן לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִחְצְדוּן יֵת כְּתֹהֵא וְלֹא תִקְטְפוּן יֵת שְׂבָקָהָ:</p>
<p>12 For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.</p>	<p>12 כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה אֲרֵי יוֹבֵלָא הִיא קוֹדֶשָׁא תִּהְיֶה לָכֹן מִן חֶקְלָא תִיכְלוּן תִּבְּוֹאָתָהּ: יֵת עַל־תֶּחָ:</p>
<p>13 In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.</p>	<p>13 בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ: בְּשָׁתָא דִּי־יּוֹבֵלָא הָדָא תִתְּבוּן גְּבֵר לְאַחֲסִנְתִּיהָ:</p>
<p>14 And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.</p>	<p>14 וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לְעַמִּיתְהוּ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְהוּ אֶל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אֲחִיו: וְאֲרֵי תִזְבִּין זְבִינִין לְחִבְרָךְ אוֹ תִזְבֹּן מִיַּד חִבְרָךְ לֹא תוֹנוּן גְּבֵר יֵת אֲחֻהִי:</p>
<p>15 According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according to the number of years of the crops he shall sell unto thee.</p>	<p>15 בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֲרֵי הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְהוּ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תְּבוֹאָת יִמְכָּר־לָךְ: בְּמִנְיַן שָׁנִיא בְּתֵר יוֹבֵלָא תִזְבֹּן מִן חִבְרָךְ בְּמִנְיַן שָׁנֵי עַל־תָּא יִזְבִּין לָךְ:</p>

זי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר בכל מקום שהוא רואה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים בנקיבתם לה לזדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבבתם איש אל אחוזתו. שהשדות חוזרות לבעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרצות את הנרצע (קידושין טו:).

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשם וגו', כדאיתא בראש השנה (ח:), ובת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אל בוצר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר בזיבול, נמלאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמיטה, ושנת החמשים יובל:

(12) קדש תהיה לכם. מופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהייתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם קלה לחיה מן השדה, אחת צריך לבער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר בזיבול:

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר ושבבתם איש אל אחוזתו, הלא לרצות, המוכר שדה ועמד בנו וגאלה, שחוזרת לאציו בזיבול:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם באת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשתא ג, ד צ"מ נח:).

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישב המקרא על אופניו, על האונאה צא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה בדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שמהא עומדת ביד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מאכל (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו ראוי לגאול פחות משתי שנים, שחעמוד שתי שנים ביד הלוקח מיוס ליום, ואפילו יש שלש תצואות באותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקומתיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

- 16 According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.
- 17 And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.
- 18 Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.
- 19 And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.
- 20 And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';
- 21 then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.
- 22 And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.
- לָפִי רַב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה לְפֹם סְגִיּוֹת שְׁנִיָּא תִּסְגִּי
מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעוֹט הַשָּׁנִים זְבִינֹהֵי וּלְפֹם זְעִירוֹת שְׁנִיָּא
תִּמְעָטִים מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפָּר תִּזְעַר זְבִינֹהֵי אֲרִי מִנֵּן
תְּבוּאוֹת הוּא מִכָּר לָךְ: עַל־לֶחָא הוּא מִזְבִּין לָךְ:
- וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמּוּתוֹ וְלֹא תוֹנוּן גֹּבֵר יֵת חֲבֵרִיהַ
וַיִּרְאֶת מֵאֲלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֶיךָ אֲרִי אֲנִי יי
אֱלֹהֵיכֶם: אֱלֹהֶכֶן:
- וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־
מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם תִּטְהָרוּ וְתַעֲבִדוּן יִתְהַוֶּן
אַתֶּם וַיִּשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ וְתִתְּבוּן עַל אֲרֻעָא לְרַחֲצֹן:
לְבַטַּח:
- וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם וְתִתֵּן אֲרֻעָא אִפְּהָ וְתִיכְלוּן
לְשִׁבְעַ וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבַטַּח לְמִשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרַחֲצֹן
עָלֶיהָ: עַלֶּהָ:
- וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה וְאֲרִי תִימְרוּן מָא נִיכּוֹל
הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא בִשְׂתָא שְׁבִיעִיתָא הָא
נֹאסְרָא אֶת־תְּבוּאוֹתֵינוּ: לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנֹשׁ יֵת
עַל־לֶחָא:
- וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם וְאֶפְקִיד יֵת בְּרַכְתִּי לָכֶן
בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשִׂתָּ אֶת־ בִּשְׂתָא שְׁתִּיתִיתָא וְתַעֲבִיד
הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: יֵת עַל־לֶחָא לְתַלַּת שָׁנִין:
- וְנִזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וְתִזְרְעוּן יֵת שְׂתָא תְּמִינִיתָא
וְאָכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה יִשָּׁן וְתִיכְלוּן מִן עַל־לֶחָא עֲתִיקָא
עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא מִיעַל עַל־לֶחָא תִיכְלוּן
תְּבוּאוֹתֶיהָ תֹאכְלוּ יִשָּׁן: עֲתִיקָא:

(16) תרבה מקנתו. תמכרה ציורק: תמעט מקנתו. תמעט צדמיה:
(17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנחתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכן נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר צו ויראת מאלהיך (צ"מ נח):
(18) וישבתם על הארץ לבטח. שָׁצֵעוֹן שְׂמִטָּה יִשְׂרָאֵל גּוֹלִים, שְׁנֹאֲמַר אִזְ תִּרְבֶּה הָאָרֶץ אֶת שְׁצֻחֶיהָ, וְהִרְבֵּת אֶת שְׁצֻחֶיהָ (ויקרא כו, לד שצח לג), ושצעים שנה של גלות צלל כנגד שצעים שמיטות שצטלו היו:
(19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צוורת: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעים תהא צו צרכה:
(20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאלהים (פסחים נא):
(21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שיזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:
(22) עד השנה התשיעית. עד חג הסוכות של תשיעית שהיא עם בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו בשדה גזרנות, ובתשרי הוא עם האסיף לבית. ופעמים שהיתה זריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני

23 And the land shall not be sold in
perpetuity; for the land is Mine;
for ye are strangers and settlers
with Me.

וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַּר לְעַמֻּתָּהּ
כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים
וְתוֹשָׁבִים אֲתֵם עִמָּדִי:

וְאַרְעָא לֹא תִנְדָּבֵן לַחֲלֹטִין
אֲרִי דִּילִי אַרְעָא אֲרִי דִּי־רִין
וְתוֹתְבִין אֲתִין קַדְמִי:

24 And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.

וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם גְּאֻלָּהּ וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם תִּתְּנוּ לְאֶרֶץ: (ס)

25 If thy brother be waxen poor,
and sell some of his possession,
then shall his kinsman that is
next unto him come, and shall
redeem that which his brother
hath sold.

כִּי־מוֹדָה אֲחִידָה וּמִכָּר
מֵאַחֲזָתָהּ וּבֵאלֹהֵי תִקְרָב
אֵלֶיהָ וּבֵאלֹהֵי אֶת מִמְכָּר אֲחִיו:
אֲרִי וְתַמְסֶכֶן אֲחִידָה וַיִּנְבִּין
מֵאַחֲזָתָהּ וַיִּתֵּי פְרִיקִיָּה
דְּקָרִיב לִיה וַיִּפְרֹק יָת
זְבִינֵי אֲחִידָהּ:

26 And if a man have no one to
redeem it, and he be waxen rich
and find sufficient means to
redeem it;

וְאֵלֶּשׁ כִּי לֹא יִהְיֶה-לוֹ גֵּאֶל
וְהַשִּׁיגָה יָדוֹ וּמִצָּא כְּדִי
גֵּאֶלְתּוֹ:

וַיְגַבֵּר אֲדֹנִי לֹא יְהִי לִי פֶדֶק
וַתְּדַבֵּק בִּי יְדִיָּה וַיִּשְׁכַּח כְּמֹסֶת
פְּדִיקְנִיָּה:

27 then let him count the years of
the sale thereof, and restore the
overplus unto the man to whom
he sold it; and he shall return
unto his possession.

וַיֵּשֶׁב אֶת־שְׁנֵי מַמְקָלָיו וַיֵּשֶׁב אֶת־הָעֵדֶף לְאִישׁ
וַיָּתִיב יָת מוֹתָרָא לְגִבְרָא דְּזַבְיִן לִיהּ וַיֵּתֵב
לְאַחַסְתַּיְתָּהּ:

But if he have not sufficient
means to get it back for himself,
28 then that which he hath sold
shall remain in the hand of him
that hath bought it until the
year of jubilee; and in the jubilee
it shall go out, and he shall
return unto his possession.

וְאִם לֹא־מִצָּאָה יָדוֹ דֵּי־הַשִּׁיב
לֹדֹ וְהִנֵּה מִמֶּכְרוֹ בֵּיד הַקֶּנֶה
אֹתוֹ עַד שְׁנֵת הַיּוֹבֵל וְנִצָּל
בִּיבֹל וְשָׁב לֵאחָזָתוֹ: (ס)

השמטה השביעית, שהן בטלין מעבודת קרקע שתי שנים רחוקות השביעית והיוצלי, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:

(23) והארץ לא תזכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציודל, שלא יהא הלוקח כוזבה (ת"כ ס"ח): לצמחת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי ל' הארץ. (ת"כ) אל תרע עיניך זה (ס"ס), שאינה שלך:

(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות בתים, ועצד עברי (סס ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כ"א). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר רשאי לגאלה לאחר שמי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם ראוי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א):
מאחזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לענמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעבד:

(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם מ"ב פרק ה, ב):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היובל, כך וכן, ובכמה מכרתיה לך, צדק וכן, עתיד היית להחזירה. נמצאת קונה מספר התבואות כפי השבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצאת את דמיה מן המשבון, וטול את השאר, וזהו: וחשב את העודף. צדמי המקס על האכילה שאכל, ויתנס ללוקס: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחאקין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיובל משמט צמחלתו (ת"כ ס"ז):

29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.

30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.

31 But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.

32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.

33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.

וְאִישׁ כִּי־יִמְכַר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד־תָּמָּה שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תְּהִיָּה גְּאֻלָּתוֹ: וְגִבֵּר אָרִי יִזְבִּין בֵּית מוֹתָב קִרְתָּא מִקְפָּא שׁוּר וְיִהְיֶה פִּזְרִקְנִיָּה עַד מִשְׁלָם שְׁתָּא דִּזְבִּינֵהּ עֵדֶן בְּעֵדֶן יִהְיֶה פִּזְרִקְנִיָּה:

וְאִם לֹא־יִגְאֹל עַד־מְלֻאֹת לֹו שְׁנֵה תְּמִימָה וְקָם תְּבִית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־כִּי לֹא]ק[לֹו חֲמָה לְצִמִּיתָת לִקְנָה אֹתוֹ לְדֶרְתּוֹ לֹא יֵצֵא בִּיבָל:

וּבְתֵי תַחְצָרִים אֲשֶׁר אֵין לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל־שְׂדֵה הָאָרֶץ יִחָשֵׁב גְּאֻלָּה תְּהִיָּה־לֹו וּבִיבָל יֵצֵא: וּבְתֵי מִקְפָּא סָחֹר סָחֹר עַל חֶקֶל אֶרֶץ אֲתִחְשְׁבוּן פִּזְרִקְנָא יִהְיֶה לָהֶן וּבִיבָל יִפְקֹון:

וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלָּת עוֹלָם תְּהִיָּה לָלְוִיִּם: וְקָרְנִי לִינְאִי בְּתֵי קָרְנִי אֲחֻסְנִתְהוֹן פִּזְרִקֶן עָלֶם יִהְיֶה לְלִינְאִי:

וְאֲשֶׁר יִגְאֹל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמִּכְר־בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבָל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הוּא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּפְרֹק מִן לִינְאִי וַיִּפְקֹון זְבִינִי בֵיתָא וְקָרְנִי אֲחֻסְנִתִּיה בִּיבָל אָרִי בְּתֵי קָרְנִי לִינְאִי אֲנִין אֲחֻסְנִתְהוֹן בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(29) בית מושב עיר חומה. בית צחוק עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאולה. לפי שנאמר שדה שיכול לגאולה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, וצחוק שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאולה, והצרך לפרש זה שהוא חלוק, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גאולה, ולאחר מכאן אינו גאולה: והיתה גאולה. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן תשע השערה אפני ימים (בראשית כד, נה): (30) וקם הבית וגו' לצמיתת. יצא מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חממה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לב). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקצה היא, והוצרך לכחצו לה, אלא מחוץ שצריך לכחצו לא בפנים, תקנו לו צמירות זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יוצל צחוק שנחל לא יצא (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כתרומתו פלגא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה צפפר יהושע קצרים וקצריהם (יהושע יג, כח). צפפריהם וצפפריהם (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין ציזל לצעלים, אם לא נגאלו: גאולה תהיה לו. מיד אם ירצה, וצוה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, ב ערכין לג). וציזל יצא. צחוס:

(32) וערי הלוויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאולה עולם. גאול מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדומיהם הנחונות להם בצלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גאלין לעולם, ואינו חלום לסוף שנה (שם):

(33) ואשר יגאל מן הלוויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויצא ציזל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישוה ללוי שמכרו, ולא יהיה חלום כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולה עולם תהיה ללווי, יכול לא דבר הכחצו אלא צלוקח ישראל שנה בית בערי הלוויים, אצל לוי שנה מלווי יהיה חלום,

- 34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession. וְשָׂדֵה מִגֵּרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי־אַחֲזֵת עוֹלָם הִוא לָהֶם: (ס)
- 35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee. וְכִי־יִמְוֶה אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וַהֲחֻנַּקְתָּ בּוֹ גֵר וְתוֹשֵׁב יְחִי עִמָּךְ: נָאֲרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָדְךָ וּתְמוֹט יְדֵיָּה עִמָּךְ וְתִתְקִיף בֵּיהּ יָדוֹר וַיְתוֹתֵב וַיִּיחִי עִמָּךְ:
- 36 Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee. אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ נִשְׁךְ וְתִרְבִּית וַיִּירָאֲתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וַיְחִי אָחִיךָ עִמָּךְ: לֹא תִסָּב מִנִּיהַ חֵיבולִיָּא וּרְבִיתָא וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ וַיִּיחִי אֶחָדְךָ עִמָּךְ:
- 37 Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase. אֶת־כֶּסֶפְךָ לֹא־תִתֵּן לּוֹ בְּנִשְׁךְ וּבִמְרִבִּית לֹא־תִתֵּן אֶכְלֶךָ: יֵת כֶּסֶפְךָ לֹא תִתִּין לִיהַ בְּחֵיבולִיָּא וּבְרִבִּיתָא לֹא תִתִּין מִיכְלֶךָ:
- 38 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס) אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאִפִּיקִית יְהִיכֶם מֵאֶרֶצָא דְּמִצְרַיִם לְמַתָּן לָכֶם יֵת אֶרֶצָא דְּכְנַעַן לְמַהֲנִי לְכוֹן לֵאלֹהִי:
- 39 And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant. וְכִי־יִמְוֶה אָחִיךָ עִמָּךְ וַנִּמְכַּר־לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עַבְדָּת עָבֵד: נָאֲרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָדְךָ עִמָּךְ וַיִּנְדְּבֵן לָךְ לֹא תַפְלַח בֵּיהּ פּוֹלְחֵן עַבְדִּין:

ששי
(רביעי)

ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מזה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציונל ואינו נחלט לסקף שנה כזית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם צמקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מְכַר גִּזְרִי, שאם הקדיש צן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה יוצאה לכהנים ציונל, כמו שנאמר בישראל ואם מְכַר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד (ויקרא כז, כ), אצל צן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחם שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקוהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאו של העמור, עודהו על העמור, אחד תופס צו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אינן מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלא לעבוד עבודה אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרבית. חד שוויניהו רבנן, ולעצור עליו בשני לאוין (צ"מ ס): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אכלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו צנכרי כדי להלוותם לישראל ברבית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצנחתי צין צכור לשאינו צכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל ברבית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כבדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. בשכר שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הָדָר צָרָךְ יִשְׂרָאֵל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודה אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כחצות קי):

(39) עבודה עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר זה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו:

- 40 As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee. כְּשֹׁכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: 40
- 41 Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return. וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב: 41
- 42 For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen. כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עֶבֶד: 42
- 43 Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God. לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ: 43
- 44 And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids. וְעֲבָדֶיךָ וְעַמְּתֶיךָ דִּיהוֹן לָךְ מִן עַמְּמֵיא דְּבִסְחָרְנִיכֹן מִגֵּהוֹן תִּקְנוּן עֲבָדִין וְעַמְתָּן: 44
- 45 Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession. וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ לְכֶם לְאֻחֻזָּה: 45
- 46 And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour. וְהִתְנַחֲלֹתָם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחֻזָּה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאַחֲיֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ: (ס) 46

(40) כשכיר כתושב. עזודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהגו בו: עד שנת היבל. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוציאו:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרצו חייב צמזמות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כג): ואל אחוזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזולזל בכך (מכות יג): אחוזת. חזקת:

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאן יש עבד למכור, ולא יעמידנו על אצן הלוקח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו, אל תאמר לו קח לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עד שתחת הגפן, עד שאבוא, שמה תאמר אין מכיר בדבר אם לצורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדבר הזה מסור ללך, לך נאמר ויראת:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, בז' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תפיה כל נשמה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשי: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שנתוך גבול ארצכם, שהרי צהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים בארצכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו בעבד (קידושין סז): מהם תקנו. אותם תקנו:

<p>And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְכִי תִשָּׂיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָךְ אֶחָיִד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לַגֵּר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֶקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>	<p>שזיעי</p>
<p>after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;</p>	<p>אַחֲרֵי נִמְכַּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו יִגְאֻלֵּנוּ:</p>	<p>48</p>
<p>or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.</p>	<p>אוֹ אֲחֻבּוֹתָיו אוֹ בֶר אֲחֻבּוֹתָיו יִפְרֹקֶנָּה אוֹ מִקְרִיב בִּשְׂרִיָּה מִזֶּרְעֻתָּהּ יִפְרֹקֶנָּה אוֹ דֹתְדִבִּיק יִדְיָהּ וְיִתְפָּרִיק:</p>	<p>49</p>
<p>And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.</p>	<p>וַיַּחֲשֹׁב עִם-קֹנָהוּ מִשְׁנַת הַמִּכְרֹו לֹא עַד שָׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרֹו בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:</p>	<p>50</p>
<p>If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.</p>	<p>אִם עוֹד סְגִיּוֹת בְּשָׁנָא לְפֻמָּהוֹן יִתִּיב פּוֹרְקָנָהּ מִכֶּסֶף זִבְיֹנָהּ:</p>	<p>51</p>
<p>And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.</p>	<p>וְאִם מְעֻט נִשְׁאָר בְּשָׁנִים עַד-שָׁנַת הַיָּבֵל וַיַּחֲשֹׁב-לּוֹ כִּפְי שָׁנָיו יֵשִׁיב אֶת-גְּאֻלָּתוֹ:</p>	<p>52</p>

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא בעמו ומלך במשרתיו שלא לרדות בפרך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כהרגומו עלל תושב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מיגרס לו שיעשיר, דבוק עמך: ומך אחיך עמו. מיגרס לו שימון, דבוק עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עממה (שם כ. ב"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עצים, ולשאוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחהו שְׁיָטָמָע:

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעבדו עד היובל, שהרי ציובל יצא, כמו שנאמר למטה, וַיֵּצֵא בְּשָׁנַת הַיָּבֵל, ובנכרי שחתה ידך הכתוב מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו בעקיפין, מפני חלול השם (ב"ק קג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו בעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עבדות שנה במנה, ואם שהה זה אכלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו במספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה במנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

<p>53 As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.</p>	<p>כַּאֲשֶׁר יִשְׁכֹּר שָׁנָה בְּשָׁנָה וְהָיָה עִמּוֹ עֲמִידָה לֹא יִפְלֹחַ בְּיָדוֹ בְּקִשְׁתּוֹ לְעֵינָיו׃</p>	<p>53 כַּשְׂכִּיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־יִרְדּוּנּוּ בְּפִרְךָ לְעֵינָיו׃</p>
<p>54 And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.</p>	<p>וְאִם לֹא יִתְפָּדֶה בְּאֵלֶּיךָ וּפְדוּתוֹ בְּשָׁתָה דְּיוֹבִילָא הִוא וּבְנוֹהֵי עִמּוּהָ׃</p>	<p>54 וְאִם־לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּיךָ וְיִצָּא בְּשָׁנַת הַיָּבֵל הִוא וּבְנָיו עִמּוֹ׃</p>
<p>55 For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>אֲדֵי דִילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין עֲבָדֵי אֲנֹנִי דְאַפִּיקִית יְתְּחוּן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֻן׃</p>	<p>מִפְטִיר כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃</p>
<p>XXVI Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן טַעֲוֹן וְצִילִם וְקֻמָּא לֹא תְקִימוּן לְכוֹן וְאִבְן סִגְדָא לֹא תַתְּנוּן בְּאַרְעֻכֻן לְמִסְגַּד עֲלֶיהָ אֲדֵי אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֻן׃</p>	<p>XXVI לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפְסֵל וּמִצְבֵּה לֹא־תְקִימוּ לָכֶם וְאִבְן מִשְׁכִּית לֹא תַתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃</p>
<p>2 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.</p>	<p>יְת יוֹמֵי שְׁבִיעָא דִילֵי תַטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תְּחוּן דְּחִלִין אֲנָא יְיָ׃</p>	<p>נז פְּסוּקִים אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה׃ (פ)</p>
<p><i>The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 152.</i></p>		
<p>3 If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;</p>	<p>אִם בְּקִימֵי תַהֲכוּן וְיֵת פְּקוּדֵי תַטְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יְתְּחוּן׃</p>	<p>בְּחֻמֵּי אִם־בְּחֻמֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־ מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃</p>

(53) לא ירדנו בפרד לעיניך. כלומר ואתה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה. באלה הוא נגאל, ואינו נגאל בשש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב במזונות בניו (קידושין כג.))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

(1) לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורבי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורבי עובד עבודת אלילים אף אני כמותו, הואיל ורבי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממנו ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לזה ברבית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ:). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וַשְׁפֹּתִי בָפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע בצנפת אצנים: להשתחוות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחוה בפשוט ידיים ורגלים היא, ואסרה מורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב:).

(2) אֲנִי ה' נאמן לשלם שכר:

(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקותי, תלכו שיהיו עמלים בצורה: ואת מצותי תשמרו. הו עמלים בצורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) ולמדתם אתם ושמרתם לעשות:

<p>4 then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.</p>	<p>וַנְתַּתִּי גֶשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׁדֶה יִתֶּן פְּרִיָּו:</p> <p>וְאֶתִּין מְטָרִיכֶן בְּעִתָּהוֹן וְתִתֶּינן אֲרֻעָא עַל־לְתָהּ וְאֵילָן חִקְלָא יִתֶּינן אִבְיָהּ:</p>	<p>4 וַנְתַּתִּי גֶשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׁדֶה יִתֶּן פְּרִיָּו:</p>
<p>5 And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.</p>	<p>וַיַּעֲרַע לְכוֹן דִּישָׁא לְקַטְפָּא וְקַטְפָּא יַעֲרַע לְאַפּוּקִי בֵּר זֶרְעָא וְתִכְלֹן לְחֻמְכוֹן לְמִשְׁבַּע וְתִתְּבוֹן לְרוּחָצֹן בְּאַרְעֲכוֹן:</p>	<p>5 וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יִשְׁיג אֶת־זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לְחֻמְכֶם לְשִׁבְעָה וְיִשְׁכַּבְתֶּם לְבֶטֶח בְּאַרְצְכֶם:</p>
<p>6 And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.</p>	<p>וְאֶתִּין שְׁלָמָא בְּאַרְעָא וְתִשְׁרֹן וְלִית דְּמִנִּיד וְאַבְטִיל חִיתָא בְּשָׂתָא מִן אֲרֻעָא וְדִקְטָלִין בְּחֶרְבָּא לֹא יַעֲדוֹן בְּאַרְעֲכוֹן:</p>	<p>שני וַנְתַּתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מִחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:</p>
<p>7 And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.</p>	<p>וְתִרְדְּפוּן יָת בְּעָלֵי דְבִיכֹן וַיִּפְּלוּן גְּדָמִיכֹן לְחֶרְבָּא:</p>	<p>7 וְיִרְדְּפוּתֶם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לְחֶרֶב:</p>
<p>8 And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.</p>	<p>וַיִּרְדְּפוּן מֵנֶכֶן חֲמִשָּׁא לְמֵאָה וּמֵאָה מֵנֶכֶן לְרִבּוּתָא יַעֲרְקוּן וַיִּפְּלוּן בְּעָלֵי דְבִיכֹן גְּדָמִיכֹן לְחֶרְבָּא:</p>	<p>8 וְיִרְדְּפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְּבָה יִרְדְּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחֶרֶב:</p>
<p>9 And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.</p>	<p>וְאֶתְּפַנִּי בְּמִימְרֵי לֹא־יִטְבָּא לְכוֹן וְאַפְרִישׁ יִתְּכוֹן וְאַסְגִּי יִתְּכוֹן וְאַשִּׁים יָת קִימִי עִמָּכוֹן:</p>	<p>9 וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקְמִיתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם:</p>

- (4) בעתם. נשעה שאין דרך בני אדם לנאת, כגון (צילי רציעית. רש"י ישן) צילי נצחיות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שס ו):
- (5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואתם עסוקים בו עד הציר, ובציר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמח, והוא מתנזך צמעי (שס ז):
- (6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעצור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ג, א):
- (7) לפניכם לחרב. איש צמרז רעהו (שס):
- (8) וירדפו מכם. מן החלשים שצדק, ולא מן הגבורים שצדק (שס ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשוביהם בלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם ביוצא, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש צ', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את המורה, למרובים העושין את המורה (שס): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:
- (9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא נח"כ (פרק ג, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שס ה): והרבייתי אתכם. צקומה וקופה (שס):

- 10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new. וְאָכַלְתֶּם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וַיֵּשֶׁן מִפְּנֵי חֶדֶשׁ תוֹצִיאוּ: וְתִכְּלוּן עֲתִיקָא דְעֲתִיק וְעֲתִיקָא מִן קֶדֶם חֲדָתָא תִּפְנוּן:
- 11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you. וְנִתַּתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֵתִין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכּוֹן וְלֹא יִרְחִיק מִיִּמְרֵי יִתְכּוֹן:
- 12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people. וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם: וְאֲשָׁרִי שְׁכִינָתִי בִּינִיכּוֹן וְאֲהִי לָכּוֹן לֵאלֹהִי וְאַתּוֹן תִּהְיוּן קִדְמִי לְעָם:
- 13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּצְרִים מִהֵיֶת לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת: (פ) אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאִפִּיקִית יִתְכּוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם מִמְּלַמְהוּי לְהוֹן עֲבָדִין וְתִבְרִית נִיר עֲמִמִּיא מִנְכּוֹן וְדִבְרִית יִתְכּוֹן בְּחִירוֹתָא:
- 14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments; וְאִם־לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא־תַעֲשׂוּ אֵת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה: וְאִם לֹא תִקְבְּלוּן לְמִיִּמְרִי וְלֹא תַעֲבֹדוּן יֵת כָּל פְּקוּדֵי־הָאֱלֹדִין:
- 15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant; וְאִם־בִּחְקֹתַי תִּמְאָסוּ וְאִם־אֶת־מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתִי לְהַפְרֹכֶם אֶת־בְּרִיתִי: וְאִם בְּקִימִי תִקְוֹצוּן וְאִם יֵת דִּינִי תִרְחִיק נַפְשְׁכֶם בְּדִיל לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתִי לְהַפְרֹכֶם אֶת־בְּרִיתִי לְאֲשַׁנִּיּוֹתְכֶם יֵת קִימִי:

והקימתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כזרית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וְקָרַעְתִּי אֶת בְּרִית יִשְׂרָאֵל וְאֵת בְּרִית יְהוּדָה בְּרִית טָדָשָׁה, (ירמיה לא, ל-לא), לא בְּזָרִית וגו' (ת"כ ס):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרים וטובים להתישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א"ב צ"ל): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, ויכריס אתם לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש לחוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצה בכם. כל געילה לשון פליטת דבר הבלוע בדבר, כמו כי שם נגעל מגן גבורים (שמואל ב א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צהלב מבושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוב העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מודעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: משת. כמין יתד בשני ראשי העול המעכבים המוסרה שלא תאא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עשה לך מוסרות ומנוות (ירמיה כז, ז), קבילי"א בלע"ז: קוממיות. צקומה וקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצוני ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גִּבְרָ לָיִד לְפָנַי ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי קדום קעים וְטָטָאִים לה' מֵאֵד (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלם תלמודו, לא תעשו, הרי שתי עבירות (ת"כ פרש"א ז, א):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא לזיתים, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל

16	I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.	אף אָנא אַעביד דא לָכוֹן וְאִסְעַר עַלְיֹכֶם בִּיהוּלָתָא שְׁחִיפָתָא וְקִדְחָתָא מַחֲשָׁכִין עֵינִין וּמִפְחָן נֶפֶשׁ וְתִזְרְעוּ לְרִיקָנוּ זֶרַעְכֶם וְיִכְלֹוּהָ בְּעַלֵי דְבִיבִיכֶם:	אֶף-אֲנִי אַעֲשֶׂה-נָּא לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְּׁחִיפָה וְאֶת-הַקִּדְחָת מִכְלֹוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ וְזִרְעַתֶּם לְרִיק זֶרְעֲכֶם וְאָכְלוּהוּ אֹיְבֵיכֶם:	16
17	And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.	וְאִתִּין רוּגְזִי בָכֶם וְתִתְבָּרוּן קָדָם בְּעַלֵי דְבִיבִיכֶם וְיִרְדּוּן בָּכֶם שְׁנֹאִיכֶם וְתִעְרְקוּן וְלִית דְּרִדִּיף יִתְכּוֹן:	וְנִתַּתִּי פָנַי בָּכֶם וְנִגְפֹתֶם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בָכֶם שְׁנֹאִיכֶם וְנִסַּתֶּם וְאִין-רִדִּיף אֶתְכֶם:	17
18	And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.	וְאִם עַד אֵלֵין לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרִי וְאוֹסִיף לְמַרְדִּי יִתְכּוֹן שִׁבְעַת עַל חַוְבִּיכֶם:	וְאִם-עַד-אֵלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיִסַּפְתִּי לְיִסְרָהּ אֶתְכֶם שִׁבְעַת עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:	18

המלות: להפרכם את בריתי. כופר צעיקר. הרי שצד עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במלות, כופר צעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. וזוית עליכם: שחפת. חולי שמשקף את הצער, אנפול"ש צלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומצעריו, כמו כי אש קדקה צאפי (דברים לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות שנקל ונקפא, וסוף שלא ירפא, וידאצו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאוה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תזמח, ואם תזמח, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צחק, וכן אף אני אלה עמם צחקי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אזיא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל צשור שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשקף, או עתים שהוא נשקף אצל נוח ואינו מקדיח, תלמוד לומר ואת הקדחת, מלמד שהוא מקדיח, או עתים שהוא מקדיח וסבור הוא צעמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור צעמו שיחיה אצל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיצות נפש: וזרעתם לריק זרעכם. זורעה ואינה מזמחת, ומעטה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זורעה שנה ראשונה, ואינה מזמחת, שנה שניה מזמחת ואויבים צאים ומוצאים תצוה לימי המלור, ושצפנים מחים ברעצ שלא לקטו תצוה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק זרעכם, כנגד הצנים והצנות הכחוז מדבר, שאתה עמל בהם ומגדלן, והחטא צא ומכלה אותם, שנאמר אֲשֶׁר טָפְסָהּ יִרְצִיתִי אֵיבִי כָלָם (איכה ז, כז): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר בצטורה ופניתי אליכם, כך נאמר ברעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעבדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אתכם מצפנים, ובעלי דְּבִיבִיכֶם מקיפין אתכם מצחוץ (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עובדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שצגלו, שנאמר וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדִּין וְעָמְלָן וְיָגִי קָדָם וְגו' (שופטים ו, ג), וַיָּחֲנוּ עַלֵיָּהֶם וַיִּשְׁחִיתוּהָ אֶת יְצוֹל הָאָרֶץ (שם ד), אצל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְאֲשֶׁר אֶכְלוּ שָׂרַר עַמִּי וְעוֹרָם מִעֲלֵיָּהֶם הִפְסִיטוּ וְגו' (מיכה ג, ג, ת"כ סז): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מצליח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

<p>19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.</p>	<p>וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזֹכְכֶם וְנָתַתִּי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֶל וְאֶת־אֲרֻצְכֶם כְּנֹחָשׁ׃ וְאֶתְּבַר יֵת יִקְר תּוֹקֶפְכֶּן וְאֶתִּין יֵת שָׁמַיָא דְעִלְיוֹכֶן תְּקִיפִין כְּבַרְזֶל מְלֹאחָתָא מְטָרָא וְאֶרְעָא דְתַחוּתִיכֶן חֲסִינָא כְּנֹחָשׁ מְלִמְעַבַּד פִּירִין׃</p>	<p>19 וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזֹכְכֶם וְנָתַתִּי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֶל וְאֶת־אֲרֻצְכֶם כְּנֹחָשׁ׃</p>
<p>20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.</p>	<p>וְיִסּוּף לְרִיקְנֹו חֵילְכֶּן וְלֹא תִתֵּן אֲרֻצְכֶּן יֵת עַל־לֶחֶמָה וְאֵילָן חֶקְלָא לֹא יִתֵּן אֲבִיהָ׃</p>	<p>20 וְתָם לְרִיק כְּחֶכֶם וְלֹא־תִתֵּן אֲרֻצְכֶם אֶת־יְבוּלָהָ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיו׃</p>
<p>21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.</p>	<p>וְאִם תִּהְיוּ כְּדָמִי בְקָשָׁיו וְלֹא תִיבּוֹן לְקַבֵּל לְמִימְרֵי וְאוֹסִיף לְאַיְתָאָה עֲלֵיכֶּן מִחָא שְׁבַע כְּחוּבֵיכֶן׃</p>	<p>21 וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תֹאבְדוּ לְשִׁמְעִי לִי וְיִסַּפְתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שְׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם׃</p>
<p>22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.</p>	<p>וְאֶשְׁלַח בִּכְוֹן יֵת חַיַּת בְּרָא וְתִתְּכִיל יִתְכוֹן וְתִשְׁיָצִי יֵת בְּעִירְכֶּן וְתִזְעַר יִתְכוֹן וְיִצְדִּין אוֹרְחֵיכֶּן׃</p>	<p>22 וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשָׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמּוּ דְרִכֵּיכֶם׃</p>
<p>23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּאַלְוִין לֹא תִתְּרֹדוּן לְמִימְרֵי וְתִהְיוּ כְּדָמִי בְקָשָׁיו׃</p>	<p>23 וְאִם־בְּאַלְוִי לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי׃</p>

(19) ושבֵּרְתִּי אֶת גְּאוֹן אֶת עֲזֹכְכֶם. זה צִית הַמִּקְדָּשׁ, וְכֵן הוּא אֹמֵר הִנְנִי מַחֲלֵל אֶת מִקְדָּשִׁי גְאוֹן עֲזֹכְכֶם (יִחְזַקְלָל כָּד, כֹּא): וְנָתַתִּי אֶת שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֶל וְאֶת אֲרֻצְכֶם כְּנֹחָשׁ. זוֹ קֶשֶׁה מִשֵּׁל מִשֵּׁה שֶׁסָּם הוּא אֹמֵר וְקִי יִשְׁמִיךְ אֶשְׁכֶּר עַל לֹאשְׁךָ נִחַשְׁתָּ וְגו' (דְּזָרִים כח, כג), שִׁיֵּהוּ הַשָּׁמַיִם מִזִּיעִין כְּדֶרֶךְ שֶׁהִנַּחֲשָׁת מִזִּיעָה, וְהָאָרֶץ אֵינֶה מִזִּיעָה כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין הַצְּרוּל מִזִּיעָה, וְהִיא מִשְׁמַרֶת פִּירוֹתֶיהָ, אֲבָל כֹּאֵן הַשָּׁמַיִם לֹא יִהְיוּ מִזִּיעִין כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין הַצְּרוּל מִזִּיעָה, וְהִיא חוֹרֵצַת בְּעוֹלָם, וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה מִזִּיעָה כְּדֶרֶךְ שֶׁהִנַּחֲשָׁת מִזִּיעָה, וְהִיא מֵאֲבִדַת פִּירוֹתֶיהָ:

(20) וְתָם לְרִיק כְּחֶכֶם. הִרִי אֲדָם שֶׁלֹּא עִמַּל שֶׁלֹּא חָרַשׁ שֶׁלֹּא זָרַע שֶׁלֹּא נָכַשׁ שֶׁלֹּא כָסַח שֶׁלֹּא עָדַר וּבִשְׁעַת הַקִּצִּיר בָּא שִׁדְפוֹן וּמִלְקָה אוֹתוֹ אֵין צֶכֶךְ כְּלוּם, אֲבָל אֲדָם שֶׁעִמַּל וְחָרַשׁ וְזָרַע וְנָכַשׁ וְכָסַח וְעָדַר וּבָא שִׁדְפוֹן וּמִלְקָה אוֹתוֹ, הִרִי שְׁנִי שֶׁל זֶה קָהוֹת (ת"כ ס"ד): וְלֹא תִתֵּן אֲרֻצְכֶם אֶת יְבוּלָהָ. אֵף מֵה שֶׁאִתָּה מוֹבִיל לֵה צִשְׁעַת הַזָּרַע (שס): וְעֵץ הָאָרֶץ. אֲפִילוֹ מִן הָאָרֶץ יֵהָא לְקוּי, שֶׁלֹּא יִחְנִיט פִּירוֹתָיו צִשְׁעַת הַחֲנֻטָה (שס): לֹא יִתֵּן. מִשְׁמַשׁ לִמְעַלָּה וּלְמַטָּה, אֵעֶץ וְאִפְרִי: לֹא יִתֵּן פְּרִיו. כִּשְׁהוּא מִפְּרֵה מְשִׁיר פִּירוֹתָיו, הִרִי שְׁתִּי קִלְלוֹת, וְיֵשׁ אֵין שְׁבַע פּוֹרְעֵנוֹת:

(21) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי. רְבוּתֵינוּ אִמְרוּ עֲרָא, צִמְקָה, שֶׁאֵינוֹ אֵלָל לְפִרְקִים, כֵּן תִּלְכוּ עֲרָא צִמְנוֹת. וּמִנַּחֲס פִּירֵשׁ לִשְׁוֹן מִנִּיעָה, וְכֵן הִקְרַרְלָךְ (מִשְׁלִי כה, יז), וְכֵן יִקְר רֹחַ (מִשְׁלִי יז, כז), וְקִרְבֵּן לִשְׁוֹן זֶה לְתַרְגוּמוֹ שֶׁל אוֹנְקִלוֹס, לִשְׁוֹן קוֹשִׁי, שֶׁמִּקְשִׁים לָצֵד לִהְיוֹנֵם מִהַתְּקַרֵּב אֵלָי: שְׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם. שְׁבַע פּוֹרְעֵנוֹת אַחֲרִים בְּמִסְפָּר שְׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם: (22) וְהִשְׁלַחְתִּי. לִשְׁוֹן גִּירוֹי: וְשָׁכְלָה אֶתְכֶם. אֵין לִי אֵלָל חַיָּה מִשְׁכַּלֶּת שִׁדְרָכָה צֶכֶךְ, צִהֲמָה שֶׁאֵין דְּרָכָה צֶכֶךְ מִנִּין, תִּלְמוּד לֹמֵר וְשֵׁן צִהֲמָת אֶשְׁלַחֶם (דְּזָרִים לב, כד), הִרִי שְׁחִים, וּמִנִּין שֶׁהִיא מִמִּיתָה צִנְיִכָתָה, תִּלְמוּד לֹמֵר עֵס חֲמַת וְזִמְלִי עֶשֶׂר (שס). מֵה אֵלּוֹ נוֹשְׁכִין וּמִמִּיתִין, אֵף אֵלּוֹ נוֹשְׁכִין וּמִמִּיתִין כִּכֵּר הִיוּ שְׁנִים בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, חֲמוּר נוֹשֵׁךְ וּמִמִּית, עֲרוּד נוֹשֵׁךְ וּמִמִּית: וְשָׁכְלָה אֶתְכֶם. אֵלּוֹ הַקְּטָנִים: וְהִכְרִיתָהּ אֶת בְּהֵמַתְכֶם. מִצְחוֹן: וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם. מִצְפָּנִים: וְנִשְׁמּוּ דְרִכֵּיכֶם. שְׁצִילִים גְּדוּלִים וְשְׁצִילִים קְטָנִים, הִרִי שְׁבַע פּוֹרְעֵנוֹת, שֵׁן צִהֲמָה, וְשֵׁן חַיָּה, חֲמַת וְזִחְלִי עֶפֶר, וְשָׁכְלָה, וְהִכְרִיתָהּ, וְהִמְעִיטָה, וְנִשְׁמּוּ:

(23) לֹא תִוָּסְרוּ לִי. לִשְׁוֹן אֵלָי:

<p>24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.</p>	<p>וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: וְאֶחָד אֶף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָשָׁיו וְאֶלְמִי יִתְכּוֹן אֶף אֲנִי שִׁבְעַ עַל חוֹבֵיכֶם:</p>	<p>24 וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶגֶם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשַׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אוֹיֵב:</p>
<p>25 And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.</p>	<p>וְאֶתִּי עֲלֵיכֶם דִּקְטָלִין בְּחֶרֶב אֲוִיתְפָּרְעוּן מִנִּכּוֹן פּוֹרְעָנוּתָא עַל דְּעִבְרָתוֹן עַל אוֹרִיתָא וְתִתְכַנְשׁוּן לְקַרְוִיכֶן וְאֶגְרִי מוֹתָנָא בְּיַמֵּיכֶם וְתִתְמַסְרוּן בְּיַד שָׂנְאָה:</p>	<p>25 וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶגֶם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשַׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אוֹיֵב:</p>
<p>26 When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.</p>	<p>בְּדֹאֲתֵבֶר לֶכּוֹן סְעִיד מִיכְלָא וְיִיפְּזוּ עֶשֶׂר נָשִׁין לְחֶמְכֶם בְּתַנּוּרָא חַד וְיִתִּיבוּ לְחֶמְכֶם בְּמִתְקָלָא וְתִכְלוּ וְלֹא תִשְׂבְּעוּ:</p>	<p>26 בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶּחֶם וְאִפּוֹ עֶשֶׂר נָשִׁים לְחֶמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לְחֶמְכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)</p>
<p>27 And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּדָא לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרִי וְתִתְכּוֹן קִדְמִי בְּקָשָׁיו:</p>	<p>27 וְאִם־בּוֹזֵאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>28 then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶחָד עִמָּכֶם בְּתַקּוּף רָגִז וְאֶרְדִּי יִתְכּוֹן אֶף אֲנִי שִׁבְעַ עַל חוֹבֵיכֶם:</p>	<p>28 וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֵמַת־קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אִתְּךָ אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>29 And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.</p>	<p>וְתִכְלוּן בָּסָר בְּנֵיכֶם וּבָסָר בְּנִתְכֶם תִּכְלוּן:</p>	<p>29 וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנִתְכֶם תֹּאכְלוּ:</p>
<p>30 And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.</p>	<p>וְאֶשְׁחִיט יָת בְּמִתְכּוֹן וְאֶקְצִיץ יָת חֲנוּסֵיכֶם וְאֶתִּין יָת פְּגָרֵיכֶם עַל פְּגוֹר טְעוֹתְכֶם וְיִרְחִיק מִימְרִי יִתְכּוֹן:</p>	<p>30 וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמִתְיָכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת־חֲנוּכֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרִי גּוֹלֵלֵיכֶם וְנִגְעָלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>

(25) נגם ברית. יש נקם שאינו צנזרית, כדרך שאר נקמות, וזהו סמוי עיניו של דקיהו. דבר אחר נקם צנזרית, נקמת צנזרית אשר עזרתם. כל הזאת חרצ שצמקרא, היא מלחמת חיילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל מוך הערים מפני המזור: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדבר, ונתתם ציד האויבים הנרים עליכם, לפי שאין מלינים את המה צירושלים, וכשהם מוילאים את המה לקצרו נתנים ציד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מה, יז): בשברתי לכם מטה לחם. אשצור לכם כל מסעד אוכל, והם חצי רעב: ואפיו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא הצואה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשתצרת צנזר, והן יושצות ושוקלות את השצרים לחלקם צנייהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צמוך המעים צלחם. הרי ז' פורעניות, חרצ, מזור, דצר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונתתם אינה מן המנין שהיא החרצ:

(30) במתיכם. מגללים וצנזריות: חמוכים. מין עזות אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צממה קרויין חמוכים: ונתתי את פגריכם. קפוחי רעב היו, ומוילאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו

<p>31 And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.</p>	<p>וְנָתַתִּי אֶת־עֲרִיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמוּתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם:</p> <p>וְאֶתִּין יְת קְרוּיִכֹן חֲרָבָה וְאֶצְדִּי יְת מִקְדָּשִׁיכֹן וְלֹא אֶקְבִּיל בְּרִעֹא קוֹרְבֹן כְּנִישְׁתִּכֹן:</p>	<p>31</p>
<p>32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.</p>	<p>וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p> <p>וְאֶצְדִּי אָנָּה יְת אֶרְעָא וְיִצְדֹן עָלֶיהָ בְּעָלֵי דְבְּיִכֹן דִּתְבִּין בָּהּ:</p>	<p>32</p>
<p>33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וְאֶתְכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹלִים וְהִרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חֲרָב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעֲרִיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:</p> <p>וְיִתְכֹן אֲבָדֵר בֵּינִי עַמְמִיָּא וְאֶגְרִי בְּתִרִיכֹן דְּקִטְלִין בְּחֲרָבָא וְתִהִי אֶרְעֹכֹן צָדִיָּא וְקְרוּיִכֹן יִהְיוּ חֲרָבָא:</p>	<p>33</p>
<p>34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַתֶיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֲזִי תִשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצָת אֶת־שְׁבַתֶיהָ:</p> <p>בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָא יְת שְׁמָטָהָ כָּל יוֹמִין דְּצָדִיָּאָת וְאַתֹּן בְּאֶרְעָא בְּעָלֵי דְבְּיִכֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יְת שְׁמָטָהָ:</p>	<p>34</p>
<p>35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָה תִשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שָׁבַתָהּ בְּשְׁבַתֶיהָ בְּשְׁבַתֶיהָ עָלֶיהָ:</p> <p>כָּל יוֹמִין דְּצָדִיָּאָת תִּשְׁמִיט יְת דְּלֹא שְׁמָטָת בְּשְׁמָטִיכֹן כִּד תְּוִיתֹן יְתִבִּין עָלֶיהָ:</p>	<p>35</p>

נצקעת ונופל עליה: וגעלה גפשי אחכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדס אמור, הא מה אני מקיים חרבה, מעוזר וש: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרבנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרבנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדולות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונועדות לזבא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי ששים, כריחת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגנות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן הגדולות, ולא אריח קרבנות, הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח בצאצא, שמהא שוממה מיושציה:

(33) ואחכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצשעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאדס הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה בצחירתה: והריקתי. כששולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרב הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאדס שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשוץ לתוכה, ומחוץ כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכם חרבות, שצשעה שאדס גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרבים, כך שנויה צת"כ (פרק ו, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שבעס על שטפותיה: והרצת. למלך את שצחותיה:

(35) כל ימי השממה. לשון הפשטות, ומ"ס דגש צמקום ככל שממה: את אשר לא שבתה. שבעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השממה ויוצל שהיו צשנים שהכעיסו ישראל צאצאס לפניו שצשנים שצשנים שנה. שלש מאות ומשעים היו שני עונס משכנסו לארץ עד שגלו עשרת השצבים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצבים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל ואפסה שצב על צדף השמאל וכו' (יחזקאל ד, ד), וכלית את אלה ופצצת על צדף הימני שגית ארצעים יוס ופצצת את עון צית יהודה (שם ו), וצבואה זו נאמרה ליחזקאל צשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואס תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים וששים, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אמון ששים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות שצהס, והס שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ יוצלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים

<p>And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.</p>	<p>וְדִישָׁתָּארוֹן בְּכוֹן וְאֵעִיל תִּכְרָא בְּלִבְהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קֵל טַרְפָּא דְּשִׁקִּיף וְיִעְרְקוֹן מִעֵרְק כַּד מִן קָדָם דְּקַטְלִין בְּחִרְבָּא וְיִפְּלוּן וְלִית דְּרִדִּיף:</p>	<p>וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם וְהַבָּאִתִּי מִרְדָּ בְּלִבְכֶם בְּאַרְצָת אֲבִי־הֶם וְרִבָּף אֹתָם קוֹל עֲלֵה נִדְף וְנָסוּ מִגִּסְת־חֶרֶב וְנָפְּלוּ וְאֵין רִדְף:</p>
<p>And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.</p>	<p>וְיִתְקַלּוּן גִּבְר בְּאַחֵיהֶי כַּד מִן קָדָם דְּקַטְלִין בְּחִרְבָּא וְרִדְף לִית וְלֹא תְּהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קָדָם בְּעַלִּי דְּבִיכוֹן:</p>	<p>וְכָשְׁלוּ אִישׁ-בְּאַחֵיו כַּמִּפְּנֵי- חֶרֶב וְרִבָּף אֵין וְלֹא-תִהְיֶה לְכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֲבִיכֶם:</p>
<p>And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.</p>	<p>וְתִכְדּוּן בִּינֵי עַמֵּי וְתִגְמַר יִתְכוֹן אֶרֶץ בְּעַלִּי דְּבִיכוֹן:</p>	<p>וְאִבְדֶּתֶם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֲבִיכֶם:</p>
<p>And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.</p>	<p>וְדִישָׁתָּארוֹן בְּכוֹן יִתְמָסוֹן בְּחֻבִּיהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּסִנְאִיכוֹן וְאֶף בְּחֻבִּי אֲבֹתָהוֹן בִּישָׂא דְּאַחֲדִין בִּינְדֵּהוֹן יִתְמָסוֹן:</p>	<p>וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם יִמְּקוּ בְּעוֹנֵם בְּאַרְצָת אֲבִיכֶם וְאֶף בְּעוֹנֹת אֲבֹתָם אֹתָם יִמְּקוּ:</p>
<p>And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.</p>	<p>וְיִנְדּוּן יֵת חֻבִּיהוֹן וְיֵת חֻבִּי אֲבֹתָהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרִי וְאֶף דְּהִלִּיכוּ קָדָמִי בְּקִשְׁי:</p>	<p>וְהִתְנַדּוּ אֶת-עוֹנֵם וְאֶת-עוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַל אֲשֶׁר מָעַלוּ- בִּי וְאֶף אֲשֶׁר-הִלְכוּ עִמִּי בְּקִרִי:</p>
<p>I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;</p>	<p>אֶף אֲנִי אֶהְדֵּ עִמָּהוֹן בְּקִשְׁי וְאֵעִיל יִתְהוֹן בְּאַרְעַ בְּעַלִּי דְּבִיכוֹן אוּ בְּכוֹן יִתְבַּר לְבָהוֹן טַפְשָׂא וּבְכוֹן יִרְעוֹן יֵת חֻבִּיהוֹן:</p>	<p>אֶף-אֲנִי אֶלְדֵּ עִמָּם בְּקִרִי וְהַבָּאִתִּי אֹתָם בְּאַרְץ אֲבִי־הֶם אוּ-אֲזִי יִכְנַע לְבָבָם הָעֶרְל וְאֲזִי יִרְצוּ אֶת-עוֹנָם:</p>

ושש שנה חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יתירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר צעונם נחשצ להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר בדברי הימים עד קִרְקָה הֶאָדָה שְׁמֹתֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה (דברים הימים-צ לו, כא):

(36) והבאתי מרד. פחד ורך לצב מ"ס של מרד יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן מרגומו קל טרפא דשקף, לשון חבטה, שדופת קדים (בראשית מא, ו), שִׁקִּין קָדוֹם, לשון משקוף, מקום חבטת הדלת וכן מרגומו של חבורה (שמות כא, כה), מִשְׁקוֹפִי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירו לנזק יכשלו זה בזה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצנצ פחד וכל שעה סבירים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל צעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שבעות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשהיו פזורים מהיו אזודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאוחזים מעשה אבותיהם בדיהם (שם פרק ח, ב סנהדרין כז:): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו פְּמָקָה בְּחֶרֶץ (זכרי' יד, יב), נִמְקוּ חֲצוֹלָתִי (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני בעמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות עובדי

<p>then will I remember My covenant with Jacob, and also 42 My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.</p>	<p>וְדִכִּירְנָא יְת קִימִי דְעָם יַעֲקֹב וְאַף יְת קִימִי דְעָם יִצְחָק וְאַף יְת קִימִי דְעָם אַבְרָהָם אֲנָא דְכִיר וְאַרְעָא אֲנָא דְכִיר:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב 42 וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר:</p>
<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid 43 her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְאַרְעָא תִתְרַשֵּׁשׁ מִנְהוֹן וְתִרְעִי יְת שְׁמִטָּהָ בְּדַדְיָאָת מִנְהוֹן וְאִנּוֹן יִרְעוּן יְת חֻבִּיהוֹן לְנִשְׁוִין חֻלְף בְּרָכָאן אִיתִי עֲלִיהוֹן דְּבִדְנִי קִצּוֹ וְיְת קִימִי רַחֲמִיקַת נַפְשָׁהוֹן:</p>	<p>וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתִרַץ 43 אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם יַעַן וּבִשְׁעָן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסּוּ וְאֶת־ חֻקֹּתַי גָּעַלָה נַפְשָׁם:</p>
<p>And yet for all that, when they are in the land of their enemies, 44 I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאַף בְּרֵם דָּא בְּמַהוֹיָהוֹן בְּאַרְעַ בַּעֲלֵי דְבְּכִיָּהוֹן לֹא אַרְטוּשְׁמוֹן וְלֹא אַרְחִיקֶנּוּ לְשִׁצְיוֹתָהוֹן לְאַשְׁנָאָה קִימִי עֲמַהוֹן אֲרִי אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵהוֹן:</p>	<p>וְאַף־גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ 44 אֲיִבֵּיהֶם לֹא־מֵאַסְתִּים וְלֹא־ גַּעַלְתִּים לְכַלְתָּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:</p>
<p>But I will for their sakes remember the covenant of their 45 ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְדִכִּירְנָא לְהוֹן קִנָּם קִדְמָאִי דְּאַפִּיקִית יְתָהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְעֵינֵי עַמֻּמָּא לְמַהוֹי לְהוֹן לְאַלֵּהָ אֲנָא יְיָ:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁנִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהוֹיֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>These are the statutes and 46 ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.</p>	<p>אֵלֶּין קִימָא וְדִינָא וְאוֹרִיתָא דִּיהֵב יְיָ בֵּין מִימְרֵיהָ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְסִינֵי בִידָא דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים 46 וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינּוּ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינִי בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>XXVII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רִצְעִי (ששׁ) לֵאמֹר:</p>

אֵלֶּיִם נַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיהֶם, אֲנִי אֵינִי מִנִּיחָם, אֲלֵא מַעֲמִיד אֲנִי אֶת נִבְיָאִי וּמַחֲזִירָן לַחֲתָת כְּנָפִי, שְׁנֹאמַר וְקָעָלָה עַל רֹגְקָם
קִינִי לֹא תִהְיֶה וְגו' (יִחְזָקָל כ', לז), סִי אֵינִי וְגו' אִם לֹא בְּיָד תִּפְקֶה וְגו' (שם לג. ת"כ שם ה'): אוּ אִז יִכְנַע. כְּמוֹ אִז
נֹדַע פִּי שׁוֹר נִגְחָה הוּא (שְׁמוֹת כ"א, לו'), אִם אִז יִכְנַע. לִשׁוֹן אַחֵר אֲוִלִי, שְׁמָא אִז יִכְנַע לְבָבָם וְגו': וְאִז יִרְצוּ אֶת עֹבֹבִם.
יִכְפְּרוּ עַל עֹנֶם בִּיסוּרֵיהֶם:

(42) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב. בְּחֻמְשָׁה מְקוֹמוֹת נִכְתָּב מֵלֵא, וְאֵלֶּיהֶם חָסַר בְּחֻמְשָׁה מְקוֹמוֹת, יַעֲקֹב נִטַּל אוֹת
מִשְׁמוֹ שֶׁל אֵלֶּיהֶם עֲרֹבֹן שִׁבּוֹא וּשְׁכָר גְּאוּלַּת בְּנִי: וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב. לְמַה נִּמְנו אַחֲרוּנִית, כְּלוּמַר, כְּדֹאִי
הוּא יַעֲקֹב הַקָּטָן לְכָךְ, וְאִם אֵינוֹ כְּדֹאִי, הֲרִי יִחָקַק עִמּוֹ, וְאִם אֵינוֹ כְּדֹאִי הֲרִי אֲצַרְהֶם עִמּוֹ, שֶׁהוּא כְּדֹאִי. וְלִמָּה לֹא נִאמַר
זְכִירָה בִּיחָק, אֲלֵא אִפְרוּ שֶׁל יִחָק נִרְאֶה לְפָנֵי כָּזֹר וּמוֹנֵחַ עַל הַמוֹצָח:

(43) יַעַן וּבִיעָן. גְּמוּלָה, וּבְגִמּוּלָה אֲשֶׁר בְּמִשְׁפָּטֵי מֵאִסּוֹ:

(44) וְאַף גַּם זֹאת. וְאַף אֲפִילוֹ אֲנִי עוֹשֶׂה עִמָּהֶם זֹאת, הַפּוֹרְעֵנוֹת אֲשֶׁר אִמְרַתִּי, בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם, לֹא מֵאַסְתִּים
לְכַלּוֹתָם וְלַהֲפִיר בְּרִיתִי אִתָּם:

(45) בְּרִית רְאשֻׁנִים. שֶׁל שְׁנֵטִים:

(46) וְהַתּוֹרֹת. אֶחָד בְּכַתֵּב וְאֶחָד בַּעַל פֶּה, מִגִּיד שְׁכוּלָם נִתְּנוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינִי:

<p>Speak unto the children of Israel, 2 and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן גָּבֵר אָרִי יִפְרִישׁ נָדָר בְּפִיּוֹסָן נִפְשָׁתָא קָדָם יי:</p>	<p>דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ 2 אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעֶרְכָּךְ נִפְשֹׁת לַיהוָה:</p>
<p>then thy valuation shall be for 3 the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>וְהָיָה פִּיּוֹסָנִיָּה דְדִכְרָא מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְעַד בֶּר שְׁתֵּין שָׁנִין וְהָיָה פִּיּוֹסָנִיָּה חֲמִשִּׁין סִלְעִין דְּכֶסֶף בְּסִלְעֵי קוֹדֶשׁ:</p>	<p>וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר מִבֶּן 3 עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>And if it be a female, then thy 4 valuation shall be thirty shekels.</p>	<p>וְאִם נִזְקָבְתָּא הִיא וְהָיָה פִּיּוֹסָנָה תְּלָתִין סִלְעִין:</p>	<p>4 וְאִם-נִזְקָבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>
<p>And if it be from five years old 5 even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר חֲמִישׁ שָׁנִין וְעַד בֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְהָיָה פִּיּוֹסָנִיָּה דְדִכְרָא עֶסְרִין סִלְעִין וְלִנְזֻבְתָּא עֶשֶׂר סִלְעִין:</p>	<p>5 וְאִם מִבֶּן-חֲמִשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן-עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וְלִנְזֻבָּה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>And if it be from a month old 6 even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר יָרֵחָא וְעַד בֶּר חֲמִישׁ שָׁנִין וְהָיָה פִּיּוֹסָנִיָּה דְדִכְרָא חֲמִישׁ סִלְעִין דְּכֶסֶף וְלִנְזֻבְתָּא פִּיּוֹסָנָה תְּלַת סִלְעִין דְּכֶסֶף:</p>	<p>6 וְאִם מִבֶּן-חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן-חֲמִישׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלִנְזֻבָּה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשֹׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:</p>
<p>And if it be from sixty years old 7 and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר שְׁתֵּין שָׁנִין וְלַעֲלָא אִם דְּכִוְרָא וְהָיָה פִּיּוֹסָנִיָּה חֲמִישׁ עֶשֶׂר סִלְעִין וְלִנְזֻבְתָּא עֶשֶׂר סִלְעִין:</p>	<p>7 וְאִם מִבֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם-זָכָר וְהָיָה עֶרְכָּךְ חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר שֶׁקֶל וְלִנְזֻבָּה עֶשְׂרֵה שֶׁקֶלִים:</p>
<p>But if he be too poor for thy 8 valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הִוא מִפִּיּוֹסָנִיָּה וַיִּקְיַמְנִיָּה קָדָם כֹּהֵנָא וַיִּפְרוֹס יְתִיבָה כֹּהֵנָא עַל פּוֹם דְּתַדְבִּיק יָד נָדָרָא יִפְרוֹסָנִיָּה כֹּהֵנָא:</p>	<p>8 וְאִם-מְקוֹד הִוא מִעֶרְכָּךְ וַהֲעִמִּידוּ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וַהֲעִרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁגֶּה יָד הַנָּדָר יַעֲרִיכֶנּוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>

- (2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפש. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:
(3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו
נפרשה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"ן, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:
(5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין דדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הוה שהוא צן
חמש שנים עלי:
(7) ואם מבן ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו
יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.). סָבָא צְבִיתָא פָּסָא צְבִיתָא,
סָבָא צְבִיתָא סִימָא צְבִיתָא וְסִימָא טָבָא צְבִיתָא:
(8) ואם מך הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של
מערך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה
חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג.):

<p>9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.</p>	<p>וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>	<p>9 וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>
<p>10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.</p>	<p>לֹא יִחַלְפֶנּוּ וְלֹא-יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אֶחָד בְּטוֹב וְאִם הִמָּר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּהֵמָה יִהְיֶה-הוּא וְהַמִּינָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>	<p>10 לֹא יִחַלְפֶנּוּ וְלֹא-יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אֶחָד בְּטוֹב וְאִם הִמָּר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּהֵמָה יִהְיֶה-הוּא וְהַמִּינָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>
<p>11 And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.</p>	<p>וְאִם כָּל בְּעִירָא מְסֻבָּא דְּלֹא יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָּן קָדֵם יִּי וְיָקִים יֵת בְּעִירָא קָדֵם כְּהֵנָּא:</p>	<p>11 וְאִם כָּל-בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָּן לַיהוָה וְהַעֲמִיד אֶת-הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:</p>
<p>12 And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.</p>	<p>וְיַפְרוֹס כְּהֵנָּא יֵתָּה בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ כְּפֻרְסָן כְּהֵנָּא כֵּן יִהְיֶה:</p>	<p>12 וְהַעֲרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:</p>
<p>13 But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.</p>	<p>וְאִם מִפְּדֹם יִפְדֶּנָּה וְיוֹסִיף חֲמִישִׁיתָהּ עַל פֻּרְסָנֶיהָ:</p>	<p>13 וְאִם-גָּאֵל יִגְאֹלָנָה וְיוֹסֵף חֲמִישִׁתּוֹ עַל-עֶרְכָּהּ:</p>
<p>14 And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.</p>	<p>וְגִבֵּר אֲדָרַי יִקְדִּישׁ יֵת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁא קָדֵם יִי וְיַפְרוֹסֶנָּה כְּהֵנָּא בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ כְּמֵא דִּיפְרוֹס יֵתָּה כְּהֵנָּא כֵּן יָקִים:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהַעֲרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקִים:</p>
<p>15 And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.</p>	<p>וְאִם דֹּאקְדִּישׁ יִפְדּוּק יֵת בֵּיתוֹ וְיוֹסִיף חֲמִישָׁא כֶּסֶף פֻּרְסָנֶיהָ עָלֶיהָ וְיִהְיֶה לֵיהּ:</p>	<p>15 וְאִם-הַמִּקְדִּישׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וְיוֹסֵף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֶרְכָּהּ עָלָיו וְיִהְיֶה לוֹ:</p>
<p>16 And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מַחֲקַל אַחֲסָנְתִּיהָ יִקְדִּישׁ גִּבֵּר קָדֵם יִי וְיִהְיֶה פֻּרְסָנֶיהָ לְפֹם זֶרַעִיהָ בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בְּחֻמָּשִׁין סִלְעִין דְּכֶסֶף:</p>	<p>וְאִם מִשְׁבֵּת אַחֲזָתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְיִהְיֶה עֶרְכָּהּ לְפִי זֶרַע זֶרַע חֹמֶר שְׁעָרִים בְּחֻמָּשִׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:</p>

חמשי
(שביעי)

(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דצריז קיימין, ותמכר ללרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזר:

(10) טוב ברע. חס בצעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוֹב צטוֹב, ורע זרע (תמורה ט):

(11) ואם כל בהמה טמאה. צצעלת מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים חממים יונאין לחולין צפדיון, אלא א"כ הוממו (שם לב: ת"כ פרשתא ד, א):

(12) כערכך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל יגאלנה. צצעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן צמקדיש צית, וכן צמקדיש את השדה, וכן צפדיון מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז):

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שווייה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, צית

17	If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.	אם משתא דיובילא יקדיש חקליה כפּוּרְסָנִיָּה יָקוּם:	17 אִם-מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ כְּעֶרְכָּךְ יָקוּם:
18	But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.	וְאִם בְּתֵר יוֹבִילָא יִקְדִּישׁ חקליה ויחשיב ליה כְּהֵנָּא ית כֶּסֶּפָּא עַל פּוּם שְׁנֵיָּא דְאַשְׁתְּאַרְא עַד שְׁתָּא דְיוֹבִילָא ויִתְמַנַּע מִפּוּרְסָנִיָּה:	18 וְאִם-אַחֲרֵי הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וַחֲשַׁב-לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת-הַכֶּסֶּף עַל-פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וַנִּגְרַע מִעֶרְכָּךְ:
19	And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.	וְאִם מִפְּרָק יִפְרוֹק ית חקלא דְאַקְדִּישׁ יתיה ויוסיף חומש כֶּסֶּף פּוּרְסָנִיָּה עֲלוּהִי ויקום ליה:	19 וְאִם-גָּאֵל יִגְאֹל אֶת-הַשָּׂדֶה הַמִּקְדִּישׁ אֹתוֹ וְיֹסֵף חֲמִשִּׁית כֶּסֶף-עֶרְכָּךְ עָלָיו וְקָם לּוֹ:
20	And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.	וְאִם לֹא יִפְרוֹק ית חקלא וְאִם זָבִין ית חקלא לְגַבְרָא אַחֲרָן לֹא יִתְפָּרֵק עוֹד:	20 וְאִם-לֹא יִגְאֹל אֶת-הַשָּׂדֶה וְאִם-מִכְרָא אֶת-הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:
21	But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.	וַיְהִי חקלא בְּמִפְקִיָּה בְּיוֹבִילָא קוֹדֶשָׁא קָדָם יי כְּחַקֵּל חֲרָמָא לְכַהֲנָא תְּהִי אַחֲסָנִיָּה:	21 וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל קָדֹשׁ לַיהוָה כְּשֵׂדֶה הַחֲרָם לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ:
22	And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	וְאִם ית חקל זְבִינוּהִי דְלֹא מִחֲקַל אַחֲסָנִיָּה יִקְדִּישׁ קָדָם יי:	שׁי 22 וְאִם אֶת-שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדִּישׁ לַיהוָה:

כור שעורים בחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צתחלת היוכל, ואם צא לגאלה צאמנעו נותן לפי חשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה דמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כח), זה המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגו'. אם משעצרה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היובל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתתה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיון, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (צכורות ג) שאותו פונדיון קלצון לפרוקרט, והצא לגאלו יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוכל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביובל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציובל: קדש ליה. לא שישונו להקדש צדק הבית ליד הגזר, אלא כשדה החרם הנתון לכהנים, שנאמר כָּל תְּרָם צִיִּיִּךָ לַיהוָה (צמדבר יח, יד), אף זו מתחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יובל פוגע בו (ערכין כח):

(22) ואם את שדה מקנתו וגו'. חלוק יש צין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא מתחלק לכהנים ציובל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוכל, שהרי ציובל הייתה עמידה לצאת מידו ולשוב לבעלים, לפיכך, אם צא לגאלה,

- 23 then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.
- 23 וַחֲשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת מַכְסַּת הָעֶרְכָּה עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וַנִּתֵּן אֶת־הָעֶרְכָּה בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:
- 24 In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.
- 24 בַּשָּׁנָה הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשֶּׁר קָנָהּ מֵאִתּוֹ לְאִשֶּׁר־לּוֹ אַחֲזֵת הָאָרֶץ:
- 25 And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.
- 25 וְכָל־עֶרְכָּהּ יִהְיֶה בַשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:
- 26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.
- 26 אֲדָם־בְּכוֹר אֲשֶׁר־יֵבֶכֶר לַיהוָה בְּבִהְמָה לֹא־יִקְדֹּשׁ אִישׁ אִתּוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא:
- 27 And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.
- 27 וְאִם בְּבִהְמָה הַטְּמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּהּ וַיִּסָּף חֲמִשָּׁתוֹ עָלֶיהָ וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וַנִּמְכַּר בְּעֶרְכָּהּ:
- 28 Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.
- 28 אֲדָם־כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ מֵאָדָם וּבְהִמָּה וּמִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֶר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֵרֶם קֹדֶשׁ־קֳדָשִׁים הוּא לַיהוָה:

יגאל צדמים הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גוצר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היובל ישוה שדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגוצר, לכן הולך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו בעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שחם, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבחמה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר בבכור בהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש בהמה טמאה לדק הבית (מנחות קא).: ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י בעלים (ת"כ פרק ז, ב): ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח): יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני

29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כָּל־חֶרֶם אֲשֶׁר יִחְרַם מִן־הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת יוֹמָת: יִתְקַטֵּל:	שזיעי
30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:	30
31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם־גֵּאֹל יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשֵׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר בְּקָר וּצֹאן כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה:	מפטיר
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין־טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרֹנֵנוּ וְאִם־הִמָּר יִמְרֹנֵנוּ וְהָיָה־הוא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לֹא יִגְאֹל:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר סִינַי:	עח פסוקים

The Haftarah is Jeremiah 16:19 - 17:14 on page 154.

מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (צמדצר יח, יד), צחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לדק הבית, מפרש מקרא זה, צחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לדק הבית, מביא ראייה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כח:), אס נדר, נותן דמיהם, ואס נדצה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח:).

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. צמעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינאה: לדה. הוא. קנאו השם ומשולחנו לזה לך לעלות ולאכול צירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לֶפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֵׂר דְּגָנְךָ תִּירְשְׁךָ וגו' (דברים יד, כג קידושין נג:).

(31) מומעשרו. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעוה יעלה ויאכל צירושלים, כמו שכתוב וְנִסְתַּחֲפָה צִדְקָתְךָ וגו':

(32) תחת השבט. כשצא לעשרן מוציאן בפסח זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צבועה בסקר להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:). יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והצטר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מזינו שיהא בשרו ניתן לכהנים:

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מִצְוַת נְדָרֶיךָ (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל צמורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד (בכורות יד:).

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
שְׁמוֹת כָּל-זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל-יֹצֵא
צֹבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם
אַתָּה וְאַהֲרֹן:

וְאַתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ
אִתְּכֶם לְרֹאשׁוֹן אֶלִּיצֹר בֶּן-שְׂדִיאוֹר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן-צֹוֹרִישַׁדַּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן-עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁר נֶתַנָּאֵל בֶּן-צֹוֹעַר:

לְזִבְּלוֹן אֱלִיאָב בֶּן-חֶלֶן:

לְבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֶלִּישָׁמַע
בֶּן-עֲמִיהוּד לְמַנַּשֶּׁה גַמְלִיאֵל
בֶּן-פְּדָהצֹוֹר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן-גִּדְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיעֵל בֶּן-עֶכְרָן:

לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן-דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן-עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) (ק' קרואי) הָעֵדָה
נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבֹתָם רָאשֵׁי אֲלָפֵי
יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאָנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְבְּיוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

AND THE LORD spoke unto Moses in the
wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the
first day of the second month, in the second year
after the were come out of the land of Egypt,
saying:

'Take ye the sum of all the congregation of the
children of Israel, by their families, by their
fathers' houses, according to the number of
names, every male, by their polls;

from twenty years old and upward, all that are
able to go forth to war in Israel: ye shall number
them by their hosts, even thou and Aaron.

And with you there shall be a man of every tribe,
every one head of his fathers' house.

And these are the names of the men that shall
stand with you: of Reuben, Elizur the son of
Shedeur.

Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama
the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the
son of Pedahzur.

Of Benjamin, Abidan the son of Gideon.

Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

These were the elect of the congregation, the
princes of the tribes of their fathers; they were the
heads of the thousands of Israel.

וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל וְאַהֲרֹן אֶת הָאָנָשִׁים הָאֵלֶּה
And Moses and Aaron took these men that are
pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיְתִלְדּוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וְמוֹעֵלָה לְגִלְגָּלָתָם:

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

18

And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

19

As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרות ויקרא

ישעיהו מ"ג:כ"א-מ"ד:כ"ג

Isaiah 43:21 - 44:23

עם-זו יצרת לי תהלת יספרו: (ס)

XLIII:21

The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.

ולא-אתי קראת יעקב כייגעתי בי ישראל:

22

Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.

לא-הביאת לי שם עלתיד וזבחיד לא כבדתני לא העבדתיד במנחה ולא הוגעתיד בלבונה:

23

Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.

לא-קנית לי בכסף קנה וחלב זבחיד לא הרויתני אף העבדתני בחטאותיד הוגעתני בעונתיד:

24

Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.

אנכי אנכי הוא מחה פשעיד למעני וחטאתיד לא אזכר:

25

I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.

הזכירני נשפטה יחד ספר אתה למען תצדק:

26

Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.

אביד הראשון חטא ומליציד פשעו בי:

27

Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.

ואחלל שרי קדש ואפתנה לחרם יעקב וישראל לגדופים: (פ)

28

Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.

ועתה שמע יעקב עבדי וישראל בתרתי בו:

XLIV:1

Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;

כה-אמר יהוה עשד ויצרד מבוטן יעזרד אל-תירא עבדי יעקב וישרון בתרתי בו:

2

Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.

כי אצק-מים על-צמא ונזלים על-יבשה אצק רוחי על-זרעך וברכתי על-צאצאך:

3

For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;

וצמחו בבין חציר כערבים על-יבלי-מים:

4

And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זה יאמר ליהוה אני וזה יקרא בשם-יעקב וזה יכתב ידו ליהוה ובשם ישראל יכנה: (פ)

5

One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה-אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן
וּמִבְלַעְדֵּי אֵין אֱלֹהִים:

וּמִי-כְמוֹנִי יִקְרָא וּנְגִידָה וְיַעֲרֶכֶה
לִי מִשׁוּמֵי עַם-עוֹלָם וְאֲתִיּוֹת וְאֲשֶׁר
תִּבְאֲנָה נְגִידוֹ לָמוֹ:

אֶל-תִּפְחָדּוֹ וְאֶל-תִּרְהוֹ הֲלֹא מֵאֵן
הַשְׁמַעְתִּידָהּ וְהִגִּדְתִּי וְאַתֶּם עֲדֵי הַיֵּשׁ
אֱלוֹהִי מִבְלַעְדֵּי וְאֵין צוּר בַּל-יֵדְעָתִי:

יִצְרֵי-פֶסֶל כָּל־מִתְהוֹ וְחַמּוּדֵיהֶם בַּל-
יִוָּעִילוּ וְעֵדֵיהֶם הִמָּה בַל-יִרְאוּ וּבַל-
יִדְעוּ לְמַעַן יִבְשׁוּ:

מִי-יֵצֵר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵךְ לִבְלֹתִי הוֹעִיל:

הֵן כָּל-חֲבָרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּה
מֵאֲדָם יִתְקַבְּצוּ כָל־יַעֲמָדוֹ וּפְחָדּוֹ
יִבְשׁוּ יַחַד:

חֲרָשׁ בְּרִזֹּל מַעֲצָד וּפָעַל בַּפֶּחֶם
וּבִמְקַבּוֹת יִצְרָהוּ וַיַּפְעֵלְהוּ בְּזִרְעוֹ כָּחוֹ
גַם-רָעַב וְאֵין כָּח לֹא-שָׁתָה מַיִם וַיִּיָּעַף:

חֲרָשׁ עֲצִים נָטָה קוֹ וַתֹּאכְלֵהוּ בַשָּׂדֶה
וַיַּעֲשֵׂהוּ בַּמִּקְצָעוֹת וּבִמְחַוָּגָה וַתֹּאכְלֵהוּ
וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתַפְאֶרֶת אָדָם
לְשִׁבְתָּ בֵּית:

לְכַרְתָּ-לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרוּזָה וְאַלְזוֹן
וַיֹּאמְצֵן-לוֹ בַּעֲצֵי-יָעַר נָטַע אֲרוֹנוֹגֶשֶׁם
יִגְדֵּל:

וְהִנֵּה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח מֵהֶם נִיחָם
אֶפְרַיִם וַיֹּאכְלֵהוּ לֶחֶם אֶפְרַיִם וַיַּפְעֵלְהוּ
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה עֲשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגְּדוּ-לָמוֹ:

חָצִיו שָׂרַף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חָצִיו בַּשָּׂר
יֹאכֵל יִצְלָה צָלִי וַיִּשְׂבַּע אֶפְרַיִם
וַיֹּאמֶר הֵאֱחָ חַמּוּתִי רָאִיתִי אֹר:

וַשְּׂאֲרִיתוֹ לָאֵל עָשָׂה לְפָסֵלוֹ (כ)
יִסְגֹּד] (ק' יִסְגֹּד) וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּתְפַּלֵּל
אֵלָיו וַיֹּאמֶר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אַתָּה:

6 Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

7 And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

8 Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

9 They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

10 Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

11 Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

12 The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

13 The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

14 He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

15 Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

16 He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';

17 And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'

לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מְרֹאוֹת
עֵינֵיהֶם מִהַשְׁכִּיל לִבְתָּם:

18 They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.

וְלֹא-יֹשִׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-
תְבוּנָה לֵאמֹר חֲצִיו שָׂרַפְתִּי בְמוֹ-אֵשׁ
וְאֵף אָפִיתִי עַל-גִּחְלָיו לֶחֶם אֲצַלֶּה
בָּשָׂר וְאֶכֶל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אַעֲשֶׂה
לְבוֹל עֵץ אֶסְגֹּד:

19 And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'

רָעָה אַפֵּר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא-
יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמַר הֲלוֹא שָׂקָר
בְּיָמִי: (ס)

20 He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'

זְכֹר-אֵלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-
אַתָּה יִצְרָתִיךָ עַבְד־לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל
לֹא תִשְׁכַּח:

21 Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.

מִחִיתִי כַעַב פֶּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנֵן חַטֹּאתֶיךָ
שׁוּבָה אֵלַי כִּי גָאֵלְתִּיךָ:

22 I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.

רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי-עָשָׂה יְהוָה וְהָיָה הִרְיָעוּ
תַּחְתִּינֹת אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה
יַעַר וְכָל-עֵץ בּוֹ כִּי-גָאֵל יְהוָה יַעֲקֹב
וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)

23 Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.

הפטרת צו

ירמיהו ז' כ"א-כ"ח

Jeremiah 7:21 – 8:3

כֹּה אָמַר יְהוָה צִבְאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאֶכְלוּ
בָּשָׂר:

VII:21 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כִּי לֹא-דִבַּרְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא
צִוִּיתִים בַּיּוֹם (כ') הוֹצִיא) ק' הוֹצִיא
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל-דִּבְרֵי עוֹלָה
וְזִבְחָה:

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם-אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהִיִּיתִי לָכֶם
לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם
וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל-תְּדָרְךָ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה
אֶתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב לָכֶם:

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָוֹת לִבָּם הִרְעוּ וַיֵּהָיו
לְאַחֹר וְלֹא לְפָנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear,
but walked in their own counsels, even in the
stubbornness of their evil heart, and went
backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֶשְׁלַח אֵלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עֲבָדֵי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבָע
וְשִׁלַּח:

25 even since the day that your fathers came forth
out of the land of Egypt unto this day; and
though I have sent unto you all My servants the
prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם
וַיַּקְשּׁוּ אֶת־עַרְפָּם הִרְעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined
their ear, but made their neck stiff; they did
worse than their fathers.

וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַי וְקִרְאתָ
אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them,
but they will not hearken to thee; thou shalt also
call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־
שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ
מוֹסֵר אֲבָדָה הָאֲמוֹנָה וְנִכְרְתָה
מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the
nation that hath not hearkened To the voice of
the LORD their God, Nor received correction;
Faithfulness is perished, And is cut off from their
mouth.

גָּזִי נִזְרֹךְ וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שָׁפָיִם
קִינָה בִּי מָאָס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דָּוָר
עֲבָרְתּוֹ:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a
lamentation on the high hills; For the LORD
hath rejected and forsaken the generation of His
wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הִרְעוּ בְּעֵינֵי נָאִם־
יְהוָה שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־
נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו לְטִמְאוֹ:

30 For the children of Judah have done that which is
evil in My sight, saith the LORD; they have set
their detestable things in the house whereon My
name is called, to defile it.

וּבָנוּ בְּמֹזוֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגִיא בֶן־
הַנָּם לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנוֹתֵיהֶם
בְּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־
לִבִּי: (פ)

31 And they have built the high places of Topheth,
which is in the valley of the son of Hinnom, to
burn their sons and their daughters in the fire;
which I commanded not, neither came it into My
mind.

לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נָאִם־יְהוָה וְלֹא־
יֵאמַר עוֹד הַתֹּפֶת וְגִיא בֶן־הַנָּם כִּי אִם־
גִּיא הַהֲרָגָה וְקִבְרוֹ בַּתֹּפֶת מֵאִין מְקוֹם:

32 Therefore, behold, the days come, saith the
LORD, that it shall no more be called Topheth,
nor The valley of the son of Hinnom, but The
valley of slaughter; for they shall bury in Topheth,
for lack of room.

וְהָיְתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמֶאֱכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֶמַת הָאָרֶץ וְאִין מִתְרִיד:

33 And the carcasses of this people shall be food for
the fowls of the heaven, and for the beasts of the
earth; and none shall frighten them away.

וְהִשְׁבַּתִּיו מִעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֲצוֹת
יְרוּשָׁלַם קוֹל שִׁשּׁוֹן וְקוֹל שְׂמִחָה קוֹל
חַתָּן וְקוֹל כַּלָּה כִּי לְחָרְבָה תִּהְיֶה
הָאָרֶץ:

34 Then will I cause to cease from the cities of Judah,
and from the streets of Jerusalem, the voice of
mirth and the voice of gladness, the voice of the
bridegroom and the voice of the bride; for the
land shall be desolate.

בַּעֲתָהּ תִּהְיֶה נֶאֱמָר יְהוָה (כ' ויצאו) [ק'
יוצאון] אֶת־עֲצָמוֹת מַלְכֵי־יְהוּדָה
וְאֶת־עֲצָמוֹת־שָׂרָיו וְאֶת־עֲצָמוֹת
הַכֹּהֲנִים וְאֶת־עֲצָמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת־
עֲצָמוֹת יוֹשְׁבֵי־יְרוּשָׁלַם מִקְבָּרֵיהֶם:

VIII:1

At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;

וְשִׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צֶבֶא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אָהָבוּ וְאֲשֶׁר עָבְדוּם
וְאֲשֶׁר הֵלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם
וְאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא
יִקָּבְרוּ לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יְהוּ:

2

and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.

וְנִבְחַר מוֹת מַחֲיִים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הַרְעָה
הַזֹּאת בְּכָל־הַמְּקוֹמֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
הִדְחַתִּים שָׁם נֶאֱמָר יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

3

And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the LORD of hosts.

ירמיהו ט':כ"ג-כ"ג

Jeremiah 9:22 – 23

כֹּהוּ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל חָכֵם
בְּחָכְמָתוֹ וְאֱלֹהֵי־יִתְחַלֵּל הַגִּבּוֹר
בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי־יִתְחַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֶשְׂרֵי:

IX:22

Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;

כִּי אִם־בָּזֹאת יִתְחַלֵּל הַמִּתְחַלֵּל
הַשָּׂכֵל וַיֵּדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה
חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בְּאֶרֶץ כִּי־בִאֲלֹהִי
חִפְצָתִי נֶאֱמָר יְהוָה: (ס)

23

But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the LORD.

הפטר שמיני

שמואל ב' ו':א'-ז':י"ז

II Samuel 6:1 – 7:17

וַיִּסָּף עוֹד דָּוִד אֶת־כָּל־בְּחֹר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלֹשִׁים אָלֶף:

VI:1

And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעַלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שָׁם שֵׁם יְהוָה
צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2

And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל־עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וְעֹזָא וְאַחִיו בְּנֵי אֲבִינָדָב נְהִיגִים
אֶת־הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3

And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה
עִם אֲרֹן הָאֱלֹהִים וְאַחִיו הִלֵּךְ לִפְנֵי
הָאֲרֹן:

4

And they brought it out of the house of
Abinadab, which was in the hill, with the ark of
God, and Ahio went before the ark.

וַיִּדְנוּ וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁחָקִים לִפְנֵי
יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנּוֹרוֹת
וּבִנְבָלִים וּבְתַפִּים וּבִמְנועָנָעִים
וּבִצִּלְצִלִּים:

5

And David and all the house of Israel played
before the LORD with all manner of instruments
made of cypress-wood, and with harps, and with
psalteries, and with timbrels, and with sistra, and
with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד־גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֹזָה אֶל־
אֲרֹן הָאֱלֹהִים וַיִּנָּחֶז בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ
הַבָּקָר:

6

And when they came to the threshing-floor of
Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of
God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיַּחַר־אַף יְהוָה בְּעֹזָה וַיַּכֶּהוּ שָׁם
הָאֱלֹהִים עַל־הַשָּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרֹן
הָאֱלֹהִים:

7

And the anger of the LORD was kindled against
Uzzah; and God smote him there for his error;
and there he died by the ark of God.

וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרֶץ
בְּעֹזָה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֹזָה
עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

8

And David was displeased, because the LORD had
broken forth upon Uzzah; and that place was
called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבֹא אֵלַי אֲרֹן יְהוָה:

9

And David was afraid of the LORD that day; and
he said: 'How shall the ark of the LORD come
unto me?'

וְלֹא־אָבָה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת־אֲרֹן
יְהוָה עַל־עֵיר דָּוִד וַיִּטְהַר דָּוִד בֵּית
עֲבֹד־אֲדָם הַגִּטִּיתִי:

10

So David would not remove the ark of the LORD
unto him into the city of David; but David
carried it aside into the house of Obed-edom the
Gittite.

וַיֵּשֶׁב אֲרֹן יְהוָה בֵּית עֲבֹד אֲדָם הַגִּטִּיתִי
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֲבֹד
אֲדָם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ:

11

And the ark of the LORD remained in the house
of Obed-edom the Gittite three months; and the
LORD blessed Obed-edom, and all his house.

וַיִּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה
אֶת־בֵּית עֲבֹד אֲדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ
בְּעִבּוֹר אֲרֹן הָאֱלֹהִים וַיִּלָּךְ דָּוִד וַיַּעַל
אֶת־אֲרֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֲבֹד אֲדָם
עֵיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:

12

And it was told king David, saying: 'The LORD
hath blessed the house of Obed-edom, and all
that pertaineth unto him, because of the ark of
God.' And David went and brought up the ark of
God from the house of Obed-edom into the city
of David with joy.

וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נָשָׂאִי אֲרֹן־יְהוָה שֵׁשָׁה
צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:

13

And it was so, that when they that bore the ark of
the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox
and a fatling.

וַדָּוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה
וַדָּוִד חָגוּר אֶפֶוד בָּד:

14

And David danced before the LORD with all his
might; and David was girded with a linen ephod.

וַדָּוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־
אֲרֹן יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבִקְוֹל שׁוֹפָר:

15

So David and all the house of Israel brought up
the ark of the LORD with shouting, and with the
sound of the horn.

וַיְהִי אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכָל
בֶּת-שָׁאוּל נִשְׁקָפוּהָ בְּעֵד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא
אֶת-הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפְּנֵי וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי
יְהוָה וַתִּבֹּז לוֹ בְּלִבָּהּ:

16 And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.

וַיָּבִאוּ אֶת-אֲרוֹן יְהוָה וַיִּצְגּוּ אֹתוֹ
בְּמִקְוָמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה-לוֹ
דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלֹת לִפְנֵי יְהוָה
וּשְׁלָמִים:

17 And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.

וַיִּכַּל דָּוִד מִהָעֹלֹת הָעוֹלָה וּשְׁלָמִים
וַיְבָרֶךְ אֶת-הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:

18 And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.

וַיַּחֲלֵק לְכָל-הָעָם לְכָל-חֲמֹנִי יִשְׂרָאֵל
לְמֵאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה לֶאֱיִשׁ חֶלֶת לֶחֶם
אֶחָת וְאֶשְׁפָּר אֶחָד וְאִשְׁשֵׁי־אֶחָת וַיֵּלֶךְ
כָּל-הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:

19 And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.

וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֶכֶּךָ אֶת-בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא
מִיכָל בֶּת-שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר
מִה-נִּכְבְּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינַי אֲמָתוֹת עַבְדֵּי
כִּהְגִּלּוֹת נִגְלֹת אַחַד הָרָקִים:

20 Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself?'

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-מִיכָל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר-בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל-בֵּיתוֹ לְצֹנֹת
אֹתִי נָגִיד עַל-עָם יְהוָה עַל-יִשְׂרָאֵל
וּשְׁחַקְתִּי לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפֵל
בְּעֵינַי וְעַם-הָאֲמָתוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם
אֶכְבְּדָהּ:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכָל בֶּת-שָׁאוּל לֹא-הָיָה לָּהּ יֶלֶד
עַד יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי-יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיַּהֲרֹג
הַנִּיחָן-לוֹ מִסָּבִיב מְכָל-אִיבָיו:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה
נָא אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאֲרוֹן
הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר
בְּלִבְּךָ לַךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר־ יְהוָה אֶל־נָתָן לֵאמֹר:	4	And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:
לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־עַבְדִּי אֶל־דָּוִד (ס) כֹּה אָמַר יְהוָה הֲאֵתָה תִּבְנֶה־לִּי בַּיִת לְשִׁבְתִּי:	5	'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?
כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבַיִת לְמִיּוֹם הָעֹלָתִי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֶחָיָה מִתְּהַלֵּךְ בְּאַהֲל וּבִמְשָׁכָן:	6	for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.
בְּכָל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִדְבַּר דְּבָרָתִי אֶת־אֶחָד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לַרְעוֹת אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה לֹא־בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲדָוָיִם:	7	In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?
וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־ הַנֶּזֶה מֵאַחֵר הַצֹּאן לְהִנֹּחַ נָגִיד עַל־ עַמִּי עַל־יִשְׂרָאֵל:	8	Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheepcote, from following the sheep, that thou shouldst be prince over My people, over Israel.
וְאֶחָיָה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ וְאֶכְרַתָּה אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפְּנֵיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:	9	And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.
וְשִׁמַּתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעוּ וְשָׁכְנוּ תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגָּז עוֹד וְלֹא־יִסְיֻפוּ בְּנֵי־עוֹלָה לְעַנּוֹתָו כְּאֲשֶׁר בְּרֹאשׁוֹנָה:	10	And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,
וּלְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל־ עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחֹתִי לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי־בַיִת יַעֲשֶׂה־לְךָ יְהוָה:	11	even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD tellet thee that the LORD will make thee a house.
כִּי וַיִּמָּלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ וְהִקְיַמְתִּי אֶת־זַרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ וְהִכְנִיתִי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ:	12	When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.
הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לְשִׁמִּי וְכִנֵּנְתִּי אֶת־כִּסֵּא מִמְלַכְתּוֹ עַד־עוֹלָם:	13	He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.
אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן אֲשֶׁר בְּתַעֲוָתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בַּשֶּׁבֶט אֲנָשִׁים וּבִגְזֵי בְנֵי אָדָם:	14	I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

וְחֶסְדִּי לֹא־יָסוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הִסְרֵתִי
מֵעַם שָׂאוּל אֲשֶׁר הִסְרֵתִי מִלְּפָנָיִךְ:

15 but My mercy shall not depart from him, as I
took it from Saul, whom I put away before thee.

וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־עוֹלָם
לְפָנֶיךָ כְּסָאֲךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם:

16 And thy house and thy kingdom shall be made
sure for ever before thee; thy throne shall be
established for ever.'

כָּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְכֹל הַחֲזִיּוֹן
הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִד: (פ)

17 According to all these words, and according to all
this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרת תזריע

מלכים ז' מ"ז-ה' י"ט

II Kings 4:42 – 5:19

וַאִישׁ בָּא מִבְּעַל שָׁלִישָׁה וַיָּבֹא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוּרִים עֲשָׂרִים־לֶחֶם
שְׁעָרִים וּכְרָמֹל בִּצְקָלָו וַיֹּאמֶר תֵּן
לָעָם וַיֹּאכְלוּ:

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and
brought the man of God bread of the first-fruits,
twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in
his sack. And he said: 'Give unto the people, that
they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרְתּוֹ מַה אַתָּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה
אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה אֲכַל וְהוֹתַר:

43 And his servant said: 'How should I set this before
a hundred men?' But he said: 'Give the people,
that they may eat; for thus saith the LORD: They
shall eat, and shall leave thereof.'

וַיֵּתֶן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּתְרוּ כַּדְּבַר
יְהוָה: (פ)

44 So he set it before them, and they did eat, and left
thereof, according to the word of the LORD.

וַנַּעֲמָן שַׂר־צְבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וְנָשָׂא פָנִים כִּי־בֹ
נָתַן־יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה
גִּבּוֹר חַיִל מִצָּרַע:

V:1 Now Naaman, captain of the host of the king of
Aram, was a great man with his master, and held
in esteem, because by him the LORD had given
victory unto Aram; he was also a mighty man of
valour, but he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאַרְץ
יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ
נַעֲמָן:

2 And the Arameans had gone out in bands, and
had brought away captive out of the land of Israel
a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבוּרָתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנְּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אִזְּי יִאֲסֹף אֹתוֹ
מִצָּרָעָתוֹ:

3 And she said unto her mistress: 'Would that my
lord were with the prophet that is in Samaria!
then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיִּגַּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כִּזְאת וְכִזְאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל:

4 And he went in, and told his lord, saying: 'Thus
and thus said the maid that is of the land of
Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרָם לְךָ־בָּא וְאֶשְׁלַחָה
סֹפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִילֶךְ וַיִּקַּח
בִּידּוֹ עֶשֶׂר כִּפְרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים
זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5 And the king of Aram said: 'Go now, and I will
send a letter unto the king of Israel.' And he
departed, and took with him ten talents of silver,
and six thousand pieces of gold, and ten changes
of raiment.

וַיָּבֵא הַסֹּפֶר אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסֹּפֶר הַזֶּה אֵלַיָּה הֲנִי
שְׁלַחְתִּי אֵלַיָּה אֶת-נַעֲמָן עַבְדִּי וְאִסְפָּתוּ
מִצָּרְעָתוֹ:

6 And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַסֹּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֵלַי
לְהַמִּית וּלְהַחְיֹת כִּי-זֶה שְׁלַח אֵלַי
לְאִסֵּף אִישׁ מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֲדֹדֶנּוּא
וּרְאוּ כִּי-מִתְאַנֶּה הוּא לִי:

7 And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כַשְּׁמַעוֹ אֶלְיָשָׁע אִישׁ-הָאֱלֹהִים כִּי-
קָרַע מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח
אֶל-הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ
יְבֹא-נָא אֵלַי וַיָּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא
בְּיִשְׂרָאֵל:

8 And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֵא נַעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד
פֶּתַח-הַבַּיִת לְאֶלְיָשָׁע:

9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֶלְיָשָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר
הֲלוֹךְ וְרַחֲצָתָ שֶׁבַע-פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן
וַיָּשָׁב בְּשָׂרְךָ לָךְ וְטָהָר:

10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'

וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנִי אֲמָרְתִּי
אֵלָיו יֵצֵא יִצְוָא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם-יְהוָה
אֶלְהֵיו וְהִנִּיף יָדוֹ אֶל-הַמָּקוֹם וְאִסֵּף
הַמִּצָּרַע:

11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.'

הֲלֹא טוֹב (כ' אַבְנָה) [ק' אַמָּנָה]
וּפַרְפָּר נְחָרוֹת דַּמָּשֶׁק מִכָּל מִיַּמֵּי
יִשְׂרָאֵל הֲלֹא-אֶרְחֵץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי
וַיִּפֶן וַיֵּלֶךְ בְּחֵמָה:

12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.

וַיִּגְשׁוּ עַבְדָּיו וַיַּדְּבִּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ
אָבִי דָּבַר גָּדוֹל הִנֵּבִיא דְּבַר אֵלַיָּה
הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְנָא כִּי-אָמַר אֵלַיָּה רַחֵץ
וְטָהָר:

13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'

וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים
כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ
כַּבְּשָׂר גֶּעַר קֶטַן וַיִּטָּהַר:

14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.

וַיָּשֹׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל-
מִחְנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי הַנָּה-
נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ
כִּי אִם-בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח-נָא בְרָכָה
מֵאֵת עַבְדְּךָ:

15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'

וַיֹּאמֶר חִי-יְהוָה אֲשֶׁר-עֲמַדְתִּי לִפְנֵי
אִם-אֶקַּח וַיִּפְצַר-בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאן:

16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.

וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וְלֹא יִתֶּן-נָא לְעַבְדְּךָ
מִשָּׂא צִמְד-פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא-
יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וְזֶבַח לֵאלֹהִים
אֲחֵרִים כִּי אִם-לַיהוָה:

17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.

לְדַבֵּר הִנֵּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ
בְּבֹא אֲדָנִי בֵּית-רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת
שָׁמָּה וְהוּא נִשְׁעַן עַל-יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי
בֵּית רִמּוֹן בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
יִסְלַח (כְּתִיב לֹא קָרִי נֹא) יְהוָה
לְעַבְדְּךָ בְּדַבֵּר הַזֶּה:

18 In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ
בְּכֶרֶת-אֲרָץ: (ס)

19 And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

מלכים ז'ג'-כ'

II Kings 7:3 – 20

וְאַרְבָּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פָּתַח
הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מָה
אֲנִיחֵנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד-מָתָנוּ:

VII:3 Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם-אָמְרֵנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעֵב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם-יִשְׁכְּנוּ פֹה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לְכוּ וְנִפְלָה אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם אִם-יַחֲיֵינוּ
נָחִיָּה וְאִם-יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4 If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בַּנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם
וַיָּבֹאוּ עַד-קִצְצָה מַחֲנֵה אֲרָם וְהָיָה אֵין-
שָׁם אִישׁ:

5 And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וְאֲדָנִי הִשְׁמִיעוּ אֶת-מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל
רֶכֶב קוֹל סוֹס קוֹל תְּחִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ
אִישׁ אֶל-אֲחָיו הִנֵּה שָׁכַר-עָלֵינוּ מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי הַחִתִּים וְאֶת-מַלְכֵי
מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ:

6 For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקוּמוּ וַיָּנוּסוּ בְנֹשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ אֶת־
אֹהֲלֵיהֶם וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם
הַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר־הָיָא וַיָּנוּסוּ אֶל־נַפְשָׁם׃

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קִצָּה
הַמִּחֲנֶה וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ
וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים
וַיָּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל
אֲחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיָּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ׃

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בְּשׂוּרָה הוּא
וְאֲנַחְנוּ מִחֲשִׁים וְחִכְנוּ עַד־אֹר הַבֹּקֶר
וּמִצָּאֵנוּ עוֹן וְעַתָּה לָכֵן וְנִבְאָה וְנִגִּידָה
בֵּית הַמֶּלֶךְ׃

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ
לָהֶם לֵאמֹר בָּאֵנוּ אֶל־מִחֲנֶה אֲרָם
וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־
הַסּוּס אֲסוּר וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְאֹהֲלִים
כַּאֲשֶׁר־הָמָה׃

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying: 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
כִּנְיָמָה׃

11

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדָּיו
אֲנִידָה־נָא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ
אֲרָם יָדְעוּ כִּי־רָעִים אֲנַחְנוּ וַיִּצָּאוּ
מִן־הַמִּחֲנֶה לְהַחֲבֶה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק'
בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר
וְנִתְּפָשׁוּ חַיִּים וְאֶל־הָעִיר נָבֹא׃

12

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־נָא
חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ־בָהּ הֵנּוּ כָּל־ (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ־בָהּ הֵנּוּ
כָּל־הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה׃

13

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֲחֵרֵי מִחֲנֶה־אֲרָם לֵאמֹר לָכוּ וּרְאוּ׃

14

They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וַהֲנִה
כָּל־הַיָּרְדֵּן מְלֵאָה בְּגָדִים וּכְלִים
אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּהַחֲפֹז) וְקָ
בַּחֲפֹז] וַיָּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים וַיִּגְדּוּ
לַמֶּלֶךְ:

15 And they went after them unto the Jordan; and, lo, all the way was full of garments and vessels, which the Arameans had cast away in their haste. And the messengers returned, and told the king.

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְּזוּ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי
סֵאֶה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאתִים שְׁעָרִים
בְּשֶׁקֶל כַּדְּבַר יְהוָה:

16 And the people went out, and spoiled the camp of the Arameans. So a measure of fine flour was sold for a shekel, and two measures of barley for a shekel, according to the word of the LORD.

וַתִּמְלֹךְ הַפְּלִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר־
נִשְׁעַן עַל־יָדוֹ עַל־הַשֹּׁעַר וַיִּרְמָסוּהוּ
הָעָם בַּשֹּׁעַר וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרַדְת הַמֶּלֶךְ
אֵלָיו:

17 And the king appointed the captain on whose hand he leaned to have the charge of the gate; and the people trod upon him in the gate, and he died as the man of God had said, who spoke when the king came down to him.

וַיְהִי כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶה־
סֵלֶת בְּשֶׁקֶל יְהִיָּה כַּעַת מֵאֵת בַּשֹּׁעַר
שְׁמֶרֶן:

18 And it came to pass, as the man of God had spoken to the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel, and a measure of fine flour for a shekel, shall be to-morrow about this time in the gate of Samaria';

וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וַהֲנִה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרָבוֹת בַּשָּׁמַיִם
תִּהְיֶינָה כַּדְּבַר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנָּךְ רֵאָה
בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

19 and that captain answered the man of God, and said: 'Now, behold, if the LORD should make windows in heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold, thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof';

וַיְהִי־לֹ כֵן וַיִּרְמָסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשֹּׁעַר
וַיָּמָת: (ס)

20 it came to pass even so unto him; for the people trod upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

יחזקאל כ"ז:א'-י"ט

Ezekiel 22:1 - 19

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXII:1 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשַׁפֵּט הַתְּשַׁפֵּט אֶת־
עִיר הַדָּמִים וַהֲרֹדְעָתָהּ אֶת כָּל־
תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

2 'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou judge the bloody city? then cause her to know all her abominations.

וְאַמַּרְתָּ כֵּן אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה עִיר
שֹׁפֶכֶת דָּם בְּתוֹכָהּ לְבוֹא עָתִידָהּ וְעֹשֶׂתָהּ
גְּלוּלִים עָלֶיהָ לְטִמְאָה:

3 And thou shalt say: Thus saith the Lord God: O city that sheddest blood in the midst of thee, that thy time may come, and that makest idols unto thyself to defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר-שָׁפַכְתָּ אֲשָׁמֶת וּבְגִלּוֹלֶיךָ אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ טִמְאַת וּתְקַרִּיבִי יָמֶיךָ וּתָבוֹא עַד-שְׁנוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נִתְּתִיךָ חֲרָפָה לְגוֹיִם וְקִלְסָה לְכָל-הָאָרְצוֹת:	4	thou art become guilty in thy blood that thou hast shed, and art defiled in thine idols which thou hast made; and thou hast caused thy days to draw near, and art come even unto thy years; therefore have I made thee a reproach unto the nations, and a mocking to all the countries!
הַקְרִבּוֹת וְהַרְחָקוֹת מִמֶּךָ יִתְקַלְסוּ-בָּךְ טִמְאַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:	5	Those that are near, and those that are far from thee, shall mock thee, thou defiled of name and full of tumult.
הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזִרְעוֹ הָיוּ בָּךְ לְמַעַן שָׁפֹךְ-דָּם:	6	Behold, the princes of Israel, every one according to his might, have been in thee to shed blood.
אָב וְאִם הִקְלִי בָּךְ לִגְר עָשׂוּ בַעֲשָׁק בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הִזְנוּ בָּךְ:	7	In thee have they made light of father and mother; in the midst of thee have they dealt by oppression with the stranger; in thee have they wronged the fatherless and the widow.
קִדַּשְׁתָּ בְּזִיּוֹת וְאֶת-שַׁבָּתֹתַי חָלַלְתָּ:	8	Thou hast despised My holy things, and hast profaned My sabbaths.
אֲנָשִׁי רִכִּיל הָיוּ בָּךְ לְמַעַן שָׁפֹךְ- דָּם וְאֶל-הַהָרִים אָכְלוּ בָּךְ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ:	9	In thee have been talebearers to shed blood; and in thee they have eaten upon the mountains; in the midst of thee they have committed lewdness.
עֲרוֹנוֹת-אָב גִּלְּהָ-בָּךְ טִמְאַת הַנְּדָה עֲנוּ- בָּךְ:	10	In thee have they uncovered their fathers' nakedness; in thee have they humbled her that was unclean in her impurity.
וְאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת-כַּלְתּוֹ טִמָּא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת- אֶחָתוֹ בַּת-אָבִיו עָנָה-בָּךְ:	11	And each hath committed abomination with his neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his daughter-in-law; and each in thee hath humbled his sister, his father's daughter.
שָׁחַד לְקַחוּ-בָּךְ לְמַעַן שָׁפֹךְ-דָּם נָשָׁךְ וּתְרַבִּית לְקַחְתָּ וּתִבְצָעִי רַעְיוֹךְ בַּעֲשָׁק וְאֵתִי שָׁכַחְתָּ נָא אֲדֹנָי יְהוֹה:	12	In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast taken interest and increase, and thou hast greedily gained of thy neighbours by oppression, and hast forgotten Me, saith the Lord God.
וְהִנֵּה הִכִּיתִי כַּפִּי אֶל-בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְעַל-דַּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:	13	Behold, therefore, I have smitten My hand at thy dishonest gain which thou hast made, and at thy blood which hath been in the midst of thee.
הִיָּעֲמֵד לְבָבְךָ אִם-תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ לְיָמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוֹה דֹּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי:	14	Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in the days that I shall deal with thee? I the LORD have spoken it, and will do it.
וְהִפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בְּגוֹיִם וְזָרִיתִיךָ בְּאֲרָצוֹת וְהִתְמַתִּי טִמְאַתְךָ מִמֶּךָ:	15	And I will scatter thee among the nations, and disperse thee through the countries; and I will consume thy filthiness out of thee.
וְנִחַלְתָּ בָּךְ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיָּדַעַת כִּי-אֲנִי יְהוֹה: (פ)	16	And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of the nations; and thou shalt know that I am the LORD.'
וַיְהִי דְבַר-יְהוֹה אֵלַי לֵאמֹר:	17	And the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם הַיּוֹרְלִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ)
לסוג)ק' לסיג] כָּלָם נִחָשֶׁת וּבָדִיל
וּבְרָזָל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף
הָיוּ: (ס)

18

'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.

לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יֵעַן הָיוּ
כָּלְכֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם
אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלָּם:

19

Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

עמוס ט:ז'-ט"ו

Amos 9:7 - 15

הֲלוֹא כִבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
נֹאמַם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֶעֱלִיתִי
מִמֶּצְרַיִם מִצֻּרִים וּפְלִשְׁתִּים מִכַּפְתּוֹר
וְאַרְם מִקִּיר:

IX:7

Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me, O children of Israel? saith the LORD. Have not I brought up Israel out of the land of Egypt, And the Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?

הִנֵּה עֵינָיו אֲדֹנָי יְהוִה בַּמַּמְלָכָה
הַחַטָּאָה וְהַשְׁמָדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי
הָאָרֶץ אֲפֹס כִּי לֹא הַשְׁמִיד אֶשְׁמִיד
אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נֹאמַם־יְהוָה:

8

Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful kingdom, And I will destroy it from off the face of the earth; Saving that I will not utterly destroy the house of Jacob, Saith the LORD.

כִּי־הִנֵּה אֲנֹכִי מִצִּוָּה וְהִנְעוֹתִי בְּכָל־
הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ
בְּכַבְּלָהּ וְלֹא־יִפּוֹל צָרוֹר אֶרֶץ:

9

For, lo, I will command, and I will sift the house of Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.

בְּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֲמֹרִים
לֹא־תִגִּישׁ וְתִקְדִּים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה:

10

All the sinners of My people shall die by the sword, That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'

בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶכֶת דָּוִד
הַנִּפְלֹת וְגִדְדֹתַי אֶת־פְּרֻצֵּיהֶן וְהִרְסֵתִיו
אָקִים וּבְנִיתִיהָ בַּיָּמִי עוֹלָם:

11

In that day will I raise up The tabernacle of David that is fallen, And close up the breaches thereof, And I will raise up his ruins, And I will build it as in the days of old;

לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵית אֲדוֹם וְכָל־
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נֹאמַם־
יְהוָה עֲשֵׂה זֹאת: (פ)

12

That they may possess the remnant of Edom, And all the nations, upon whom My name is called, Saith the LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאמַם־יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בְּקֶצֶר וְדֶרֶךְ עֹנְבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע
וְהַטִּיפוּ הַהָרִים עֲסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת
תִּתְמוֹגְגָנָה:

13

Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת־שְׁבוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ
עָרִים נִשְׁמוֹת וַיָּשְׁבוּ וַיִּטְעוּ כִרְמִים
וַיִּשְׁתּוּ אֶת־יֵינֵם וַעֲשׂוּ גִזְוֹת וַאֲכָלוּ אֶת־
פְּרִיהֶם:

14

And I will turn the captivity of My people Israel,
And they shall build the waste cities, and inhabit
them; And they shall plant vineyards, and drink
the wine thereof; They shall also make gardens,
and eat the fruit of them.

וַיִּטְעֵתִים עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנְתָּשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵיךָ:

15

And I will plant them upon their land, And they
shall no more be plucked up Out of their land
which I have given them, Saith the LORD thy
God.

הפטרת אמור

יחזקאל מ"ד:ט"ו-ל"ח

Ezekiel 44:15 - 31

וְהַכֹּהֲנִים תְּלִוִּים בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר
שָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתַעֲוֹת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעַלִּי תָמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי
לְשִׁרְתָּנִי וְעִמְדוּ לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי
חֶלֶב וְדָם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:

XLIV:15

But the priests the Levites, the sons of Zadok,
that kept the charge of My sanctuary when the
children of Israel went astray from Me, they shall
come near to Me to minister unto Me; and they
shall stand before Me to offer unto Me the fat and
the blood, saith the Lord GOD;

תָּמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְתָמָּה יִקְרְבוּ
אֵל־שִׁלְתָּנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־
מִשְׁמֶרֶתִּי:

16

they shall enter into My sanctuary, and they shall
come near to My table, to minister unto Me, and
they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֲצָר
הַפְּנִימִית בְּגָדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־
יָעִלָּה עֲלֵיהֶם צִמָּר בְּשִׂרְתָּם בְּשַׁעְרֵי
הַחֲצָר הַפְּנִימִית וּבִיתָחָה:

17

And it shall be that when they enter in at the
gates of the inner court, they shall be clothed
with linen garments; and no wool shall come
upon them, while they minister in the gates of
the inner court, and within.

פְּאָרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשֵׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מְתְּנֵיהֶם לֹא יִחְגְּרוּ
בִּיָּזַע:

18

They shall have linen tires upon their heads, and
shall have linen breeches upon their loins; they
shall not gird themselves with any thing that
causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל־
הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ
אֶת־בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר־הֵמָּה מִשְׁרָתָם בָּם
וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַת הַקֹּדֶשׁ וְלִבְשׁוּ
בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא־יִקְדָּשׁוּ אֶת־הָעָם
בְּבִגְדֵיהֶם:

19

And when they go forth into the outer court,
even into the outer court to the people, they shall
put off their garments wherein they minister, and
lay them in the holy chambers, and they shall put
on other garments, that they sanctify not the
people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלָחוּ וּפָרַע לֹא יִשְׁלָחוּ
כְּסוּם יִכְסְמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20

Neither shall they shave their heads, nor suffer
their locks to grow long; they shall only poll
their heads.

וַיֵּין לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבֹאֵם אֶל־
הַחֲצָר הַפְּנִימִית:

21

Neither shall any priest drink wine, when they
enter into the inner court.

וְאֶל־מִנְהָ וְגִירוֹשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם
לְנָשִׁים כִּי אִם־בְּתוּלוֹת מִזֶּרַע בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְהָאֵלֶּמְנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֵלֶמְנָה
מִכֶּהֶן יִקְחוּ:

22 Neither shall they take for their wives a widow,
nor her that is put away; but they shall take
virgins of the seed of the house of Israel, or a
widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין־
טָמֵא לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23 And they shall teach My people the difference
between the holy and the common, and cause
them to discern between the unclean and the
clean.

וְעַל־רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לַשְּׁפֹט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטָהוּ) [ק'
יִשְׁפָּטָהוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתִי
בְּכָל־מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי
יִקְדְּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge;
according to Mine ordinances shall they judge it;
and they shall keep My laws and My statutes in all
My appointed seasons, and they shall hallow My
sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטַמְּאָה
כִּי אִם־לְאָב וּלְאִם וּלְבֶן וּלְבַת
לְאִחַ וּלְאֶחָתוֹ אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ
יִטְמְאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile
themselves; but for father, or for mother, or for
son, or for daughter, for brother, or for sister that
hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טָהַרְתּוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto
him seven days.

וּבְיוֹם בָּאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֹצֵר
הַפְּנִימִית לְשֵׁרֶת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֲטָאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary,
into the inner court, to minister in the sanctuary,
he shall offer his sin-offering, saith the Lord
God.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם
וְאֶחָדָה לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי
אֶחָדָתָם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I
am their inheritance; and ye shall give them no
possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשֶׁם הִמָּה
יֹאכְלוּם וְכָל־חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם
יְהִי:

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the
guilt-offering, they, even they, shall eat; and
every devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּפוּרֵי כָל וְכָל־תְּרוּמַת
כָּל מִכְּלֵי תְרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יְהִי
וְרֵאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן
לְהַנִּיחַ בָּרֶכֶה אֶל־בֵּיתְךָ:

30 And the first of all the first-fruits of every thing,
and every heave-offering of every thing, of all
your offerings, shall be for the priests; ye shall
also give unto the priest the first of your dough,
to cause a blessing to rest on thy house.

כָּל־גִּבְלָה וּטְרֵפָה מִן־הָעוֹף וּמִן־
הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ')

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of
itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

הפטרת בהר

ירמיהו ל"ז:ו'-כ"ז

Jeremiah 32:6 - 27

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6

And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ
לֵאמֹר קְנֵה לִּי אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת
כִּי לִי מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לְקִנּוֹת:

7

Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְּבַר יְהוָה
אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה נָא
אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת אֲשֶׁרוֹ בְּאֶרֶץ
בִּנְיָמִן כִּי־לִי מִשְׁפָּט תִּירָשָׁה וְלִי
הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לִּי וְאֲדַע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

8

So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וָאֶקְנֵה אֶת־הַשְּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּל בֶּן־
דָּדִי אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת וָאֲשַׁקְלֶה־לּוֹ אֶת־
הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שָׁקִלִים וַעֲשָׂרָה הֶכֶסֶף:

9

And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וָאֶכְתַּב בִּסְפָר וָאֶחָתָם וָאָעַד עֵדִים
וָאֲשַׁקֵּל הַכֶּסֶף בַּמֵּאזְנַיִם:

10

And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וָאֶקַּח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֶתֶם
הַמִּצְוָה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוֹי:

11

So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וָאֵתָן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ
בֶּן־נֶרְיָה בֶּן־מַחֲסֵיָה לְעֵינַי חֲנַמֶּל
דָּדִי וְלְעֵינַי הָעֵדִים הַפְּתֻכִּים בְּסֵפֶר
הַמִּקְנָה לְעֵינַי כָּל־הַיְּהוּדִים הַיּוֹשְׁבִים
בְּחֲצֵר הַמִּטְרָה:

12

and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle[s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וָאֶצְוָה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13

And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקוֹחַ אֶת־הַסִּפְּרִים הָאֵלֶּה אֵת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֵת הַחֶתֶם וְאֵת סֵפֶר
הַגְּלוֹי הַזֶּה וְנִתְּתָם בְּכֵל־חֶרֶשׁ לְמַעַן
יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים: (ס)

14

'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת
וְכַרְמִים בְּאֶרֶץ הַזֹּאת: (פ)

15

For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Houses and fields and vineyards shall yet again be bought in this land.'

וְאַתְּפֹלֵל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי אֶת־
סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֶרְיָה
לֵאמֹר:

16

Now after I had delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the LORD, saying:

אֱהִי אֲדֹנִי יְהוָה הִנֵּהוּ אַתָּה עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַתְךָ הַגָּדוֹל
וּבְזֶרְעֶךָ הַנְּטוּיָה לֹא־יִפְלֹא מִמֶּנּוּ כָּל־
דְּבָרִי:

17

'Ah Lord God! behold, Thou hast made the
heaven and the earth by Thy great power and by
Thy outstretched arm; there is nothing too hard
for Thee;

עָשִׂיתָ חֶסֶד לְאֲלָפִים וּמִשְׁלָם עֲזָן אַבּוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

18

who showest mercy unto thousands, and
recompensest the iniquity of the fathers into the
bosom of their children after them; the great, the
mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ
פְּקֻחוֹת עַל־כָּל־דְּרָכֵי בְנֵי אָדָם לִתֵּן
לְאִישׁ כְּדַרְכָּיו וּכְפָרֵי מַעֲלָלָיו:

19

great in counsel, and mighty in work; whose eyes
are open upon all the ways of the sons of men, to
give every one according to his ways, and
according to the fruit of his doings;

אֲשֶׁר־שָׁמַתָּ אֵלֹת וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ־
מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל
וּבְאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־לָּךְ שֵׁם כְּיוֹם הַזֶּה:

20

who didst set signs and wonders in the land of
Egypt, even unto this day, and in Israel and
among other men; and madest Thee a name, as at
this day;

וַתֹּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
מִצְרַיִם בְּאֵתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְאֲזֻרַע נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל:

21

and didst bring forth Thy people Israel out of the
land of Egypt with signs, and with wonders, and
with a strong hand, and with an outstretched
arm, and with great terror;

וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לִתֵּן לָהֶם אֶרֶץ זָבֶת
חֶלֶב וְדָבָשׁ:

22

and gavest them this land, which Thou didst
swear to their fathers to give them, a land flowing
with milk and honey;

וַיָּבֹאוּ וַיִּירְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ
(כ') וּבַתּוֹרָתְךָ [ק] וּבַתּוֹרָתְךָ לֹא־
הִלְכוּ אֹתָם כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם
לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתִּקְרָא אֹתָם אֵת כָּל־
הָרָעָה הַזֹּאת:

23

and they came in, and possessed it; but they
hearkened not to Thy voice, neither walked in
Thy law; they have done nothing of all that Thou
commandedst them to do; therefore Thou hast
caused all this evil to befall them;

הִנֵּה תִסְלָלוֹת בָּאוּ עָלֶיךָ לְלַכְדָּהּ
וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים
עָלֶיךָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר
וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִנֵּה וְהִנֵּה רָאָה:

24

behold the mounds, they are come unto the city
to take it; and the city is given into the hand of
the Chaldeans that fight against it, because of the
sword, and of the famine, and of the pestilence;
and what Thou hast spoken is come to pass; and,
behold, Thou seest it.

וְאָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנִי יְהוָה קִנְהָה־לִּי
הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעִיר עָדִים וְהָעִיר נִתְּנָה
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)

25

Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy
thee the field for money, and call witnesses;
whereas the city is given into the hand of the
Chaldeans.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:

26

Then came the word of the LORD unto Jeremiah,
saying:

הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר הַמִּמּוֹנִי
יִפְלֹא כָל־דְּבָרִי:

27

'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is
there any thing too hard for Me?

ירמיהו ט"ז:ט-י"ז:ד

Jeremiah 16:19 – 17:14

יְהוָה עֲזִי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה
אֵלֵיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אָרֶץ וַיֹּאמְרוּ
אֶד-שֶׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הַכֹּל וְאֵין-בָּם
מוֹעִיל:

XVI:19

O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'

הֲיַעֲשֶׂה-לּוֹ אָדָם אֱלֹהִים וְהָמָּה לֹא
אֱלֹהִים:

20

Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?

לְכֵן הֲנִי מוֹדִיעֵם בַּפֶּעַם הַזֹּאת
אוֹדִיעֵם אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וְיָדְעוּ
כִּי-שְׁמִי יְהוָה: (ס)

21

Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.

חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֲט בְרוֹזָל
בְּצַפְרֵן שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לֵוֶת לִפְנֵם
וּלְקַרְנֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:

XVII:1

The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.

כַּזָּבַר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם עַל-
עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבְעוֹת תְּגִבְהוֹת:

2

Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.

תִּרְרִי בַשָּׂדֶה חִילֶךָ כָּל-אוֹצְרוֹתֶיךָ
לִבִּי אֶתֵּן בְּמַתְיָךְ בְּחַטָּאת בְּכָל-
גְּבוּלֶיךָ:

3

O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.

וְשָׁמַטְתָּה וּבָדֵל מִנַּחֲלָתְךָ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהָעַבְדְתִּיךָ אֶת-אֹיְבֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר
לֹא-יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדְחֶתֶם בְּאָפִי עַד-
עוֹלָם תִּקְדָּ: (ס)

4

And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּהוּ אָמַר יְהוָה אֱרֹר הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר
יִבְטַח בָּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זָרְעוֹ וּמִן-יְהוָה
יִסּוּר לָבוֹ:

5

Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כַּעֲרַעַר בְּעֶרְבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי-
יָבֹא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר אֶרֶץ
מִלְחָה וְלֹא תֵשֵׁב: (ס)

6

For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְּטָחוֹ:

7

Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כַּעֲזָא שְׁתּוּל עַל-מַיִם וְעַל-יֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו וְלֹא (כ' ירא) (ק' יראה)
כִּי-יָבֹא חֹם וְהָיָה עֲלָהּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת
בְּצֻרָתָ לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּישׁ מִעֲשׂוֹת
פָּרִי:

8

For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאָנֹכִי הוּא מִי יֵדְעֵנִי:	9	The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?
אֲנִי יְהוָה חִקֵּר לֵב בְּתֵן כָּלִיּוֹת וְלֹתֵת לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפְרִי מַעֲלָלָיו: (ס)	10	I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.
קָרָא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֹשֶׂה עֹשֶׂר וְלֹא בְמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמָו יַעֲזֹבֵנּוּ וּבְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה נָבֵל:	11	As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.
כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מֵרָאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשָׁנִי:	12	Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,
מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹזְבֵיךָ יִבְשׁוּ (כ' יסורי) [ק' וסורי] בָּאָרֶץ יִכְתְּבוּ כִּי עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה: (פ)	13	Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters. .
רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֹשַׁעַה כִּי תִהְלֹתִי אִתָּה:	14	Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

זמזנר כ"ח:ט'–ט"ו

Numbers 28:9-15

וביום השבת שני-כבשים בני-שנה
תמימם ושני עשרונים סלת מנחה
בלולה בשמן ונסכו:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד
ונסכה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עליה
ליתנה פרים בני-בקר שנים ואיל
אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשרונים סלת מנחה בלולה
בשמן לפר האחד ושני עשרונים סלת
מנחה בלולה בשמן לאיל האחד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה
בשמן לכבש האחד עליה בית ניחח
אשה ליתנה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונספיהם חצי ההין יהיה לפר
ושלישת התין לאיל ורביעת התין
לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו
לחדשי השנה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליתנה
על-עלת התמיד יעשה ונסכו: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

ישעיהו ס"ו:א'–כ"ד

Isaiah 66:1-24

כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ
הדם רגלי איזה בית אשר תבנולי
ואיזה מקום מנוחתי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

ואת-כל-אלה ידי עשתה ויהיו
כל-אלה נאם-יהוה ואל-זה אביט
אל-עני ונכה-רוח וחרד על-דברי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכַּחֲאִישׁ זֹבַח הַשֶּׁה
עָרַף כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחָה דָם־חֲזִיר
מִזְבִּיר לִבְנֵה מִבְרָךְ אֹן גַּם־הֵמָּה
בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבִשְׁקֻצֵיהֶם נַפְשָׁם
חִפְצָה:

גַּם־אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין עֲוֹנָה
דְּבַרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי
וּבְאֲשֶׁר לֹא־חִפְצָתִי בָּחֲרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה תַּחֲרָדִים אֶל־דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אַחֲיֶכֶם שְׁנְאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן
שְׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם
וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שְׁאוֹן מְעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשְׁלֵם גְּמוּל לְאֹיְבָיו:

בְּטָרִם תַּחֲוִיל יִלְדָה בְּטָרִם יָבֹוא חֶבֶל
לָהּ וְהַמְלִיטָה זָכָר:

מִי־שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאַלֶּה
הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם־יִוָּלֵד גּוֹי
פַּעַם אַחַת כִּי־תֵלֵךְ גַּם־יִלְדָה צִיּוֹן
אֶת־בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר
יְהוָה אִם־אֲנִי הַמוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אֹמֶר
אֶל־הַיָּד: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ
כָּל־אַהֲבֶיהָ שִׂישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ
כָּל־הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׂד תִּנְחַמֶּיהָ
לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם מִזֵּי כְבוֹדָהּ:
(ס)

כִּי־כֵהוּ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה־אֶלְיָהּ
כְּנָהָר שְׁלֹום וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם
וַיִּנְקֶתֶם עַל־צֶד תִּנְשְׂאוּ וְעַל־בְּרָכִים
תִּשָּׂעֻשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנוּ כֵן אֲנִכִּי
אֲנַחֲמָכֶם וּבִירֹשָׁלַם תִּנְחַמְנוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he
that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's
neck; He that offereth a meal-offering, as if he
offered swine's blood; he that maketh a
memorial-offering of frankincense, as if he
blessed an idol; according as they have chosen
their own ways, and their soul delighteth in their
abominations;

Even so I will choose their mockings, And will
bring their fears upon them; Because when I
called, none did answer; When I spoke, they did
not hear, But they did that which was evil in Mine
eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at
His word: Your brethren that hate you, that cast
you out for My name's sake, have said: 'Let the
LORD be glorified, That we may gaze upon your
joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh
from the temple, Hark! the LORD rendereth
recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before
her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen
such things? Is a land born in one day? Is a nation
brought forth at once? For as soon as Zion
travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring
forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring
forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her,
all ye that love her; Rejoice for joy with her, All
ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast
of her consolations; That ye may drink deeply
with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend
peace to her like a river. And the wealth of the
nations like an overflowing stream, and ye shall
suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and
shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I
comfort you; and ye shall be comforted in
Jerusalem.

ויראיתם וישש לבכם ועצמותיכם
כדשא תפרחנה ונודעה יד יהוה
את עבדיו וזעם את איביו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and
your bones shall flourish like young grass; and the
hand of the LORD shall be known toward His
servants, and He will have indignation against
His enemies.

כיהנה יהוה באש יבוא וכסופה
מרפבתיו להשיב בחמה אפו וגערתו
בלתביאש:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His
chariots shall be like the whirlwind; to render His
anger with fury, And His rebuke with flames of
fire.

כי באש יהנה נשפט ובחרבו
את כל פשר ורפו חללי יהוה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His
sword with all flesh; And the slain of the LORD
shall be many.

המתקדשים והמטהרים אל הגנות
אחר (כ' אחד) [ק' אחת] בתוך אכלי
בשר החזיר והשקץ והעכבר יחדו
יספו נאם יהוה:

17 They that sanctify themselves and purify
themselves to go unto the gardens, behind one in
the midst, Eating swine's flesh, and the detestable
thing, and the mouse, Shall be consumed
together, saith the LORD.

ואנכי מעשיהם ומחשבותיהם באה
לקבץ את כל הגוים והלשונות וקאו
וראו את כבודי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the
time] cometh, that I will gather all nations and
tongues; and they shall come, and shall see My
glory.

ושמתי בהם אות ושלחתי מהם
פליטים אל הגוים תרשיש פול ולוד
משכי קשת תבל ויוון האיים הרחקים
אשר לא שמעו את שמעי ולא ראו
את כבודי והגידו את כבודי בגוים:

19 And I will work a sign among them, and I will
send such as escape of them unto the nations, to
Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to
Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not
heard My fame, neither have seen My glory; and
they shall declare My glory among the nations.

והביאו את כל אחיכם מכל הגוים
מנחה ליהוה בסוסים וברכב
ובצבים ובפרדים ובקרבות על
הר קדשי ירושלם אמר יהוה באשר
יביאו בני ישראל את המנחה בכלי
טהור בית יהוה:

20 And they shall bring all your brethren out of all
the nations for an offering unto the LORD, upon
horses, and in chariots, and in fitters, and upon
mules, and upon swift beasts, to My holy
mountain Jerusalem, saith the LORD, as the
children of Israel bring their offering in a clean
vessel into the house of the LORD.

וגם מהם אקח לפתנים ללויים אמר
יהוה:

21 And of them also will I take for the priests and
for the Levites, saith the LORD.

כי כאשר השמים החדשים והארץ
החדשה אשר אני עשה עמדים לפני
נאם יהוה כן יעמד זרעכם ושםכם:

22 For as the new heavens and the new earth, which
I will make, shall remain before Me, saith the
LORD, so shall your seed and your name remain.

והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת
בשבתו יבוא כל בשר להשתחנת
לפני אמר יהוה:

23 And it shall come to pass, that from one new
moon to another, and from one sabbath to
another, shall all flesh come to worship before
Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וְרָאוּ בַּפְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים
בִּי כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא
תִכְבֶּה וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בָּשָׂר: וְהָיָה
מִדִּי חֹדֶשׁ בַּחֲדָשׁוֹ וּמִדִּי שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת
יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי יְהוָה

24

And they shall go forth, and look Upon the
carcasses of the men that have rebelled against
Me; For their worm shall not die, Neither shall
their fire be quenched; And they shall be an
abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

סמואל א כ:י"ח-מ"ג

I Samuel 20:18-42

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מֶתֶר חֹדֶשׁ וּנִפְקְדָתָ
כִּי יִפְקֹד מוֹשְׁבֶדָּךְ:

XX:18

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the
new moon; and thou wilt be missed, thy seat will
be empty.

וְשִׁלַּשְׁתָּ תַּחַד מָאֹד וּבָאתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה
וַיִּשְׁבֶּתָ אֶצֶל הָאֵבֶן הָאֵזֶל:

19

And in the third day thou shalt hide thyself well,
and come to the place where thou didst hide
thyself in the day of work, and shalt remain by
the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשֶׁת תַּחַד הַחֲצִים צִדָּה אֹרֶה
לְשַׁלַּח-לִי לְמַטְרָה:

20

And I will shoot three arrows to the side-ward, as
though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנְּעָר לָךְ מֵצֵא
אֶת-הַחֲצִים אִם-אָמַר אֲמֹר לְנָעַר
הַנֶּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחְנוּ וּבָאָה
כִּי-שָׁלוֹם לָךְ וְאִין דָּבָר חַיִּי-יִהְיֶה:

21

And, behold, I will send the lad: Go, find the
arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows
are on this side of thee; take them, and come; for
there is peace to thee and no hurt, as the LORD
liveth.

וְאִם-כֵּה אֲמֹר לְעֵלָם הִנֵּה הַחֲצִים
מִמֶּנִּי וְתֵלָאָה לָךְ כִּי שְׁלַחְךָ יִהְיֶה:

22

But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows
are beyond thee; go thy way; for the LORD hath
sent thee away.

וְהַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אִנִּי וְאַתָּה הִנֵּה
יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

23

And as touching the matter which I and thou
have spoken of, behold, the LORD is between me
and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשָׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אֶל-] לֶאֱכֹל:

24

So David hid himself in the field; and when the
new moon was come, the king sat him down to
the meal to eat.

וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבֹו כַּפְּעָם בְּפַעַם
אֶל-מוֹשְׁבֵי הַקִּיר וַיָּקֶם יְהוֹנָתָן וַיָּשָׁב
אֲבִנֵּר מֵצֵד שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25

And the king sat upon his seat, as at other times,
even upon the seat by the wall; and Jonathan
stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's
place was empty.

וְלֹא-דִבֶּר שְׂאוּל מֵאֲמָנָה בְּיוֹם הַהוּא
כִּי אָמַר מִקְרָה הוּא בָלְתִי טָהוֹר הוּא
כִּי-לֹא טָהוֹר: (ס)

26

Nevertheless Saul spoke not any thing that day;
for he thought: 'Something hath befallen him,
he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחֳרַת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד
מְקוֹם דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל
אֶל-יְהוֹנָתָן בָּנוּ מִדֹּעַ לֹא-בָא בֶן-יִשִּׁי
גַם-תָּמוּל גַּם-הַיּוֹם אֶל-הַלֶּחֶם:

27

And it came to pass on the morrow after the new
moon, which was the second day, that David's
place was empty; and Saul said unto Jonathan his
son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to
the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל
דָּוִד מִעַמּוּדֵי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי זִבְחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צְוֹה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא
וְאֶדְאָה אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא
אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיִּחַר־אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
לֹא בֶן־נָעוּת הַמִּרְדּוֹת הִלּוּא יָדַעְתִּי
כִּי־בָחַר אֶתְּהָ לְבֶן־יִשִׁי לְבִשְׁתָּךְ
וּלְבִשֶׁת עֲרֹגַת אִמִּי:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִׁי חַי
עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתְּהָ וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מוֹת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר
אֵלָיו לָמָּה יוּמָת מִזֶּה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ
וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו
לְהָמִית אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשֻּׁלְחָן בְּחַר־יָאָר
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לָחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה
לְמוֹעֵד דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנָעָרוֹ רֹץ מָצָא נָא אֶת־הַחֲצִים
אֲשֶׁר אֲנִכִּי מוֹרָה הַנָּעַר רֹץ וְהוּא־יִרְהַ
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנָּעַר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר
וַיֹּאמֶר הֲלֹא הַחֲצִי מִמָּוֶה וְהִלָּא־הָ:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר מִהֲרָה
חֻשָּׁה אֶל־תַּעֲמֹד וְיִלְקָט נֶעַר יְהוֹנָתָן
אֶת־[כ'] הַחֲצִי[ק'] תַּחְצִים וַיָּבֹא
אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וַתֵּנֶעַר לֹא-יָדָע מֵאוֹמֶה אֵד וַהֲוֹנָתָן
וַיִּדּוּד יָדָעוּ אֶת-הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן וַהֲוֹנָתָן אֶת-כְּלָיו אֶל-הַנֶּעַר
אֲשֶׁר-לֹו וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָה הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

וְהֵנָּעַר בָּא וַיִּדּוּד קָם מֵאֲצֶל הַנֶּגֶב וַיִּפֹּל
לְאַפּוֹ אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת-רֵעֵהוּ עַד-דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר וַהֲוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זֶרְעִי וּבֵין
זֶרְעֶךָ עַד-עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

מפטיר לפרשת זכור

דברים כ"ה: י"ז-י"ט

Deuteronomy 25:17-19

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק בְּדֶרֶךְ
בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּנָּגֵב בְּךָ
כָּל-הַנְּחֻשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עִיֵּף
וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא
מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָח אֶת-זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא
תִשְׁכַּח: (פ)

19 Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטר פרשת זכור

שמואל א ט"ו: ז'-ל"ד

I Samuel 15:2-34

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פִּקְדֹנִי אֶת
אֲשֶׁר-עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׁם
לוֹ בְּדֶרֶךְ בְּעֹלָתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2 Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת-עַמְלֶק
וְהַחֲרַמְתָּם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא
תַחֲמַל עָלָיו וְהִמַּתָּה מֵאִשׁ עַד-אִשָּׁה
מִעַלְלִל וְעַד-יוֹנֵק מִשׁוֹר וְעַד-שֶׁה מִגָּמֶל
וְעַד-חֲמוֹר: (ס)

3 Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטַלַּיִם מֵאַתֻּם אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:	4	And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.
וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֶק וַיֵּרֶב בַּנָּחַל:	5	And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַקִּינִי לְכוּ סְרוּ רִדּוֹ מִתּוֹךְ עַמְלָקִי כִּן־אֶסְפְּדָ עִמּוֹ וְאַתֶּם עֲשִׂיתֶם חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֻלּוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיִּסָּר קִינֵי מִתּוֹךְ עַמְלָק:	6	And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.
וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת־עַמְלָק מִחַוִּילָה בּוֹאֵךְ שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם:	7	And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.
וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלָק חַי וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:	8	And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.
וַיַּחַמַּל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־אַגַּג וְעַל־מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל־הַכְּרִים וְעַל־כָּל־הַטּוֹב וְלֹא אָבּוּ הַחֲרִימָם וְכָל־הַמְּלָאכָה נִמְבָּזָה וְנִמָּס אֹתָהּ הַחֲרִימוּ: (פ)	9	But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:	10	Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:
נַחֲמֵתִי כִּי־הִמְלַכְתִּי אֶת־שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי־שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת־דְּבָרִי לֹא עָשִׂים וַיִּחַר לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל־יְהוָה כָּל־הַלַּיְלָה:	11	'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.
וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שָׁאוּל בַּבֹּקֶר וַיִּגְדַּל לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאוּל הַכְּרַמְלָה וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיֵּסֶב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל:	12	And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'
וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּימֵתִי אֶת־דְּבַר יְהוָה:	13	And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'
וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל־הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אֲנֹכִי שֹׁמֵעַ:	14	And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מִזֶּמְלִקֵי הַבְּיָאוֹם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר
לְמַעַן זִבְחַת לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיּוֹתֵר
הִחָרַמְנוּ: (פ)

15 And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל הֲרָף וְאִנִּידָה
לְךָ אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה
(כ' וַיֹּאמְרוּ) [ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דִּבֶּר: (ס)

16 Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינָיִךְ רֹאשׁ שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה
וַיִּמְשַׁחְךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

17 And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחְךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהִחָרַמְתָּה אֶת-הַחֹטָאִים אֶת-עַמְלֵק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלוֹתָם אֹתָם:

18 and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתֵּטֵשׁ
אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה:
(ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאַלֶּךְ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר-שָׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק
וְאֶת-עַמְלֵק הִחָרַמְתִּי:

20 And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֹאשִׁית
הַחֵרֶם לְזִבְחַת לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּגִלְגָּל:
(ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפִץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשֶׁמֶע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֵעַ
מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת-קֶסֶם מְרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים
הַפְּעֵר יַעַן מֵאֲסַת אֶת-דְּבַר יְהוָה
וַיִּמָּאֲסֶה מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל חָטָאתִי
כִּי-עָבַרְתִּי אֶת-פִּי-יְהוָה וְאֶת-דְּבָרֶיךָ
כִּי יִרְאתִי אֶת-הָעָם וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת-חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל לֹא
אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי מָאַסְתָּה אֶת-דְּבַר
יְהוָה וַיִּמְאַסְךָ יְהוָה מִהֲיוֹת מֶלֶךְ
עַל-יִשְׂרָאֵל: (ס)

26

And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַּק
בְּכַנְף-מְעִילוֹ וַיִּקְרַע: (ס)

27

And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קְרַע יְהוָה
אֶת-מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

28

And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.'

וְגַם גִּצְחַת יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנְחַם
כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29

And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חֲטֵאתִי עֲתָה כִּפְּדֵנִי נָא נִגְדִּי
זִמְנֵי-עַמִּי וְנִגְדִּי יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמָּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30

Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31

So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג
מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מְעֻבָּדֹת
וַיֹּאמֶר אַגַּג אֲכֹן סָר מִרְ-הַמּוֹת: (ס)

32

Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁבְלָה נָשִׁים
חֲרִבָּה בֶן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּה וַיִּשְׁסֶף
שְׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל:
(ס)

33

And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל חֲרָמָתָה וּשְׁאוּל עָלָה
אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34

Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

מפטיר לפרשת פרה

נמדצר י"ט'א'-כ"ג

Numbers 19:1-22

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1

And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה
לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ
אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2

This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתְּנָהּ אֵלֶיהָ אֶל-אֱלֶעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא
אֹתָהּ אֶל-מַחֲוֶיךָ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ
לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֱלֶעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ
וְהִזָּה אֶל-זִכַּח פָּנָיו אֶת-הַדָּם מִדָּמָהּ
שִׁבְעַת פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרַף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ
וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרָשָׁה
יִשָּׂרַף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ וְאִזְבִּיחַ וּשְׁנֵי
תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹד שְׂרָפַת
הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן
עַד-הָעֶרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשָּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8 And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִסְפוּ אִישׁ טְהוֹר אֶת אֲפֵר הַפָּרָה
וְהָיִיתָ מַחֲוֶיךָ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טְהוֹר
וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמַרְתָּ
לְמִי נִדָּה חֲטָאת הוּא:

9 And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכַבֵּס הָאִסְף אֶת-אֲפֵר הַפָּרָה
אֶת-בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהָיְתָה
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת
עוֹלָם:

10 And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא
שִׁבְעַת יָמִים:

11 He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוּא יִתְחַטֵּא-בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְיִטְהַר וְאִם-לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12 the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
אֲשֶׁר-יָמוּת וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת-מִשְׁכַּן
יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו
טָמֵא יְהִי עוֹד טָמְאָתוֹ בּוֹ:

13 Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זאת התורה אדם כי ימות באהל
כל הבא אל האהל וכל אשר באהל
יטמא שבעת ימים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל
עליו טמא הוא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וכל אשר יגע על פני השדה
בחלל חרב או במת או בעצם אדם
או בקבר יטמא שבעת ימים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת
ונתן עליו מים חיים אל כלי:

17

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

ולקח אזוב וטבל במים איש טהור
והזה על האהל ועל כל הכלים
ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנגע
בעצם או בחלל או במת או בקבר:

18

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

והזה טהור על הטמא ביום השלישי
וביום השביעי וחתאו ביום השביעי
וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב:

19

And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

ואיש אשר יטמא ולא יתחטא
ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל
כי את מקדש יהוה טמא מי נדה
לא זרק עליו טמא הוא:

20

But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

והיתה להם לחקת עולם ומזה
מי הנדה יכבס בגדיו והנגעל במי
הנדה יטמא עד הערב:

21

And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש
הנגעת תטמא עד הערב: (פ)

22

And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרות פרשת פרה

יחזקאל ל"ו:ט"ז-ל"ח

Ezekiel 36:16-38

ויהי דבר יהוה אלי לאמר:

XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בן אדם בית ישראל ישבים
על אדמתם ויטמאו אותה בדרךם
ובעלילותם כטמאת הנדה היתה
דרךם לפני:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבִגְלוֹלֵיהֶם
טָמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בָּאֲרָצוֹת
כְּדַרְכָּם וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפָטִיתִים:

19

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם
וַיַּחֲלִלוּ אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאֵמֹר לָהֶם
עַם-יְהוָה אֱלֹהֵה וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ:

20

And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחְמַל עַל-שֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלָלְהוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה:
(פ)

21

But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לֵכֵן אֲמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם-לְשֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר
חָלָלְתֶם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם:

22

Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשָׁתִי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחָלָל
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חָלָלְתֶם בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ
הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי יְהוָה נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוָה
בְּהַקְדִּישִׁי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם:

23

And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלָקַחְתִּי אֹתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי
אֹתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֹתְכֶם
אֶל-אֲדֹמַתְכֶם:

24

For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזִרְקַתִּי עֲלֵיכֶם מֵיִם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם
מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל-גִּלּוּלֵיכֶם
אֶטְהַר אֹתְכֶם:

25

And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסַּרְתִּי אֶת-לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26

A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת
אֲשֶׁר-בִּחְקֵי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27

And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיֵּשְׁבֻתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28

And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ
וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses;
and I will call for the corn, and will increase it,
and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וְתִגְבַּת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרַפַּת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the
increase of the field, that ye may receive no more
the reproach of famine among the nations.

וְזָכַרְתֶּם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים
וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים
וּנְקַטְתֶּם בְּפִנְיֵיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם
וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your
doings that were not good; and ye shall loathe
yourselves in your own sight for your iniquities
and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עוֹשֶׂה נֶאֱמַר אֲדַנִּי יְהוָה
יִוָּדַע לָכֶם בְּוָשִׁי וְהִכְלָמוּ מִדַּרְכֵיכֶם
בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord God,
be it known unto you; be ashamed and
confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה בְּיוֹם שִׁחְרִי אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים
וּנְבָנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord God: In the day that I
cleanse you from all your iniquities, I will cause
the cities to be inhabited, and the waste places
shall be builded.

וְהָאָרֶץ הַנִּשְׁמָה תִּעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר
הִיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָל־עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled,
whereas it was a desolation in the sight of all that
passed by.

וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלְזוֹ הַנִּשְׁמָה הִיְתָה
כְּגֹן־עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמּוֹת
וְהַנִּהְרָסוֹת בְּצוּרֹת יִשָּׁבוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is
become like the garden of Eden; and the waste
and desolate and ruined cities are fortified and
inhabited.

וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרְוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם
כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי הַנִּהְרָסוֹת נִטְעָתִי
הַנִּשְׁמָה אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי:
(ס)

36 Then the nations that are left round about you
shall know that I the LORD have builded the
ruined places, and planted that which was
desolate; I the LORD have spoken it, and I will do
it.

כֹּה אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה עוֹד זֹאת אֲדַרֵּשׁ
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרָבָה
אֲתֶם כְּצֹאן אָדָם:

37 Thus saith the Lord God: I will yet for this be
inquired of by the house of Israel, to do it for
them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קִדְשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם
בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת
מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה:
(פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem
in her appointed seasons, so shall the waste cities
be filled with flocks of men; and they shall know
that I am the LORD.'

מפטיר לפרשת החודש

שמות י"ז:א'-כ'

Exodus 12:1-20

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1

And the LORD spoke unto Moses and Aaron
in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דִּבְרוּ אֶל-כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּיקְחוּ לָהֶם אִישׁ
שֶׁה לְבֵית-אָבִתּוֹ שֶׁה לְבַיִת:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם-יִמְעַט הַבֵּית מִהֵיכָל מִשְׁהוֹ וְלָקַח
הוּא וּשְׂכֵנֹו הַקָּרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִסְכָּת
נִפְשֹׁת אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׁה:

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחַטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עֵדֶת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבִים:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וַיָּנִתּוּ עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל-הַמִּשְׁקוֹף עַל הַתְּבֵּתִים אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאָכְלוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה
צֹלִי-אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל-מֵרָרִים יֹאכְלֻהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אַל-תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׁל מִבָּשָׁל
בְּמַיִם כִּי אִם-צֹלִי-אֵשׁ רִאשׁוֹ
עַל-כִּרְעָיו וְעַל-קִרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהִנָּתַר
מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה תֹאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים
נְעָלֵיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פָּסַח הוּא
לִיהְיָה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכֵּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם
מֵאָדָם וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי
מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לָאֵת עַל הַתְּבֵּתִים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרֹאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי
עֲלֵיכֶם וְלֹא-יְהִיָּה בְּכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית
בְּהַפְתִּי בָאָרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה יְהוָה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחֻגְתֶּם
אֹתוֹ חֹג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם
תִּחְגְּגוּהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial,
and ye shall keep it a feast to the LORD;
throughout your generations ye shall keep it a
feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶדְ בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבְּתִיכֶם
כִּי כָל-אֹכֵל חֲמִץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם
הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit
the first day ye shall put away leaven out of your
houses; for whosoever eateth leavened bread from
the first day until the seventh day, that soul shall
be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ וְהָיָה לָכֶם
כָּל-מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אֵד אִשֶּׁר
יֹאכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה
לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy
convocation, and in the seventh day a holy
convocation; no manner of work shall be done in
them, save that which every man must eat, that
only may be done by you.

וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-הַמִּצּוֹת כִּי בַעֲצֵם הַיּוֹם
הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת-עַבְדֹּתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה
לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened
bread; for in this selfsame day have I brought
your hosts out of the land of Egypt; therefore
shall ye observe this day throughout your
generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בְּעָרֵב תֹּאכְלוּ מִצֹּת עַד יוֹם הָאֶחָד
וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the
month at even, ye shall eat unleavened bread,
until the one and twentieth day of the month at
even.

שִׁבְעַת יָמִים שָׂאֵר לֹא יִמָּצָא בְּבִתֵּיכֶם
כִּי כָל-אֹכֵל מִחֲמִצָּת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מֵעַדְת יִשְׂרָאֵל בָּגֵר וּבְאִזְרָח
הָאֶרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your
houses; for whosoever eateth that which is
leavened, that soul shall be cut off from the
congregation of Israel, whether he be a sojourner,
or one that is born in the land.

כָּל-מִחֲמִצָּת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל
מוֹשְׁבֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your
habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרת פרשת החודש

The Maftir for Parashat HaHodesh is Exodus 12:1-20.

יחזקאל מ"ה:ט"ז-מ"ו:י"ח

Ezekiel 45:16-46:18

כָּל הָעָם הָאֶרֶץ יִהְיוּ אֶל-הַתְּרוּמָה
הַזֹּאת לְנָשִׂא בְּיִשְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering
for the prince in Israel.

וְעַל-הַנִּשְׂאִי יִהְיֶה הָעוֹלֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַזֹּסֶף בַּחֲגִים וּבַחֲדָשִׁים וּבַשַּׁבָּתוֹת
בְּכָל-מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא-יַעֲשֶׂה
אֶת-הַחֲטָאת וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הָעוֹלָה
וְאֶת-הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד
בֵּית-יִשְׂרָאֵל: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶתֶד
לַחֲדָשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ-בֶּן-בָּקָר תָּמִים
וְחִטָּאת אֶת-הַמִּקְדָּשׁ:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָם הַחֲטָאת וְנָתַן
אֶל-מְזוֹזֹת הַבַּיִת וְאֶל-אַרְבַּע פְּנוֹת
הָעֲזָרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל-מְזוֹזֹת שַׁעַר
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַשַּׁבָּעָה בַּחֲדָשׁ מֵאִישׁ שָׂגָה
וּמִפֶּתִי וּכְפַרְתֶּם אֶת-הַבַּיִת:

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ
יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים
מִצּוֹת יֵאָכַל:

וְעָשָׂה הַנָּשִׂא בַּיּוֹם הַהוּא בְּעֵדוֹ וּבְעֵד
כָּל-עַם הָאָרֶץ פֶּר בָּקָר חֲטָאת:

וּשְׁבַעַת יְמֵי-הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תָּמִימִם
לְיוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֲטָאת שְׁעִיר
עִזִּים לְיוֹם:

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הָיִן לְאֵיפָה:

בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בְּחֹג
יַעֲשֶׂה כָאֵלָה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחֲטָאת
כַּעֲלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשֶּׁמֶן: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֲדָשׁ יִפְתָּח:

And it shall be the prince's part to give the
burnt-offerings, and the meal-offerings, and the
drink-offerings, in the feasts, and in the new
moons, and in the sabbaths, in all the appointed
seasons of the house of Israel; he shall prepare the
sin-offering, and the meal-offering, and the
burnt-offering, and the peace-offerings, to make
atonement for the house of Israel.

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in
the first day of the month, thou shalt take a
young bullock without blemish; and thou shalt
purify the sanctuary.

And the priest shall take of the blood of the
sin-offering, and put it upon the door-posts of
the house, and upon the four corners of the settle
of the altar, and upon the posts of the gate of the
inner court.

And so thou shalt do on the seventh day of the
month for every one that erreth, and for him
that is simple; so shall ye make atonement for the
house.

In the first month, in the fourteenth day of the
month, ye shall have the passover; a feast of seven
days; unleavened bread shall be eaten.

And upon that day shall the prince prepare for
himself and for all the people of the land a
bullock for a sin-offering.

And the seven days of the feast he shall prepare a
burnt-offering to the LORD, seven bullocks and
seven rams without blemish daily the seven days;
and a he-goat daily for a sin-offering.

And he shall prepare a meal-offering, an ephah
for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin
of oil to an ephah.

In the seventh month, in the fifteenth day of the
month, in the feast, shall he do the like the seven
days; to the sin-offering as well as the
burnt-offering, and the meal-offering as well as
the oil.

Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner
court that looketh toward the east shall be shut
the six working days; but on the sabbath day it
shall be opened, and in the day of the new moon
it shall be opened.

XLVI:1

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוּזַת הַשָּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עוֹלֹתָו וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשָּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשָּׁעַר
לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשָּׁעַר
הַהוּא בַשַּׁבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר־יִקְרֶב הַנָּשִׂיא לַיהוָה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁה כִּבְשִׁים תְּמִימִם
וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׁים מִנְחָה
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (ס)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פָּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימָה
וְשֵׁשֶׁת כִּבְשִׁים וְאֵיל תְּמִימָה יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׁים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן
לְאֵיפָה:

וּבִבְּוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר יָבוֹא
וּבִדְרוֹכּוֹ יֵצֵא:

וּבִבְּוֹא עַם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה
בְּמוֹעֲדִים הֵבִיא דֶּרֶךְ־שָׁעַר צִפּוֹן
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר נֶגֶב וְהֵבִיא
דֶּרֶךְ־שָׁעַר נֶגֶב יֵצֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר צִפּוֹנָה
לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשָּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי
נִכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵא]:

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא וּבִצְאוֹתָם
יֵצְאוּ:

וּבַחֲגִים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה
אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׁים
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (פ)

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נִדְבָה עוֹלָה
אוֹ־שְׁלָמִים נִדְבָה לַיהוָה וּפֶתַח
לֹא אֶת־הַשָּׁעַר תִּפְתָּח קָדִים וְעָשֶׂה
אֶת־עוֹלֹתָו וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְיִסָּגֵר אֶת־הַשָּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

וְכִבֵּשׁ בֶּן־שָׁנָה תָּמִים תַּעֲשֶׂה עֹלָה
לַיּוֹם לַיהוָה בִּבְקָר בִּבְקָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

13

And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בִּבְקָר בִּבְקָר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשִׁמֵּן שְׁלִישִׁית הֶהָיִן
לֶחֶם אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוּת
עוֹלָם תָּמִיד:

14

And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

(כ' ועשו) [ק' יַעֲשׂוּ] אֶת־הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשִּׁמֵּן בִּבְקָר בִּבְקָר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

15

Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו
תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

16

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעֲבָדָיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת
לְנָשִׂא אֲדָ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

17

But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנָּחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עָמִי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

18

Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

מלאכי ג': ד'-כ"ד

Malachi 3:4-24

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִית:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהָיִיתִי
עַד מְמָהָר בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאפִים
וּבְנֹשְׁבָעִים לְשָׁקֵר וּבַעֲשָׁקִי
שָׂכַר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיְתוֹם וּמִטִּי־גֵר
וְלֹא יֵרָאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

5

And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֹׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לֹא כִלִיתֶם:

6

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁכַּח אֲלֵיכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרֹתֶם בְּמָה
נָשׁוּב:

7

From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

הִיקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמַּרְתֶּם בְּמִה קֹבְעֵנוּדָה הַמַּעֲשֵׂה
וְהַתְרוּמָה:

8 Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

בְּמִאֲרָה אַתֶּם גָּאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם
קֹבְעִים הַגּוֹי כָּלּוֹ:

9 Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even
this whole nation.

הַבִּיאוּ אֶת-כָּל-הַמַּעֲשֵׂר אֶל-בֵּית
הָאוֹזֵר וְיִהְיֶה טָרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנֵי
נָא בָּזֹאת אָמַר יְהוָה יִהְיֶה צָבָאוֹת אִם-לֹא
אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אַרְבּוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהַרְיִקְתִּי לָכֶם בָּרֶכֶת עַד-בְּלִי-דִי:

10 Bring ye the whole tithe into the store-house,
that there may be food in My house, and try Me
now herewith, Saith the LORD of hosts, if I will
not open you the windows of heaven, and pour
you out a blessing, that there shall be more than
sufficiency. .

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֵל וּלֹא-יִשָּׁחַת לָכֶם
אֶת-פְּרִי הָאֲדָמָה וּלֹא-תִשְׁכַּל לָכֶם
הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת:

11 And I will rebuke the devourer for your good,
and he shall not destroy the fruits of your land;
Neither shall your vine cast its fruit before the
time in the field, Saith the LORD of hosts.

וְאִשְׁרוּ אַתְּכֶם כָּל-הַגּוֹיִם כִּי-תִהְיוּ
אַתֶּם אֶרֶץ חֶפְץ חָפֶץ אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת:
(פ)

12 And all nations shall call you happy; For ye shall
be a delightful land, Saith the LORD of hosts.

חֲזִקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה
וְאַמַּרְתֶּם מִה-נִדְּבַרְנוּ עָלַיִךְ:

13 Your words have been all too strong against Me,
Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we
spoken against thee?'

אִמַּרְתֶּם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים וּמִה-בָּצַע
כִּי שָׁמְרֵנוּ מִשְׁמֶרֶתוֹ וְכִי הִלְכְנוּ
קִדְרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צָבָאוֹת:

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and what
profit is it that we have kept His charge, and that
we have walked mournfully because of the LORD
of hosts?'

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם-נִבְנוּ
עֲשֵׂי רָשָׁעָה גַם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

15 And now we call the proud happy; yea, they that
work wickedness are built up; yea, they try God,
and are delivered.'

אִז נִדְּבָרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with
another; and the LORD hearkened, and heard,
and a book of remembrance was written before
Him, for them that feared the LORD, and that
thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר
יִחְמַל אִישׁ עַל-בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts,
in the day that I do make, even Mine own
treasure; and I will spare them, as a man spareth
His own son that serveth him.

וְשִׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צָדִיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עֲבָדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous
and the wicked, between him that serveth God
and him that serveth Him not.

כִּי-הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתוּר וְהָיוּ
כָּל-זָדִים וְכָל-עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אַתֶּם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת
אֲשֶׁר לֹא-יֵעָזֵב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֹנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a
furnace; and all the proud, and all that work
wickedness, shall be stubble; and the day that
cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of
hosts, that it shall leave them neither root nor
branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצְאתֶם וּפְשָׁתֶם
בְּעִגְלֵי מִרְבֵּק:

20

But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסְוֹתֶם רָשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

21

And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זְכֹרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתוֹ בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים:

22

Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֵלֶיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23

Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלִב
בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי
אֶת־הָאָרֶץ חָרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם
אֶת אֵלֶיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24

And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction.[Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]